

HANDBOK

FÖR

RECANDE

I

SVELIGE och NORRIGE.

Ind 161:

"Några rison och mätningar
till förskottet"

skrivet 1881

"Föreläsningar"

J. O. Forsman

1935
1085

HANDBOK

FÖR

R E S A N D E

I

SVERIGE och NORRIGE.

Med

B i h a n g,

innehållande vågarne från Svenska gränsen
till St. Petersburg.

VITA VIA EST.

Med Tabeller.

Göteborg.

GEO. LÖWEGREN.

1815.

ERINRAN.

Redan för flera år sedan var en del af denna Handbok för Resande fjärdig i handskrift; man blott inväntade ännu några uppgifter, för att påbörja tryckningen, då Bergsrådet Hagströms Vägvisare genom Sverige imellertid utkom och tycktes göra ett nytt försök i samma väg, om ej öfverflödigt, sannolikt mindre fördelaktigt för förläggaren. Men då nämde arbete, hvars erkända duglighet man på intet sätt bestrider, fanns affattadt efter en helt olika plan, trodde man sig ej böra anse sådant för något egentligt hinder att ej fullfölja sitt; hvarföre man, efter att genom utgifvandet af ett mindre dykt

på Tyska och ett större på Engelska hafva gjort den erfarenhet, att åfven ett på Svenska, utfördt efter samma grunder som dessa tvenne, kunde gagna och möjligen finna afsättning, lade sista handen vid det närvarande, som nu ändtligen åt Allmänheten öfverlemnas.

Utom den egna kannedom af landet, hvilken man genom resor i de flesta Rikets provinser hunnit förskaffa sig, har man rådfrågat goda böcker och kartor, och, der dessa ej varit att tillgå, skriftligen sökt vinna upplysningar, hvilka likväl, tyvärr, ytterst sparsamt blifvit meddelade. Ett arbete af denna beskaffenhet måste föröfrigt åga fel, och är det endast genom en allmännare välviljas åtgärd, som man blir i tillfälle att råta dessa och att någon gång kunna gifva det en möjlig grad af fullkomlighet: om det imellertid har de fårsta misstagen, är det redan en lycka, måhända en förtjenst, för Utgifvaren.

Då man ej ville skrifva en Vågvisare genom Sverige af samma viad som Herr Hagströms, utan blott i oafbruten följd upptaga hufvudvågarne och vågarne från de betygligaste kuststäder till Stockholm och Gótheborg, har man endast i anmärkningarne under hvarje sådan reseut kunnat upptaga andra orters förekommande kommunikations- och bivågar. Öfver dessa är vid slutet af boken en serskilt alfabetisk förteckning bifogad. Om man uppmärksamt rådfrågar denna och, efter Registrets anvisning, efterslår på alla ställen den ort, hvarest från eller hvarthån man vill veta vågen — en möda, som Utgifvaren ankåller, att man gör sig, innan man gifver det alldeles förloradt att finna hvad man söker — torde i de flesta fall åndamålet vinnas.

Att man velat öka bokens brukbarhet genom uppgiften af de förnämste vågarne i Norrige och dem från

Svenska gränsen så väl dit som till Petersburg, efter de såkraste uppgifter, man kunnat erhålla, behöfver ej nämnas. På denna brukbarhet, man inser det lätt, hade den ågt ännu ett anspråk af icke obetydlig vikt, om man tilltrött sig att beståmdt uppgifva de gästgifverier, der Resande kunna påräkna att blifva bäst herbergerade m. m. Vore detta så gifvet, som den besynnerliga rättighet vissa gästgifvaregårdar i vissa Landsorter tyckas hafva sig ensamt förbehållen, att nemligen vara ohjelpligt us'a, så hade ett sådant försök varit mindre åfventyrligt. En ny förvaltare ger ofta ett mindre väl beryktadt ställe en fördelaktigkredit; utseendet bedrager dessutom i detta fall sållan, och äro föröfrigt sådane upplysningar bland de på resor lättare att erhålla.

De flera uppgifter, anvisningar och regler, som man i Inledningen meddelat, och hvaraf en del äro lånte

ur våra båsla reseboks författare, torde för mången Resande icke vara alldeles öfverflödige.

Den erfarenheten är icke ny, att man på resor mer än annars, behöfver muntrande tidsfördrif. Man har i valet af ämnen för detta, straxt erinrat sig Virgilii:

„Cantantes minus via lædet.”

och i anledning deraf vidfogat en del Svenska, Danska och Tyska Visor. Att man heldre valt äldre Sånger med kända melodier framför nyare med kanhända alldeles inga, torde billigas, om ej af alla ursåktas.

Slutligen anhåller Utgifvaren hos hvarje sakkunnig och hos Resande isynnerhet, som velat begagna denna Resbok, att till Löwegrenska Boktryckeriet i Gótheborg benåget insända hvad rättelser, anmärkningar

och tillågg de finna tjenlige att gifva den mera säker och vidsträckt brukbarhet. Dessa skola med all tacksamhet antingen genast i bihang meddelas, eller ock i en möjlig ny upplaga begagnas.

Alldrasist får man, för Sättarens räkning och tillfredsställelse, hos typografiens kännare ursäktad den omständigheten, att kolumnrubrikerna endast i början af hvar marschrut och icke, som sig bort, på hvar sida, blifvit anbragte. Af nödvändigheten att inspara rum, har man måst tillåta sig detta försyndande emot Konstens stadgade regler.

Götheborg d. 20 Maj, 1815.

I n n e h å l l.

Inledning, hvori afhandlas:

I. Tiden, då det är tjenligast att för- rätta resor	Sid.	1
II. Helsan och dess vårdande på resor	—	3
Dietetik för Sjöfarande	—	9
— för Fotgångare	—	16
— för Ridande	—	13
Tjenlig föda för Resande till lands	—	13
ditto till sjös	—	15
Nått Resapotek	—	17
III. Godt Lynne	—	21
Reglor för dess bibehållande	—	22
IV. Reskassan	—	29
V. Nödvändiga Kunskaper	—	32
Metereologiska Rön	—	34
Huru en Ridhäst bör behand- las på resor	—	36
VI. Beqvåmligheter på Re- sor	—	38
Resreglor	—	40
Resbibliotek	—	44
Om Skjutsväsendet och Såttet att resa i Sverige	—	49
Dagboken	—	50
Sånda Förebud	—	57
Resreglor, Tillägg	—	59

Sveriges och Dess Landskapers	
Väpen	Sid. 61
Geografisk- Stastisk Tabell öfver	
Sverige	— 64
Sveriges Ecklesiastik Indelning	— 65
Sveriges Juridiska Indelning	— 66
Städer i Sverige	— 67
Sveriges Myntberäkningssätt	— 70
Skjutsberäkningstabell	— 71

Förnämsta Vägarne i Sverige.

I. KAPITLET.

Vägen från Gøtheborg.

§. 1.	Till Stockholm	
a)	Norra vägen	Sid. 1
b)	Södra vägen	— 6
§. 2.	Till Norrska Gränsen	— 12
§. 3.	Till Christinehamn	— 15
§. 4.	Till Carlstad	— 16

II. KAPITLET.

Vägen från Helsingborg.

§. 1.	Till Stockholm	Sid. 19
§. 2.	Till Gøtheborg	— 21
§. 3.	Till Carlshamn och Carlskrona	— 25
§. 4.	Till Malmö	— 27
§. 5.	Till Ystad (genom Lund)	— 28

III. KAPITLET.

Vägen från Malmö.

§. 1.	Till Stockholm	Sid. 30
§. 2.	Till Gøtheborg	— 32
§. 3.	Till Ystad	— 33
§. 4.	Till Carlshamn	— 34

XI

IV. KAPITLET.

Vägen från Ystad.

§. 1.	Till Stockholm	Sid.	35
§. 2.	Till Göteborg	—	39
§. 3.	Till Carlshamn	—	40

V. KAPITLET.

Vägen från Carlshamn.

§. 1.	Till Stockholm	Sid.	42
§. 2.	Till Göteborg	—	43
	En annan väg	—	45
	Ännu en	—	46

VI. KAPITLET.

Vägen från Carlskrona.

§. 1.	Till Stockholm			
	a) Strandvägen	Sid.	47
	b) Genom Eksjö och Linköping		—	51
§. 2.	till Göteborg	—	52

VII. KAPITLET.

Vägen från Calmar,

Till Göteborg	Sid.	53
---------------	-----------	------	----

VIII. KAPITLET.

Vägen från Stockholm.

§. 1.	Till Torneå	Sid.	55
§. 2.	Till Fahlun	—	67
§. 3.	Till Grislehamn	—	70

XII

IX. KAPITLET.

Vågen till Rikets mest besökte Helsobrunnar.

§. 1.	Till Medevi						
	Från Stockholm	Sid.	72
	Från Götheborg	—	74
§. 2.	Till Loka						
	Från Stockholm	—	75
	— Götheborg	—	77
§. 3.	Till Sättra						
	Från Stockholm	—	79
	Från Götheborg	—	78
§. 4.	Till Ramlösa						
	Från Stockholm	—	80
	Från Götheborg	—	80
§. 5.	Till Lundsbrunn	—	80
	Alfabetisk Förteckning på de flesta Ri-						
	kets öfrige Helsobrunnar	—	81

X. KAPITLET.

Stora Turen eller Marschrut

till Rikets förnämsta Städer, Köpingar, Gruf-							
vor, Bruk, Fabriker och andra märk-							
värdiga orter	Sid.	85

BIHANG.

Vägarne från Svenska Gränsen till St. Petersburg.

§. 1.	Från Grislehamn	Sid.	103
§. 2.	Från Torneå	—	107
§. 3.	Från Torneå öfver Kuopio och						
	Nyslott	—	111

FÖRNÄMSTE VÅGARNE I NORRIGE.

Allmänna uppgifter	Sid.	113
Vågen från Svinesund		
till Christiania	—	117
En annan Våg	—	118
till Blakier	—	128
Vågen från Christiania		
till Bergen	—	119
Trondhiem	—	181
Christiansand och Sta-		
vanger	—	123
Kongsvinger	—	126
Vågen från Bergen		
till Stavanger	—	127
Vågen från Rôraas Kopparverk och		
Trondhjem	—	129
Sjövåg emellen Helgeraaen och Chri-		
stiansand	—	130
Vågen från Fredrikshall förbi Racke-		
stad till Kongsvinger	—	131
Vågen från Trondhiem		
till Molde	—	132
Nordlanden	—	133
Vågen från Christiansand genom Raaböygdelauget m. m. till Tind		
eller Kongsberg	—	134
Vågen genom Raaböygdelauget och öf-		
ver Rôldal till Hardanger	—	136
Sjövåg längsat kusten från Helgeraae		
till Egersund och vidare till		
Stavanger	—	138
Sjövåg från Stavanger till Trondhiem	—	139
Postvåg från Trondhiem till Vardehuus	—	141

*Våg till Norrige från närmast gränsen
belägne Svenska Stäaer.*

1. Från Gôtheborg	Sid.	145
2. — Åmål		
a) till Fredrikshall	—	146
b) till Håns Tull	—	147

XIV

3. Från Carlstad		
a) förbi Eda Skans	Sid.	148
b) Långs Clareliven	—	148
4. Från Östersund	—	149
Sista Skjutsförordningen för Norrige	—	151

Några Visor och Småaker till tids- fördrif på Resor.

Svenska Visor	Sid.	163
Danska	—	193
Tyska	—	217
Skålar och Toaster	—	241

Alfabetisk Förteckning

öfver Ståder och Orter, från och till
hvilka Vågarne merendels i anmärk-
ningarne blifvit upptagne, och ej i huf-
vudinnehållet förekomma,

R e g i s t e r

öfver alla Ståder, Gästgifvaregårdar, Skjuts-
ombyten ock andra märkvärdigare Stål-
len, som i denna Vågbok förekomma,

Tabell,

som visar afståndet emellan alla Rikets ståder.

INLEDNING.

En Resande bör åga 1) god tid, 2) god hellsa, 3) godt lynne, 4) god kassa, 5) goda kunskaper och erfarenhet, och 6) utvågar att skaffa sig vissa beqvämligheter. Utom dessa våsendtligheter, förfelas ändamålet af hvarje resa, antingen den sker för nytta eller nöje.

I) TIDEN.

Det gifves ganska få människor så oberoende, att de kunna, om ån de ville, upphöra hela sin lifstid åt resor. Billigt kan ock frågas, om sådane följde en klok, med deras bestämmelse enligt plan, som kunde tillskynda dem medmänniskors högaktning och åtnjutandet af de ådlare nöjen, hvilka af sjelfva deras natur upphöra att vara det, så snart de öfverskrida gränssörne af en okonstlad vederqvickelse. Detta kan likväl icke lempas på den resande, som söker, att genom nya rön, upptåchter och erfarenheter gagna samhället. Antalet af dessa är likväl ganska litet. De fleste resa blott tillfälligtvis, an-

tingen i affärer, eller för sitt nöje. För de förra är tiden dubbelt dyrbar: för de sednare är den merendels utstakad af omständigheterna, eller af deras borgerliga sysslor. Det gifves likväl en utväg, att kunna göra mycket på kort tid. Till en början är det afgjort, att man fördubblar sin tid, då man vet, att rätt indela den, och i sina företag följer en faststald plan. Denna regel är af största vikt för en resande. För sådana göromål, som kräfva större sinnesansträngning, bör man alltid välja de timmar, då själen åger styrkan i dess fullhet, d. å. morgonstunderna, och uppskjuta nöjen och mindre angelägna saker till aftnarna. Till hvila och sömn skall man icke använda mera tid, än hvad som oundgängligt fordras till de utmattade kroppskrafternas vidmagthållande. Medelåldern, emellan 30 och 40 år, är den alldra-tjenligaste för långresor.

Hvar morgon bör en resande anteckna i sin plånbok allt hvad han under loppet af dagen ämnar se och göra, och icke gå till sängs förrän han uppskrifvit i sin dagbok allt hvad han haft tillfälle att anmärka, som kan interessera och gagna. Det är en afgjord sak, att ingenting mera lättar minnet, eller mera bidrager till ett godt lynnes fortvarande, än att på sådant sätt försäkra sig vinsten af

hvad man sett, lärt och erfarit. I större städer bör man, åtminstone till en början, taga en hyrlakej, för att icke genom onyttigt vilsegående förlora tiden. Att bestiga höjder, der de finnas, klocktorn och observatorier är ock icke utan nytta för den, som har minne för lokalen. Goda plankartor och vägvisare böra ock studeras.

II) HELSAN.

En god helse är oundgänglig för den, som reser, oaktadt ombyte af ort tros annars vanligen vara ett såkert kraftmedel för en mindre beständig helse, och de största läkare medgifva det. En resande bör iakttaga följande regler.

- 1) Han bör noga akta sig för tjock, dunstfull luft, sydostlig fugtig vind, som förslappar och nedspänner fibrerna, och nordvestlig, som förtorkar dem. Kan man ej undvika dem, bör man åtminstone bjuda till att skydda sig för dem det bästa man kan, och detta sker derigenom att man binder en i vinättika doppad nåsduk för munnen, och tagger ett spitsglas god likör, samt njuter en lätt, saftig föda.

- 2) Sängkammaren, sången och sängkläderna böra väl vådras, och linne ömsas hvar afton.
- 3) Fugtiga rum och fugtiga kläder böra alltid undvikas.
- 4) Likaledes nyss målade eller hvitmenade rum, och ställen, der mycket människor ha varit sammanpackade, isynnerhet om belågenheten är i granskapet af ett stall, i starkt luftdrag, eller vid tråsk och dammar.
- 5 Nattluften bör man alltid frukta. Den är alltid dubbelt farlig i skogar och på ångar, isynnerhet under vegetationstiden, då vextångorna, enligt de största kemisters rön, äro liksom skadliga, som de äro helsosamma, när de besökas af solstrålarne, af hvilkas verkan syråmnet, detta livvets och helsans stora grundämne, utviklas.
- 6) Man bör noga välja sin mat. Den enklaste föda är den bästa, t. ex. välbakadt hvetebröd, stek, helst af fogel-, får- eller mustigt, icke för fett, oxkött, ägg, mogen frugt, som likväl aldrig bör ätas utan bröd, källvatten, klart och lätt, d. å. sådant, som genast upplöser såpa; godt, humlestarkt öl och dricka, citronsafte, och all annan bärsafte. Man bör icke förtära ra-

guseradt vildt, omeletter, postejer, som vanligen vankas på vårdshusen; ej eller likörer och viner, innan man behörigt pröfvat dem. *)

- 7) Ingenting är så helsosamt som en måttlig rörelse. Fotgångaren och ryttaren äro aldrig utan den; men oftast den, som åker. Det är derföre nödvändigt, att han ständigt ömsar plats, och stundom går, isynnerhet uppföre backar. Man bör likväl icke skilja sig för långt ifrån sitt åkdon, ej eller hvila eller pusta under träd i stormvåder, ån mindre gå eller rida starkt, isynnerhet straxt på maten, och med ett ord undvika all rörelse, som utpressar svett och gör varm.
- 8) En Resande bör aldrig neka sig en nödvändig hvila. Intet hettar och tillika slappar så mycket som att resa 4 till 5 nätter efter hvarandra, utan att klåda af sig eller gå till sångs. Om det låter sig göra, bör man hvila, åtminstone 5 timmar hvart dygn, i en god sång, helst på madrasser, när de kunna fås. Fjåderbåddar äro merendels

*) Hahnemanns proflikör, som är erkändt tillförlitlig, är sammansatt af osläckt kalk, ett halft uns Auripigment, och ett halft stop källvatten.

smittosamma sjukdomars tillhåll, af den orsak, att de allt för sällan vådras. Håmmad utdunstning, blekhet, frossor och mattighet äro de vanliga följderna af en beröfvad sömn.

- 9) Jemn utdunstning blir alltid en hufvudsak, och vid dess uteblifvande äro följande medel de såkraste: lifestycke af af flanell närmast kroppen, ullstrumpor, frotteringar, flåder-infusion eller dekokt, ljumma bad, godt te med litet romm uti, m. m.
- 10) Naturens vanliga förrättningar böra aldrig håmmas. Är sådan oförsigtighet begången, bör man genom bruk af manna och mandelmjök straxt söka att godtgöra den.
- 11) Den osunda luften i sjukrum, brandos, animaliska och vegetabiliska ångor, i synnerhet af hampa och lin, böra sorgfälligt undvikas. Äfven bör man ej sova i rum, der vexter i krukor uppdrifvas; deras utdunstning är skadligare än man tror.
- 12) Fly, som förgift, alla ställen och personer, som kunna väcka håftiga sinnesrörelser; sky vårdshus, spelhus, omgånge med charlataner, spetsbofvar, underhandlare, och framför allt vållustens

tempel, lasternas verkliga vagga. Den olycklige, som i liderliga qvinfolks armar förlorat sin helsa, bör genast rådfråga en skicklig läkare, och der den ej finnes, följa goda föreskrifter af Wadström och flera; afhålla sig ifrån stark, kryddad mat, likörer och retande saker: bruka lindriga afföringsmedel, såsom senetsbladsdekot, och blodrenande drycker, såsom korntisaner, och kylande och lindrande pulver, såsom kremortartari, m. m.

- 13) Man bör på resor isynnerhet studera sitt temperament, och på hvar ort i sin diét följa dem, som äro kända för de måttligaste i den vägen.
- 14) Att sofva middag är en ful vana, som skadar helsan, och åstadkommer slag i längden. Kan man ej undvara denna osed, bör man aldrig sofva utöfver en half tima, med hufvudet upprätt, och kroppen sträckt bakut, litet lutad till venstra sidan.
- 15) Skåmdt vatten göres drickbart i nödfall, om man dryper några droppar syra (acidum) i glaset, såsom citronsaft eller vinättika, med litet rostadt bröd.
- 16) En resande bör aldrig öfverlasta sin mage. Sådant bekommer ganska illa, isyn-

nerhet om man sitter i en vagn, som ej hänger rätt, eller ock rider.

- 17) Det är farligt att sofva vid öppet fönster.
- 18) Ju högre upp man bor på ett ställe, desto bättre.
- 19) Aftondaggens skadliga följder kunna endast genom ständig och stark rörelse förekommas.
- 20) Hospital och sjukhus bör man aldrig besöka fastande, eller utan en i vinåttika doppad svamp. Är man fallen för uppstigningar, skadar det icke att taga några droppar vin.
- 21) Ingenting är bättre att breda öfver en dunbådd, än en elg- eller renshud. Hvar resande, som har egen vagn, borde medföra denna nödvändighet. Fotgångaren behöfver sållan annan säng, än en frisk halmkårfva.
- 22) Icke sållan besvåras de, som mycket resa i vagn, af svulst i fötterna. Detta förekommes, om de ej bruka trånga benklåder och stöflar, utan vida pantalonger och skor.
- 23) Bad äro en våsendtlig sak för resande. Man skall likväl akta sig att bada a) straxt på maten, b) i stillastående vat-

ten, och c) i strömmar eller åar, hvilkas botten är betäckt med vegetabilier.

- 24) Ingen kroppsdel har mera behof af skonsammaste behandling än ögat. Damm, olika ljusbrytningar, fugtighet, vinden, men isynnerhet återskenet af snön hafva derpå ett vådligt inflytande. Ett slags ögonfederal af små elfenbensskifvor, genombårade midtpå, förekommer denna olågenhet. Det är uppfunnet af Rid-dären Pallas.

Serskilta regler för dieten.

a) För Sjöfarande.

- 1) Man bör icke gå ombord med full mage Efter föregången lindrig laxering bekommer sjöluften bäst.
- 2) En flanelsskjorta, närmast kroppen är en skön sak.
- 3) Så länge väderleken tillåter det, bör man hålla sig på däck i fria luften, och samma ögonblick, som man känner sig må illa, gå till sångs.
- 4) Man skall röra sig så mycket som möjligt, antingen ro, klifva eller spassera.

- 5) Man bör aldrig äta i kajutan, innan den blifvit vådrad och rökt.
- 6) Bästa födan till sjös är bröd, jordfrugter, såsom: jordpåron, kålrötter m. m. torkad frugt, godt öl, te med romm eller konjack. Fisk och fläsk duga endast för verkligt sjöfolk.
- 7) Ledsnad, elakt lynne och nedslagenhet äro farliga fiender på en sjöresa. Genom läsning och omgång kan man någorlunda bortdrifva dem.
- 8) I händelse af smittosamma sjukdomar ombord, bör man lefva måttligt, aldrig nedsvälja saliven, och väl skölja munnen med vatten eller vattenspådd vinättika, innan man förtår något. Doktors och kapitenens råd skola göra det öfriga.
- 9) Om man känner sig besvårad af matleda eller sjösjuka, är det godt att lägga sig på magen, hålla ögonen tilluckta, och icke förtåra fet mat, rött vin och dylikt. Socker, citronsaft, några droppar bergbalsam (naphta) eller spiritusvini och kina-extrakt äro en suverän kur emot ett ondt, som ganska få undvika.

b) För Fotgängare.

- 1) När det fryser starkt, bör man^r aldrig gå ut ensam, ej eller då dricka brännvin eller vin, utan starkt haffe, och öl så varmt, man kan tåla det. Känner man sig bli sömnig, bör man gå starkare på, och undertiden röka en pipa tobak, eller ännu bättre, äta en brödbeta, doppad i vinättika. Kan man ej hålla fötterna varma, bör man gnida dem med snö. Detta är ock det endaste medlet, om man fått frost i dem eller någon lem. Den af frost angripna delen ser alltid dödsblek ut. — Näst frotering är det godt, att hålla den uti iskallt vatten, tills rodnaden återkommer. Man får för ingen del genast gå in i ett varmt rum, och öfverhuvud så ofta man kommer ur köld i värme, icke nalkas kakelugnen eller spisen, utan hålla sig borte i rummet. Te och buljong äro tjenligaste födan.
- 2) Om sommaren bör man ej gå medan middagshettan varar. —
- 3) Man bör ej dricka, då man är varm.
- 4) Om sommarmornarne bör man vara bitida ute och ej gå längre än till kl. 10 på dagen, och om eftermiddagarne från 5 till 9, men ej senare.

- 5) Mer än någon annan har fotgångaren behof att ofta ömsa linne.
- 6) Man bör aldrig lägga sig under tråd vid vågen, ty der riskerar man mest att fyllas af ohyra efter kringstrykande tiggare, utom det, att skuggan medför en kyla, som merendels alltid är mindre god för helsan. På ångar och i granskapet af narkotiska vexter, såsom: odört, tobak, hampa, m. fl. bör man ej eller hvila. Dåst är att bestiga ett berg eller en kulle; der upplifvas man nästan alltid af någon vacker utsigt, och inandas en välgörande luft. Uppföre höjder och nedföre backar bör man aldrig gå fort. Det lindrar vid uppgåendet, om man stundom går några steg baklänges.
- 7) Man bör ofta bada fötterna i friskt vatten, uppblandadt med några droppar vinåttika, eller ännu bättre, med litet bränvin.
- 8) Man bevarar sig för damm och vindar, om man håller en med litet vinåttika fuktad nåsduk för munnen.
- 9) Forcerad marsch åstadkommer merendels blåsor under fötterna. Kan man bevara dem ifrån att gå i sönder, är det bäst; annars lindras svedan genom på-

struken hjorttalg. Aleblad lagde i skorna, sedan man, efter mycket gående, lagt sig om afton, skall vara en sympatikur, som förtager tröttheten och ger nya krafter.

b) För Ridande.

- 1) Man bör aldrig rida hårdt emot vinden.
- 2) Man skall akta sig väl att ej hindra naturens vanliga förrättningar.
- 3) Punsch, toddi och alla hetsiga och spirituösa drycker och födämnen bör man undvika.
- 4) Om vintertiden bör man stundom stiga af hästen och gå, för att befordra blodets omlopp.
- 5) Man bör alltid hafva på sig något födande och läskande, t. ex. citroner, pommeranser, lemoner, påron, äpplen, plommon.
- 6) De delar, som genom långvarig ridt mest lida, böra tid efter annan badas med blyvatten.

Tjenlig föda.

a) För Resande till lands.

- 1) Mandelmjôlk, tunna soppor, te med grädde och skorpor, sagusoppa o. dyl.

- 2) En god kaka bakas af 3 ägg, 1 $\frac{1}{2}$ socker, 1 $\frac{1}{2}$ hvetemjöl, något smör och rifven citronskal. En sådan kaka bibehåller sig i flera år, och bör vara ungefär $\frac{1}{4}$ tum tjock. Den kallas i Frankrike *gateau de mille ans*, förmodligen råttare de Milan.
- 3) Gummidragantsirop. Man upplöser 1 drachma gummidragant i 2 librer (skålpundsmått) vatten, med ett $\frac{1}{2}$ socker och tillågger litet alteerot.
- 4) Te af kattostört (malva) med vinåttikesirop.
- 5) Slå 2 glas källevatten på 2 äggulor, och blanda det upp med socker, så fås deraf den goda drycken, som Fransmannen kallar *lait de poule* (hönsmjolk).
- 6) Boerhaves kraftrått (restauratif) tillagas således: $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ groft bröd lägges i sjudhett vatten tillika med 4 lod vål uttvättade korinter, och kokas tillsammans $\frac{3}{4}$ tima. I ~~den~~ mån vattnet minskas, bör man spåda mera på. Sedan tillägges 7 matskedar stött socker, litet kanel, hvarefter det kokas ännu $\frac{1}{4}$ tima, silas och ställes att svalna.

b) F r den som reser till sj s.

Han b r förse sig a) med godt vatten. Sk mdt eller rutet vatten förbättras genom filtrering öfver s nderst tta kol, hvarmed  fven k rlet kan beströs invändigt. Man kan ock upptända eld i den tunna, hvari man vil hafva vatten stående, och låta den brinna tilldess den invändigt f r $\frac{1}{6}$ tedels tum tjock kolskorpa. — b) Godt te. — c) Malet kaffe. — d) Prepareradt chokolad. — e) Cidervin (pressas af syrliga frugter). Det ges ingenting, som så l skar och släcker törsten. — f) Socker. — g) Citroner och kremortartari, att dermed förbättra vatten. — h) B rmos af flera slag, fl derb rs isynnerhet. — i) Russin. — k) Färska ägg, som bäst konserveras i ister. l) Romm eller konjack. — m) Sirap. — n) Br d. — o) Sylt. — p) Torkade grönsaker, och  fven friska, om möjligt. — q) Goda kryddskorpor. — r) Vin ttika, och  lj st, som är nyttig till alla kötträtter och raguer, isynnerhet på fisk. — s) Qvass, en Rysk dryck, som tillredes af gjutet sjudande vatten på små kakor af råg och malt eller bjugg, som hastigt jäser. — t) Buljong i skifvor. Den tillagas på följande sätt: Man kokar i en väl lyckt, tillsmetad lerpotta, eller i en digereringsmaskin, om den  r till-

hands, ett par gamla hõns, ett godt saftfullt stycke oxkõtt o. d. med salt, kryddor, litet persilja, portlake och citronsaft. Når allt blifvit upplõst till en grõttagtig massa, silas det genom linne i formar, hvarest man låter det stelna. Derpå indoppar man deri sugpapper, som drager till sig all den õfverflõdiga fetman. Sedan vattenpartiklarne bortdunstat, stelnar massan och hårdnar, och kan, så beskaffad, förvaras i flera år. — u) Fårskt kõt. Det år en raritet på sjõn. Man har vål om skeppsbord lefvande får och svinkreatur; man tager dock helst fjåderfå, derföre att de dricka mindre, men också åro de kinkigare att skõta. — Åfven den minst kråsmagade passagerare har svårt för att vänja sig vid skeppskosten, isynnerhet på kofferdifartyg, der en pojke merendels år kock; detta blir så mycket värre, som appetiten alltid år större till sjõs ån till lands. Imellertid, då det skulle blifva både för besvårligt och för mången knapt möjligt, att medföra ett portatift kõt, nõdgas man ismåningom finna sig vid kosten. Skeppsknallar åro ett mindre helsosamt brõd, emedan det år alldeles utan syra; båt vore derföre, att åta vanligt brõd, helst om man ej har utomordentligt goda tånder, eller ock att vål uppblõta det i õl, dricka, eller vatten. — Det bästa sätt att utblõta torra skidfrug-

ter, såsom turkiska och andra bönor, socker-
ärter m. m., år, enligt nyare rön, att kasta
i grytan; hvori de kokas; en liten knifsudd
vegetaliskt alkali, eller kalsinerad pottaska,
hvilket skall vara mycket bättre, än det van-
liga medlet, en liten glödhett kanonkula
i kårlet.

Nått Res-Apotek.

Att vilja vara sin egen läkare, utan att
hafva blifvit invigd i läkarekonstens myste-
rier, är en kinkig och ofta en farlig sak: till-
fällena gifvas likväl, då man, beröfvad all
tillgång på främmande hjälp, bör skatta sig
lycklig, att kunna någorlunda hjälpa sig sjelf.
Mer än annars inträffar sådant på resor, och
af den orsak lemnar man här den omtänksamme
resande följande uppgift till ett Reseapotek.

Allmänna Botemedel.

- 1) Destillerad vinåtticka, eller röfvare-
åtticka.
- 2) Franskt brännvin.
- 3) Blyåtticka. Ett dråpligt omslagsmedel.
Af en full matsked deraf, blandad med
 $\frac{2}{3}$ brännvin i 2 libr. vatten, blir det
nyttiga blyvattnet. För ögoninflammation

rådes, att taga $\frac{1}{2}$ vinätticka och intet brännvin.

- 4) En liten flaska spiritus volatile ammoniaci (stinkspiritus). korkas väl; nyttig, vid svimningar och anfall af slag.
- 4) Hoffmanns droppar, eller ännu bättre, en butelj tokayer- eller kapvin, om det kan fås.
- 6) Kylande pulver. 3 uns tartarus chrySTALLISATUS, 1 uns renad salpeter, 4 uns socker, citronskal m. m.
- 7) Pulveriserad Ipecacuanha. (Dosis är 2 grån). Ganska nyttigt i indigestionstillfållen.
- 8) Pulveriserad Rabarber. (Dosis är en drakma).
- 9) En lavementsspruta. Till lavement tapes ljumt vatten, en half matsked linfrö och en matsked färskt smör eller olja.

Specifika Läkemedel.

- 1) För Tandverk. Munnen sköljes med ljumt vatten. Bomull, doppad i luftsyra, lägges i ihåliga tänder.
- 2) Emot fluss. Sydenhams Liniment. Det betår af 1 uns mandelolja, 1 qvintin kamfert, 1 qvintin hjorthorns salt. Härmed frotteras eller gnides den lidande delen.

- 3) Emot sölstyng. Den lidande delen belägges med omslag, doppade i rosenvinätticka, eller fugtade i en saft af laktuk (sallat), jernört, m. m. Mandelmjolk, lemonad o. d. nyttjas tillika. Några läkare föreskrifva alkali volatile, utvertes brukadt.
- 4) Emot örstyng. En påse med pulveriserade kamill- och flåderblomster fugtas i kamfertsbränvin och pålägges utvertes. I örat drypes någa droppar kamomillolja.
- 5) Emot brånsår. Skalet af potåter pålägges, eller ock bestrykes stället med sirap, och i nödfall med gyttja.
- 6) Emot svullnad i halsen och nedfallet tungspånne. Uppvärmad aska lägges i en liten påse kring halsen, och gurgling med mjolk, som uppkokats med några pepparkorn; bör ej försummas.
- 6) Emot insektstyng. Frisk jord, salvia, saltvatten eller flyktigt alkali pålägges.
- 8) Emot rötfeber. Några matskedar öl-jäst dagligen.
- 9) Gurgelvatten tillredes af ett glas eller en jungfru vinättika, $\frac{1}{2}$ butelj ljumt vatten, 18-20 salpeterpiller och $\frac{1}{2}$ jungfru mulbårsirap.
- 10) Sätt att rensa luften och bevara sig för smittosamma ångor. Svafvelsyra (viktri-

ololja), som droppvis hålles på fugtadt kökssalt. Man bör akta sig för inandandet af den derifrån uppstigande ångan.

11) Sätt att dömma om luftens renhet.

Man sätter i ett fönster, icke för lågt och icke för högt från marken, klart filtrerad kalkvatten. Ju mera det grumlas, destomera ankommen är luften.

12) Emot ond andedrägt. Denna kommer från ihåliga tänder eller rutet tandkött. Munnen sköljes väl och ofta. Stötte och finsigtade alekol, med litet fint salt uppblandade, äro det bästa tandpulfver. Borsten, som aldrig bör vara styf, bestrykes först med litet vanligt tvål. Afsköljningen sker med kallvatten.

13) Emot bett af galna hundar. a) Såret hålles under springvatten, eller vatten hålles på det ur en tekettel eller annat tjenligt kärl, i flera timar oafbrutet; b) tvättas sedan med vin och ljumt vatten; c) sedan intages 1-2 drakmer teriak och en infusion af scordium, som är ett sömngifvande medel. Suppurationen måste underhållas.

14) Emot gift. 15-18 grän tvål eller såpa upplösas i ett glas vatten, och intagas. Sötmjolk drickes flitigt derpå, och uppkastning befordras.

- 15) Emot gyllenåder. I uns svafvelblomma och I uns kremortartari sammanblandas. En tesked tages hvar 3:dje tima. För taggar badas flitigt med kallt vatten.

III. GODT LYNNE.

Godt lynne, eller ett nöjdt och lugnt sinne, är en himmelens gåfva, som icke fallit på allas lott. Det kan dock ersättas genom förståndsodling, uppfostran, fasta föresattser och ihärdighet i företag. Intet beror mera af omständigheterna. Menniskan vet allt för väl, att hon icke kan föga dem efter sin vilja: men det är onekligt, att hon kan förutse och förekomma dem, leda dem enligt sina afsigter, göra bästa bruk af dem, bemågtiga sig dem till en viss grad, göra sig oberoende af dem, och, såsom tvungen att vika eller ock att alldeles duka under för dem, höja sig öfver ödets oråttvisa genom medvetandet af sin oskuld. — Erfarenheten och kännedomen af världen och människorna gifva i detta fall förträffliga lärdomar, som isynnerhet kunna gagna den, som reser. Det medgifves, att resor i sig sjelfve äro ett godt medel emot elakt lynne, dels genom den verksamhet, hvaruti de jemt hålla sinnet, dels genom den angenäma omvexlingen af intryck från oräkneliga föremål, och dels ge-

nom det artiga bemötande, som en resande merendels åtnjuter, så ofta han har den lyckan att träffa upplyst och kunnigt folk, hvilket nästan aldrig felar. En resande borde således hafva all orsak, att se allting ur den fördelaktigaste synpunkt. Men motgångar, obehagliga uppträden, föranledde af oerfarenhet, ofta af oförsigtighet; kunna ej alltid förutses, mindre förekommas, ja, mången gång är ett ord, ett enda felsteg nog, att råka i fejd med ödet och menniskorna. Detta torde ett och annat godt råd lyckas att hindra, och derföre lemnas till unga, oerfarna resandes tjänst följande

Reglor.

- 1) Innan man företager en långresa, bör man hafva gjort sitt testamente i laglig form. I fall af sjukdom, har man då en börda mindre på hjertat.
- 2) I tvenne saker bör man aldrig, eller högst sparsamt, tala på resor: religionen och politiken. Reser man i främmande land, är detta en regel utan allt undantag.
- 3) Det är kanske nyttigt att skaffa sig vapner genom smicker åt egenkårleken. Något hvar skall tycka om att rådfrågas i

ämnen, som han anser för de viktigaste, och tror sig själf bäst känna.

- 4) Man bör aldrig fälla omdömen öfver brister i Polisinvärdningar, Förordningar o. d.; om än de äro påtagliga, blir det alltid illa upptaget, att en främling der- öfver yttrar sig. Detsamma gäller om seder och bruk, som man snarare bör efterapa än förtjent förlöjliga. I när- varo af vederbörande, bör man aldrig glömma lårdomen: "Tala ej om rep i hängd mans hus.."
- 5) Det är oförsigtigt att vara allt för god- trogen och frikostig med sitt förtroende, helst emot okända. Man bör, utan att synas tillgjordt hemlighetsfull, dölja sitt stånd, sin belågenhet, sina afsigter, spe- kulationer och lefnadsöden.
- 6) Endast en narr vill utmärka sig genom slöseri på resor. Ett sådant storskrysteri icke allenast skadar pungen, utan bibrin- gar tillika ofördelagtiga begrepp om ens förstånd och moraliska bildning.
- 7) Den, som söker upplysningar, bör aldrig vånda sig till de svärmodiga människor, som, missnöjde med allt, tadla och lasta allt. Den upplyste, den ljust tänkande man- nen, hvar han är, kan aldrig alldeles för- döljas — och honom bör man ålita.

- 8) Försigtighet och omtänksamhet i frågor kunna ej nog anbefallas. Småsaker skola aldrig fåsta uppmärksamheten längre än för ögonblicket.
- 9) Man bör bjuda till att se allt med egna ögon, utan fördom och utan förhastande.
- 10) Man bör alltid hafva sina papper under lås och nyckel, isynnerhet på vårdshus och gästgifvaregårdar, och icke tro dem säkra på bordet, blott man har sin kammarnyckel hos sig; ty vården har alltid sin hufvudnyckel.
- 11) En resande bör ej visa sin jurnal, eller sina anteckningar, icke ens för sina vänner, och isynnerhet väl gömma uppsatsen på de frågor, han åninar göra.
- 12) Goda pass och goda rekommendationsbref till köpmän, artister och lärda, äro nödvändige, och de sistnämnda alltid mera kårkomne, om de tillika innefatta någon vigtig kommission. En embetsman bör ej underlåta, att uppvakta sina förmän, hvar han framfar.
- 13) En jemn brevexling med vänner bör ej försummas. För detta ändamål är det angelåget att hafva bestämda adresser. Att endast adressera bref till Postkontoren, är icke alltid det bästa.

- 14) Man bör låta plombera sin koffert innan man företager sin resa, och i en kappsäck medföra blott hvad oundgängligt behöfves. Plombering är säkrare än lackförsegling, som lätt förderivas, och ofta medför olägenheter.
- 15) Man bör aldrig resa under ett lånadt namn, och
- 16) aldrig belasta sig med kontraband, vare sig i stort eller smått.
- 17) Det är alltid bäst, att bestämdt uppgifva hvad man har med sig, när man anhålles af tullbetjening, som, isynnerhet i småstäderna, ofta bryr de resande. Tillåt aldrig visitation af mer än en koffert i sänder.
- 18) Att föra bref eller paketer för andra, bör man ej åtaga sig. Utom det att sådant kan lätt förloras eller glömmas, medför det stundom flera obehagligheter.
- 19) En Resande af stånd bör dölja sin rang, så vida prejeri och dylikt ej är honom likgiltigt.
- 20) Man bör ge hvar sin rätt, och hederliga, men icke öfverflödiga drickspengar. Det är illa, att dessa ej äro faststälde, utan skola bero af omständigheterna.
- 21) Man bör aldrig visa sig missnöjd eller vid elakt lynne utan gifven orsak,

- 22) Med äfventyrare, så kallade chevaliers d'industrie, charlataner, och isynnerhet vissa tjenstaktiga spekulanter på resandes pung, bör man ej inlåta sig.
- 23) Politiska diskurser äro alltid vådliga. En försigtig Resande umbår gerna det barnsliga, ofta farliga nöjet, att med sådana ämnen undfånga eller fulljuga skjutsbönderna. Det gifves andra och bättre utvägar, att visa dem sin betydelse, ifall man ej kan qvåfva detta fåfånga sjelfskryt.
- 24) Bekantskaper göras lätt på resor, men de äro ej alltid de bästa. Man bör ej visa sig för tjenstaktig, och väl se sig före hvem man tillbjuder plats i sitt åkdon.
- 25) Man skall aldrig styrka folk i den tanken, om de ha den, att man reser som spion; det är angelågnare att betaga dem den.
- 26) En reskamrat är, på långresor isynnerhet, nästan ett behof. Man bör helst välja en, hvars ålder, lynne, smak och afsigter icke äro allt för vida skilde från ens egna, och isynnerhet en frisk och hurtig man. Ehuru litet egoist man är, blir det dock ledsamt, att nödgas vara sjukvaktare på resor. En mjeltsjuk

och en pratsjuk åro tvenne lika förtretliga och lika odrågliga varelser.

- 27) Behöfver man egen dräng, så bör man välja en rask yngling emellan 20 och 30 år, och snarare en, som varit i fålt-skårs- än perukmakarelära. Så kallade hyrlakejer i större städer stå merendels alltid under vårdarnas garanti, och böra vara säkert folk.
- 28) Ehuru gevär sällan torde behöfvas på resor, är det dock bäst att ej vara dem alldeles förutan. Ett par nåtta pistoler och en sabel åro tillräckligt i den vågen. Kåpppar med löndolkar och dylika utländska moderna mordverktyg, borde aldrig bäras af en fredsam Svensk. De åro banditens uppfinningar, och böra förblifva banditens vapen. — Med skjutgevär bör man varsamt omgås, och hvar 14:de dag uttaga skottet.
- 29) Så mycket som möjligt, bör man undvika att resa på söndags- och helgedags- eftermiddagar. Folksamlingen vid gästgifverier, som alltid tillika åro krogstäl-len, är då merendels ovanligt stark, och der ruset bor kan vettet ej trifvas. Grål och hårda utlätelser bör man alldeles spara vid sådana tillfällen.

- 30) Man bör aldrig befatta sig med att slå de skjutsande. Vågen till ersättning för oförtjent lidande är väl lång, det medgifves; men en rättvis sak måste segra, om man fullföljer den.
- 31) Otillbörligt och kitsligt skrifvande i Dagböckerna utmärker merendels barnet eller narren, och har ofta obehagliga följder. Nyttigare är det, att uppmärksamt läsa det som står tryckt främst i dem.
- 32) Börja håstarne att skena, är rådhighet hufvudsaken. Man bör ej för hastigt hoppa ur åkdonet, och allrahelst på gräs- eller sandbotten.
- 33) Innan man går till sångs, bör man nog undersöka sången, hvori man ämnar sofva, läs, skjufreglar och fönster.
- 34) Den som reser till sjös, bör göra sig Kapitenen bevågen och omgås beskedligt med besättningen; icke smutsa däck, och ej besvåra folket i deras manövreringar. Att då och då föråra dem en mun full god tobak och en god sup, gör dem alla villiga och nöjde.
- 35) Vid öfverfart på färjor bör man aldrig sitta i åkdon eller till håst. Många olyckor ha timat för denna vågsamma maklighet skull.

III) RESKASSAN.

Resor åro i allmänhet kostsamma. Med en försigtig hushållning kan likväl mycket insparas, utan att gå, hvarken bekvämligheten eller anständigheten för nåra. Följande råd torde tjena den oerfarne.

1) Man bör låra sig, att noga känna sitt lands penningar, helst sedelmyntet, för att ej bli bedragen, såsom vid vaxel, och då man nödgas taga lappade eller klistrade sedlar. Det är angelåget, att vara väl bekant med de på sedlar underskrifne namnen, för att kunna upptäcka dem, som åro förfälskade.

2) Med småsedlar af alla slag bör man förse sig, och likaledes med löspenningar. Man nödgas annars ofta ge bort en sedel, der några skillingar varit mer än nog. — Sedlar, som löpa med ränta, bör man ej gern invexla på resor.

3) Man bör ha hvart sedelslag för sig, och så mycket som möjligt skona skjutsbonden från de trasiga och klistrade. Det är både obehvämt och mindre rådligt att hafva förmycket på en gång i taskboken. Blott så mycket, som man kan beräkna böra åtgå för dagen, bör man uttaga ur resekassan, som bör ligga i reseschatullet eller kofferten.

4) Dessa persedlar bör man aldrig gå ifrån, ej eller glömma att först af allt låta inbåra i rummet, der man ämnar åta eller ligga.

5) Då resekostnaden ej rätt gernå kan bestämmas, och för att på längre resor slippa, att föra för mycket penningar med sig, bör man förskaffa sig antingen assignationer, betalbara vid uppvisandet, på goda handelshus; eller ock kreditiver. Den ränta, man dervid förlorar, är liten emot det besvär och bekymmer, man alltid har med en mängd sedelpackor.

6) Man bör betala skjutsbönderna fullt ut, och ge dem och hållkarlen hederliga drickspenningar, men på ett sådant sätt, att de finna dem vara en belöning för deras välförhållande.

7) De så kallade väntepenningarne besvara ofta de resande, och gifva icke sällan anledningar till grål och oförskämda prejerier. Kommer man försent, så bör man ock betala, men icke mer, än hvad Skjutsordningen föreskrifver.

8) I städerna bör man alltid taga in på de bästa värdshusen; man prejas merendels värst på de sämre, och blir på köpet illa betjent.

9) Folk, som rest mycket, gifva det rådet, att betala sin värdshusräkning hvar res-

ka, om ej hvar dag. Någon gång torde löftet, att, vid en snart förmodad återkomst, taga in på samma ställe, medföra förmånen af en billig behandling.

10) Då man vill besöka konstkabinetter, biblioteker, trågårdar och dylika ställen, är det alltid bäst, att göra det i sällskap med flera; man ger då blott sin andel med i drickspenningarne till vaktmästare och personer, som visa dessa kuriösiteter. En helsosam regel är den, att aldrig sjelf uttaga något konststycke, utan låta vaktmästaren framlenna det.

11) En hyrlakej bör man aldrig taga för hela dagen, utan blott för vissa timar, och derefter inrätta sitt ackord med honom.

12) Reser man ensam, är det alltid bättre att äta vid ett table d'hôte än på sitt rum. Det sednare är ofta mindre nöjsamt, och säkert dyrare.

13) Ofta är det ren vinst, att köpa sig en häst, och sälja den efter slutad resa, isynnerhet om man reser i chås eller rider, och ej gör alltför lång tur. Har man tillika egen drång, som förstår att sköta en häst, är sådant ren uträkning. Man beror då af ingen, reser eller hvilar, när man behagar, insparar utgifter, undviker mången förargelse, och kommer ändå fort.

14) Vid inköp af åkdon, isynnerhet af brukade gamla, bör man väl se sig före, och oaktadt alla möjliga försåkringar af säljaren, likväl låta kunnigt folk noga besigtiga dem, innan man antråder resan. Likså angelåget är det, att förse sig med tåg, hjulspik, och andra förnödenheter i den vägen. En välgjord resekårra är på långresor vida bättre än en chås; hvaruti litet eller intet kan rymmas. Man bör alltid försöka det åkdon, man ämnar köpa.

V. NÖDVÄNDIGE KUNSKAPER.

Ingen kan resa så illa, att han ju under tiden lär och samlar något. Det är likväl angelåget, att åga åtminstone de allmännare kunskaperna; för att kunna resa med mera tillfredställelse och nytta. Bland dessa räknar jag

1) Kännedomen af historien, isynnerhet Fäderneslandets; geografin och statskunskapen, matematiken, kemien, fysiken; arkeologien, teknologien, landthushållningen, mekaniken, och ändtligen litet af lagfarenheten och medicin.

2) Ritkonsten, och musiken, nyckeln till alla goda sällskapskretsar. I detta sednare fall; är det bättre att kunna traktera blås-instrumenter, för vigheten skull af transporten.

3) Tachygrafien, eller den ännu i vårt fädernesland så litet öfvade fortskrifningskonsten genom förkortningar och vissa tecken.

4) Simkonsten.

5) Första grunderna af veterinärkonsten, eller häst- och boskapsmedicinen, och

6) Talangen att finna hvad som bör förtjerna och fåsta uppmärksamheten. Till vinnande af denna svåra färdighet lemnas följande regler: a) Man bör upprätta en förteckning öfver ortens betydligare personer och märkvärdigheter. b) Göra sig noga bekant med isynnerhet sist utkomna böcker och skrifter. c) Skaffa sig goda rekommendationsbref till köpmän, lärde och artister. d) Söka till att underhålla med dem en jemn brefvexling. e) Låsa de bästa jurnaler och tidningspapper. f) Icke inskränka sina undersökningar inom hufvudstaden; den nationliga pregeln är der merendels utnött, och dess grunddrag genom en vunnen polering nästan omärkbara. Det är i det inre af landet, man bör studera nationen, dess vanor, plågseder, nöjen och språk. g) Det skadar icke, att stundom infinna sig vid domstolar, der betydligare mål förehafvas; de äro en skola för folklynnet. h) I större biblioteker skall man begära att få se katalogerna och manuskripterna, och låta sig förevisas

de böcker, som värderas för deras sällsynthet skull. i, Man hör, vid besök i fabriker, konstnärers verkstäder och med ett ord i alla slöjdens och flitens hemvist, noga underrätta sig om deras gång, inrättningar, afsättning, kostnader, tillverkningsbelopp m. m. k) Slutligen hör man i den jurnal man förer öfver sina observationer, lemna bred marg för tillfällige nödige anmärkningar.

Meteorologiska Rön.

Att i förväg kunna dömma om blifvande väderlek, är för en resande af största vikt. Man kan väl ingenting alldeles bestämdt uppgifva i detta ämne, men erfarenheten har likväl gjort flera rön, dem man tror sig böra kunna anse för temligen säkra.

Månens inflytelse på vår atmosfärs temperatur är gifven. Man kan derföre med säkerhet antaga, att de sista dagarne före, äfvensom de första dagarne efter ny- och fullmåne, verka förändring i väderleken; isynnerhet är 3dje och 4de dagen före och efter månskiftet ansedde för kritiska och såsom bebådelsedagar af godt eller ondt väder för hälften af månaden.

Tecken till elakt väder äro: när månen i tilltagande eller i första qvarteret är blek och

matt, solens disk fördunklad, skymd af töcken och omgifven af strålar, hvilka liksom korsvis afskåra hvarandra; när moln draga sig åt vester; efter solens uppgång, och när syd- och sydvestvindar fortfara att blåsa; en mörk och töknig luft; när bergshöjder och skogar synas flyttade längre bort än vanligt; när månen omgifves af dunkla ringar; när kråkans skri höres mera hest och hvasst; när den liksom hackar sig fast vid tråden; när korpar, gåss och ankor visa obestämdhet och oro i sina rörelser; när grodornaskålla i träskan om morgnarna, fiskarne spritta i vattnet, myrorna skynda till sinastackar, och bien i sjelfva dagbräckningen åro ovanligt beställsamma och brådskynda till stocken; när flugor, mygg och andra insekter liksom bita och sticka af arghet; när svalan flyger nära till vattenytan; när gamla sår klia och svida; när klöfverns blad styfna; när ovanligt stinkande lukt besvårar från diken och andra afloppsställen, och slutligen när skorstensröken hastigt nedtryckes — då kan man vänta regn och storm.

Deremot kan man göra sig räkning på klart väder och torka, när solen är klar och ren i uppgåendet, när östanvinden flåktar mildt och svalkande, när solen går ned med en vacker rodnad uti genomskinliga, vålschatter-

rade skyar; när dimma faller och lemnar små fina vattenpartiklar efter sig på gräs och blommor i solnedgången; när låderlappen svärmar kring vid den pågående natten, ringdufvorna kuttra och svalor och roffoglar flyga högt; när bin fördröja återvändandet till bistöcken och sjöfoglarna aflägsna sig från stranden.

Spindeln anser man annars för den pålitligaste våderleksspåman. Ju mera den utvidgar sin väfnad, ju längre den utsträcker sina trådar, ju mera bestållsam den visar sig att bota den skada, som regn och elakt väder tillfogat dess väf, desto säkrare kan man vara om varaktigt vackert väder. Deremot, ju mera spindeln sammandrager och förkortar sina trådar, destomera regn, storm och oväder har man att vänta. — Om den långbente våggspindeln har man gjort det rönnet, att den bådär vackert väder, då den sticker hufvud och ben ut om det hål, öfver hvilket den utbredd sin väfnad. Spindeln är följaktligen tillförlitligare och lätttrördare än den bästa barometer, och i det afseende nyttigare, att den spår våderleken minst fjorton dagar förut.

Huru en Ridhäst bör behandlas på resor.

1) Man gör i början små dagsresor af 5 till 6 mil, och rider mera i hvad man kallar

lunk än i traf, men aldrig i galopp. Den första egenskapen hos en god ridhäst är den, att hafva en jemn och säker gång, näst den, att ej snafva eller stappla.

2) Hvar tredje eller fjerde dag bör vara en rastdag.

3) En ridhäst bör man alltid hålla ren, isynnerhet på bringan.

4) På föremiddagen, bör man undvika att rida den svettig.

5) Man bör tid efter annan tvätta dess rygg med vatten och åttika, isynnerhet, om den är besvärad af svulst och bölder, om den är skafvad eller sårad, pålägga en varm duk bestruken med talg, och ofta förnya det, samt åfven, om det behöfves, ömsa sadel.

6) Att ofta och väl undersöka hästskornas tillstånd, är nödvändigt.

7) Man bör icke ställa sin häst till hvar krubba, innan den blifvit väl rengjord.

8) Är hästen upptröttad, frotterar man honom på länderna med en dekokt af sönderstötte oxben, och med ister, som man uppkokat i drank. Därefter kringsveper man hästfötterna väl med halm, och håilar på den något af nämde dekokt.

9) Då hästen besväras af svårigheten att ställa, bör man helst rådfråga någon kunnig hofslagare och lemna den i hans händer. Ett

lod petersiljefrö och ett lod luttrad salpetter, upplöste i ett stop vatten, och håsten ingiine, plår hjelpa.

10) Lavemang af kamomillblomster äro i alla invertas håstsjukdomar af största nytta.

11) Man skall ej låta sin håst åta för mycket; sådant är ganska skadligt.

12) Det väsendtligaste är, att alltid hålla sin håst snygg och ren, skrapa honom så ofta tillfället medgifver, aldrig låta honom dricka när han är varm, och alltid, när han hvilar sig, lägga på honom ett tåcke.

VI. BEQVÅMLIGHETER PÅ RESOR.

Till beqvåmligheter på resor råknar man med skål ett godt åkdon. En resvagns förnåmsta egenskap är att vara stark, lätt och beqvåm. Den bör ej vara för lång, ej eller för kort, snarare bred än smal i gången, och framhjulen ej för låga. Fjådrarne böra vara spånstiga, men ej för svaga, och kringlindade med hampsnören. En vagn med svanhalsar torde på långresor vara mindre tjenlig än en med bom, ty gå Svanhalsarne isönder, är det svårare att få dem lagade; åfvenså anses med jern behörigt beslagna trådaxlar för bättre än jernaxlar, hvilka lättare gå af och måste oftare smörjas. — En lanterna midt på framsidan gör

mera gagn än 2:ne i hörnen. I fall en af dem slocknar, ger den andra ett falskt sken, som förvillar kusken och är värre än sjelfva mörkret. — En gaffel är i bergiga vågar, och isynnerhet vintertiden, då de äro islupne, af våsendtlig nytta. — Med sôm, hjulspik, hammare, hoftång, skrufnyckel, tåg, linor, segelgarn och flera dylika småsaker, bör man alltid vara väl försedd.

I fråga af val af åkdon, är bäst, att enhvar följer sin smak med afseende på bekvämlighet och råd. På långresor, isynnerhet då afvikelser från de större, allmännaste landsvågarna skola ske, medförer den egentlige tåkvagnen flera olägenheter för dess tyngd och oviga form. Berlinaren eller Wienaren äro väl lättare, men rymma så litet. Den så kallade Medevivagnen, en imitation af Holstenska korgvagnarne, som hittills ej vunnit hos oss det förtroende de verkligen böra ha, är ej att förkasta, då man väljer öppet åkdon. Holstenarevagnen isynnerhet, då resesällskapet består af flera personer, har den förmånen, att den rymmer mycket, och är den välgjord, försedd med kur eller sufflett och goda fjädrar, skall man snart finna den mindre besvärlig, fast icke så maklig som Berlinaren. Den är mycket lättare, och skjutsbonden har ej synnerligt begrepp om tyngdlåran, om han

ej i ett sådant åkdon heldre kôr 4 personer, än 3 i Berlinaren, med samma par hästar.

För den, som reser ensam, med hushållning och litet saker, kan väl knapt något bättre åkdon gifvas, än en välgjord, med fotsack försedd, Reskåra på goda fiädrar. Den rymmer ofta utöfver behofvet, drages lätt af en häst, står bäst emot, och är minst kostsam. Chåsen är väl makligare, men vida mindre beqväm på längre resor.

Den som ej rest serdeles mycket, torde behöfva följande

R e g l o r.

1) En del kuskar, isynnerhet skjutsbönder, plågar kôra, som de kalla det, strängt genom byar och städer. Detta göra de merendels för att visa sina gapande kamrater, dem tillfället kunnat framlocka, hvilka karlar de äro på en kuskbock. När detta ej sker allt för strängt och med försigtighet, bör man ej hindra det; ty derigenom utröner man lättast, om något är söndrigt på åkdonet, och kan äfven förr få sådant lagadt der, än på öppna landsvägen.

2) En del resande finner för bäst, att låta saker och bagage gå på serskilt åkdon, under föregifvande af försigtighet i fall af våltning och andra möjliga händelser med den vagn, hvori de sjelfve färdas. Då man aldrig

kan vara nog försigtig, vill man ej afstyrka hvad dertill tyckes bidraga.

3) Skjutsbönder plåga gärna vilja smörja åkdonet nästan vid hvarje håll. Är vagnssmörjan af god beskaffenhet, är en smörjning om dagen tillräcklig.

4) Den, som är rädd om sitt åkdon och sin person, tillåter aldrig den skjutsande att taga genvågar.

5) Reskoffertar, när de ej äro gjorda till vagnen, äro mera besvärliga än kappsäckar. Dessa äro bättre med sålskinsöfverdrag än af läder. Äro de att invändigt fastskrufva vid vagnen, bör man för all del väl kring svepa skrufånderna med klutar, annars förderfva de det dem närmast inlagda. Det är angeläget, att en sådan koffert eller kapsäck starkt fullpackas, för att förekomma skofning och skakning. Den står alltid för tillsyn skull bättre framtill än bakpå vagnen. Att hindra våta intrånga, bör man svepa ett skinn eller god vaxduk ikring den. Vid fastbindningen bör man aldrig låta tåget lindas kring jern på åkdonet; jern nöter, äfven om det är rundt, snarare än tråd.

6) De såkallade vacher, som läggas ofvanpå tåkvagnskurarna, äro nyttiga för resande med mycket bagage; man bör likväl ej

lägge i dem tunga saker, som kunna nedtrycka fjädrarna.

7) En resande bör ej medtaga andra än nödvändiga kläder, och de minst kostbara som möjligt. För en mansperson åro en anständig blå och en svart frack tillräcklige. Af linnet bör förrådet vara mindre inskränkt. Det man skall bruka för dagen, är bäst att föra i en serskilt påse.

8) Det är en skön sak, att kunna föra med sig egen säng, och åro stålsängar i det fallet de vigaste. Vagnsputorna med ett par lakan, åro då tillräcklige att uppbädda den. Man ligger väl mindre mjukt, men undgår och de äfventyr, som ofta åtfölja nedbåddandet i vanliga värdshussängar. I alla fall bör man vara försedd med ett björnskin eller annat tücke att breda under sig. Att lägga en liten bit kamfert i hvar sänghörn tros fördrifva vägglös. Man bör aldrig sofva med stöfloarna på, ty deraf svullna fötterna, ej eller ligga i sina kläder, ty då får kroppen liten eller ingen hvila.

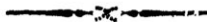
9) Att ej störas af buller, är rådligast att tillstoppa öronen med litet bomull, doppad i mandelolja. Detta hjälper äfven för örstyng.

10) Angelägna papper bör man alltid föra i sitt schatull, eller i en dertill inrättad helst rund bläckdosa.

11) Reser man med hundar med sig, är bäst att låta dem i ledband springa bredevid åkdonet.

12) För att hafva alla reseförnödenheter komplette, bör man skaffa sig ett väl försedt reseschatull — en god portfölj — några fina blyertspennor — ett skrifdon för fickan med blåckhorn och silfverpenna uti — en bågare af horn eller ock ett ställ af 4 till 8 dricksglas, hvaraf det ena är passadt in i det andra — ett godt ur — en kompass — en god kikare — en termometer — en vaxstapel — en god reskarta och geografi samt plankartor öfver de städer, man ämnar besöka, och slutligen några blanketter till visitkort. Att kunna förena en del af dessa pjäser, är vigast; således har man t. ex. kåp,ar, som innefatta kikare, tobakspipa och andra nödiga instrumenter, och lifgördlar, som äro ganska väl försedde med flera småsaker. Mindre nödvändige, men ganska artiga, saker äro odometern, som efter vagnshjulets omlopp mäter afståndet, och pedometern, som tillkännagifver stegens antal emellan tvenne orter.

För den, som gör sjöresa, är det nödvändigt att hafva egen madrass och huvudkudde, samt vanliga sjömanskläder.

Resebibliotek.

Att på resor föra andra än högst outhärliga böcker med sig, gör knapt någon. Hvar och en väljer i detta fall den lektur, han mest älskar. Skada att man ej äger en vald samling af våra bästa Författareshkrifter i utdrag och tjenligt format. En sådan vore onekligen tjenligast för en resande, som sällan har tid att läsa något i sammanhang, och som önskar sig en lektyr, likså rik på omvexlingar, som de orter han genomfar.

Bland outhärliga böcker på resor i Sverige räknar man Tunelds Geografi, om den kan fås, Djurbergs och Silfverstolpes Geografier, Hagströms Vägvisare, bästa beskrifningen jemte Kartor öfver provinserne, hvarest man reser, och några goda Kartor, såsom Hermelins Kartor öfver Sverige, Akrells Vägkarta, Wermings Kartor öfver städerna, m. m., hvilka man för vigheten skull bör hafva uppklistrade på väf och i foderal.

En resande i litterärt eller kunskapligt afseende känner redan de hjälpredor, som han bestämmer till resällskap. Här är endast frågan att gifva den mindre erfarne ett slags anvisning på sådana skrifter, efter hvilkas läsande han kan resa med mera nytta och nöje. Utom de ofvannämde, äro som sådana följande:

von Linnés Skånska Resa, Westgöta Resa, Öländska och Gotländska Resa, alla i 8:vo med figg.

Hülphers Resa i Dalarna, gammal, men brukbar.

Thams Antekningar under och i anledning af en Resa från Westergötland till Stockholm, 4to m. figg.

Linnerhjelm's Bref under Resor i Sverige, och densammes nya Bref i samma ämne, båda i 4te med fl. figg.

Sköldebrand, Voyage pittoresque au Cap Nord, 4 cah. fol. figg.

von Engeströms Guide des Voyageurs aux carrières & mines de la Suede, 8:vo, med Linnerhjelm's Vägkarta.

Für Reisende in Schweden, 3te Aufl., 12mo.

The Stranger's Guide through Sweden, 8:vo.

Dahlbergs Suecia antiqua & hodierna.

Skjöldebrands Description des cata-racts & du canal de Trollhätta, 4:to m. figg.

Granbergs Trollhättekanalfartens Historia, 8:vo. (En ny upplaga är under pressen.)

A Trip to Trollhättan, in a series of Letters, med Polhems porträt och en karta.

Bussers Beskrifning om Upsala, 2 delar, 8:vo, m. figg.

Sundelii Norrköpings Minne, 8:vo, figg.

Bagges Beskrifning om Örebro, 8:vo, figg.

Radloffs Beskrifning om Stockholms län, 2 delar, 8:vo.

Lindbergs Beskrifning om Falustad och grufva, 8:vo, figg.

Hammarström, stora Kopparbergets märkvärdigheter, 4 d. 8:vo.

Sjöborgs Blekingshistoria och beskrifning, 2 d. 8:vo, figg.

Skånes beskrifning och Historia, af den samme, 3 h. 8:vo.

Gillbergs Beskrifning om Malmöhus och Christianstads län, 2 delar 8:vo, m. kartor.

Hülphers Samlingar öfver Rikets norra provinser, 8:vo.

Wahlenbergs geografiska och ekonomiska beskrifning öfver Kemi-Lappmark, 4:to.

Ödmanns Beskrifning öfver Bohuslän, 8:vo.

Anm. Den endaste beskrifning man hittills har öfver Gôtheborg, är af Cederberg, och mycket gammal. Första delen af en ny, af Granberg är nyss utkommen, äfvensom en plankarta öfver staden.

Martins Svenska utsigter och kostumer äro interessanta. **Akrells plan af Stockholm** och karta öfver Trollhättan förtjena all uppmärksamhet. **Hans Karta öfver Sverige** med tillhörande beskrifning, är den enda hittills, som upptager bergsträckningarna.

Anm. Erforderlig kânnedom af Fåderneslandets Geografi, Historia och statskunskap förutsattes att den resande förskaffat sig af Tunelds, Djurbergs, af Botins, Lagerbrings, m. fl. Wâhlins arbeten i den vågen.

De bästa verk öfver Sverige af utländska pennor äro:

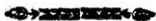
Voyage de deux Français, äfven öfversatt på Tyska. Man bör ej förkasta denna öfversättning derföre, att man bland förteckningen på de brukligaste Svenska orden efterst i boken finner *le feu* (eld) öfversatt med *der verstorbene* (salig).

Canzler, Memoires pour servir à la connaissance des affaires polit. & oeconom. de la Suède, 2 vol. 8:vo, något gammal, men intressant.

Catteau Tableau general de la Suède,
2 voll. 8:vo.

Engelsmännen Coxé, Wraxhall, Carr, Wolstonecraft, Macdonald, Thomson, förtjena att låsas, ävensom af Acerbi de få sidor, der han ej ljuger eller har origheter, med hvilka man blir bäst bekant, om man genomögnar de qvicka „Briefe über Schweden und Schwedens neueste Verhältnisse, veranlasst durch Acerbis Reisen. —

Arndts, Schmidts, Küttners, Lenz's, Ecks utgifne Resebeskrifningar öfver Sverige, låsas med mycken nytta. Den förstnämde är både noggrann och sakrik, samt på Svenska öfversatt. — Engelska Doktorn Thomas Thomson har öfver sin resa i Sverige, hösten 1811, lemnat en beskrifning, som visar, att han sett, hört och fattat mer än hvad man skulle tilltro en utlånding, som på en tid af sex veckor reser öfver 200 mil. Den torde isynnerhet interessera mineralogen. Den är försedd med Baron Hermelins eftergraverade petrografiska kartor öfver flera Svenska provinser och Falugrufva, utsigter af Kinnakulle och Ta-berg, porträter af H. K. Höghet Kronprinsen och f. d. Konung Gustaf IV Adolf, m. fl. gravurer.

Om Skjutsvåsendet och sättet att resa i Sverige.

För en vid postvagnar och extraposter vand utlånning, måste vårt sätt att färdas förefalla besynnerligt; han skall likväl snart tillerkänna det förmåner, som han annorstädes saknar. Hvarken blir han prejad af någon egenmäktig postmästare, eller lutlad af sturska postiljoner: han kan efter behag resa fort eller långsamt, dröja, hvila, åta, stiga af, om, när och hvar han vill, och med ett ord, njuta sin bekvämlighet efter smak, råd och lågenhet. Att den, som vill resa fortare och mera bekvämt, nödgas skicka förebud och hafva eget åkdon, äro visst icke obetydliga, men dock öfvervinnerliga olågenheter. Genom det förstnämnda insparas mycken tid, och efter slutad resa kan det öfverflödiga åkdonet, icke sällan med vinst, afyttras.

Att medföra matsäck kan i vissa orter behövas: det är likväl ingen så våsendtlig nödvändighet, som en del påstått; på alla gästgifvaregårdar skall husmanskost åtminstone finnas, och på de fleste är denna så snyggt tillagad, att äfven den mera kråsmagade finner sig dermed belåten. På landsbygden och minst på långt från stad belågne gästgifverier kan man ej fordra vin och finare likörer: ej eller bör man, der de finnas, tycka det orimligt, om de måste ovanligt betalas.

De jemna, väl underhållne vägarne — en fördel, som detta Rike äger framför många andra — göra det alltid, undantagande i vissa årtider, ganska angenämt att resa i Sverige. Sandiga och sumpiga vägar förekomma sparsamt, och äro merendels genom påkord lera och tjenliga påfyllningar gjorde mera farbara än an-

norstådes. Bryggor, broar och färjor, högst oundviklige i ett af vatten så genomskuret land, förekomma mest i rikets öfre provinser, och åro alltid i god författning. Den lindriga afgift, som för en del af dessa erlägges, är alltid genom serskilt taxa bestämd. — Mord och rån på resande åro högst sällsynte, och kan man, utan vapen, resa öfverallt med fullkomligaste säkerhet.

Vid de fleste gästgifvaregårdar finnas 3:ne slags hästar till skjutsförrättning, nemligen: 1) Hållhästar, som, ouppbådade, vanligen kl. 6 e. m. måste möta vid gästgifveriet och qvarblifva der till samma tid följande dagen, antingen de behöfvas eller icke; sedan dessa utgått, tagas 2) Reservhästarne, som måste af Hållkarlen uppbådas så snart de af resande åskas, och 3) Gästgifvarens egna hästar, som utgå i den ordning skjutslaget stadgat, enär gästgifvaren derunder lyder. Så väl antalet af dessa hästar, som stället, hvartill skjuts lemnas, afståndet och skjutslegan är utsatt på första sidan i den så kallade

Dagboken.

En sådan måste finnas på hvar gästgifvaregård för det ändamål, som det densamma vidfogade Landshöfdinge-Embets påbud utvisar. Då detta är ett sammandrag af de väsentligaste skjutsväsendet rörande författningar, med de jemkningar, som Konungens Befallningshafvande finner för lånet nödige, meddele vi, utan betänkande det, som blifvit sist utfärdadt till alla inom Götheborgs- och Bohuslån belägna Gästgifvaregårdar, så mycket heldre, som dessa föreskrifter, jemte det de upplysa om de resandes och skjutsandes ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, tåla ett vidsträktare användande.

”Uti denna Dag-Bok bör den Resande antekna sitt namn och karakter, hvarifrån han kommer och hvart han sig ämnar; tiden vid ankomsten och afresan samt huru många hästar han tager, allt uti dertill inrättade kolumner. Kan den Resande ej sjelf skrifva, anlita derom någon annan, men vid 1 Rd. 32 sk. vite skall det gästgifvaren åligga att tillse, det den Resandes namn och karakter med det mera uti Dagboken är anfördt, innan han far från Gästgifvaregården.

Om den Resande blifver af Gästgifvare, Hållkarl eller Forman uppehållen, eller eljest illa bemött, åger han anmärka sådant uti sitt behöriga kolumn och [Gästgifvaren skrifva sitt intyg derom i sista kolumnen; och om Gästgifvaren vägrar framlemna Dag-Boken, eller icke alltid har den till hands, gör han sig förfallen till 5 Rd. böter; vid hvilken påföljd Gästgifvaren, som bör vårda sig derom, att Dag-Boken hålles ren och snygg, åfven bör vara uppmärksam, att icke några andre anmärkningar, ån som angå de färdandes resa, få rum i Dag-Boken; och att således stötande uttryck och omdömen, antingen emot enskilte personer, eller allmänna ordningen icke varda der införde, hvilket, om det skulle ske, Gästgifvaren skall genast anmäla hos Kronofogden eller Lånsmannen, som skyndesammast till Konungens Befallningshafvande derom afsänder rapport.

Till Gästgifvareskjuts vare ingen berättigad, som ej är känd person, eller med vederbörligt resepass försedd. Och åligger det Gästgifvare, till följe af Kongl. Brevet den 4:de nästl. October, vid hvarje Resandes namn i Dagboken antekna: om den Resande uppvist pass, af hvilken Embetsman detsamma blifvit utfärdadt, eller om den Resande varit allmänt inom orten känd, så att han, med anledning

af Kongl. Förordningen d. 14 Aug. 1812 kunde vara frikallad från skyldigheten att förse sig med pass; hvilka anteckningar Gåstgifvare böra derefter med sine underskrifter i Dagboken bestyrka, innan densamma till Kronobetjeningen aflemnas; sådant allt vid ansvar för Gåstgifvare, att böta 3 Rd. 16 sk. Banko hvarje gång de uturakilåta att verkställa denna föreskrift. Gesäller, Lärdrångar och Båtsmän åga ej att fordra skjuts på Gåstgifvaregårdarne, utan hjelpe sig fort genom beting. Tartarer, tråddragare, häcktmakare, nål- och hår- samt andra månglare eller månglerskor, kringstrykande utlåningar, obehörige stamboksbärare, tiggare med flere löse och tårande personer måge för ingen del med gästgifvareskjuts fortskaffas, och Gåstgifvaren, som för sådant löst folk skjuts uppbådar, vare förfallen till 2 R:d. vite. Med undantag af fogellass från Norrland samt ostron och hummer, må ej eller till foror Gåstgifvareskjuts tagas.

För Resande, som nyttja egna hästar, bör alltid ovilkorligen, vid vite af 10 R:d., på Gåstgifvaregårdarne vara tillräckeligt foder af hõ, hackelse, halm, hafre och hafremjöl att tillgå; åfven som Gåstgifvarne vid lika vite alltid åro skyldige att vara försedde med husmanskost och dricka, nödige rum, sängar, ljus och ved till de Resandes förnödenhet, samt allt sådant till det pris, som den deröfver upprättade Taxan, hvilken i Gåstgifvarestugan bör vara uppslagen, innehåller, och hvilken Gåstgifvaren icke får öfvertråda vid vite af 2 Rd.

Gåstgifvaren må ej åtaga sig att hålla skjutsen för någon annan, eller fria någon, som under skjutsen lagd år, icke eller annorlunda, ån i rätten tur och ordning, de skjutande uppbåda, vid 3 Rd. 16 sk. vite,

Ingen må lägga större tyngd på slåde eller kårar efter en häst, ån ett skeppund, ej eller

på vagn med 2:ne hästar, mer än dubbelt och så vidare, samt ej mer än en man rida på en häst och hästen ej mer påläggas, än han beqvåmligen orkar håra, så att när karlen rider får han ej föra med sig våtsäck af mer än 2 lispunds tyngd; och bör, då ridhäst nyttjas, den skjutsande serskildt erhålla 6 skill. Bico milen för hästen, till ersättning för det han nödgats gå, till hästens aflåmtande; börande Gåstgifvaren för en således nyttjad häst, skjutsen och ersättningen vid den Resandes framkomst uttaga, innan ny skjuts lemnas må.

Skjutslegan utgöres å landet med 12 skill. och från städerne, då skjuts der ombytes med 16 sk. Banco milen för hästen, äfvensom hälften högre än förr vanligt varit betalas för åkdon och sadel, så att, då de skjutsande dem tillbanda hålla, hädanefter erlågges för en vagn 1 sk. samt för sadel, slåda och kärra 6 rist. Bico milen; och må den skjutsande icke vågras plats å det åkdon, som han skjutsar, likasom, efter en häst, icke må åka flera än en person, jemte den skjutsande, såvida icke med honom kan öfverenskommas, att han, emot serskild betaling, går, för att återhämta hästen. Dock måge uti åkedon efter två hästar, tre personer utom den skjutsande färdas, äfvensom, i händelse Gåstgifveriskjutsvagnarne vid något tillfälle skulle vara söndrige eller icke tillhands, och alltså ej kunna begagnas, Gåstgifvarne och skjutslagen ej kunna vågra tre på en gång och i ett sällskap utan egne åkdon ankomne Resande att fortskaffas efter två hästar å två kärror, och således icke tvinga dem att taga tre hästar. Då ej flere än tre hästar nyttjas, må ej den Resande påtrugas att medföra flera än en skjutsande; men om antalet af hästar är större, måge så många medfölja, som, efter denna beräkning, för hästarnes återhämtning, oundvikligen erfordras.

Gåstgifvare eller hållkarl, som den Resande ej skyndsamt, och inom en timma från ankom-

sten fortskaffar, vare till båter af 3 Rd. 16 skill. förtallen, för hvilkas erläggande Gåstgifvaren ansvarig är, om Hållkarlen dertill saknar tillgång, och blifver så väl Gåstgifvaren som Hållkarlen förbundne, att ersätta den Resande de våntningspenningar han å följande ombyten, i anseende till ett sådant uppehåll måste utgifva. Skjutsaren vare ej skyldig, att mera än fyra timmar från den tid, till hvilken uppbudningen skett, afbida den Resandes ankomst, och uttage Gåstgifvaren sedermera af den Resande, när han anländer, våntepenningar för de bortgångne hästarne, hvilke våntepenningar genom Kongl. Brefvet den 1 Februarii d. å. äro bestämde till 8 skill. i timman för hvarje håst, hvarmed den skjutsande afbidat den Resandes ankomst till Gåstgifvaregården utöfver en timma efter den af den Resande utsatte tiden, och för hvilken ena timma några våntepenningar icke kunna fordras. Jemlikt Konungens Befallningshafvandes allmänna Kungörelse den 10 April 1809 åligger det den, som till skjuts bådad är, att inom tre fjerdedels timma från tillsägelsen infinna sig på Gåstgifvaregården med så många hästar och fordon, som betingade blifvit och den skjutsande utgöra bör, vid vite af 2 Rd. för den sig försummar, och den påföljd tillika, att Gåstgifvaren är skyldig genast lega annan skjuts, hvarföre legan jemte vitet der efter måge genast af Kronolånsmannen uttagas.

Körningstiden är $1\frac{1}{2}$ timma på hvarje mil, och skulle någon, för längre, backig eller elak väg skull, tagit flere hästar än eljest på kortare och lättare väg, är han ej skyldig att vid nästa ombyte taga större antal hästar, än efter förnämde grund tarfvas. Den som vill truga eller tvinga resande att taga flere hästar, plikte 6 Rd. 32 skill.

Hvar och en Resande fare beskedligt fram, så att den skjutsandes hästar och tyg, genom ovarsamhet, hårdt ridande eller kôrande, eller

misshandlande icke förderfvas. Märkes det vid framkomsten till Gåstgifvaregården, att sådant skett, bör den Resande genast på stället, innan honom ny skjuts lemnas må, betala skadan, efter ompröfvande af 2:ne gode män, dem Gåstgifvaren åger att tillkalla.

Om Gåstgifvaren eller dess hjon i minsta mon med oanständighet, eller sturskhet och ohöflighet bemöta de resande, eller vågra och underlåta att fullgöra hvad på dem, i afseende på resandes emottagande, forskaffande eller herbergerande tillkommer, vare Gåstgifvaren förfallen till böter från 5 till 10 Rd.

Hvar och en, som anmäler sig resa såsom förebud, bör genast vid framkomsten till hvarje Gåstgifvaregård, erlägga lega för den nyttjade håsten. Eljest må icke skjuts honom lemnas. Lösa förebudssedlar, med hvilka understundom följa kappsäckar eller koffertar, böra likväl genast från Gåstgifvaregårdarne fortskaffas vid 2 Riksdalers vite för Gåstgifvaren, samt skjutslegan derefter af den Resande betalas, när han ankommer. Skulle den, för hvilken förebudssedelen blifvit afsänd, icke låta sig afhöra, anmäles händelsen hos Konungens Befallningshafvande.

Kronofogden i orten åligger det, vid 5 Rd. vite, att i början af Januarii, April, Julii och Oktober månader hvarje år på alla Gåstgifvaregårdarne i Pögdriet sig infinna, och undersöka huruvida Gåstgifvare skjutsupphåddningarne riktigt verkställt, och skjutsbrickan ordentligen inom Reservelaget fortskaffas, samt om Reserve-lagen sina skyldigheter fullgjort, och om i ett eller annat fall något är att anmärka, hvarom allt Kronofogden vid lika ansvar genast bör till Konungens Befallningshafvande insända rapport.

Hvar som framkommer i skjuts med kasserad häst eller forenskap, böte 1 Rd. 32 sk. och Gåst-

gifvaren, om han sådant ej förekommer, likaledes 1 Rd. 32 sk., allt angifvarens ensak.

På hvarje Gåstgifvaregård skola för Skjuts-
lægets gemensamma kostnad, vid 2 Rd. vite, hål-
las 2:ne vagnar med jernbeslagna hjul och 2:ne
säten å hvarje vagn.

Gåstgifvare åligger det, jemlikt Kongl. Bref-
vet den 4 måstl. Okt., att tillse, att de håstar,
och åkdon, hvilka till skjutsning nyttjas, äro du-
gelige, samt i annat fall, sådant hos vederbörande
Kronobetjent till laga påföljd anmäla; blifvandes
det alltså uppå Gåstgifvares ansvar, om odugelige,
ovanfalle och magtlöse håstar till de Resande ut-
lämnas.

Minst en gång i hvarje månad bör Länsman-
nen, vid 5 lid vite, infinna sig på hvarje Gåst-
gifvaregård i dess Distrikt att undersöka huru
Gåstgifvarne och de skjutsande sine skyldigheter
fullgöra, sådant i Dagböckerne antekna samt emel-
lertid råtta hvad rättas kan.

Kronobetjeningen åligger dessutom i allmän-
het att hafva noga tillsyn derå, att vågar och
broar varda i laggildt stånd underhållne; förvån-
tande Kon. Befallningshafvande af de resande,
att, om något hårtuti skulle brista, sådant blifver
i Dagboken anteknad, på det man derom må
få kunskap. Och förmodas, att icke andre än
grundade klagomål anföras.

Af Gåstgifvaren bör denna Dagbok andra da-
gen i påföljande månaden insändas till Länsman-
nen, af honom genast till Kronobefallningsman-
nen och af denne till Konungens Befallningshaf-
vande sist inom medlet af månaden, allt vid 10
Rd. vite för den som sin skyldighet hårutinnan
efterlåter. Vid lika vite åligger det jemväl Kro-
nobefallningsmannen föranstalta, att å den sista
dagen i hvarje månad Dagboken för den påföl-
jande varder Gåstgifvaren tillståld. Götheborg
af Lands-Cancelliet den 31 December 1814."

Kolumner, som i dagsboksformulåren merendels aldrig blifva ifyllde, äro de för timman, då resande till gästgifvaregården ankommer och derifrån afreser; hvilken uraktlåtenhet ofta beröfvar Vederbörande ett åsyftadt och önskad tillfälle att erfara, huru Gästgifvare och Hållkarlar uppfylla hvar sina åligganden.

Sända Förebud

kallas den anstalt, som den resande vidtager, för att komma någorlunda fort och undvika ett på de flesta gästgifverier oundvikligt, högst tråkigt och tidedande dröjsmål, medan hästar uppåddas. Vanliga sättet att affärda Förebud är att till den förste skjutsbonden aflemna sin marschrut eller det papper, hvarpå alla de håll eller skjutsombyten, som ligga i vägen, äro upptecknade, jemte timman, då på hvarje ställe hästarna skola möta. Denna uppsats lemna den ene skjutsande till den andre, sedan gästgifvaren antecknat i dagboken hvad honom tillhört att bemärka. Det får knapt kunna nekas, att ju flera olägenheter möjligen kunna uppstå genom detta sätt; icke sällan händer det, att den skjutande råkar att tappa ett sådant papper, och då är ingen annan hjälp, än att låta förebudet uppvänta den resandes ankomst; stundom kan det ock inträffa, att gästgifvare antingen ej kunna skriva, eller ock försumma att anteckna förebudslistans inneköll i dagboken. I båda fallen blir den resande blottställd för kostnad och tidspillan. Sårare torde det derföre vara, att begagna sig af tryckta Förebudssedlar, ungefär af detta innehåll (NB. de utmärkte orden tjena till rättelse vid infyllningen).

"På Kårra Gästgifvaregård beställas för undertecknad till kl. 10 f. m. d. 1 Apr. 1815.

1 Løshåst	}	inalles 4 håstar, med
2 skjutshönder,
2 Håstar med seldon
och tömmar		
1 Håst med kårra och
såte		

att skjutsa till Kungsbacka, Förebudet betalas efter 2 håstar, vid min ankomst. Det åtföljes af min Dräng, Petter Flinkman, och medför 2:ne Kofferter, 1 mindre skrin och 1 kappsäck, alla väl tillåste, med mattor och tåg omsurade samt väl försedde; hvilka saker vederbörande gästgifvare anmodas noga bemärka och utan uppehåll fortskaffa. Götheborg d. 31 Mars 1815.

N. N."

En dylik sedel utskrifves för hvart ombyte, och alla, numererade i ordning och med tråd genomdragne, lemnas till den förste skjutsande eller den, som åtföljer förebudet, hvilken åter lemnar dem till gästgifvaren. Skulle händelsevis en sådan gå förlorad; kan man lätt af den föregående eller påföljande sluta till dess innehåll, och förebudet således, det oakadt, i sin ordning fortskaffas.

I dessa förebudssedlar bör man presist efter skjutsförordningen utsätta tiden ($1\frac{1}{2}$ timma för hvar mil); krånglige gästgifvare kunna annars, om det faller dem in, utan ansvar, låta bli att afstå förebudet. Äfven bör man så mycket som möjligt bjuda till att ordentligt inträffa på den utlåsta tiden; ty hvart ögonblick, som uppbådad skjutshönder väntar utöfver en timma, kostar väntpenningar — vårt skjutsväsendes tredje! obehaglighet! — och börjar man med att komma efter till första hållet, kan den förlorade

qvarten eller halftimman svårligen invinnas emellan de påföljande, isynnerhet om man varit för noga eller knapp i beräkningen.

Försigtigheten bjuder, att ej låta ett förebud uppbåda hästar längre än för en dags resa i så der, och bör resande alltid låta det invänta sin ankomst der han ämnar hvila öfver natten, samt låta sitt första göromål vid framkomsten bli, att genast derifrån expediera det för morgondagen, sedan han vål undersökt beskaffenheten af de saker, det medförer. Omständigheter, som hindra honom att fortsätta sin resa, kunna lätt inträffa, och då är det alltid en förmån, att kunna i tid kontramandera sitt förebud. Det har icke sällan händt, att resande, som låtit förebud oafbrutet fortgå ända till reseturens slut, måst affärda express för att inhämta det. Kostnad och förargelser äro gifna följder af sådan oförsigtighet.

De saker, som ej stundligen behöfvas på resan, eller i åkdonet ej kunna rymmas, kan man tryggt afsända med förebudet; ty, utom det att Svenska Allmogens allmänt kända årlighet är den resande full borgen, måste gästgifvaren för dem ansvara. Allt kan likväl hända: har man derföre någon att skicka med sitt förebud, isynnerhet på de mest befarne vågarne, är sådant så mycket bättre som vägen till ersättning kan blifva både kinkig och lång.

Till de Reglor, som sid. 22, 40 och följ. blifvit gifna, torde följande Tilläg här få lemnas den mindre erfarne resande.

1) När man ej har egen, erkändt skicklig kusk eller kôrvand dräng, är det bäst att låta

skjutsbonden sjelf köra sin häst. Mången pockar derpå som ett slags rättighet; det beror likväl af den resande att lemna den eller ej.

2) Ofta nekar Hållkarl, förmodligen af skål, som omständigheterna innebära, men den resande ej kan känna, att utlemna de så kallade hållhästarne. Man bör då begära få se dagboken; der det i behöriga kolumnen skall visa sig, om dessa hästar utgått eller ej.

3) Hållkarlars pockande på Drickspenningar och obenågenhet att utom dessa bidraga till den resandes fortkomst, gifver icke sällan anledning till obehagliga uppträden. Då ingen författning tillåter dylika anspråk, utan tvertom derföre utfäster ett nesligt straff, blir det svårt att förklara, huru sådan otidighet kan så jemt blifva förnyad, och så sällan beifrad. På de sämsta gästgifvaregårdarne finnas merendels de obenågnaste skjutsskaffarne. Förmodligen är det de resandes egen flathet, som förderfvat dem; den som vil fort, afser ej ett prejeri, som, fastän för en och annan en obetydlig uppoffring, blir det icke för alla. Den beskedlige resande nekar visst icke en billig uppmuntran åt den, som bittida ellers sent, natt eller dag, utan afseende på väderlek eller omständigheter, måste löpa, ofta en half mil, att uppbåda en häst; han tvertom fördubblar sin skånk, der han förspörjer villighet och höflighet. Det samma kan ock gälla om den sup och de drickspenningar, som skjutsbönderne merendels fordra för sin egen del. Dessa bör man likväl icke gifva förrän man hunnit till nästa hållet, så kårt det är att slippa att der lemna nya prof af sin hederlighet och frikostighet. Det vore visst icke illa, om alla slags drickspenningar på och för resor voro, i likhet med skjutsafgiften, bestämde.

4) Att på sandig väg och uppföre backar stiga af, är en artighet, som den om sina hästar

merendels alltid måne skjutsbonden, verkligen värderar.

5) Man bör aldrig sätta sig i sitt åkdon, innan man undersökt förspannet; selpinnarne i höndernasseldon förtjena isynnerhet uppmärksamhet.

6) På sina saker bör man hafva ett vaksamt öga. Skrufnycklar och smörjburkar äro merendels goda priser, och bli sällan åbdonet följaktige hela resturen till ånda.

Sveriges och dess Landskapers Vapen.

Riksvapnet är en fyrdelt sköld. I första och fjerde fältet befinnes Sveriges urgamla vapen, 3 gyllene kronor i blått fält, i det andra och tredje Götharikes vapen, ett rött krönt lejon i fullt språng öfver 3:ne strömmar, äfven i blått fält. I hjertskölden är hertiglige Holstenska vapnet. Sköldhållarne äro 2:ne krönte lejon.

Upland, hertigdöme, har till vapen ett med gördel omgifvet riksäple af guld, prydt med ett kors, i rött fält. Skölden är betäckt med hertiglig krona, hvilken, tillika med korset, är besatt med ädelstenar.

Södermanland, hertigdöme, förer i i vapnet en svart upprest emot höger gående grip med utsträckte vingar, i guld fält. Skölden är betäckt med en hertigdömskrona.

Nerike, hertigdöme, har i en med hertiglig krona betäckt sköld tvenne korsvis lagde pilar med 4 rosor rundtomkring, i rött fält.

Westmanland, hertigdöme, har till vapen 3 brinnande berg i hvitt eller silfverfält. Skölden är krönt med en hertigdömskrona.

Dalarne, hertigdöme, förer i rött (en del sätta blått) fält 2ne pilar med silfveruddar, öfver hvilka en gyllene krona är anbragt. En hertigdömskrona betäcker skölden. Provinsen erhöll detta vapen af Konung Gustaf I, till åminnelse af inbyggarnes trohet och tapperhet. Han lät sätta det på sina mynt, hvilket än i dag efterföljes.

Östergötland, hertigdöme, förer i vapnet en upprätt stående grip emellan 4 rosor, i rött fält. Skölden bär en hertigdömskrona.

Westergötland, hertigdöme, har till vapen ett springande lejon, hvars öfra del är förgylld och står i svart fält, och den nedra svart, i guld fält; under venstra framfoten finnes en, och bakom hufvudet en annan, stjärna. Skölden är betäckt med hertigdömskrona.

Småland, hertigdöme, har till vapen ett upprest lejon med uppspänd båge emellan framföttren, i silfverfält. En hertigdömskrona betäcker skölden.

Öland, grefskap, förer till vapen i en med grefskapskrona betäckt sköld, tvenne rågetter emellan några rosor i himmelsblått fält.

Gottland, grefskap, förer i vapnet ett hvitt lamm, som bär en med korsteknet utmärkt fana, i rött fält. Skölden har grefskapskrona.

Wermeland, grefskap, har till vapen en örn med utsträckta vingar och fötter, i guld fält. Skölden bär en grefskapskrona.

Dalsland, grefskap, har till vapen i en med grefskapskrona betäckt sköld. en röd ox i silfverfält.

Bohuslän, hertigdöme, förer i vapnet en fästning med 2:ne portar, af hvilka den ena bevakas af ett lejon; vid den andra är ståldt ett svärd, i silfver fält. En hertigdömskrona betäcker skölden.

Skåne, hertigdöme, har till vapen ett med gyllene krona krönt griphufvud, i silfverfält. Skölden betäcks med hertiglig krona.

Halland, hertigdöme, förer i en med hertigdömskrona betäckt blå sköld, ett stående silfverlejon med klufven svans och uträckt tunga.

Bleking, grefskap, förer i en blå sköld, betäckt med greflig krona, ett grönskande träd, med 2:ne kronor öfver hvandra omkring stammen.

Gestrikland, grefskap, förer till vapen en ålg emellan 9 kringsatte kulor, i silfverfält, i en med grefskapskrona betäckt sköld.

Helsingland, hertigdöme, har till vapen en förgylld bock i svart fält. Skölden bär en hertigdöms krona.

Härjedalens vapen är ett smedståd med en tång och 2:ne hamrar.

Medelpad, grefskap, förer i vapnet 2:ne silfverströmmar med hvar sin lax, emellan

hvilka fältet är rött, samt ofvan och nedan blått. Skölden är betäckt med en grefskapskrona.

Jemtland, grefskap, har till vapen en ålg med en varg för strupen, och en falk på ryggen, i himmelsblått fält. En greflig krona är stäld på skölden.

Ångermanland, grefskap, förer till vapen 3:ne laxar, i en med grefskapskrona betäckt röd sköld.

Westerbotten, grefskap, har i vapnet en ren med höga horn, i blått fält. Skölden är betäckt med en grefskapskrona.

Lappland, grefskap, har till vapen en naken vildman, som bär på hufvudet en krans och på axeln en klubba och är omgjordad med ett bälte af löf, i rött fält. En greflig krona kröner skölden.

Geografisk- Statistisk Tabell öfver Sverige.

(Inledn. Sid. 64).

Län.	Qvadrat mil. *)	Städer.	Hela Hemman eller Mantal.	Folkmängd.			Befolkning på Qvadrat mil.	Arbetande Jordbrukare.	Folkmängdens tillökn. art. p. Ct.	Mortaliteten som i till:	
				I Städerna.	På Landet.	Summa.					
Norrbottnens Län.	751	2	522,8	1846	31474	33320	60	44	1,8	44	
Vesterbottens	668	1	694,5	1010	33851	34861	48	52	1,8	44	
Vesternorrlands	217	2	1563	3313	56371	59684	36	274	1,2	51	
Jemtlands	425	1	945	177	31058	31235	32	73	1,2	51	
Norrland	2061	6	3725,3	6346	152754	159100	41	77	1,5	47	
Stockholms Stad.	0,8	1	=	72652	=	72652	=	=	0,6	25	
Stockholms Län.	67,38	6	4056,2	4563	94814	99377	23	1483	0,5	38	
Upsala	46,83	2	3548,7	6071	78070	84141	22	1790	0,6	41	
Vesterås	61,91	4	2852	7801	77007	84808	27	1368	0,3	36	
Nyköping	58,08	7	3276	6719	92042	98761	28	1703	0,8	44	
Örebro	74,27	4	2774,7	5483	94945	100428	34	1357	0,7	39	
Carlstads	148	3	1708	4290	135810	140100	79	946	0,8	45	
Stora Kopparb.	288	3	1792	5981	118825	124806	65	433	0,7	47	
Gefleborgs	172,5	3	2089	8794	76590	85384	36	496	1,0	50	
Svealand	917,15	33	22096,6	122354	768103	890457	35	927	0,6	40	
Linköpings Län.	99	5	5458	15500	147359	162859	26	1645	0,7	39	
Calmare	98	3	3347	6853	129443	136296	38	1391	0,7	38	
Jönköpings	95,7	3	3905	4556	112825	117381	28	1235	0,8	40	
Kronobergs	84,2	1	2837,2	1188	88443	89631	31	1067	0,9	43	
Blekinges	26,6	3	1089	14647	52553	67200	49	2546	0,9	37	
Skaraborgs	78	6	4804	4668	133742	138410	27	1775	0,4	40	
Elfsborgs	119,6	5	4209	5694	150577	156271	35	1313	0,4	39	
Götheborgs	42	5	2783	24858	94056	119514	34	2846	0,5	35	
Halmstads	45	5	2922	4515	69079	73594	23	1635	0,6	40	
Christianstads	53,4	3	3002	4274	116273	120547	38	2274	0,8	45	
Malmöhus	38,6	7	4033	17253	132639	149892	38	3944	1,0	41	
Gottlands	27,5	1	1098,5	3819	29169	32988	26	1221	0,9	49	
Götaland	807,6	47	39487,7	107825	1256758	1364583	31	1697	0,7	40	
Venern, Vettern, Mälaren och Hjel- maren.	85,2										
Sverige	3370,86	86	65309,6	236535	2177615	2414150	33	624	1443858	0,8	43

*) Af dessa intaga vattnen i Norrland 53,0; i Svealand 39,7 och i Göthaland 28,32, tillsammans med Vettern, Venern, Mälaren och Hjelmaren. 207,12 qvadr. mil.

Sveriges Ecklesiastik Indehning.

Stift.	Prote- rier.	Pasto- rater.	Sock- nar.	Ka- pell.	Vidd Qv. mil.	Folk- mångd.	Anmärkninga.
1. Upsala	26	166	242	4	290	328778	Sedan denna beräk- ning gjordes, hafva åtskil- lige pastorater blifvit kluf- ne, samt soknar och kapell gjorde till pastorater, så att dessas antal numera stiger till vidpass 1400. I Götheborgs stift äga 2 pastorater jus præsentan- di, 4 åro prebenden, 65 re- gale, 22 consistoriele, 7 pa- tronele, 1 alternativt regalt och patronelt, samt 11 nåder försåkradt åt en viss släkt.
2. Strengnås	15	102	158	7	120	175343	
3. Vesterås	15	84	102	17	380	220496	
4. Carlstad	11	39	110	14	190	184131	
5. Linköping	21	146	216	6	180	237513	
6. Calmar	8	42	58		65	74712	
7. Vexjö	12	88	184	1	175	173405	
8. Skara	14	114	374	7	115	193845	
9. Götheborg	10	102	252	10	135	250831	
10. Lund	24	243	430		115	399127	
12. Hernösand	12	55	128	2	2210	157368	
11. Visby	3	44	94		25	81291	
Summa	171	1205	2348	68	4000	2386840	

Sveriges Juridiska Indelning.

Svea Hofrätt.	Juris- diktion.	Qvad. mil
1. Uplands Lagsaga	7	100
2. Södermanlands d:o	3	78
3. Vestmanlands och Dalarnes	8	392
4. Nerikes	2	40
5. Vesternorrlands	5	656
6. Ångermanlands och Vester- bottens	4	2160
7. Gottlands	2	24
Summa	31	3450

Götha Hofrätt.	Juris- diktion.	Qvad. mil.
1. Vermelands Lagsaga	4	152
2. Östergötlands	9	100
3. Vestgöta och Dalslands	13	200
4. Bohuslåns och Vikarnes	4	38
5. Hallands	3	45
6. Calmare Lån och Ölands	7	96
7. Smålands	6	178
8. Blekinges	2	25
9. Skånes	8	90
Summa	56	924

Städer i Sverige.

Namn.	Län.	Ålder.	Folk- num- mer.
Alingsås . . .	Elfsborgs . . .	1619	750
Arboga . . .	Vesterås . . .	1480	1500
Askersund . . .	Örebro . . .	1640	800
Borås . . .	Elfsborgs . . .	1622	1800
Calmar † *)	Calmare . . .	gam.	2500
Carlshamn . . .	Blekinge . . .	1664	3500
Carlskrona *)	ditto . . .	1680	11000
Carlstad † *)	Carlstads . . .	1584	2000
Christianstad *)	Christianstads	1614	3200
Christinehamn	Carlstads . . .	1642	1300
Ekesjö . . .	Jönköpings . . .	1569	1000
Engelholm . . .	Christianstads	1510	500
Enköping . . .	Upsala . . .	1413	1100
Eskilstuna . . .	Nyköpings . . .	1653	1600
Falun *)	Falu . . .	1608	5200
Falkenberg . . .	Halmstads . . .	1676	600
Falköping . . .	Skaraborgs . . .	1620	450
Falsterbo . . .	Malmöhus . . .	1368	150
Gefle *)	Gyfleborgs . . .	1419	5500
Grenna . . .	Jönköpings . . .	1652	500
Götheborg † *)	Götheborgs . . .	1619	20000
Halmstad *)	Halmstads . . .	1307	1300
Hedemora . . .	Falu . . .	1446	900
Helsingborg . . .	Malmöhus . . .	urgl.	2000
Hernösand † *)	Vesternorrlands	1584	1800
Hjo . . .	Skaraborgs . . .	1600	350
Hudiksvall . . .	Gefleborgs . . .	1582	1000
Jönköping *)	Jönköpings . . .	1284	2500
Köping . . .	Vesterås . . .	1474	1500
Kungelf . . .	Göth. o. Bohus	1100	900
Kungsbacka . . .	Halmstads . . .	1676	400
Laholm . . .	Halmstads . . .	1676	900
Landskrona . . .	Malmöhus . . .	1413	2500

Namn.	Län.	Ålder.	Folk-num-mer.
Lidköping . .	Skaraborgs . .	1446	1000
Lindesberg . .	Örebro	1643	700
Linköping † *)	Linköpings . .	1537	2700
Luleå	Norrbottnens . .	1621	950
Lund †) . . .	Malmöhus . . .	urgl.	3200
Malmköping . .	Nyköpings . . .	1784	200
Malmö *) . . .	Malmöhus . . .	1319	5000
Mariefred . . .	Nyköpings . . .	1590	500
Mariestad *) . .	Skaraborgs . . .	1583	1100
Marstrand . . .	Göth. o. Bohus . .	1132	1100
Nora	Örebro	1643	800
Norrköping . .	Linköpings . . .	1100	9000
Norrtelje . . .	Stockholms . . .	1622	800
Nyköping *) . .	Nyköpings . . .	gam.	2500
Philipstad . . .	Carlstads	1611	600
Piteå	Norrbottnens . .	1621	650
Sala	Vesterås	1624	1500
Sigtuna	Stockholms . . .	urgl.	550
Skånör	Malmöhus	ditto	550
Skara †)	Skaraborgs . . .	ditto	1000
Skeneinge . . .	Linköpings . . .	gam.	800
Sköfde	Skaraborgs . . .	1100	450
Stockholm *) . .	Stockholms . . .	1260	75000
Strengnäs †) . .	Nyköpings . . .	1200	1000
Strömstad . . .	Göth. o. Boh. . .	1666	1000
Sundsvall . . .	Vesternorrlands .	1624	1500
Säter	Falu	1642	550
Söderhamn . . .	Gefleborgs . . .	1620	1400
Söderköping . .	Linköpings . . .	gam.	900
Södertelje . . .	Stockholms . . .	ditto	1100
Sölftvitsborg . .	Blekinge	ditto	700
Tershälla . . .	Nyköpings . . .	1593	530
Trosa	ditto	1400	250
Uddevalla . . .	Göt. o. Bohus . .	1100	4000
Ulricehamn . . .	Elfsborgs	urgl.	800
Umeå *)	Umeå	1622	1000

Namn.	Lån.	Ålder.	Folk-num-mer.
Upsala † *)	Upsala . . .	urgl.	4500
Vadstena . .	Linköpings . .	1300	1400
Varberg . .	Halmstads . .	1666	1200
Venersborg *)	Elfsborgs . .	1642	1450
Vestervik . .	Calmare . .	1433	2500
Vesterås † *)	Vesterås . .	gam.	3000
Vexiö † *) . .	Kronobergs . .	1100	2200
Vimmerby . .	Calmare . .	gam.	900
Visby † *) . .	Visby . . .	ditto	3700
Ystad . . .	Malmöhus . .	ditto	2700
Åmål . . .	Elfsborgs . .	1640	850
Örebro *) . .	Örebro . . .	gam.	3000
Öregrund . .	Stockholms . .	1491	700
Östhammar . .	ditto . . .	1364	600
Östersund . .	Östersunds . .	1786	200

A n m å r k n i n g a r.

Oskarsstad är en ny anläggning, ej långt ifrån Carlstad.

†) betyder Biskops- och *) Landshöfdingesäte.

Rörande uppgiften af städernas ålder, bör anmärkas, att de utsatte årtalen visa deras anläggningsår och, der detta ei funnits, året då de först erhöillit stadsprivilegier.

Sveriges Myntberäkningssätt.

Bok och räkning föras i Riksdaler, skilling och rundstycken.

1 Riksdaler = 48 skill. = 576 rst.

1 Skilling = 12 rundstycken.

Omlöpssmyntet är antingen Banco eller Riksgäld. Riksgäld är bestämdt $33\frac{1}{3}$ pCt. mindre i värde än Banco, eller Banco är 50 pCt. bättre än Riksgäld. Således äro

1 Rd. Banco = 150 Rd. RGS.

I flera af Rikets provinser bibehålles ännu gamla räkningssättet: Plåt, Daler Silfvermynt, Daler Kopparmynt, Mark, Styfver, Öre.

En Plåt = $\frac{1}{3}$ Rd. = 16 sk. = 2 Daler S:mt = 6 Dal. K:mt.

En Daler Silfvermynt = 3 Daler K:mt = 8 sk.

En Daler Kopparmynt = 32 rst.
1 Daler = 32 öre.

En Mark Silfvermynt = 2 sk.
1 Mark = 8 öre.

En Mark Kopparmynt = 8 rst. 1 Öre S:mt. = 3 rst.

En Styfver = 3 rst. 1 Öre K:mt = 1 rst.

En Tunna Guld = $16666\frac{2}{3}$ Rd. = 100000 Daler S:mt.

BERÄKNING af SKJUTSPENNINGAR.

Miltal.	1 Håst.						2 Håstar.					
	Från Gåstgifveri						Från Gåstgifveri					
	i stad.			på landet.			i stad.			på landet.		
	Banko.			Banko.			Banko.			Banko.		
	R.	s.	r.	R.	s.	r.	R.	s.	r.	R.	s.	r.
$\frac{1}{8}$	—	2	—	—	1	6	—	4	—	—	3	—
$\frac{1}{4}$	—	4	—	—	3	—	—	8	—	—	6	—
$\frac{3}{8}$	—	6	—	—	4	6	—	12	—	—	9	—
$\frac{1}{2}$	—	8	—	—	6	—	—	16	—	—	12	—
$\frac{5}{8}$	—	10	—	—	7	6	—	20	—	—	15	—
$\frac{3}{4}$	—	12	—	—	9	—	—	24	—	—	18	—
$\frac{7}{8}$	—	14	—	—	10	6	—	28	—	—	21	—
1	—	16	—	—	12	—	—	32	—	—	24	—
$\frac{1}{8}$	—	18	—	—	13	6	—	36	—	—	27	—
$\frac{1}{4}$	—	20	—	—	15	—	—	40	—	—	30	—
$\frac{3}{8}$	—	22	—	—	16	6	—	44	—	—	33	—
$\frac{1}{2}$	—	24	—	—	18	—	1	—	—	—	36	—
$\frac{5}{8}$	—	26	—	—	19	6	1	4	—	—	39	—
$\frac{3}{4}$	—	28	—	—	21	—	1	8	—	—	42	—
$\frac{7}{8}$	—	30	—	—	22	6	1	12	—	—	45	—
2	—	32	—	—	24	—	1	16	—	1	—	—
$\frac{1}{8}$	—	34	—	—	25	6	1	20	—	1	3	—
$\frac{1}{4}$	—	36	—	—	27	—	1	24	—	1	6	—
$\frac{3}{8}$	—	38	—	—	28	6	1	28	—	1	9	—
$\frac{1}{2}$	—	40	—	—	30	—	1	32	—	1	12	—
$\frac{5}{8}$	—	42	—	—	31	6	1	36	—	1	15	—
$\frac{3}{4}$	—	44	—	—	33	—	1	40	—	1	18	—
$\frac{7}{8}$	—	46	—	—	34	6	1	44	—	1	21	—
3	1	—	—	—	36	—	2	—	—	1	24	—

Miltal.	3 Håstar.						4 Håstar.					
	Från Gästgifveri						Från Gästgifveri					
	i stad.			på landet.			i stad.			på landet.		
	Banko.			Banko.			Banko.			Banko.		
	R.	s.	r.	R.	s.	r.	R.	s.	r.	R.	s.	r.
$\frac{1}{8}$	—	6	—	—	4	6	—	8	—	—	6	—
$\frac{1}{4}$	—	12	—	—	9	—	—	16	—	—	12	—
$\frac{3}{8}$	—	18	—	—	13	6	—	24	—	—	18	—
$\frac{1}{2}$	—	24	—	—	18	—	—	32	—	—	24	—
$\frac{5}{8}$	—	30	—	—	22	6	—	40	—	—	30	—
$\frac{3}{4}$	—	36	—	—	27	—	I	—	—	—	36	—
$\frac{7}{8}$	—	42	—	—	31	6	I	8	—	—	42	—
1	I	—	—	—	36	—	I	16	—	I	—	—
$1\frac{1}{8}$	I	6	—	—	40	6	I	24	—	I	6	—
$1\frac{1}{4}$	I	12	—	—	45	—	I	32	—	I	12	—
$1\frac{3}{8}$	I	18	—	I	I	6	I	40	—	I	18	—
$1\frac{1}{2}$	I	24	—	I	6	—	2	—	—	I	24	—
$1\frac{5}{8}$	I	30	—	I	10	6	2	8	—	I	30	—
$1\frac{3}{4}$	I	36	—	I	15	—	2	16	—	I	36	—
$1\frac{7}{8}$	I	42	—	I	19	6	2	24	—	I	42	—
2	2	—	—	I	24	—	2	32	—	2	—	—
$2\frac{1}{8}$	2	6	—	I	28	6	2	40	—	2	6	—
$2\frac{1}{4}$	2	12	—	I	33	—	3	—	—	2	12	—
$2\frac{3}{8}$	2	18	—	I	37	6	3	8	—	2	18	—
$2\frac{1}{2}$	2	24	—	I	42	—	3	16	—	2	24	—
$2\frac{5}{8}$	2	30	—	I	44	6	3	24	—	2	30	—
$2\frac{3}{4}$	2	36	—	2	3	—	3	32	—	2	36	—
$2\frac{7}{8}$	2	42	—	2	7	6	3	40	—	2	42	—
3	3	—	—	2	12	—	4	—	—	3	—	—

Anm. Från STOCKHOLM och GÖTHEBORG betalas 24 sk. B:ko milen till första hållen.

Förnämste

VÅGARNE I SVERIGE.

(Till Marschruterne pag. 1.)

*

*

*

"Under denna resa har jag tyckt mig finna, huru folkets lynnen nästan i hvart landskap äga något eget, eller karakteristiskt och skiljaktigt, som härflyter af olika jordbruk och lefnadssätt, och som röjer sig äfven i de minsta saker: nästan i de piskslångar skjutsbonden ger sina hästar. Södermanlänningen t. ex., van vid en lätt penningeförtjenst genom Stockholms nära läge till afsättning, der han lika lätt uppmuntlar sina sinnen till mera buller än styrka, sätter sig ledigt och bekvämt på sin vagn, och ger smållar, som genomskalla luften, utan att röra hästarnes hull. Östgöten, lika modig och bekväm på sin vagn, sträcker fritt och stolt ut sin arm, och ger hästarne vida slag, liksom han i fri drift kör djupa fåror i en jemn lättbrukad jord. Invand att dela alla mödor och att söka sina skördar med små hugg af en kort lia, går Smållänningen bredvid sin lille häst, håller armen i tvungen ställning tätt invid kroppen, rycker på sina krasliga tömar, och ger hästen små hvassa knäppar med en liten kort piska af knapp verkan. Bohuslänningen, nödställd och hård som dess hållar, kommer till skjutsningsstället utan töm, sätter sig sjelf på hästen för sin betungade kårra, och med krökt arm ökar dess smärta genom en liten strång piska. Liksom i lynne och åtbörd, är nästan skiljaktighet i utseende märklig; men dess skildrande utgör ämnet för en mästares karaktersdrag: icke för min svaga beskrifning."

Bref under Resor i Sverige.

I. KAPITLET.

VÅGEN FRÅN GÖTHEBORG.

§. 1. TILL STOCKHOLM.

		Miltal emellan	
		Gästgifvare- gårdar.	Slåder.
<i>a) NORRA VÅGEN.</i>			
1) Från GÖTHEBORG till			
(Gamlestaden, Lerje, Steken).			
<i>Lahall</i>		2	
(Backa, Eskekjerr).			
<i>Vabacka</i>		1 $\frac{3}{8}$	
(Berg, Hôga).			
<i>Hverled</i>		1 $\frac{1}{8}$	
(Balltorp, Vassbolund, Lefver- ne, Gråfsnås).			
2) <i>Sollebrunn</i>			
Ingelstorp, Genestorp, Lunna- backa, Kjellsholmen).			
<i>Båreberg</i>		1 $\frac{3}{4}$	
(Åsen, Åskrum, Malma, Sand- äckra, Hedåcker, Altorp, Ulfstorp, Lefverne, Fritorp).			
<i>Sparlösa</i>		1 $\frac{7}{8}$	
(Hinderstorp, Korpegård, Sting- gård, Bryne, Öntorp, Arf- vidstorp).			

3) <i>Målby</i>	1 $\frac{3}{4}$
(LIDKÖPING, Alebäck, Öre- dal, Mariedal, Kjellstorp).	
<i>Källången</i>	2 $\frac{1}{4}$
<i>Enebacken</i>	1 $\frac{3}{8}$
(Torplund, Svaneberg, Almar, Tislegården, Fjäll, Arenås, Sjöberga).	
4) <i>Björnsäter</i>	1 $\frac{1}{2}$
(MARIÆSTAD, Ingared).	
<i>Hasslerör</i>	2
(Mörbybruk, Hult, Börstorp, Rostorpsbruk, Slättevall).	
5) <i>Hofva</i>	2 $\frac{1}{8}$
(Vallsjön, Kroppfjäll, Gudham- mar, Vallerud, Skogarsholm).	
<i>Bodarne</i> eller Ramundaboda	2 $\frac{1}{4}$
(Stora och lilla Lassåna, Kôr- tingsberg).	
<i>Vrestorp</i>	2
(Nåsby, Nalavi).	
<i>Blacksta</i>	2
(Kumla, Såbylund, Krutbruket).	
<i>Mosås</i>	1
(Bondsäter, Vittvång, Adolfs- bergshelsobrun, Råfgråfva, Palmböhult, Nastad, Åby Carlssund).	
6) <i>ÖREBRO</i>	1
(Myrö, Esplunda, Ulriksberg).	29 $\frac{1}{8}$

<i>Glanshammar</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Kågleholm, Ringaby, Frôtuna).		
<i>Fellingsbro</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Röforsbruk, Jäder, Garpström, Ellholmen, Grindberga och Strömsnås).		
7) <i>ARBOGA</i>	$1\frac{1}{4}$	$4\frac{1}{2}$
(Roberg, Eknö, Grönö).		
8) <i>KÖPING</i>	-	$1\frac{3}{4}$
(Ståholm).		
<i>Kollbäck</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Gillberga, Fullarö, Almö, Jo- hannisberg, Hallstad. $\frac{1}{4}$ m. fr. Kollbäck tar vägen af t. Strömsholm 9) och Utnås).		
10) <i>VÄSTERÅS</i>	$1\frac{7}{8}$	$3\frac{1}{2}$
(Målhammar, Brunby, Lista. Långre bortår: Hagbyholm, Geddeholm, Kusta, Frösåc- ker, Lindö, Springsta, Ångs- ön, Kurö).		
<i>Nyqvarn</i>	$2\frac{1}{8}$	
(Här betalas bropenningar).		
11) <i>ENKÖPING</i>	$1\frac{1}{8}$	$3\frac{1}{4}$
(Tjulsta).		
12) <i>Lislena</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Ekolsund — här bet. bropeng. Segersta, Vij, Ekla, Amön, Catrinedal, Nyborg).		

<i>Gran</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Torgsta, Stora Ulvi, Ålbruna, Såbyholm, Brogård, Aspvik; Djursta, Lejondal, Örnäs).		
<i>Tibble</i>	2	
(Vid Almarståksbro bet. bropr. Ståkeholm, Katthåll, Går- veln, Jakobsberg, Viksjö, Ek- hammar, Räcksta, Såby).		
<i>Barkarby</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Risna. Råsta, Ulriksdal, Jerva, Hagalund, Hagaslott).		
STOCKHOLM	1 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{7}{8}$
Summa	..	49 $\frac{7}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) GÖTHEBORG, stapelstad vid Göthaelf, Biskops- och Landshöfdingesäte, har omkring 20,000 invånare. Allmänna inrättningar och byggnader äro: Gymnasium med Bibliotek, Ostind. Kompani, Amiralitet med Eskader, flera Skolanstalter, Vettenskaps- och Vitterhetssamhälle, Frimurareloge, Hospital, Fattigvård, Arbetshus, Barnhus, Spinhus, Vattenledning, Jernväg, Skeppsvarf, 2 Diskonter, 3 Boktryckerier, 4 Sockerbruk m. m.

Blom, Segerling och Gästgifvaren herbergera resande; goda spisställen äro: Källaren i Frimurarehuset, Sjöbergs och Bergendorffs.

- 2) Härifrån är $\frac{1}{2}$ mils närmare väg genom Essunga 1 $\frac{3}{4}$, Naum 1 $\frac{1}{8}$, Jung 1 $\frac{1}{4}$, Vinnings 1 $\frac{1}{4}$ till Källången 1 mil. Man far förbi intorp, Tumleberg, Ribbingstorp; Karstorp,

Danstorp; Simstorp, Halla, Rycka, Torpa, Hasselösa, Halltorp; Öredal.

- 3) Från Målby till LIDKÖPING är 1 mil.— Denna stad ligger $12\frac{5}{8}$ mil från Götheborg, och har vidpass 1,000 invånare samt temlig handel. Härifrån går vägen till Vesterplana $1\frac{1}{2}$ mil, till den vackra bergstrakten Kinnakulle, Forshem $1\frac{1}{2}$, och vidare till Björsäter $1\frac{3}{4}$ mil. Egendomar under denna väg äro: Alebäck, Öredal, Mariedal, Kjellstorp, Fly, Molltorp, Blomberg; Hjelm-säter, Råbeck, Hellekis, Hönssäter; Arnås, Sjöberga, Fjäll.
- 4) Från Björsäter till MARIESTAD är $1\frac{1}{4}$, och derifrån till Götheborg 18 mil. Mariestad har en ganska vacker belägenhet vid Venern och vidpass 1,100 invånare. Landshöfdinges-sätet Marieholm ligger invid staden.
- 5) Större by, marknadsplats och tullkontor.
- 6) Temlig handelstad vid insjön Hjelmaren med vidpass 3,000 invånare; Landshöfdingesäte och Boktryckeri.
- 7) Har ungefär 1,500 invånare. Hjelmaresslussverk med 9 slussar är $\frac{1}{2}$ och Jåders Jernmanufakturverk $\frac{1}{4}$ mil från staden.
- 8) Liten stad med vidpass 1,500 invånare.
- 9) Strömsholm, anseelig kongsgård, lasta-geplats och jernväg.
- 10) Stad vid en fjärd i Mälaren, med Biskops- och Landshöfdingesäte, Gymnasium med bibliotek och Boktryckeri samt 3,000 invånare.
- 11) Stad med 1,200 invånare.
- 12) Härifrån till SÅFVA $1\frac{1}{2}$ och UPSALA $1\frac{3}{4}$ m. således blir derifrån till Götheborg $46\frac{1}{4}$ mil. Man far förbi: Granberg, Djurby, Bärby,

Forslunda, Hormesta, Hôja, Salnåcker, Årby. Upsala är en af Sverges äldsta städer, och sätte för Rikets Erkebiskop och lånets Hôfdinge. Domkyrkan är den största och vackraste, och Lårosåtet med dess kostbara bibliotek det första i riket. Invånarnas antal är omkring 4,400 — och Studenternas emellan 1,000 och 1,200. Hår äro 2 Boktryckerier.

I Gamla Upsala by, $\frac{1}{4}$ mil ifrån staden, är det äldsta afgudatempel i Norden. Flere forntidsminnen finnas deromkring.

b) SÖDRA Vågen.

- 1) Från GÖTHEBORG till
(Partille, Jonsered, Aspenås).

Lerum
(Kullen, Nås, Öjared, Floda,
Heda, Högsholm).

Ingared
(Slavik).

- 2) ALINGSÅS
(Hallestorp, Hvitene).

Eklanda
(Iglebo, Grude).

Ljung
(Ollesta, Sämsholm, Stångås,
Mallungen).

Miltal emellan	
Gästgäfvare- gårdar.	Städer.
2	$4\frac{3}{8}$
$1\frac{1}{4}$	
$1\frac{1}{8}$	
$1\frac{5}{8}$	
$1\frac{3}{4}$	

<i>Håгна</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Påarp, Elmstad, Hof, Sillarp, Brostorp).		
3) <i>Timmelhed</i>	$1\frac{5}{8}$	
(Ekarp).		
<i>Gullered</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Lindås, Gunlaberg).		
<i>Ledhester</i>	2	
(Klemestorp).		
4) <i>JÓNKÓPING</i>	2	$11\frac{7}{8}$
(Lyckås).		
<i>Råby</i>	2	
(Östanå, Vestanå).		
5) <i>GRENNÄ</i>	1^3	$3\frac{1}{2}$
(Brahehus-ruiner),		
<i>Holkaberg</i>	$1\frac{1}{4}$	
6) <i>Ódeshög</i> eller <i>Ódsjö</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Sjöstorp, Tjugby, Kyliberg, Glanås, Sjötuna).		
<i>Óstad</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Lunda, Skogsjö, Slommarp).		
<i>Mölby</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Mantorp, Solberga, Böttesta, Gutlöse, Uljeberg, Ekström- men).		

<i>Bankeberg</i>	$1\frac{7}{8}$	
(Skjöldstad, Åsarp; Haddorp; Landbohof, Mjerdevi, Lagerlunda, Ry).		
7) <i>LINKÖPING</i>	1	$8\frac{3}{8}$
(Kallersta, Gersta, Distorp, Staby, Ejursholm).		
<i>Kumla</i>	$1\frac{5}{8}$	
(Frô, Skjörtinge, Lundsjö; Grimsta, Tångsta, Forsby, Norsholm).		
<i>Brink</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Löfsta, Klinga, Ahvasta, Skattana, Lundby, Finsta, Vij, Ekesund).		
8) <i>NORRKÖPING</i>	$1\frac{1}{4}$	4
(Krusenhof, Malmo, Björnsnås; Lennartsberg, Ringsta, Lida, Hultsbruk).		
<i>Stora Åby</i>	$\frac{3}{4}$	
(Uttersberg).		
<i>Krokek</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Stafsjö-styckebruk).		
<i>Vreta</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Albergabruk, Lonartsberg).		
<i>Jäder</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Berga).		

9) NYKÖPING	$1\frac{3}{4}$	$6\frac{3}{8}$
(Sjösa, Norrhammar, Brolötum, Husby, Svårta, Löfsund, Berga).		
<i>Svårdsbro</i>	$2\frac{1}{8}$	
(Norrby, Gjällsta).		
10) <i>Åby</i>	2	
(Vagnsbåradskyrka; Tullgarn, Vååkra, Lida, Hörningsholm Eneby, Ångsholmen).		
<i>Pilkrog</i>	2	
(Öfver- Eneby, Häcknås, Gjär- staber, Tålleby, Farsta, Brandalssund, och närmare vägen Brenningebbruk, Tve- taberg).		
11) SÖDERTELJE	$1\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{8}$
(Hall, Glasberga, Uttringe, Tumba; Högtorp, Viksberg; Edeby, Bergaholm; Skarby, Sillvik, Bornö, Hallinge, Fogelsta).		
<i>Fittja</i>	2	
(Snickarekrogen (ett Vårdshus) Vårby, hvarifrån ett godt vatten införes till Stockholm, Fullesta, Flemmingsberg, Glömsta, Långbro, Elfsjö, Vestberga, Årsta; Sättra, Hågersten, Nyboda, Catri- neberg; och straxt invid		

Hornstulln Liljeholmen, ett godt vårdshus).			
STOCKHOLM	$1\frac{1}{2}$		$3\frac{1}{2}$
Summa	-		$49\frac{7}{8}$

A n m å r k n i n g a r .

- 1) Straxt förbi Lerum är spinneriet Kullen.
- 2) Vackert belågen stad med nära 800 invånare och vål inrättade klådesfabriker. I en behaglig nejd bredvid är ett pipbruk.
- 3) Härifrån är $\frac{3}{4}$ mil till ULRICÆHAMN, en liten stad med nära 800 invånare. Man far förbi Redvägsborg, Biåtlunda och Brunsnås.
- 4) Bygd på ett nås vid Vettern och emellan 2 små insjöar; såte för Gôtha-Hofrätt och en Landshöfding; har Boktryckeri och vidpass 2,500 invånare. $1\frac{1}{2}$ mil söderut ligger jernmalmsberget Taberg. Det är i lodrätt sluttning öfver 200 alnar högt, och det endaste i riket, som helt och hållet består af jernmalm, och har malmbrytningen i dagen. Utsigten från dess spets är ganska vidsträckt.

Vid Husqvarn åro flera pittoreska vattenfall, som förtjena att ses.

- 5) Liten stad med 500 inv.; har god oxhandel. Midtöfver i Vettern ligger Visingsö, som har Gymnasium med bibliotek och botanisk trågård. Öns folkmängd stiger till nära 800.
- 6) Här går vägen till Nyby $1\frac{1}{2}$ och VADSTENA $1\frac{1}{8}$ mil. Under vägen till Nyby, far man förbi Ombergets djurgård. Vid foten af detta berg, som för dess vidsträckta, sköna utsigt förtjenar att bestigas, ligger Alvastra klosters ruiner.

VADSTENA har omkring 1,400 invånare. Stadskyrkan, klosterkyrkan och slottet äro märkvärdige.

Vägen går härifrån till Motala $1\frac{3}{4}$, Nykyrka 1 och Medevi helsobrun $\frac{3}{4}$ mil. — Afståndet från Gôtheborg är således $25\frac{5}{8}$ m.

- 7) Stad vid sjön Roxen, biskops- och landshöfd. säte; har gymnasium med anseeligt bibliotek och boktryckeri, och 2,700 invånare. — Domkyrkan är näst Upsalas den största och kostbaraste i riket. — Härifrån reser man till Fillinge $1\frac{5}{8}$, Örsäter $1\frac{1}{2}$ mil till Åtvedakopparverk, en ganska kostbar inrättning.
- 8) Vackert belägen stad med vidpass 9,000 inv. drifver stark handel, had flera fabriksinrättningar, ett stort messingsbruk och ett boktryckeri. Motalaström gör flera kaskader i staden. — Himmelstalunds helsobrun ligger söderut straxt invid staden. — I Konungssunds socken ($1\frac{1}{4}$ m. fr. st.) är stenhuggeriverket för Kolmordsmarmorn, som brytes straxt bredevid, och är grönspräcklig till färgen. — Från Norrköping förbi Målby $1\frac{1}{4}$ m. går vägen till Finspång, ett anseeligt såteri, jernbruk och styckgjuteri, af utvaldt vacker belågenhet. Byggnad, bibliotek, galleri och trågård förtjena uppmärksamhet. I parken äro flera lustställen.
- 9) Regulier stad med landshöfdingesäte och nära 2,700 invånare samt åtskilliga fabriker. Det tros, att svenskan talas prydligast i denna trakt. — Härifrån till Aspa $2\frac{1}{4}$, Önnesta 2, Blacksta $1\frac{1}{8}$, Lågstabro $1\frac{1}{2}$ och MARIÆFRED $\frac{3}{8}$ mil. Gripsholmsslott förtjenar beses. I ett rum finnas porträtter af alla Gustaf d. 1:s och i ett annat alla Gustaf d. 3:s samtida regenter. Staden har vidpass 500 invånare. — Man far tillbaka till

Lågsta $\frac{1}{4}$, vidare till Kumla $1\frac{1}{2}$, SÖDERTELJE $1\frac{1}{2}$ m., der Stockholmsvägen vidtager.

10) Härifrån till TROSA, en liten stad med nära 250 invånare, $\frac{5}{8}$ mil.

11) Stad med omkring 1,100 invånare.

§. 2.

TILL NORSKA GRÅNSEN.

Från GÖTHEBORG till

(Lerje, Stcken).

1) KONGELF

(Rommelands-kyrka).

Hede

(Torskebruk, Alfhem).

Bäck

(Vestlanda-kyrka).

Holmen

(Ström, (öfver elfven syns Lilla Edet), Grinnereds-kyrka).

Åsen

(Tjustelseröd, Hälle, Hyggeröd).

Grohed

(Hesslerered, Gustafsbergs-barnhus, Christinedal, Emaus, UDDEVALLA 2), Kasen, Sörvik, Berg).

Miltal
mellan

Gästgifvare-
gårdar.

Städer.

$1\frac{7}{8}$

$1\frac{1}{8}$

$\frac{7}{8}$

$1\frac{1}{8}$

$1\frac{3}{8}$

$1\frac{1}{8}$

<i>Herrstad</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Qviström</i> (Liljebergfors, Strömssäter).	$1\frac{1}{2}$
<i>Svarteborg</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Rabalshed</i>	1
<i>Hede</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Skållerød</i>	$1\frac{1}{3}$
3) <i>Vik</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Eist</i>	1
<i>Hogdal</i> . . ,	1
<i>Svinesund</i> ,	1
<i>Helle</i> (i Norge)	$\frac{1}{2}$
Summa	$19\frac{3}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Straxt vid staden, som har nära 900 invånare och stapelfrihet, passeras 2 färjor, hvaraf den ena undvikes, om man vid Nybro, 1 m. fr. Gôtheborg, far öfver Hisingen en lika så lång men bergig våg. Härifrån går vägen utan ombyte till Tjufkil ned till Tjufkilshufvud $1\frac{3}{8}$, och öfver sjön till MARSTRAND 1 mil, således från Gôtheborg 4 mil. Nära Tjufkil ligger såteriet Gullbringa. MARSTRAND är bygd på en ö, har vidpass 1,100 invånare, och en säker och djup

hamn med 2 inlopp. Fästningen Carlsten ligger nära staden på ett högt berg. I dess torn är en fyr med 6 brånspegel, som drifvas af ett urverk.*

- 2) Midtemellan Grohed och Herrstad paseras UDDEVALLA, stapelstad, om sommaren år 1806 alldeles nedbränd, har nära 4,000 inv. Afståndet från Gôtheborg är $8\frac{1}{4}$ mil.

Härifrån, förbi Baggeby, Bräcke, Kured till Raknebo $\frac{3}{4}$, Almås, förbi Kolleröbruk, 1 och till VENERSBORG 1 mil.

Vid Almås går vägen till Gådebäck (fjärja) 1 m., Bursled 1, Gråstorp $1\frac{3}{4}$, Tång $1\frac{3}{8}$, Målby $1\frac{1}{2}$ och, enligt 1 Kap. §. 1., vidare till Stockholm, i allt 47 m. Man far förbi följande egendomar efter hvarandra mellan Gådebäck och Lidköping: Kåtene, Lunden, Bryggum.; Fritorp; Hult; Dillingen, Dettorstorp, Gunnarstorp, Håberg; Sjöryd; Gammalstorp, Almetorp, Hinderstorp, Stinggård; Ruslebacka, Öntorp, Ekholmen, Orrevalla, Kampegården, Arfvidstorp. — Emellan Målby och Lidköping (§. 1) ligger Storgården, Reo, Bostorp, Rangtorg, Ågården).

- 3) Härifrån till Kollekind $\frac{3}{4}$ mil, STRÖMSTAD (stad med något öfver 1,000 invånare, 18 mil fr. Gôtheborg) $\frac{3}{4}$ och vidare till Hogdal $1\frac{1}{4}$ mil. Denna våg till Helle är således $\frac{1}{2}$ mil längre.
-

§. 3.

TILL CHRISTINEHAMN

	Miltal emellan	
	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
Till <i>Hasslerör</i> (enl. I. Kap. §. 1.) (Hassled, Enåsa, Lyrestad; Ras- torp, Börstorp, Slättevall).	-	18 $\frac{3}{4}$
<i>Torfved</i> (Gudhammar, Kroppfjäll, Mål- torp; Ribbingsfors).	1 $\frac{1}{2}$	
<i>Björstorp</i> (Gullspång, Årås, Eketorp, Så- by, Backa).	1 $\frac{5}{8}$	
1) <i>Vall</i> (Bäck, Krontorp, Emtekjärn, Jonshol, Björneborg, Posse- berg).	1 $\frac{3}{4}$	
2) CHRISTINEHAMN	2	6 $\frac{7}{8}$
Summa	-	25 $\frac{5}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Härifrån till Åtorp 1 $\frac{1}{4}$, Storbjörboda 1 $\frac{1}{2}$, Edsbergs-Sanna 1 $\frac{7}{8}$, Vinteråsa-Sanna 1 $\frac{5}{8}$ och ÖREBRO 1 $\frac{1}{4}$ (i allt 9 $\frac{1}{2}$) mil. Man far förbi från Vall till Örebro följande ställen: Mo, Munkefors, Ång, Åtorp, Svartå; Mullhyttan, Binningegvarnar; Loviseholm,

Hesslekulla-grufva, Knista- och Vinteråsa-kyrkor; Carlslund, Nasta, Åby.

- 2) Staden har vidpass 1,300 invånare. Fastingsmarknad, ett slags karnaval i n p e t t o, har, hvad jernhandelen angår, mycket aftagit.

Härifrån går vägen genom Rudsberg $1\frac{1}{2}$, Spånga $1\frac{1}{2}$ till CARLSTAD $1\frac{1}{2}$ mil.

§. 4.

TILL CARLSTAD.

	Mittal emellan	
	Gästgivare-gårdar.	Städer.
<i>Lahall</i>	2	
(Backa, Eskekjerr).		
<i>Kattleberg</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Gammelösa).		
1) <i>Kårra</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Hanström, Rysboholm).		
2) <i>Lilla Edet</i>	$\frac{1}{2}$	
(Tyslanda, Frestad).		
<i>Forss</i>	1	
(Blaxtorp, Kjöping, Torpa, Veland).		
3) <i>Gerdhem</i>	1	
(Kåtene, Bryggum, Forstena, Onsjo, Restad, Rånnum).		

4) VENERSBORG	$1\frac{1}{2}$	$8\frac{1}{2}$
<i>Dykålla</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Hakerud, Björserud, Bön; Lõf- ås, Åkersrud).		
<i>Österby</i>	I	
(Kusegården, Vestergården, Ek- red).		
<i>Mellerud</i>	$1\frac{3}{4}$	$8\frac{1}{2}$
(Berg, Norrkårr, Ekholmen, Ve- björbyn. Vid Köpmannebro bet. öfverfarten enl. taxa.)		
<i>Lund</i>	$1\frac{7}{8}$	
(Hengelå, Myran, Skjåggebol, Sjögar).		
<i>Torpane</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Hvitlanda, Strömsberg).		$8\frac{1}{2}$
5) ÅMÅL	$1\frac{1}{4}$	
(Ökna).		
<i>Afvelsåter</i>	I	
(Kroksta, Sjögerås, Nolby; Såf- le, Sunn, Vestra Bro).		
<i>Gustafskrog</i>	$1\frac{1}{4}$	$8\frac{1}{2}$
(Östra Bro, Brosåter, Skönebol, Melby, Hammar, Messvik, Ekholmen, Segmon).		
<i>Malögå</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Agnhammar, Malsjö, Ris).		

<i>Lillnor</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Aspeberg, Hamvik; Voxnås)		
6) CARLSTAD	$1\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{4}$
Summa.	-	$24\frac{1}{4}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) På Resan från Gôtheborg ombytes ej hästar i Kårra.
- 2) Slussarna, laxfisket och sågverken böra beses. Tversöfver elfven ligger såteriet *Strö m*.
- 3) Härifrån är 1 mil till *Trollhåttan* (8 m. fr. Gôtheborg). Denna samling af vattenfall, ensam i sitt slag, är beskrifven af *Sköld e-brand* och *Granberg*. Den resande gör bäst, att låta sig kringvisas af ett slags *Cicerone*, som på stället alltid erbjuder sin tjänst. *Akrels karta* och *Martins 2* vuër förtjena ock att ågas.
- 4) Stad med landshöfdingesäte, temlig handel, boktryckeri och vidpass 1,400 invånare.
Härifrån till *Gråstorp*, 2 mil; der vidtager *Stockholmsvägen*, enligt föregående §. 2. Anm. 2).
- 5) Stad och jernvåg vid en vik af *Venern*, har öfver 800 invånare.
- 6) Stad vid *Klarelfvens* utlopp i *Vennern*, landshöfdinge- och biskopssäte, har en vacker domkyrka, gymnasium, boktryckeri och öfver 2,000 invånare. (Fr. Gôtheb. $30\frac{1}{4}$ mil).

II. KAPITLET. VÅGEN FRÅN HELSINGBORG.

§. I.

TILL STOCKHOLM.

Från 1) HELSINGBORG till	Miltal emellan	
	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
(Rosendal, Rosenlund; på af- stånd: Hjelmshult, Kulla Gunnarstorp).		
<i>Åstorp</i>	2	
(Tornarp).		
<i>Östra Ljungby</i>	1	
(Rysjöholm).		
<i>Örkeljunga</i>	1 $\frac{3}{4}$	
2) <i>Fagerhult</i>	1 $\frac{3}{4}$	
<i>Markaryd</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Askenås. På afstånd: Foglanås, Bjernhult, Götheryd).		
<i>Traheryd</i>	2	
<i>Hamnedal</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Örberg, Konna-kyrka).		
<i>Ljungby</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Presttorpet, Åby, Berga-kyrka).		

<i>Dörarp</i>	2	
(Toftaholm).		
<i>Tännö</i>	1 $\frac{1}{2}$	
(Lundholm, Hammershult).		
3) <i>Vernamo</i>	1	
(Sörsjö, Hinsekirs, Näsbyholm, Hörda; Hörlebruk).		
<i>Klefshult</i>	2	
(Mölnarp, Sjöaryd; Hult, Frö- berga).		
<i>Skillingered</i>	1	
(Bohultsbruk).		
<i>Byarum</i>	1 $\frac{1}{4}$	
(Bratteborg, Eckersholm).		
<i>Barnarp</i>	2	
(Taberg, s. Kap. I. §. I. b) Anm. 4); Odensjö, Strömsberg, Ket- tilstorp, Rydahof).		
JÖNKÖPING	1	24 $\frac{3}{4}$
och vidare, efter Kap. I. §. I. b) 4)		
till STOCKHOLM	-	33 $\frac{5}{8}$
Summa	-	58 $\frac{3}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Stapelstad vid Öresund, med vidpass 1,600 invånare; har temlig handel och en stenkårlsfabrik. — Invid staden ligger Ramlôsa-helsobrun, en af de berömdaste i ri-

ket. Midtför staden, öfver sundet, $\frac{1}{2}$ mil, ligger Helsingör, och 2 mil längs åt stranden stenkolsgrufvan Gustaf IV Adolf, eller Hôganås. På landtudden, ungefär 1 m. längre bort, ligger det för sjöfarande bekanta Kullaberg.

- 2) Här möter vägen från MALMÖ och LUND till STOCKHOLM, s. Kap. III. §. 1.
- 3) By och betydlig marknadsplats.

§. 2.

TILL GÓTHEBORG.

- 1) Från HELSINGBORG till
(Ströfvelstorps by).

Fleninge
(Röglå; på afstånd Hjelmshult,
Kulla Gunnarstorp).

- 2) ENGELHOLM
(Engeltofta).

- 3) *Margretetorp*
Karup
(LAHOLM 4), Slottsladugården,
Skottorp).

Kårrby
(Stjernarp).

- 5) HALMSTAD
Qvibile

Miltal emellan	
Gästgifvare- gårdar.	Städer.
I	
$1\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$
$1\frac{1}{4}$	
$1\frac{1}{8}$	
$1\frac{3}{4}$	
$1\frac{3}{4}$	$5\frac{7}{8}$
$1\frac{1}{4}$	

<i>Slóinge</i>	$1\frac{1}{4}$	
6) FALKENBERG	$1\frac{7}{16}$	$3\frac{1}{16}$
<i>Morup</i>	$1\frac{3}{16}$	
7) WARBERG	$1\frac{5}{8}$	$2\frac{1}{16}$
(Kloster).		
<i>Backa</i>	$1\frac{7}{8}$	
<i>Åsa</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Idal, Fillerås och Vedige Kyr- kór, Hambrô, Hammargård).		
8) KONGSBACKA	$1\frac{1}{2}$	$4\frac{7}{8}$
(Lindome Kyrka. Björkeris).		
<i>Kårra</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Fessberg, Frölunda, Åby, Móln- dal, Lagklarebäck).		
GÖTHEBORG	$\frac{3}{4}$	$2\frac{1}{2}$
Summa	-	$22\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Se föregående §. Anm. 1).
- 2) Stad med nära 500 invånare. Vid den präk-
tiga stenbron invid staden betalas bropengar.
Man far på detta håll förbi Engelt ofta
såteri, indelt, på engelska viset, i farmier,
med vackra åbyggnader utmed vägen.
- 3) $\frac{1}{2}$ m. härifrån mot sjökanten ligger köpingen
Båtstad, och på $1\frac{3}{4}$ mils afstånd fisklåget
Toreko. Under vägen till Karup passeras
bergsryggen Hallandsås, hvarifrån man har
skiftande utsigter öfver flera mils land.

- 4) Liten stad med vidpass 900 invånare; mest afbränd 1811. Laxfisket är betydligt. Vid bron betalas bropenningar. — Skottorpsgård är märkvärdig deraf, att Carl XI:s bilåger med Ulrika Eleonora, Prinsessa af Danmark, der firades.

Hårifrån till Alehålorne 2, Abeshult $1\frac{1}{2}$, Vrå $\frac{7}{8}$, Sken $1\frac{1}{2}$, Ljungby 2, och vidare efter föreg. § till JÖNKÖPING $19\frac{5}{8}$ mil.

- 5) Stapelstad vid Nissaån med vidpass 1300 inv. landshöfdingesäte och boktryckeri.

Hårifrån till Drahered 2, Ramnås $1\frac{3}{4}$, Nissaryd $1\frac{1}{4}$, Bôlaryd $1\frac{1}{2}$, Gislaved $2\frac{3}{8}$, Norlida $1\frac{1}{2}$, Öreryd 1, Unnaryd $1\frac{1}{4}$, Jåra 2 och JÖNKÖPING $1\frac{3}{4}$, tillsammans $16\frac{5}{8}$ mil, och vidare efter föreg. §. till STOCKHOLM $33\frac{5}{8}$, inalles $50\frac{1}{2}$ mil.

- 6) Stad med 600 invånare och ymnigt laxfiske. Hårifrån till Stockholm går genaste vägen genom JÖNKÖPING. Man far till Ljungby 1, Köinge 1, Gållerred $1\frac{1}{4}$, Gunnarp 1, Klef $1\frac{1}{4}$, Hid $1\frac{1}{2}$, Svenljunga $1\frac{1}{2}$, Tåstarp $1\frac{1}{2}$; Gjölinstorp $1\frac{1}{2}$, Unnaryd $1\frac{1}{4}$, Jåra 2, och JÖNKÖPING $1\frac{3}{4}$, tillsammans $16\frac{5}{8}$, och vidare efter Kap. I, §. 1. b) 4) till STOCKHOLM, inalles $50\frac{1}{4}$ mil. — Vid Unnaryd vidtager Stockholmsvägen från HALMSTAD, och vid Stenljunga likaledes ifrån VAREBERG. En annan väg, som är öfver 5 mil längre, går rakt upp från Svenljunga förbi ULRICÆHAMN genom FAHLKÖPING och SKÖFDE (2:ne småre städer med något öfver 400 invånare hvar-dera), till MARIËSTAD, och vidare efter Kap. I. §. 1. a) till STOCKHOLM.

- 7) Stad vid Viske-ån med slott och 1,300 invån. Vid Klosters kungsgård är godt laxfiske. Vid den långa träbron betalas bropenningar.

Kortaste vägen till STOCKHOLM är till Åsbro $1\frac{1}{2}$, Sundholmén 2, Skjene $1\frac{1}{2}$, Hunnaryd $1\frac{5}{8}$, Svenljunga $1\frac{1}{4}$, Tåstarp $1\frac{1}{2}$, Gölinstorp $1\frac{5}{8}$, Unnaryd $1\frac{3}{8}$, Jåra 2, JÖNKÖPING $1\frac{3}{4}$ och vidare efter föreg. §. till STOCKHOLM i allt $50\frac{1}{4}$ mil.

Vill man fara norra vägen till Stockholm, som är $3\frac{1}{2}$ millängre, tager man af i Skjene till Ramslått $1\frac{1}{2}$. BORÅS 2, Borgstena 2, Ljung $1\frac{1}{2}$, Stenunga 1, Onsjö $1\frac{1}{2}$, Vånga $1\frac{3}{8}$, Flata 1, genom SKARA, stad med 950 invånare, biskopssäte, gymnasium med bibliotek och boktryckeri, till Maskarby $1\frac{1}{2}$, Enebacken 2 mil, och vidare efter Kap. I. §. 1. a) till STOCKHOLM.

8) Stad med nära 400 invånare,

*

*

*

Goda gästgifvaregårdar för förplågning och herberge under denna väg äro: ENGELHOLM, Karup, Qvibile, FALKENBERG; Morup, WARBERG.

*

*

*

Resande emellan Danmark och Norge behöfva icke passera GÖTHEBORG. Vägen går från Kårra, nära förbi Staden, till Danska Gästgifvaregården 1 mil, KONGELF $1\frac{3}{4}$, och vidare efter Kap. I. §. 2. 1).

§. 3.

TILL CARLSHAMN OCH
CARLSKRONA.

Från HELSINGBORG till

(Rosendal, Benarp),

Åstorp 2

(Tomarp).

Åby $1\frac{1}{4}$

(Bjårs).

1) Bleckmåsa $1\frac{1}{4}$

Tyringe 2

(Möllered, Hessleholm).

Röinge $1\frac{1}{2}$

(Oretorp).

Venneberga $1\frac{1}{16}$

(Önnesta).

2) CHRISTIANSTAD $1\frac{3}{4}$

Fjelkinge I

(Ljungby, Tofteberga; på afstånd:
Beckaskog).Gedenry $1\frac{7}{16}$

(Arup. Vågen går tätt förbi

3) SÖLVITSBORG).

Norjö $1\frac{1}{2}$ Miltal
mellanGästgivar-
gårdar.

Städer.

 $10\frac{13}{16}$

<i>Assarum</i>	$1\frac{5}{6}$	
(Elleholm).		
4) CARLSHAMN	$\frac{3}{4}$	$5\frac{1}{2}$
Vidare till:		
<i>Trensum</i>	$\frac{3}{4}$	$16\frac{3}{4}$
(Eriksberg, Åry-kyrka).		
<i>Hoby</i>	$1\frac{1}{4}$	
5) <i>Runneby</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Skillinge</i>	$1\frac{1}{2}$	
6) CARLSKRONA	$1\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$
Summa	..	$23\frac{1}{4}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Härifrån är $\frac{3}{4}$ mil till Herrevadskloster; i hvars närhet Bonarpehed ligger.
- 2) Befäst stad vid Helgeå, landshöfdingefäte; har 3100 invånare och drifver god handel, Dess lastageplats är köpingen Åhus, belägen $2\frac{1}{4}$ m. derifrån, vid sjökanten.
- 3) Stad med 700 invånare.
- 4) Se Kap. V. §. 1. Anm. 1).
- 5) Köping af vacker belågenhet, med flera manufakturinrättningar. En helsobrun är i närheten.
- 6) Se Kap. VI. §. 1. Anm. 1).

§. 4.

TILL MALMÖ.

Från HELSINGBORG

till *Glömslôf* ,
(Säby).

1) LANDSKRONA

2) *Saxtorp*
(Borreby, Barsebäck).*Lomma*
(Alnarp).

MALMÖ

Summa

Miltal
emellanGästgifvare-
gårdar.

Städer.

1 $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{4}$

2

1

2

1

4

-

6

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Befäst, regulier Stad, med god hamn, och vidpass 3800 invånare. Midt öfver i Öresund ligger ön Vén, hvarest den bekante astronomen Tycho Brahe anlade det kostbara observatorium Uraniborg, som af sin fordna herrlighet har några få lemningar kvar. Namnet bibehålles i en temligt förfallen Kungsgård.
- 2) Resande till Helsingborg behöfva ej ombyta hästar förrän i Glömslôf, om de ej vilja fara in till LANDSKRONA. — Vill man efter nästa §. resa genom LUND, blir vägen $\frac{1}{2}$ mil längre.

§. 5.

TILL YSTAD.

		Miltal emellan	
		Gästgäfvare- gårdar.	Städer.
Från HELSINGBORG			
till Saxtorp, enl. föreg. §. 4.		3	
(Dagstorps-kyrka).			
<i>Kjeflinge</i>		I	
(Vallkårra-kyrka, Sliparehög- gen, Nöbbled).			
1) LUND		I	5
(Bjellerup).			
2) Dalby		I	
(Ugglarp, Björnstorp).			
<i>Everlöf</i>		I½	
(Simonstorp, Snögeholm, Åge- rup, Ryssgård, Krageholm, Marsvinsholm, Gunwarslöf, Bjeresjöholm).			
YSTAD		2½	5
Summa		-	10

A n m å r k n i n g a r.

- 1) En af rikets äldsta städer, ganska märkvärdig i äldre historien. Minnen af dess forna betydenhet finnas i och utom den på flera ställen. Domkyrkan är gammal, stor och kostbar. Akademien med dess Trågård, Ana-

tomisal och Bibliotek förtjenar uppmärksamhet. — Sliparehögen nämnes af orsak, att Konungar under unionstiden der blifvit hyllade. Den är nu mest jemnad. Den ligger $\frac{3}{8}$ mil från staden.

Vägen till Stockholm upptages i Kap. III. §. I. 2). Afståndet är $60\frac{1}{2}$ mil.

- 2) Dalby Kongsgård har fordom varit ett anseeligt Kloster. Derifrån går vägen till Svaneholm, ett stort säteri, indelt i farmar på engelska viset, och som förtjenar beses.
-

III. KAPITLET. VÅGEN FRÅN MALMÖ.

§. I.

TILL STOCKHOLM.

	Miltal emellan	
	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
Från 1) MALMÖ till (Kronetorp, Alnarp, Stora Upp- åkra-kyrka).		
2) LUND	$1\frac{1}{4}$	
<i>Kjeflinge</i>	I	
<i>Ågarp</i> (Eriksholm, Axelvold, Mölle- rup).	I	
<i>Röstånga</i> (Ljunghy, Bonarpshed, Herre- vadskloster).	$1\frac{3}{4}$	
<i>Bleckmåsa</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Bålinge</i>	$1\frac{3}{8}$	
<i>Fagerhult</i>	$1\frac{3}{4}$	
Hårifrån, efter Kap. II. §. I. 2) till		$10\frac{1}{8}$

JÖNKÖPING	18 $\frac{1}{4}$	
och vidare, efter Kap. I. §. 1. b) 4).		
till STOCKHOLM	33 $\frac{5}{8}$	51 $\frac{7}{8}$
Summa	-	62

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Stapelstad och landshöfdingesäte, med nära 5,000 invånare; har god handel, och ett vackert teaterhus. Det gamla rygtbara Knutslaget eller gillet har här sin loge. Det inrättades redan år 1117 i Odense till åminnelse af danska konungen Knut den Helige, och står i högt anseende. — Stadstorget är stort och ett af de vackraste i riket, kringadt med trån. Midtpå är en vattenkonst inrättad. — Stadens äldre byggnads-sätt är detsamma, som ännu finnes i en del tyska städer. — Den räknades fordom till Hansestäderna. — Östervärn och Södervärn äro såsom förstäder. — Fästningen ligger straxt vid staden västerut. Genom vallraseringen, som ifrigt verkstälts, har staden redan mycket vunnit i prydna och utrymme. — Redden är ej säker. Endast mindre fartyg kunna lägga upp till de 2:ne anse- nligt långa bålverken.

Kalkbruket Limnhamn ligger ej långt från staden vesterut.

- 2) S. nästföregående §.

§. 2.

TILL GÓTHEBORG.

Från MALMÖ

(Alnarp).

till *Lomma*

(Borreby, Barsebäck).

Saxtorp

(Nåra Tågarp är Sirekôping).

Tågarp

(Belteberga, Bultofta, Gedsholm, Boserup).

Môrarp

(Benarp, Rosendal).

Ingelstorp

(Rôgla, Spannarp).

ENGELHOLM

och vidare, efter Kap. II. §. 2.
2) till

GÓTHEBORG

Summa

Miltal
emellanGästgivare-
gårdar.

Städer.

I

2

I

I $\frac{1}{2}$

I

I

7 $\frac{1}{2}$

-

20

-

27 $\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g.

Vill man resa om LANDSKRONA (Kap. II. §. 4),
 är derifrån till Valläckra 1, och vidare
 till Môrarp 1 $\frac{1}{2}$ mil.

§. 3.

TILL YSTAD.

Från 1) MALMÖ

(Månstorp).

till 2) Klörup

(Stora Markie).

Anderslôf

(Dybeck, Jordberga).

Skifvarp

(Snorresta, Kroppagården).

YSTAD

Miltal emellan	
Gårdar.	Städer.
1 $\frac{7}{8}$	
1	
1 $\frac{1}{4}$	
1 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{5}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Hårifrån till Vålinge 1 $\frac{1}{2}$, och vidare 1 $\frac{1}{2}$ till SKANÖR, en ganska gammal stad med nära 600 invånare. $\frac{1}{4}$ mil längre ut ligger fiskläget Falsterbo, med namn och rättighet af stad, och 150 invånare.

Från Vålinge är 1 $\frac{1}{2}$ m. till Trelleborg, köping, by, och marknadsplats, med nära 800 inv. Hårifrån till Anderslôf är 1 mil, der Ystadsvägen vidtager.

- 2) Hårifrån till Trelleborg 1 mil.

§. 4.

TILL CARLSHAMN.

Från MALMÖ

till LUND

(Skarhult, Vidarp, Örtofta,
Svenstorp, Flinge Kungs-
gård; Löpared.)

Hurfva

(Lyby, Sonnerton; Pugerup,
Bröneslöf.)

Hörby

(Fultofta; Maltesholm).

Vram

(Köpinge).

Nöbbelöf

(Ugerup; Öfvedsholm).

CHRISTIANSTAD

Vidare, efter Kap. II. §. 3. n. 2),
sid. 25. till

CARLSHAMN

Summa

Målat
mellanGästgifvare-
gårdar.

Städer.

1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{7}{8}$ 1 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$

1

7 $\frac{5}{8}$ 5 $\frac{11}{16}$ 15 $\frac{1}{16}$

A n m ä r k n i n g.

Vägen från CHRISTIANSTAD till STOCKHOLM se
kap. IV §. 1. Anm. 4). Sid. 38.

IV. KAPITLET.

VÅGEN FRÅN YSTAD.

§. 1.

TILL STOCKHOLM.

	Miltal emellan	
	Gästgivar- gårdar.	Städer.
Från 1) YSTAD till		
2) <i>Herrstad</i>	$\frac{3}{4}$	
(Baldringe, Orup, Qversta, Hög- gestad, Smedstorp, Tunby- holm, Onslunda).		
3) <i>Tranås</i>	$1\frac{3}{4}$	
<i>Brösarp</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Degeberga</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Vidsköfle).		
4 <i>Nöbbelöf</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Qviinge</i>	$2\frac{1}{4}$	
(Sinklersholm, Gunlösa, Van- åsa, Hamnarskog).		
<i>Broby</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Ottarp, Birkeberga, Skeinge).		

<i>Marklanda</i>	$1\frac{1}{8}$
(Loshults-marknadsplats).	
5) <i>Elmhult</i>	2
6) <i>Dihult</i>	$1\frac{1}{4}$
7) <i>Gottåsa</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Alfvasta</i>	2
<i>Öhr</i>	$1\frac{7}{8}$
(Utnås, Svanås, Sporsås, Brandtåsa, Ölsåkra).	
<i>Matkull</i>	1
(Berg, Rösås, Råshorfva, Mösjeås, Lamhult).	
<i>Bo</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Starhult</i>	1
(Hjelmserydkyrka, Nässja).	
<i>Vrigsta</i>	$1\frac{1}{4}$
(Stenhult, Biskopsbo, Örby, Björnskog, Eksjö-hofgård).	
<i>Komstad.</i>	$1\frac{1}{8}$
(Såfsjö, Prinsnäs, Äppleholm).	
<i>Möklamo</i>	2
(Ekås, Grimstorp, Bodanås, Gisjön).	
<i>Broarp</i>	$1\frac{1}{4}$
(Åskhult, Skedhult).	
8) <i>EKSJÖ</i>	$\frac{3}{4}$
(Knutstorp).	
	<hr/> 30 $\frac{3}{8}$

<i>Bona</i>	1 $\frac{7}{8}$	
(Anneby, Hellerstorp, Fagerhult, Ång, Harsta, Vrångsjö, Grafsjö, Orling, Nätåsa, Qvarnsta, Håsteryd, Hyltan, Dagstorp, Traneryd, Gripenberg).		
<i>Säthålla</i>	2 $\frac{1}{8}$	
(Tranås, Högstorp).		
<i>Hester</i>	2	
(Gabrielshammar, Boxholm, Göthevik, Lugarp, Grönlund, Strålnås).		
<i>Dala</i>	1 $\frac{1}{4}$	
(Hultersta).		
<i>Mölby</i>	$\frac{3}{4}$	
<i>Bankeberg</i>	1 $\frac{7}{8}$	
LINKÖPING	1	10 $\frac{7}{8}$
Vidare efter Kap. I. §. 1. b) Anm. 7, Sid. 8. 1. till		41 $\frac{1}{4}$
STOCKHOLM	2 $\frac{1}{2}$	
Summa		62 $\frac{3}{4}$

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Stapelstad med nära 2700 invånare. Hårifrån är öfverfart med postjakt till STRALSUND.
- 2) Hårifrån till Hammenhög 2, och CIMBRISHAMN 1 $\frac{1}{2}$ mil, liten vacker stad med nära 800 invånare, godt fiske och temlig handel.

I staden finnas flera vålanlagde trägårdar. Nära vid Gladsax är silfvermalm i en bergshåll.

- 3) Härifrån förbi Kronovalls såteri är $1\frac{1}{2}$ m. till Andrarum, det största alunverk i riket, och derifrån till Degeberga $1\frac{3}{4}$ mil.
- 4) Härifrån till CHRISTIANSTAD 1 mil, och derifrån till Qviinge $1\frac{5}{8}$. Mellan CHRISTIANSTAD och STOCKHOLM är således $55\frac{1}{2}$ mil.
- 5) Vill man resa genom JÖNKÖPING, far man från Elmhult till Svineberga $1\frac{1}{4}$, Ifla $1\frac{5}{8}$, och Ljungby $1\frac{1}{2}$, samt vidare efter Kap. II. §. 1 Sid. 20. till Dörarp m. m. Helsingborgsvägen till STOCKHOLM. Inalles $63\frac{1}{2}$ mil.
- 6) En väg midtemellan dessa 2ne går från Dihult till Lånshult $\frac{3}{4}$, Bråna 1, Nygård $1\frac{1}{4}$, Nederled $1\frac{1}{2}$, Långstorp 1, Stora Bohult $1\frac{3}{4}$, Moboda $\frac{3}{4}$, Svennarum $2\frac{1}{4}$, Sligamo 2, Barnarp $\frac{3}{4}$ och JÖNKÖPING 1 mil. Inalles $62\frac{1}{4}$ mil till Hufvudstaden.
- 7) Härifrån till Nöbbelä $1\frac{1}{2}$ och derifrån $1\frac{1}{4}$ mil till Vexjö, stad med nära 2200 innevånare, biskops- och landshöfdingesäte, gymnasium och boktryckeri; samt vidare till Öhr $1\frac{1}{2}$ mil. Denna väg blir $\frac{5}{8}$ mil längre.
Emellan VEXJÖ och Eksjö går en annan väg: från VEXJÖ till Tjureda $1\frac{3}{4}$, Kråstorp $1\frac{1}{4}$, Årset $1\frac{3}{8}$, Broby $1\frac{1}{4}$, Hvetlanda $1\frac{1}{2}$, Brånmåla $1\frac{3}{8}$ Eksjö $1\frac{1}{4}$, tillsammans $9\frac{7}{8}$ mil.
Ifrån VEXJÖ kommer man åter på Stockholmsvägen från CARLSKRONA, genom Åreda $1\frac{5}{8}$, Åshult $1\frac{5}{8}$ och Notebäcks Nöbbelä 1 mil o. s. v. Sid. 51.
- 8) Stad med omkring 1000 invånare, god oxhandel och flera fabriksinrättningar.

Härifrån till Marientorp $\frac{7}{8}$, Esperyd $1\frac{3}{4}$, Vireda 2, och JÖNKÖPING $1\frac{1}{2}$, tillsammans $5\frac{7}{8}$ mil.

Från Esperyd kan ock resas till Ingared $2\frac{1}{2}$, och JÖNKÖPING $1\frac{1}{2}$. Vågen är lika lång.

§. 2.

TILL GÖTHEBORG.

Från 1) YSTAD

(Bjersjöholm, Krageholm, Snogeholm, Söfdeborg; på afstånd: Stjernholm, Svaneholm, Brödd, Heckeberga; närmare: Gunnarslöf, Marsvinsholm, Hunstad, Ryssgård, Ågerup, Simons-
torp).

till *Everlöf*

(Ugglarp, Björnstorpe).

Dalby

(Bjellerup, Stora Råby Kyrka).

2) LUND

(Vallkärrakyrka)

Kåflinge

(förbi Annelöfs hjälpegästgifvare-
gård).

Tågarp

(Belteberga, Bultofta, Gedsholm,
Eosrup).

Mörarp

(Benarp, Rosendal).

Miltal
emellan

Gästgifvare-
gårdar. Städer.

$2\frac{1}{2}$

$1\frac{1}{2}$

1

5

1

$2\frac{1}{4}$

$1\frac{1}{2}$

<i>Ingelstorp</i>	I	
(Rögle, Spannarp.)		
ENGELHOLM	I	
Vidare efter Kap. II. §. 2. Anm. 2)		6 $\frac{3}{4}$
Sid. 21.		20
Summa		31 $\frac{3}{4}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Man kan ock resa från YSTAD till Herrestad $\frac{1}{8}$, Sjöbo 2, Östraby $1\frac{1}{4}$, Hörby $1\frac{1}{2}$, Hör $1\frac{1}{4}$, Röstånga 2, Åby $2\frac{1}{4}$, Östra-Ljungby $\frac{3}{4}$, Margretetorp $2\frac{1}{8}$, tillsamman $11\frac{1}{2}$ mil, således $1\frac{1}{2}$ mil genare; men utom det att hållen äro ovanligt långa, är denna våg på åtskilliga ställen ganska sandig.
- 2) Se Kap. II. §. 5. n. 1). Sid. 28.

§. 3.

TILL CARLSHAMN.

		Miltal emellan
Från YSTAD till	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
<i>Herstad</i>		
(Ealdringe, Orup, Qverrsta, Högesta, Smedstorp, Tunbyholm, Onslunda).		

1) Tranås	$1\frac{3}{4}$	
2) Brösarp	$1\frac{1}{2}$	
Yngsjö	2	
Fjelkinge	$1\frac{3}{4}$	
	$7\frac{5}{8}$	
Vidare efter Kap. II. §. 3. Sid. 25.	$5\frac{7}{8}$	$13\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Den som vill bese Andrarums kostbara Alunverk, reser härifrån dit $1\frac{1}{2}$ mil, derifrån till Degeberga $1\frac{3}{4}$, och vidare efter nästa Anm 2) — Vågen till CHRISTIANSTAD blir $\frac{1}{4}$ mil längre.

Emellan Yngsjö, Fjelkinge och Gedenry far man förbi Åhus, Tofteberga, Ljungby, Nybromölla; emellan Tranås och Andrarum, Kronavald och på något afstånd Bertöfta: och straxt vid Degeberga, Hvitsköflesäteri.

- 2) Vill man undvika färjan vid Yngsjö, far man ifrån Brösarp till Degeberga $1\frac{1}{2}$, till Nöbbelöf $1\frac{1}{4}$, CHRISTIANSTAD 1 mil, och vidare efter Kap. II. §. 3. 2). Sid. 25. Denna väg är 1 mil längre.

V. KAPITLET.

VÅGEN FRÅN CARLSHAMN.

§. 1.

TILL STOCKHOLM.

		Miltal emellan
	Gästgivar- gårdar.	Städer.
Från 1) CARLSHAMN till		
<i>Asarum</i>	$\frac{3}{4}$	
<i>Hokadal</i>	I	
<i>Gåddviksås</i>	$I\frac{1}{4}$	
<i>Törnemåla</i>	$I\frac{1}{4}$	
(Ulfstryd, Ekeryd).		
<i>Qvarnemåla</i>	$I\frac{1}{4}$	
(Väckelsangs-Kyrka; Helgäckra, Lidhem).		
<i>Uråsa</i>	$I\frac{1}{4}$	
<i>Ingelstad</i>	$\frac{3}{4}$	
2) VEXIÖ	$I\frac{1}{2}$	
(Bergqvara, Öjeby-Kyrka).		$8\frac{5}{8}$
<i>Öhr</i>	$I\frac{1}{2}$	
Vidare genom Matkull &c. efter Kap. IV. §. 1. Sid. 36. till STOCKHOLM	$42\frac{1}{4}$	$43\frac{3}{4}$
Summa		$52\frac{3}{8}$

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Stapelstad med omkring 4500 invånare och god handel samt flera fabriker.
 2) S. Kap. IV. §. 1. Anm. 7). Sid. 38.

§. 2.

TILL GÖTHEBORG.

Från CARLSHAMN efter föregående §.

	Gästgivar- gårdar.	Städer.	Miltal emellan
till VEXIÖ (Öyeby)		8 $\frac{1}{2}$	
Öhr (Moheda, Ryd).	1 $\frac{1}{2}$		
Hösjö (Slåtechögskyrka).	1		
Nederled (Edsgård).	1 $\frac{3}{4}$		
Bor (Lundholm, Vextorpskyrka).	2		
1) Vernamo (Hilmershult, Sörsjö).	1		
Forsheda (Kållunda)	1 $\frac{1}{2}$		

<i>Ölmesta</i>	$1\frac{1}{2}$
(Refteledskyrka, Segersta, Ere- daredskyrka).	
<i>Gislaved</i>	$1\frac{3}{4}$
(Boltynäs, Örnaholm, Bosared, Hallabo).	
<i>Grönhult</i>	$1\frac{1}{2}$
2) (Qvarscho, Måsebo, Björkered).	
<i>Tåstarp</i>	$1\frac{1}{2}$
(Risa, Törestorp).	
<i>Svenljunga</i>	$1\frac{1}{2}$
(Betlared-Kyrka, Grimstorp, Gjöltebacka).	
<i>Hunnaryd</i>	$1\frac{3}{4}$
(Örby-Kyrka, Krok, Öresten).	
<i>Skene</i>	$1\frac{5}{8}$
(Friared, Lida, Hårkila).	
<i>Björklanda</i>	$1\frac{3}{4}$
(Kråkered, Ingsered).	
<i>Landvetter</i>	$2\frac{3}{8}$
(Råda, Kallebäckskålla).	
GÖTHEBORG	$1\frac{1}{2}$
Summa	$25\frac{1}{2}$ <hr/> $34\frac{1}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) By och betydlig marknadsplats, Pastoratet har öfver 3000 invånare. Marknad hålls 4 gånger om året. Boskapshandeln här är ganska betydlig.
- 2) Qvarsebo har Postkontor.

En annan Väg (3 mil längre) från
CARLSHAMN till GÖTHEBORG.

	Miltal emellan	
	Gästgifvare-gårdar.	Städer.
Till VEXIÖ, som ofvanföre .		8 $\frac{3}{8}$
(Bergqvara, Gumla, Engaholm, Aringsåskyrka, Spånglanda, Gunnatorp).		
Alvasta	2 $\frac{3}{4}$	
(Benestad- och Hjortsbergakyrkor, Forsagård).		
Lyngsåsa	1 $\frac{1}{2}$	
Nygård	1 $\frac{1}{2}$	
(Rysbykyrka, Föarp).		
Ljungby	1 $\frac{1}{2}$	
(Bolmarö, Ammerstakyrka).		

<i>Sken</i>	2
(Sudranås).	
<i>Vrå</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Signeshult</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Breared</i>	2
HALMSTAD	$1\frac{3}{4}$
Vidare eft. Kap. II. §. 2 Anm. 5) S. 21.	$14\frac{1}{4}$
till GÖTHEBORG	$14\frac{1}{8}$
Summa	37

Ännu en Våg

Från CARLSHAMN

till VEXIÖ, som ofvan $8\frac{1}{2}$

Vidare genom Ör $1\frac{1}{2}$, Matkull 1,	
Bo $1\frac{1}{2}$, Starhult 1, Wrigsta $1\frac{1}{4}$,	
Kohult 1, Svennarum, Sligamo 2,	
Barnarp $\frac{3}{4}$, till JÖNKÖPING 1,	
mil; tillsammans	$11\frac{3}{4}$
till GÖTHEBORG, Kap. I. §. 1.	
b) 4) Sid. 7.	$16\frac{1}{4}$
	$36\frac{1}{2}$

VI. KAPITLET, VÅGEN FRÅN CARLSKRONA.

§. 1. TILL STOCKHOLM.

	Miltal emellan	
	Gästgivare- gårdar.	Städer.
a) Strandvägen.		
Från 1) CARLSKRONA till		
2) Lyckeby	$\frac{3}{4}$	
(Lösens, Rumdala och Jåmjökyr- kor.)		
Jåmjö eller Abrahamsån . .	$1\frac{1}{4}$	
Bröms	$1\frac{7}{8}$	
Påboda	$1\frac{1}{4}$	
Vårnaby	$1\frac{1}{8}$	
3) Vassmolösa	I	
Dörby	I	
Ryssby	$1\frac{3}{4}$	
Ålhem	2	
Mönsterås	$1\frac{1}{4}$	
Påskallavik	$1\frac{1}{8}$	
4) Norrby	$1\frac{3}{4}$	
(Saltvik, Visbo, Fårebo).		

<i>Jemserum</i>	$1\frac{3}{4}$
(Axeihammarsbruk.)	
5) <i>Ishult</i>	$1\frac{1}{2}$
Syserum, Høkefors, Kultorp.)	
<i>Geterum</i>	$1\frac{3}{4}$
(Falsterbobruk, Hjortø- och Ve- strums-Kyrkor).	
6) <i>Lund</i>	$2\frac{1}{8}$
(Gladhammarskyrka, Stora Gun- nilbo, Valsta, Hørtingerum).	
<i>Kårby</i>	I
(Almvik, Blekhem).	
<i>Seglerum</i>	I
(Gamlebyns Kyrka, Nygård.)	
<i>Vida</i>	$1\frac{1}{8}$
(Ottinge, Ed, Fårestad.)	
<i>Skedshult</i>	2
(Forsby.)	
<i>Knappekulla</i>	I
(Grafsäter, Gusumsbruk).	
7) <i>Aby</i>	2
(Korsnås, Børrum).	
<i>Sjögerum</i>	$1\frac{1}{2}$
(Törningsborg, Herrehorum; Kåresholm; Slåtbaken, Deger- hof, Fångetorp, 8) Stegeborgs ruiner.)	

<i>Grintorp</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Norra Ladugård).		
<i>Fjerdingssta</i>	1	
(Mauritsberg, Rotenburg).		
<i>Fårjestaden</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Skenås).		
<i>Qvarsebo</i> , öfver Sundet . . .	$\frac{1}{2}$	
<i>Jäder</i>	$1\frac{3}{4}$	
NYKÖPING	$1\frac{3}{4}$	
(Vidare efter Kap. I. §. 1. b) 9)		$40\frac{7}{8}$
till STOCKHOLM		$11\frac{1}{8}$
Summa		52.

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Stapelstad, bygd på åtskilliga holmar, har nära 11000 invånare; är säte för Landshöfding och Superintendent; station för Örlogsflottan; har Boktryckeri, och betydlig handel. Stadskyrkan, men framför allt Dockbyggnaderne förtjena beses, såsom de endaste i sitt slag i Europa.
- 2) Vackert belågen by, tingställe och marknadsplats; har ett kostbart qvarnverk och flera fabriksinrättningar.
- 3) Härifrån till CALMAR $1\frac{5}{8}$ och derifrån till Ryssby $1\frac{3}{4}$ mil.
- 4) $\frac{1}{4}$ mil härifrån är Köpingen Döderhultsvik.
- 5) Här tager vägen af till Fjälster $2\frac{1}{4}$, VIMMERBY, liten stad med 900 invånare, $1\frac{1}{2}$;

Skärsta $1\frac{1}{4}$, Frösåna $1\frac{1}{2}$, Kisa 1, Rimforsa $1\frac{1}{4}$, Målbäck $1\frac{1}{4}$ och LINKÖPING $1\frac{1}{4}$, tillsammans $9\frac{3}{4}$ mil. Vidare efter Kap. I. §. 1. b) 7) Sid. 8. till STOCKHOLM $29\frac{7}{8}$ mil.

- 6) Hårifrån $1\frac{5}{8}$ mil till VESTERVIK, stapelstad med nära 2600 invånare, god hamn och temlig handel. Nära vid, i Gladhammarssocken, äro flera Koppargrufvor och ett smältverk. Man reser från Staden till Seglerum $1\frac{5}{8}$ m. då man kommer tillbaka på Stockholmsvägen.

Genaste vägen från VESTERVIK till GÖTHEBORG är: till Kårby $1\frac{1}{4}$, Grönhult $1\frac{1}{4}$ Ödestorp $1\frac{1}{8}$, Skillingeum 1, Röd-kulla $1\frac{1}{2}$, Ingatorp $1\frac{1}{2}$, Bogård $1\frac{1}{4}$, och Eksjö $1\frac{1}{4}$ $12\frac{1}{8}$ m.
derifrån efter Sid. 39. Anm. 8. till
JÖNKÖPING $5\frac{7}{8}$
och sedan efter Kap. I. §. 1. b) 4) till
GÖTHEBORG $16\frac{1}{4}$

Inalles $34\frac{1}{4}$ m.

- 7) Vill man undvika Qvarsebo färja, reses ifrån Åby till Fröberga $1\frac{1}{4}$, SÖDERKÖPING, gammal stad med 800 inv., och en Helsobrun, kallad St. Ragnildskålla 1, NORRKÖPING $1\frac{1}{2}$ mil, och vidare efter Kap. I. §. 1. b) 7). Man far förbi Gusums Messingsbruk, Ringerumskyrka, Fillingerum, Sverkesholm; Tomteholm, Hålla-bruk, Boltorp, Gångesta. Denna väg är 2 mil längre.
- 8) Vid Stegeborgs förstörda slott betales öfverfarten på broarna, enligt taxa,

b) Genom EKSJÖ och LINKÖPING.

	Måttal emellan	
	Gästgivar- gårdar.	Städer.
Från CARLSKRONA.		
(Rådebykyrka).		
<i>till Bubbetorp</i>	2	3
<i>Kulleryd</i>	1	$\frac{3}{8}$
<i>Fuhr</i>	1	$\frac{1}{2}$
(Vissfjerda Kyrka).		
<i>Emmeboda</i>	1	$\frac{1}{2}$
(Ubbemåla, Stekersmåla).		
<i>Eriksmåla</i>	1	$\frac{1}{2}$
(Löfsjö, Ekebergskyrka, Kosta).		
<i>Kulla</i>	1	$\frac{1}{2}$
<i>Lenhåfda</i>	1	$\frac{1}{2}$
(Granhultskyrka, Hult).		
<i>Notebåcks Nöbbelid</i>	1	$\frac{1}{2}$
(Sandra, Libbohult, Kolhult; Vrånghult).		
<i>Stocketorp</i>	1	$\frac{5}{8}$
(Kyrketorp, Hultsvik, Åker- hult; Bystad, Upplanda).		
<i>Hvettlanda</i>	2	
(Flishult, Bo; Sjöryd, Skurnu).		

<i>Brånsmåla</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Kråplehult, Rynningsholm, Forseryd).		
EKSJÖ	$1\frac{1}{2}$	$17\frac{3}{4}$
Vidare efter Kap. IV. §. 1. 8) till LINKÖPING	$10\frac{7}{8}$	
till STOCKHOLM, Kap. I. §. 1. b) 6) Sid. 8.	$21\frac{1}{2}$	$32\frac{3}{8}$
Summa		$50\frac{1}{8}$

§. 2.

TILL GÓTHEBORG.

	Mital emellan	
	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
Från CARLSKRONA (Nåtraby, Boråkra).		
till <i>Skillinge</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Listerby- och Förkåda kyrkor).		
<i>Runneby</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Svenstorp)		
<i>Backaryd</i> eller <i>Callmar</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Skôrje).		
<i>Djursmåla</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Tingsås Kyrka, Ekeryd).		
<i>Qvarnemåla</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Väckelsångskyrka)		

<i>Uråsa</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Ingelstad</i>	$\frac{3}{4}$	
VEXIÖ	$1\frac{1}{2}$	$11\frac{1}{2}$
(Vidare efter Kap. V. §. 2, sid. 43.		
till GÖTHEBORG		$25\frac{1}{4}$
Summa		$36\frac{3}{4}$

Vågen genom HALMSTAD, efter
Kap. V. sid. 45, blir $3\frac{1}{8}$ mil längre.

VII KAPITLET.

VÅGEN FRÅN CALMAR TILL GÖTHEBORG.

	Miltal emellan	
	Gästgivare- gårdar.	Städer.
Från 1) CALMAR		
till <i>Harsby</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Börseryd</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Brånahult</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Gullaskruv, Orrenås).		

<i>Villkjöl</i>	1½	
(Högalycke).		
<i>Mårhult</i>	2	
(Såfsjö, Eostorp).		
<i>Lenhöfda</i>	1	
(Linnelycke, Ramnås, Dådesjö- kyrka).		
<i>Åreda</i>	2	
(Kråkenås, Ekesås, Gårdsby- Kyrka; Kronoberg).		
<i>VFMÖ</i>	1½	12
Vidare Carlslamnsvägen efter Kap. V. §. 2. Sid. 43.		25¼
Summa		37¼

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Befäst, regulier stad med Biskops- och Landshöfdingesäte, Gymnasium, Boktryckeri, temlig handel och 2500 invånare. Domkyrkan är vacker och slottet märkvärdigt.

Öfverfarten ifrån CALMAR till Öland sker antingen till Färgestad 1, Rôfälla 1½; eller Fröbygårde 1½ mil.

Den, som vill till Gottland, far ifrån Ryssby 1¼ mil ofvan CALMAR, öfver till St. Rör ½ mil, Isgårda ¼, Kålstad, nära Borgholmslott 1½, Ormöga 1½, Södvik 1¼, Blåsinge 1¼, förbi Horns Kongsladugård, till Mellbôda 1¼ och Bôdåhamn ¼ mil, tillsamman 7½ mil, hvarifrån till Klintehamn på Gottland räknas vara 11 sjömil.

Ifrån Klintehamn till Amor är $\frac{1}{2}$, Fittinge $\frac{7}{8}$ och Visby $1\frac{5}{8}$ mil. Visby, en af de gamla hansestäderna, är irreguliert bygd; har biskops- och landshöfdingesäte, boktryckeri och vidpass 3700 invånare. Domkyrkan är vacker. Om Stadens fordna betydighet erinra flera ruiner och minnesmärken.

Gottlandsmarmor, den enda ägta och vackraste art, som ännu blifvit upptäckt i norren, brytes i Stenkumlasocken, och upparbetas vid Skeppsbron.

Vägen från CALMAR till STOCKHOLM är upptagen i nästföregående §., anm. 3). Sid. 49.

VIII. KAPITLET.

VÄGEN FRÅN STOCKHOLM.

§. I.

TILL TORNEÅ.

		Miltal emellan	
Från 1) STOCKHOLM	(Carlbergsslott och Krigsakademi, Hagalustslott, Hagalund, Frösunda, Järva, Ulriksdal, Edsberga, Sollertunaholm, Viby).	Gästgivare-gårdar.	Städer.
Rotebro		2	
(Harby, Vilunda, Väsby, Valstanås, Runsa, Rosersberg, Skånlaholm, Steninge).			

2) <i>Mårsta</i>	$1\frac{3}{4}$	7
(Ekala, Löfstaholm, Ala, Vas- sundakyrka, Oleda, Sårsta, Ek- hamn).		
3) <i>Alsike</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Kungshamn, Vålsåtra, Gott- sunda, Ulltuna).		
4) UPSALA	$1\frac{1}{2}$	
(Ulfva, Skedige).		
<i>Högsta</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Lund, Tibbele, Forså, Nör- linge, Sätuna).		
<i>Låby</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Gertsmyra, Styngberg, Oden- fors).		
<i>Yfre</i>	2	$10\frac{5}{8}$
(Husbyborg, Ullfors, Forssa, Vida).		
<i>Mehede</i>	$2\frac{1}{8}$	
(Elfkaröbruk)		
5) <i>Elfkarleby</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Harnäsbruk).		
6) GEFLE	$2\frac{1}{2}$	
(Stigslund, Hillekyrka, Björke- och Hille-masugn).		
<i>Trådje</i>	$1\frac{7}{8}$	
<i>Hamrungeberg</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Sjökalla- och Vikforsbruk; Tönnebro, Tönånger, Skjålstuga).		

<i>Skog Stråkårra</i>	$2\frac{7}{8}$	
7) <i>Mo Myskje</i>	$2\frac{1}{8}$	
(Ringsta, Skale, Norrby, Ber- ga).		
<i>Norråla Kungsgården</i>	I	
(Långbro, Öster- och Vester Böle, Vedmorabruk, Boda).		
<i>Bro</i>	$2\frac{1}{4}$	
(Rösånger, Snäckmora, Njut- ångerskyrka, Iggesundsbruk).		
8) <i>Iggesund</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Hamre, Idnor, Sund, Fors).		
<i>Sanna</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Skogsta, Bro, Sylta).		
<i>Malsta</i>	$\frac{3}{4}$	
(Ströms-bruk).		
<i>Bringsta</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Barsta, Dvästa, Gårde, Jette- dalskyrka; Lunde, Båling, Böle).		
<i>Gryttje</i>	$1\frac{5}{8}$	
9) <i>Maji</i>	2	
(Njurundakyrka och Prestgård).		
10) <i>SUNDSVALL</i>	$2\frac{1}{4}$	$23\frac{1}{8}$
(Ljusta, Sköns-Kyrka).		
<i>Vifsta</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Lodjöbruk, Ri).		

I 1) <i>Fjäl</i>	I
(Sunnansjö, Håssjökyrka, Hågg-sjö).	
I 2) <i>Mark</i>	2
(Hörsta, Gåda, Såbrå-Kyrka).	
<i>Ålan l</i>	I
(Kragom, Rö, Velanger, Ytter-skog. Utansjöbruk).	
I 3) <i>Veda</i>	I $\frac{5}{8}$
(Hornön, Narvik, Skullersta, Folka, Norakyrka).	
<i>Herrskog</i>	I $\frac{3}{4}$
(Salte, Salom, Ulångers Kyrka).	
<i>Åskja</i>	I $\frac{9}{16}$
<i>Docksta</i>	I $\frac{1}{16}$
(Skjule, Gården).	
<i>Spjute</i>	I $\frac{5}{8}$
(Oxbôle, Kjerr).	
<i>Hörnås</i>	I $\frac{1}{4}$
(Sjåleva-Kyrka).]	
<i>Brösta</i>	I $\frac{1}{4}$
<i>Tåfra</i>	I $\frac{1}{4}$
<i>Önsku</i>	I $\frac{1}{2}$
(Gemersta).	
I 4) <i>Afva</i>	2
(Aspa, Mo, Nordmalingskyrka).	

<i>Lafvar</i>	$1\frac{1}{2}$	$27\frac{7}{8}$
(Långed).		
<i>Ångersjö</i>	$1\frac{11}{16}$	
(Hornefors).		
<i>Sörmjöle</i>	$1\frac{5}{8}$	
(Norrmjöle, Ström).		
<i>Stöcksjön</i>	2	
(Röbeck).		
15) <i>UMEÅ</i>	$\frac{3}{4}$	
<i>Innertafle</i>	$\frac{7}{8}$	
16) <i>Såfvar</i>	$1\frac{3}{8}$	
<i>Djekneboda</i>	$1\frac{7}{8}$	
(Brygdeå-Kyrka).		
17) <i>Rickleå</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Roberkefors-Bruk).		
<i>Gumbodan</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Nysåtra-Kyrka, Nyby).		
<i>Grimsmark</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Källviken, Blacknäs, Lofångers Kyrka).		
<i>Schlet</i>	$1\frac{11}{16}$	
<i>Daglösten</i>	$1\frac{5}{8}$	
18) <i>Bure</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Innervik</i>	$1\frac{1}{4}$	

19) <i>Sunnanå</i>	I	
(Skelefte-Kyrka, Dödmansberget, Kusmark).		
20) <i>Frostkrage</i>	$1\frac{5}{8}$	
(Östvik).		
21) <i>Byske</i>	$1\frac{1}{4}$	
22) <i>Åbyn</i>	$1\frac{5}{16}$	
<i>Kinbäck</i> '	$\frac{1}{16}$	
<i>Jåfre</i>	$1\frac{1}{16}$	
(Högsbôle, Hortlax).		
23) <i>Piteholm</i>	$1\frac{3}{4}$	
24) <i>PITEÅ</i>	$\frac{5}{8}$	$23\frac{3}{8}$
25) <i>Öyeby</i>	$\frac{5}{8}$	
(Bergsviken).		
<i>Persnäs</i>	$1\frac{3}{16}$	
<i>Rosvik</i>	$1\frac{1}{16}$	
26) <i>Ersnäs</i>	$1\frac{1}{4}$	
27) <i>Gåddvik</i>	$1\frac{3}{8}$	
28) <i>Gamla Luleå</i>	$\frac{5}{8}$	
<i>Persön</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Sunds-masugn, Melderstensbruk, Prestholmen).		
29) <i>Rånbyn</i>	$1\frac{7}{8}$	
<i>Hvitån</i>	$1\frac{7}{16}$	
(Jemtö-by).		

<i>Töre</i>	$1\frac{11}{16}$	
<i>Månbyn</i> (Högåsens-jerngrufva, Börgelsby).	$2\frac{1}{8}$	
30) <i>Grötnås</i>	$\frac{1}{16}$	
<i>Landtjerf</i>	$1\frac{1}{8}$	
31) <i>Sangits</i>	$1\frac{1}{16}$	
32) <i>Saifvits</i>	$1\frac{1}{8}$	
<i>Korsbäck</i>	$1\frac{11}{16}$	
<i>Haparanda</i> vid		
33) <i>TORNEÅ</i>	$1\frac{13}{16}$	$23\frac{3}{4}$
Summa		$115\frac{3}{4}$

A m m å r k n i n g a r.

- 1) **STOCKHOLM**, Rikets hufvudstad och Konungens residens, är bygd vid Östersjön och Mälaren på 12 holmar. Låget är både bekvämt och skönt. Omkretsen är 30000 alnar. Folkmängden nära 80000. Staden är indelt i 550 qvarter, hvilka innefatta 4137 tomter eller vidpass 4200 gårdar. Torg och platser åro 32; gator och gränder nära 300, broar 10, och Kyrkor 29, hvaraf 15 åro i privata hus. Här är dessutom säte för alla Rikets Kollegier, publika Verk och Svea Högstätt. Man vill anföra följande, värdt en Resandes uppmärksamhet.

I sjelfva Staden.

Kongl. Slottet med Slottskyrkan, Riksalen,
Kongl. Biblioteket, Museum.

St. Nicolai eller Storkyrkan. Bland alla dess äldre och nyare märkvärdigheter förtjena Ehrensträls 2ne stora Målningar, yttersta Domen och Christi nedtagning af korset, all uppmärksamhet.

Börsen, bygd i temlig Fransk stil vid Stortorget.
Tyska Kyrkan med dess klockspel af 28 klockor.
Banken och dess myntkabinett.

Vettenskapsakademien.

Riddarhuset.

Gustaf I. Stod på Riddarhustorget.

Rådhuset.

Kongl. Myntet med Bergs Collegii Mineralkabinett.

Gustaf III. stod.

Obelisk.

Öfverståthållarehuset.

På Riddareholmen.

Riddareholmskyrkan med Kongl. Carolinska och Gustavianska familjernas grafvårdar.

Gamla Slottet.

Frimurarelogen. Riksarkivet. Riksgäldskontoret. Assistentskontoret. Modellkammaren.

På Norrmalm.

Nya bryggan.

Gustaf Adolfs- (Norrmalms-) torg, med **Gustaf II. Adolfs** stod till håst. Operahuset. Prinsessans palats.

Gamla Arsenalen, nu dramatiska Teatern.

Kungsgården, en skön promenad, med Vauxhallen, numera inrättad till Arsenal.

Jakobskyrka. Kellgrens och Michelessis grafställen på Kyrkogården.

St. Claras Kyrka.

Adolf Fredriks Kyrka med monumentet öfver Des-Cartes.

Båda Accouchemenshusen.

Collegium Medicum.

Målareakademien.

Frimurarebarnhuset.

Stora Barnhuset.

Smedjegården.

Sabbasbergshelsobrunn.

Sergels Atelier på Rånnarebanan.

Döfstuminstitutet.

Observatorium.

Norrmalmshelsobrunn.

Packhuset.

På Ladugårdslandet.

Hedvig Eleonoras Kyrka.

Artillerigården med dess Kyrka.

Fredrikshof.

Humlegården.

Kongsholmen.

Kyrkan. Lasarettet. Glasfabriken. Styckguteriet. Flera Fabriksanstalter.

Södermalm.

Bryggorna och Slussarna.

Jernvågen.

Stadshuset, med ryska och katolska Kapellen.

Mariekyrka.

Katrinekyrka.

Danvikshospital. Arbetsbuset. Tukthuset.

I orten kring Staden.

Djurgården med dess helsobrunn, teaterbyggnad och flera vackra landtställen.

Carlbergsslott med Krigsakademien och vacker trädgård.

Haga-lustslott.

Drottningholms-Lustslott, med trädgård, park, slotten China och Canton. På Lofön i i närheten är Svenska Skaldekonstens stamfader O. von Dalins graf.

Vackra ställen utom staden finnas till betydligt antal åt alla håll. Stockholms skårgård erbjuder skalden och artisen de rikaste taflor af omvexlande skönbeter, ställningar och intressen.

- 2) 1 mil härifrån är SIGTUNA, en af Sveriges äldsta städer, med nära 550 invånare. Derifrån är 1½ mil till Alsike.
- 3) Krusenbergs ligger i närheten, och derifrån öfver sjön är Skokloster, ett präktigt herreslott med kostbart bibliotek och ansevärd rustkammare. Vid Flötsundsfärja betales efter taxa,

- 4) S. (Kap. 1. a) Anm. 12).
- 5) Det vackra strömsfall, som Dalelven här formerar, är värdt att se. Det är högre än något vid Trollhättan, men mindre håftigt.
- 6) Vackert belägen stad med Gymnasium, Lands-höfding, Boktryckeri, god hamn och handel, samt nära 5500 invånare. — Härifrån till FAHLUN är $10\frac{7}{8}$ mil. nämligen till Bäck 1, Högbo $1\frac{1}{4}$, Hedensjö $1\frac{1}{4}$, Lomshe-den $2\frac{3}{8}$, Borggårdet $2\frac{1}{4}$, FAHLUN $2\frac{3}{4}$. Man far förbi följande egendomar: Tollfors, Kongsladugården; Mackmyra, Forsbacka, Högbo-bruk; Sättra, Se, Kongsgården; Uhrfors, Åshammar, Stocksbo; Bratteberg, Östarsjö; Nås, Bengtsheden, Risäng.
- 7) $1\frac{1}{4}$ mil härifrån är SÖDERHAMN, stad med 1400 invånare, jernväg och betydlig linnetillverknings. Från staden till Norala Kongsgården är $\frac{7}{8}$ mil.
- 8) Härifrån är $\frac{3}{4}$ mil till HUDIKSVALL, regulier stad med 1000 invånare; och derifrån till Sanna $\frac{1}{2}$ mil.
- 9) Vid Njurundabro betalas bropenningar efter taxa.
- 10) Stad med nära 1500 invånare och vacker kyrka. Härifrån går vägen till Wattjom $1\frac{1}{4}$, Nedansjö $1\frac{1}{8}$, Kjellstad $1\frac{1}{2}$, Ålsta $2\frac{1}{4}$, Borgsjöby $1\frac{5}{8}$, Krogen $1\frac{3}{4}$, Bräcke 2, Grimnås $1\frac{3}{4}$, Fanbyn $1\frac{1}{4}$, Gårde $2\frac{1}{4}$, och ÖSTERSUND $1\frac{1}{2}$, inalles 24 mil. ÖSTERSUND är en ny anlagd, vackert belägen stad, med nära 200 invånare. Frösöns fästningsverk ligger på en ö, som med en bro förenas med staden.

Utom flera, går från Högbo vid sidan af GEFLE och från Mo Myskje vid sidan

af SÖDERHAMN, betydligt kortare men tro-
ligen besvärligare vägar till ÖSTERSUND,
och hvilka efter Akrels Resekarta kun-
na uppdragas.

- 11) Öfverfarten öfver 2ne färjsund betales efter taxa.
- 12) Härifrån är 1 mil till HERNÖSAND, stad med 1800 invånare, biskops- och landsbôf-
dingesäte, gymnasium med bibliotek, och
boktryckeri, god hamn och temlig handel.
Derifrån till Ålandsgästgifvaregård är 1 mil.
- 13) Vid Hornön färjas öfver ett $\frac{1}{4}$ m. bredt sund.
Om sommaren ombytas hästar vid Hornön,
och skjutsas till Herrskog.
- 14) Emellan Afva och Lefvar färjas öfver
elfvon.
- 15) Regulier Stapelstad med Landshöfding och
vidpass 1000 invånare. En färja passeras
straxt vid staden.
- 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) Vid alla dessa
ställen betalas dels bro- dels färjpenningar.
- 24) Temligt reguliert anlagd stad med 650 inv.
- 25) Strax härvid ligger gamla Piteå.
- 26) Här betalas bropenningar och
- 27) Färjpenningar.
- 28) Härifrån 1 mil till LULEÅ, stad med om-
kring 950 inv. och en vacker Kyrka. Af-
ståndet från STOCKHOLM är $99\frac{5}{4}$ mil. — Vin-
tertiden skjutsas hit utan ombyte från Ernäs.
- 29) Öfver Råne-elf och
- 30) Öfver Calix-elf betalas färjpenningar.
- 31) 32) Bropenningar på båda ställen.
- 33) F. d. Rikets nordligaste stad, bygd på en ö;
härnåra 1700 invånare och är namnkunnigast
i astronomiska historien.

§. 2.

TILL FAHLUN.

Från 1) STOCKHOLM till

Barkarby

Tibble

Gran

(Vi, Arnö; Friberg, Sjö, Bjelkstad).

Tunalund

(Hermesta, Fiskmansboda, Landsberga, Ryd-Kongsgård).

Vånsjö

(Tisby, Albäck).

Carlsby

Ternaby

(Vest-Terna).

2) SALA

(Stentorp).

Broddeby

(Jordbro, Nykrogen, Kosshytta).

3) Brunbäck

(Åsko, Månsbo, Slusshytta, Garphyttan).

Miltal
emellanStäder.
Gästgivare-
gårdar.1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$

2

1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{3}{4}$ 1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{3}{8}$ 1 $\frac{1}{4}$ 12 $\frac{3}{8}$ 1 $\frac{1}{4}$ 2 $\frac{1}{4}$

<i>Grådö</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Lagfors, Presthyttan, Brunna).		
4) HEDEMORA	$\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{4}$
(Vesterby, Nordansjö, Norshyt- tan, Anstahyttan).		
5) <i>Upbo</i>	2	
(Hyenshyttan, Guldsmedsbo; Hög- gelsnås, Rankhyttan).		
<i>Strand</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Kåsberg, Stoberg, Helsinggår- den, Kongsgården).		
6) FAHLUN	2	$5\frac{1}{4}$
		$23\frac{3}{8}$
Summa		

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Egendomar och märkvärdigaställen härifrån till Gran Åre upptagne i Kap. I. §. 1. a.)
- 2) Stad i en sådesrik nejd, med 1500 invånare. Silfvergrufvan, $\frac{1}{4}$ mil derifrån vesterut, är den ansenligaste i riket, och nära 170 famnar djup.
- 3) Härifrån är $\frac{1}{2}$ mil till Afvestad, ett stort Kopparverk; liknar en liten stad och har vidpass 700 invånare. Här preglas kopparslantar, och finnas flera fabriksinrättningar. Dalelfven öfverfårjas. Från Afvestad till Grådö är $1\frac{1}{2}$ mil.
- 4) En flottbro öfverfares innan man kommer till denna stad, som har vidpass 900 invånare.

Från HEDEMORA är $1\frac{1}{2}$ m. till SÅTER, stad med vidpass 550 inv. Bland dess flerahanda fabriksanstalter anmärkes isynnerhet ett jernmanufakturverk. Emellan dessa städer passeras: Vesterby, Garpbo, Kullsveden, Nämдемansbo.

- 5) Här är en flottbro öfver elfven.
- 6) Reguleriadt anlagd stad med omkring 5200 invånare och god handel. Här är Boktryckeri och flera fabriker.

Fahlukoppargrufva, den största i sitt slag i hela världen, ligger 600 famnar från staden, och är 170 famnar djup.

Från FAHLUN är $15\frac{3}{8}$ mil till Elfdalsporfyrverk, neml. till: Amsberg 2, Djurmo 1, Tunstad 2, Leksand $\frac{3}{4}$, Sjugare 1, Lerdal 1, Vikarby $\frac{3}{4}$, Garsås $1\frac{1}{4}$, Noret $1\frac{3}{4}$, Gasberg $2\frac{1}{4}$, och Elfdalen $1\frac{5}{8}$ mil.

Från GÖTHEBORG till FAHLUN är $53\frac{3}{8}$ mil. Man reser efter Kap. I. §. 1. a) 10) till VESTERÅS $38\frac{3}{4}$, och vidare till Halsta $1\frac{3}{4}$, SALA $1\frac{7}{8}$, derifrån är efter ofvanstående uppgift 11 mil till FAHLUN. Man far förbi Målby, Malma, Igelsta, Hällby, Romfertuna, Åbylund; Tomta; Linsta, Selinge, Kila-Kyrka, Norlund och Sala-Silfvergrufva.

§. 3.

TILL GRISLEHAMN.

Från 1) STOCKHOLM

(Frescati, Bergshammar, Stocke-
by, Djursholm, Dandery-Kyrka,
Nåsby, Enbyberg, Viggeholm, på
afstånd Rydboholm).

Till 2) Ensta

(Löfsåtra, Råcksta, Olhamra,
Brattby, Hacksta, Hackunge).

Ösby

(Åby, Stångberga).

Hall

(Nås, Ticksta, Beateberg, Råds-
kyrka).

3) Rilanda

(Finsta, Sunsta, Husbykyrka).

Kragsta

(Stjernholm, Hvitsjö, Veren-
berg, Estunakyrka).

Svanberga

(Stensta, Söderbykyrka, Nor-
vik, Broby).

Stabby

(Ortalabruk).

Tråsta

(2 telegrafer) och en färja passeras).

4) Grislehamn

Summa

Miltal
emellan

Gästgivar-
gårdar.

Städer.

1 $\frac{3}{4}$

2

I

1 $\frac{1}{4}$

I

I

1 $\frac{1}{4}$

1 $\frac{1}{2}$

$\frac{3}{4}$

II $\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Vid Stocksund, $\frac{1}{2}$ mil från staden, betalas bropenningar.
- 2) Hårifrån till Pålundet 2, och öfver sjön $\frac{1}{4}$ mil till Waxholm, anseelig Köping, som i allmänhet anses för en liten stad, med godt strömmingsfiske. Gent emot på en holme ligger fästningen af samma namn.
- 3) Hårifrån är $1\frac{1}{2}$ mil till NORTELJE, stad med 800 invånare och ett betydligt Gervärsfaktori. I Rilanda socken ligger Stål- och Klingemanufakturverket Vira, som är ganska kostbart.
- 4) Postkontor. Här fares öfver Ålandshaf, 7 mil, till Ekerö på Åland.

IX. KAPITLET.

VÅGARNE TILL RIKETS MEST
BESÖKTE HELSOBRUNNAR.

§. I.

TILL MEDEVI 1).

1) Från STOCKHOLM 2).

	Miltal emellan	
	Gästgifvare- gårdar.	Städer.
Till Fittja	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$
SÖDERTELJE	2	
Pilkrog	1 $\frac{1}{2}$	
Åby	2	
Svårdsbro	2	7 $\frac{5}{8}$
NYKÖPING	2 $\frac{1}{8}$	
Jåder	1 $\frac{3}{4}$	
Vreta	1 $\frac{1}{8}$	
Krokek	1 $\frac{1}{4}$	6 $\frac{3}{8}$
Stora Åby	1 $\frac{1}{2}$	
NORRKÖPING	$\frac{3}{4}$	
Brink	1 $\frac{1}{4}$	
Kumla	1 $\frac{1}{8}$	4
LINKÖPING	1 $\frac{5}{8}$	

(Grästorps, Odenfors, Kaga Kyr-
ka).

<i>Berg</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Kongsbro, Rågården, Sjöbacka, Kungs Norrby).		
<i>Husbyfjöl</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Fossala, Åsmesta, Ulfåsa, So- narp, Charlottenborg).		
3) <i>Motala</i>	$1\frac{3}{4}$	
(Bergsåter, Karskult, Herseby, Ryggeston; Lindenås, Freberga).		
4) <i>Nykyrka</i>	I	
(Blommendal, Åsanby).		
<i>Medevi</i>	$\frac{3}{4}$	$6\frac{1}{4}$
Summa		$27\frac{3}{4}$

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Denna helsobrunn, den åländska kända och mest berömda i riket, är belägen i Askahärad och Nykyrkesocken, 3 mil från VADSTENA. Enligt sägen, som skall grundas på ett i vaticanska biblioteket i Rom förvaradt manuskript, skall den hafva blifvit igentäppt af munkarne, då de måste lemna riket. Dess egentliga återupppfinnande räknas ifrån dess invigningsdag den 25 Juli 1673. Luftsyra och hepatisk luft äro vattnets förnämsta beståndsdelar. Man har med fördel nyttjat det emot gikt, skörbjugg och kroniska sjukdomar. Nära 50 byggnader, nått och ordentligt uppförda, gifva platsen anseende af en liten stad eller köping. Låget är ganska vackert; öfver sjön Vettern, som på $\frac{1}{8}$ mils afstånd går hårtill, har man den behagli-

gaste uti öfret åt Westergöthland, VADSTENA, Åmberget och kringliggande nejden. I sednare tiden hafva flera badinrättningar och andra till deras bekvämlighet, som behöfva besöka stället, åsyftande anstalter tillkommit. Här är ett Kongl. Postkontor.

- 2) Egendomarne under denna våg ifrån STOCKHOLM till LINKÖPING äro anmärkte på sina ställen vid den såkallade Sôdravågen från GÖTHEBORG till STOCKHOLM, Kap. I. §. 2 b) Sid. 10, 9, 8.
- 3) På Kungsladugårdens af detta namn ägor finnas lemningar efter 2:ne borgar. I socknen äro 2:ne goda qvarnstensbrott.
- 4) I denna socken finnes den så kallade Hungerkållan, hvars vatten stiger och faller med Vetterns. I förra fallet lemnar det allmogen anledning att spå dyr tid.

FRÅN GÖTHEBORG.

Se Kap. I. §. 1. b) 6) Sid. 6 och 7.
och Anm. 6) Sid. 11 tillsam. . 25 $\frac{1}{2}$ mil.

§. 2.

TILL LOKA 1).

Från STOCKHOLM 2).

	Gästgifvare- gårdar.	Städer.	Miltal emellan
Till Barkarby	1 $\frac{1}{2}$		
Tibble	1 $\frac{1}{2}$		
Gran	2		
Lislens	1 $\frac{3}{4}$		
ENKÖPING	1 $\frac{1}{8}$	7 $\frac{7}{8}$	
Nyqvarn	1 $\frac{1}{8}$		
VESTERÅS	2 $\frac{1}{8}$	3 $\frac{1}{4}$	
Kollbäck	1 $\frac{7}{8}$		
KÖPING	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{8}$	
ARBOGA		1 $\frac{3}{4}$	
(Strömsnäs, Grindberga, Ell- holmen, Garpström, Jäder, Rø- forsbruk).			
Fellingsbro	1 $\frac{1}{4}$		
(Posthammars och Åbyham- mars bruk).			
Blixterbo	1 $\frac{1}{4}$		
(Vedevåg och Qvarnbacka Ma- nufakturverk).			
Bondbyn	1 $\frac{3}{4}$		
(Hammerbybruk, Hagbyham- mar; öfver sjön $\frac{1}{8}$ mil, NORA,			

stad; $\frac{1}{4}$ mil från vågen är Pershytte jerngrufvor, och till höger Knutsberg, bergsmästareboställe).			
Gyttorp	$1\frac{3}{8}$		
(Blixbohyttan).			
Greksåsar	$1\frac{1}{8}$		
Kärfvingeborn	$1\frac{1}{2}$		
(Stadra; Varnåsbruk; öfver sjön sydes Elfvetorpsbruk).			
Grythyttched	$1\frac{1}{8}$		
Öfver Tonvarpsund till			
Loka Helsebrunn	$1\frac{1}{4}$	$10\frac{3}{8}$	
Summa		$26\frac{3}{4}$	

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Denna helsobrun upptäcktes på 1720-talet, ehuru den troligen varit besökt i förflutna tider. Den är belägen i Grythytted socken, på en sumpig ort, emellan tvennesjöar, som kallas Lokarne, 6 mil från NORA och 5 från FILIPSTAD. Vattnet innehåller en svafvel- och salpeteraktig ånga, och brukas för lamhet, hufvudflussar, magvårk, förkyllning, torr-vårk, kolik, svärmodighet, stenpassion, svagt bröst, hosta och utslag. Gyttjebaden äro berömda.
- 2) Egendomarne, som förbifaras emellan STOCKHOLM och ARBOGA, äro uppräknade i Kap. I. §. 1. Sid. 4 och 3.

TILL LOKA.

Från GÖTHEBORG.

Genaste vägen är från GÖTHEBORG
till *Hofva* (Kap. I. §. 1. Anm. 5).
Sid. 2)

Åtorp

Högåsen

Kjällmo

(Nya Elfhyttan, Tvåran).

Nolby

(Frysjöhyttan, Alqvittern).

Loka

Summa

Om man vill undvika de besvärligare längre hållen, Åtorp och Högåsen, är bäst att resa norra Stockholmsvägen, efter Kap. I. §. 1. Sid. 1 till

Wrestorp

(Kjörtingsberg, Frystorp, Risberga kloster).

Edsbergs Sanna

Lekhyttan

(Villingsbergs- och Kalåsabruk, Bofors, Bo).

Måtal
emellan

Gästgäfvare-
gårdar.

Städer.

20 $\frac{7}{8}$

4

2 $\frac{1}{8}$

1 $\frac{1}{2}$

1 $\frac{1}{4}$

1 $\frac{1}{2}$

31 $\frac{1}{2}$

25 $\frac{1}{8}$

1 $\frac{1}{4}$

1 $\frac{1}{4}$

<i>Bryckegården</i>	2	
(Bofors, Åby, Löntorpshyttan, Knappfors).		
<i>Kjällmo</i>	1	
<i>Nolby</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Loka</i>	$1\frac{1}{2}$	
		$34\frac{3}{8}$

§. 3.

TILL SÅTTRA.

Från GÖTHEBORG

Efter Kap. I. §. 1. 10). Sid. 3

till WESTERÅS

(Målby, Malma, Igelsta, Håll-
by, Romfertuna, Åbylund).*Hallsta och Vibo*

(Tomta, Selinge).

Såttra

Summa

Miltal emellan	
Gästgivar- gårdar.	Städer.
	$38\frac{3}{4}$
$1\frac{3}{4}$	
$1\frac{1}{2}$	
	$3\frac{1}{4}$
	42

TILL SÄTTRA.

Från STOCKHOLM

till VESTERÅS, enligt förestående väg till Loka, Sid. 76.

Derifrån som ofvan till

Sättra

Summa

Miltal
emellan

Gästgäfvare-
gårdar.

Städer.

11 $\frac{1}{8}$

3 $\frac{1}{4}$

14 $\frac{3}{8}$

A n m å r k n i n g.

Denna mineralkälla ligger i en ganska vacker trakt 1 mil från SALA, och blef upptäckt 1700. Den utgöres af 5 källor, och äro lycklige kurer gjorde med vattnet. Stället kallas äfven Kila och tillhör genom testamente akademien i Upsala.

§. 4.

TILL RAMLÖSA.

Från STOCKHOLM

Se Kap. II. §. 1. Anm. 3) Sid.
19 och 2058 $\frac{2}{3}$

Från GÖTHEBORG

Se Kap II, §. 7 Sid. 21 och Anm.
3, Sid. 2022 $\frac{1}{2}$

A n m ä r k n i n g.

I en vacker nejd, $\frac{1}{4}$ mil från HELSINGBORG, är denna berömda helsobrunn belågen. Först år 1707 kom den i allmänt bruk. Dess vat-
ten är vålsmakande och lätttrycket, samt rusar
fram i starkt språng ur en hög sandstensvägg.
Man tillskrifver det många lyckliga kurer i
flera handa sjukdomar. Stället ågers sköna åbygg-
nader, promenader och bekvämligheter, samt
besöks årligen af ett betydligt antal personer
af alla stånd och klasser.

§. 5.

TILL LUNDS BRUNN.

Hit gå 2ne vågar från GÖTHEBORG, en om
SKARA och en om LIDKÖPING, som båda ån i det
närmaste lika långa. Afståndet är en mil från
förstnämnda staden. Se Sid. 1.

Denna helsobrunn, som ock kallas Oden-
skålla, har numera börjat bli temligen besökt,
hvarigenom de brister man funnit i oombårliche
beqvämligheter för gästerne, blifvit år från år
betydligt afhjelpne.

*Uppgifne HELSOBRUNNAR i Riket
åro dessutom:*

Adolfsberg, $\frac{1}{4}$ mil söder om Örebro.

Alingsås helsobrunn.

Arkelstorps brunn i Willands härad, Christianstads län.

Benteberg i Odensvisocken, några mil från Vestervik.

Borås, 1 mil från staden ligger en godkänd helsobrunn, och på $\frac{1}{2}$ m. afstånd den fördom vidskeppligt besökta Mariekälla.

Carlstad, icke långt från staden är godt helsobrunsvatten, äfven vid Skoga i Elfvedalssocken, och Berga i Lysviksocken.

Djurgårds helsobrunnar vid Stockholm.

Dunker, i socknen af samma namn, i Södermanland.

Edeby på Aspön i Mälaren.

Ekkållan, $\frac{3}{8}$ mil från Linköping.

Eksjö brunn strax vid staden.

Emaus vid Vesterås.

Fahlu helsobrunn strax in vid Fahlustad.

Flista i Flistasocken, $1\frac{1}{2}$ m. fr. Linköping.

Fållerne, $\frac{1}{2}$ mil från Vexjö.

Gillberga i Gillbergasocken i Carlstads län.

Gustafsberg $\frac{1}{8}$ mil från Uddevalla. De salta hafsbaden äro berömda.

Harekållan i Fotskålssocken, Markshärad, Elfsborgslän.

Hervegstorp, $\frac{1}{2}$ mil från Filipstad.

Hillebrunn $1\frac{1}{2}$ mil från Gefle.

Himmelskållan 1 mil från Skara i Warnhems socken.

Himmelstalund vid Norrköping.

Hummelsta i Lislens socken i Upland.

Hunderum vid byn af samma namn på Öland.

Hygnalöfsbrunn i Uråsocken, i Vexjö län.

Indals helsobrunn i Indalssocken i Medelpad.

Lannaskeda eller Nåfvelsjöbrunn vid Lannaskedakyrka, 4 mil fr. Eksjö.

Lits helsobrunn i Jemtland.

Långelötsbrunn på Långelöts kyrkogård på Öland.

Mahredal på Jönköpings stads ågor.

Neder-Calix, en helsobrunn är i denna socken.

Nora, strax härvid är helsobrunn.

Norrby, i Bostads socken, 2 mil från Nyköping.

Norrmalms helsobrunn i Stockholm.

Nåtra i Nåtrasocken i Ångermanland.

- Odenskålla vid Lund, 1 mil från Skara.
- Oxöga, i Kumla socken, $2\frac{1}{2}$ mil fr. Örebro.
- Piteå helsobrunn, nära staden.
- Pukes Saudi eller den ondes källa, i Hamrasocken på Gottland.
- Puller $\frac{1}{2}$ m. fr. Hasslefors ström i Nerike.
- Ragnildskålla, straxt vid Söderköping.
- Runneby helsobrunn, tät invid Köpingen af samma namn.
- Sabbasbergs helsobrunn, vid Stockholm.
- Sala, nära vid Sala stads å.
- Sjålevad. I denna socken, i Ångermanland, äro 4 helsokällor, och i Arnåssocken 2 nyligen upptäckte.
- Sjöholm, vid säteriet af lika namn i Vingåkers socken.
- Simarp vid Simarpssåteri i Bergasocken och Vexiöån.
- Skara, vid vestra tullen är en helsobrunn.
- Solleftå helsobrunn i Ångermanland.
- Sundsvalls helsobrunn nära staden. I Selångers pastorat i Medelpad äro 3 helsobrunnar, af hvilka den bästa är på prestgårdens egor.
- Surbrunnen vid Gøtheborgs Carlsport. En annan är upptäckt på Lerje och ännu en annan vid Gibraltar, båda i stadens gränsskap.

Slångakälla i Ångermanland.

Söderhamns helsobrunn, nära staden.

Södra Vi i socknen af samma namn, i Småland.

Torpa i Öknasocken, 5 mil fr. Eksjö.

Undersåkers helsobrunn i Jemtland.

Ystad, en helsobrunn ligger nära staden.

Åby helsobrunn $\frac{1}{4}$ mil från Torssebro Krutbruk i Christianstads län.

Ågårdsbrunn i Råda pastorat vid Lidköping.

Årbols- och Backens brunnar ej långt från Åmål.

X. KAPITLET.

STORATUREN

eller

MARSCRUT

till Rikets förnämsta städer, köpingar, grufvor, bruk, fabriker och andra märkvärdiga orter.

Anm. Man har antagit, att resan antrådes från GÖTHEBORG och upphör i HELSINGBORG.

Från GÖTHEBORG till

(Gamlestaden, Lerje, Steken, Kongelf, Bohusfästning).

Lahall 2

(Backa, Eskekårr).

Kattleberg 1 $\frac{1}{4}$

(Gammelås 1), Haneström, Rysboholm).

2) Lilla Edet (Sid. 18. Anm. 2). 1 $\frac{3}{4}$

(Tyslanda, Frestad).

Forss 1

(Blaxtorp, Köping, Torpa, Veland).

Gerdhem 1

Miltal
emellan

Gästgivar-
gårdar.

Städer.

3) <i>Trollhättan</i> (jfr. S. 18. A. 3). (Onsjö, Restad, Rånum).	1	9 $\frac{1}{4}$
VENERSBORG (Sid. 18 Anm. 4). (Nygård, Forsstena, Bryggum, Kätene, Lunden, Fritorp).	1 $\frac{1}{4}$	
<i>Gråstorp</i> (jfr. Anm. 2) Sid. 14). (Sjöryd).	2	
<i>Tång</i> (Gammalstorp, Almetorp, Hin- derstorp, Slinggård; Ruslebacka, Öntorp, Ekholmen, Orrvalla, Kampegården, Arfvitstorp).	1 $\frac{1}{8}$	5 $\frac{5}{8}$
<i>Mållby</i> (Storgården, Reo, Bostorp, Rang- torp, Ågården).	1 $\frac{1}{2}$	
LIDKÖPING (Sid. 5. Anm. 3). (Aleback, Öredal, Mariedal, Kållstorp, Fly, Moltorp, Blom- berg).	1	
<i>Vesterplana</i> (Hjelmåter, Råbäck, Hellekis, Hönsåter).	1 $\frac{1}{2}$	6
<i>Forshem</i> (Arnäs, Sjöberga, Fjäll).	1 $\frac{1}{2}$	
<i>Björåter</i>	1 $\frac{3}{4}$	
MARIESTAD (Ingared, Säby).	1 $\frac{1}{4}$	6
4) <i>Hasslerör</i>	$\frac{3}{4}$	
<i>Torfved</i>	1 $\frac{1}{2}$	

<i>Björstorp</i>	$1\frac{1}{8}$	
<i>Vall</i>	$1\frac{3}{4}$	
CHRISTINEHAMN (Sid. 16. Anm. 2)	<u>2</u>	$7\frac{1}{8}$
(Spjutebäck, Vattsgårda, Elfs- brohammar, Niklasdam).		
<i>Bergsjö</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Matlång, Lundsberg, Ackierr).		
<i>Lungsund</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Åminnefors, Bjurbäck).		
<i>Asphyttan</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Hennickehammar, Kolhyttan).		
5) PHILIPSTAD	<u>$1\frac{1}{4}$</u>	$5\frac{3}{4}$
(Lersjön).		
<i>Onshyttan</i>	$\frac{3}{4}$	
(Persbergsgrufvor. 6).		
<i>Saxån</i>	1	
(Hellefors Silfververk).		
<i>Nytorp</i>	$2\frac{1}{8}$	
<i>Hjulsjö</i>	$1\frac{3}{8}$	
<i>Laxbro</i>	$2\frac{1}{8}$	
<i>Högfors</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Hellsjöbruk).		
<i>Hellsjön</i>	$1\frac{1}{2}$	

<i>Östanbo</i>	I
(Ludvika, Hennibo, Österbo och Munkbo bruk).	
7) <i>Smedjebacken</i>	$1\frac{1}{8}$
(Kjerngrufvan, Getbo, Finbo).	
<i>Bommarbo</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Ryssgården</i>	I
(Öster Silfberg, Måsseby, Staberg, Gustafs kyrka, Storhaga).	
<i>Naglarby</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Båtsta</i>	$1\frac{1}{2}$
(Kopparslagaregården, Utby).	
<i>Djurmo</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Thunstad</i>	2
<i>Leksand</i>	$\frac{3}{4}$
(Lima, Ytterboda, Sättra).	
<i>Sjugare</i>	I
<i>Lerdal</i>	I
<i>Vikarby</i>	$\frac{3}{4}$
(Råttvikskyrka).	
<i>Garsås</i>	$1\frac{1}{4}$
(Nysnås, Mora kyrka).	
<i>Noret</i>	$1\frac{3}{4}$
Dalelfven passeras vid byn Nore och Bastubacksfärja.	
(Kråknås, Björke).	

<i>Gasberg</i>	$2\frac{1}{4}$	
8) <i>Elfdalen</i>	$1\frac{3}{8}$	
Härifrån reses tillbaka genum Gas- berg $1\frac{3}{8}$, Noret $2\frac{1}{4}$, Garsås $1\frac{3}{4}$, Vikarby $1\frac{1}{4}$, Lerdal $\frac{3}{4}$ mil, tillsamman	$7\frac{3}{8}$	
<i>Mårtansberg</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Bjursås</i>	I	
(Hökink, Berggården, Harms- arf, Hvippan, Pappersbruket).		
FAHLUN (Sid. 60. Anm. 6).	$1\frac{3}{4}$	$42\frac{2}{3}$
(Kungsgården, Helsinggården, Stoberg, Kåsberg).		
<i>Strand</i>	2	
(Rankhyttan, Högelsnäs, Gull- smedsbo, Hyenshyttan).		
Vid Utbo är flottbro öfver Dalelf- ven.		
9) <i>Upbo</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Bispeherget, Bispbergshyttan).		
10) <i>SÅTER</i>	I	$4\frac{1}{2}$
(Vesterby, Garbo, Kullsveden, Nåmdemansbo).		
HEDEMORA (Sid. 68. Anm. 4).		$1\frac{1}{2}$
Dalelfven öfverfårlas. (Brunna, Presthytta, Lagfois).		
<i>Grådö</i>	$\frac{1}{2}$	
(Garphytta, Slushyttan, Åsbo).		

11) <i>Avestad</i> (Sid. 68. Anm. 3). (Fårjas öfver Dalelfven)	1 $\frac{1}{2}$	
<i>Viggarna</i> (Tappbo, Svedbo, Forshy.)	2 $\frac{1}{4}$	
12) <i>Islingby</i>	$\frac{3}{4}$	
<i>Ramnås</i> (Hofgården, Sura, Vestsura).	2	
<i>Ståltorp</i> (Ångfors, Trångfors, Hallsta, Skansen).	1	
13) <i>Kollbäck</i> (Se Kap. I. §. 1. Sid. 3).	1 $\frac{1}{2}$	
VESTERÅS (Sid. 5. Anm. 10). (Målby, Malma, Igelsta, Håll- by, Romfertuna, Åbylund).	1 $\frac{7}{8}$	1 1 $\frac{2}{8}$
<i>Hallsta och Vibo</i> (Tomta, Dimsta, Selinge, Ki- lakyra, Norrlund, Sala silfver- grufva).	1 $\frac{3}{4}$	
SALA (Sid. 68. Anm. 2) . . . (Starfors).	1 $\frac{7}{8}$	3 $\frac{5}{8}$
<i>Hårfsta</i> (Målnebo, Näsbo).	2	
<i>Brunsäter</i> (Lindsta, Bredsjö).	1 $\frac{1}{2}$	
<i>Kölfva</i> (Ribblingsbäck, Nordanlund; Onsike, Albo, Ekeby, Brunna, Håma, Låby).	1 $\frac{1}{2}$	

14) UPSALA (Sid. 5. Anm. 12).	$2\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{4}$
Häri från göres en resa genom		
Högsta	$1\frac{1}{4}$	
Låby	$1\frac{1}{2}$	
Yfre	2	
Mehede	$2\frac{1}{8}$	
15) Elfkarleby (Sid. 65. A. 5).	$1\frac{1}{2}$	
(Holmångar, Carlholm, Valla).		
16) Skerplinge	$1\frac{3}{4}$	
(Löfstabruk).		
Frebbebo	$1\frac{3}{4}$	
Noreby	$1\frac{1}{4}$	
17) Söderbro	$1\frac{1}{2}$	
(Kalkbergsgrufva, Dannemora- grufvor, Österby).		
Andersby	$1\frac{3}{4}$	
(Nyvalla, Kurbo, Salsta, Troll- bo, Vättholma, Lenaberg, Eke- by).		
Husby	2	
(Ekeby, Skedige, Gamla Upsala).		
18) UPSALA	$1\frac{1}{2}$	$19\frac{7}{8}$
Alsike	$1\frac{1}{2}$	
Mårsta	$1\frac{3}{4}$	
Rotebro	$1\frac{3}{4}$	
19) STOCKHOLM	2	
		7

<i>Fitja</i>	$1\frac{1}{2}$	
SÖDERTILJE	2	$3\frac{1}{2}$
(Teljeprestgård, Hanstavik, Ånesta, Vårsta, Videby, Ströpssta, Nygvarnsbruk, Thuringekyrka; på afstånd Sundsör).		
<i>Kumla</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Tomtsättra, Qvattinge, Sundby).		
<i>Lågstabro</i>	$1\frac{1}{2}$	
MARIEFRED (jfr. Sid. 11. Anm. 9).	$\frac{3}{8}$	
Tillbaka till		$3\frac{1}{2}$
<i>Lågstabro</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Lida Säteri, Åkers kyrka).		
<i>Malmby</i>	$1\frac{1}{4}$	
(Låsta, Larslunda, Ulfhåll).		
21) STRENGNÅS	$\frac{3}{4}$	
Tillbaka till		$3\frac{1}{2}$
<i>Malmby</i>	$\frac{1}{4}$	
(Göksten, Larslunda, Lunda, Långång, Ekhammar, Nåsby). Vid Göksten tager vägen af till Fogdö, Vansö och Helgarö socknar, öfver ett sund. På denna ö ligga Kungsberg, Bergshammar, Östad, Lundby, Hesselbyholm och Edeby.		
<i>Eksåg</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Strand: Lindholmen).		

<i>Tjulsta</i>	I	
(Fiholm, Alvesta, Sundbyholm).		
<i>Lund</i>	I	
22) TORSHÅLLA	$\frac{2}{3}$	$4\frac{1}{2}$
23) ESKILSTUNA		$\frac{5}{8}$
(Rönningssberg, Vilsta).		
<i>Örsta</i>	I	
(Lundby, Rinksta, Fråkentorp).		
24) MALMKÖPING	$2\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{4}$
(Johannis näs, Enboga, Fålöknä, Ramsberg, Långdunkar, Sparre- holm).		
<i>Berga</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Årdala kyrka).		
<i>Dymmelsta</i>	$1\frac{3}{8}$	
(Torp, Husby, Tårna).		
<i>Råby</i>	$\frac{3}{4}$	
(Näs, Tista, Täckhammar, Christineholm).		
25) NYKÖPING (S. 9. Anm. 9).	$1\frac{3}{4}$	$5\frac{1}{2}$
26) Jäder	$1\frac{3}{4}$	
<i>Vreta</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Krokek</i>	$1\frac{1}{4}$	
27) Åby	$1\frac{1}{2}$	
28) NORRKÖPING (Sid. II. Anm. 8)	$\frac{3}{4}$	$6\frac{1}{2}$

<i>Brink</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Kumla</i>	$1\frac{1}{8}$
LINKÖPING (Sid. 11. Anm. 7).	$1\frac{5}{8}$
(Vårdsberg, Böksta, Valtersta, Strömsbro, Hageby, Slattefors).	
<i>Fillinge</i>	$1\frac{5}{8}$
(Vigbyholm, Rödsten, Herrsäter, Stora Dala).	
<i>Örsäter</i>	$1\frac{1}{2}$
Tillbaka till	
<i>Fillinge</i>	$1\frac{1}{2}$
LINKÖPING	$1\frac{5}{8}$
(Vretakloster 29).	
<i>Sjögesta</i>	$1\frac{1}{4}$
(Rågården, Ljung, Sjöbacka, Brunby kyrka).	
<i>Husbyfjöl</i>	$1\frac{1}{2}$
(Fåsala; Sonarp, Ulfåsa, Charlottenborg).	
<i>Motala</i>	$1\frac{3}{4}$
(Bergsåter, Mehamra, Ladugården).	
VADSTENA (Sid. 10 och 11).	$1\frac{3}{4}$
(Starby, Åbylund; Hårstad-, Kallstad och Roxlösa kyrkor).	
<i>Nyby</i>	$1\frac{3}{8}$
(Ombergsdjurgård, Alvastra, Sid. 10. Anm. 6.) Sjöstorp).	

4

6 $\frac{1}{4}$ 6 $\frac{1}{4}$

<i>Ösjö eller Ödeshög</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Holkaberg</i>	$1\frac{1}{4}$	
30) <i>GRENNÄ</i> (Sid. 10. Anm. 5).	$1\frac{3}{8}$	$5\frac{1}{2}$
<i>Råby</i>	$1\frac{3}{4}$	
<i>JÖNKÖPING</i> (Sid. 10. Anm. 4).	2	$3\frac{3}{4}$
(Rydahof, Jåra, Kettelstorp, Ljungarum, Strömsberg, Odensjö och Rågbergakyrka).		
<i>Ingaryd</i>	$1\frac{1}{8}$	
(Viresjö).		
<i>Elgaryd</i>	2	
(Fredriksdal, Almisåkrakyrka, Grimstorp, Hafsjö, Åsbyhosm).		
<i>Ryd</i>	2	
(Prinsnäs).		
<i>Broby</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Myresjökyrka, Hulteby).		
31) <i>Hvetlanda</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Alseda kyrka, Ådelfors guld- verk).		
<i>Reperda</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Jareda kyrka).		
<i>Klöfdala</i>	2	
<i>Mälja</i>	1	
(Tillingeby).		
<i>Mörlunda</i>	1	
<i>Tillingeberg</i>	1	

<i>Staby</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Bóterum</i>	1	
<i>Ålhem</i>	2	
<i>Ryssby</i>	2	
CALMAR (Sid. 54. Anm. 1).	$1\frac{3}{4}$	
<i>Vassmolösa</i>	$1\frac{5}{8}$	$22\frac{5}{8}$
33) <i>Vårnaby</i>	1	
<i>Påboda</i>	$1\frac{1}{8}$	
<i>Bróms</i>	$1\frac{1}{4}$	
<i>Jämjö</i>	2	
<i>Lyckeby</i>	$1\frac{1}{4}$	
34) CARLSKRONA (Sid. 49. Anm. 1).	$\frac{3}{4}$	
<i>Skillinge</i>	$1\frac{1}{2}$	9
<i>Ronneby</i> (Sid. 26. Anm. 5).	$1\frac{1}{2}$	
<i>Hoby</i>	$1\frac{1}{2}$	
(Åry kyrka, Eriksberg),		
<i>Trensum</i>	$1\frac{1}{4}$	
35) CARLSHAMN (Sid. 43. Anm. 1).	$\frac{3}{4}$	
<i>Asarum</i>	$\frac{3}{8}$	$6\frac{1}{2}$
<i>Norjö</i>	$1\frac{5}{8}$	
<i>Gedenry</i>	$1\frac{1}{2}$	
<i>Fjellkinge</i>	$1\frac{1}{2}$	

CHRISTIANSTAD	I	6
(Öfvedsholm, Ugerup).		
Nöbbelóf	I	
(Hvitsköfle).		
Degeberga	$1\frac{1}{4}$	
Andrarum ((Sid. 41. Anm. 2).	$1\frac{3}{4}$	
(Bertofta).		
36) Sjöbo	$2\frac{1}{4}$	
(Öfvitskloster, Björnstorp, Ugg-		
larp, Öneslöf).		
Dalby (Sid. 29. Anm. 2).	$2\frac{1}{8}$	
LUND (Sid. 28 Anm. 1.)	I	$9\frac{3}{8}$
37) MALMÖ (Sid. 31. Anm. 1).		$1\frac{1}{2}$
Lomma	I	
Saxtorp	2	
LANDSKRONA (Sid. 27. A. 1).	I	4
Glumslóf	$\frac{3}{4}$	
HELSINGBORG (Sid. 20. A. 1).	$1\frac{1}{4}$	2
Summa		$244\frac{1}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

1) Bland Rikets ansedde och välbefäste städer, ågde fordom denna bondby och skeppshvarf, under namnet Gamla Lödese, ett utmärkt rum. Drottning Christina beröfvade den sina stadsrättigheter. Lemningar af dess slott, murar, kyrkor och kloster finnas ännu.

2) Vid detta pass äro 2ne slussar anlagde, hvilkas väggar äro murade med klinkert och cement på Holsändska viset. Här är äfven tullplats, och flera finbladiga sågverk. Belågenheten är vacker och stället har utseende af en Köping. Vattenfallet är $4\frac{1}{2}$ alnar högt. Laxfisket är lönande. Säteriet Ström, ett af de anseeligaste i Bohuslän, ligger på en höjd midtemot öfver elfven. Vid Smörjan, ej långt härifrån, öfverfärjas till Uddevallavågen, och är Åsen då den först mötande gästgifvaregården. (Sid. 12).

3) Trollhättan är ett gemensamt namn för 4 stora vattenfall i Gøthaelf, under namn af Gullö, Toppö, Stampeström och Hellvetesfallen. Alle upptaga en sträcka af 1800 alnar, och äro tillsamman med Rånums-fallet 654 alnar höge. Att göra dessa fall segelbara, var redan i Gustaf I:s tid påtänkt. En Ekeblads, Polhems och Elvii arbeten, lika djerft uttänkte och verkställde, blifva evigt förvånande minnesvårdar åt deras snille och efterkommande Regenters omtänka. Efter flera misslyckade åtgärder, och sedan enskilde medborgare erhållit tillstånd att bäst möjiligen åstadkomma, hvad halftannat århundrade ej medhunnit, börjades arbetet efter en ny plan, och fortsattes, understödt af en vida öfver behofvet skedd subskription, med sådan framgång, att det första fartyg passerade de nybygde 8 slussarne den 1 August 1800. Att beskrifva detta i sitt slag ensamma naturuppträde, och de försök, som människosnillet vågat att med konstens styrka tåmja naturens vildhet; att skildra de intryck, som detta sällsamma skådespel gör på hvarje åskådare, vore ett frugtlöst bemödande. Skalden och målaren finna här det rikaste fält för sina talanger. En utländsk resebeskrifvare bland mängden af dem, som besett detta ställe, har deröfver yttrat sin mening i följande ord:

”Trollhättekanalen kan i visst afseende anses såsom Svenska nationens mest karakteristiska afbild; ty den framställer den sådan som den är, skicklig att uttänka och utföra stora förslag, och med de bästa anlag för mekaniska uppfinningar. Såsom konstalster och ett verk, som röjer dristighet i plan och ihärdighet i utförandet, är det ej för mycket sagdt, om man säger, att Trollhättekanalen är det första i världen.” — Här äro flera sågverk, mjölkvarnar och andra nyttiga inrättningar.

4) Egendomar och märkvärdiga ställen emellan Hasslerör och CHRISTINEHAMN äro uppräknade sid. 15.

5) PHILIPSTAD, en bergstad med nära 600 invånare. Ända till Russgården, nära FAHLUN, är landet utmärkt vackert.

En annan väg går ock till Russgården, nemligen från MARIESTAD till Hasslerör $\frac{3}{4}$ mil, Hofva $2\frac{1}{8}$, Bodarne $2\frac{1}{4}$, Vrestorp 2, Blacksta 2, Mosås 1, ÖREBRÖ 1 (Se sid. 2, Anm. 6) Dylta $1\frac{5}{8}$, Lia 1, Fellingsbro 2, Blixterboda $1\frac{1}{2}$, LINDE $1\frac{3}{4}$, Karberg $1\frac{5}{8}$, Ramshyttan $\frac{3}{4}$, Laxbro $2\frac{1}{4}$ och vidare som ofvan. Vid Dylta bör svaflverket beses, äfvensom i granskapet af LINDE (stad med 700 invånare), Vedevågs och Qvarnbackas metall-, jern- och stålmanufakturverk.

6) Persbergsgrufvor förtjena att beses; de utgöra årligen ungefär 45000 skeppund malm af rikaste halt. Djupaste gruföppningen är 75 famnar. Näst dessa i denna bergslag äro Nordmarks och Långbannshyttegrufvorna de förnämste.

7) Liknar en köping, har god handel och postkontor.

8) Till förädling af den här i socknen befintliga vackra kapyttstenen, och för att derigenom

skaffa orten en inkomst, är härvarande porfyrverket med flera dertill hörande inrättningar anlagdt. Urnor, vaser, bordskifvor m. m. som här tillverkas, äro af utmärkt skönhet. Afsättningen svarar likväl icke emot en billigt påräknad väntan, hvartill någon orsak torde böra sökas mera i ett genom transport fördyradt inköpspris, än i något företrädesbegär för utländska tillverkningar.

Vågen går i det mesta långsamt Dalelven, genom ett obeskrifligen vackert land.

9) Bispberg, en anseelig och gammal jerngrufva med ett väl inrättadt uppfodringsverk, ligger vid foten af berget Bispbergsklacken i en ganska skön trakt. Äfven utländske resebeskrifvare hafva tillerkänt nejden här omkring ett utmärkt rum bland de vackraste landskap i världen.

10) En bergstad med 550 invånare och flera fabrikanstalter.

11) $\frac{1}{4}$ mil härifrån är Bjurfors messingbruk, och på en $\frac{1}{2}$ mils afstånd den i vår historia namnkunnige gästgifvaregården och fårjan Brunbäck.

12) Den som vill bese Skultuna messingbruk far härifrån till Ekeby, 3 mil i ett håll; derifrån går vågen till Westerås $1\frac{1}{2}$ mil. Man far förbi Salbo, Ålgsbo, Axholm, Svanå, Almun-da, Skultuna.

13) Kongsgården Strömsholm och den anlagda kanalen förtjena uppmärksamhet.

14) Egendomarne vid vågen från UPSALA till Elfkarleby äro uppräknade Sid. 55 och 56.

15) Elfkaröbruk ligger i granskäpet.

16) Håremellan och Norrby ligga de anseelige jernbruken Carlsholm, Lofsta och Forsmark. Trädgårdsanläggningarne vid sistnämnda stället förtjena beses.

17) Ej långt härifrån ligga Söderfors och Dannemora jerngrufvor, bland de äldsta, haltigaste och mest gifvande i riket. Jernet, som der tillverkas, anses för det bästa i världen.

18) Emellan UPSALA och STOCKHOLM ligga de egendomar, som äro nämnde Sid. 55, 56.

19) Märkvärdigeställen härifrån till SÖDERTELJE nämnas Sid. 9 och 11).

20) Kanalen beses.

21) Vackert belågen stad vid Mälaren, med biskopssäte, boktryckeri och 1100 invånare.

22) Stad med 500 invånare. Dess höga kyrktorn ses på flera mils afstand.

23) Utvidgningen af denna Fabrikstad kallas CARL GUSTAFSSTAD eller Fristaden. Jernmanufakturverket är i serdeles anseende, äfvensom de öfrige här anlagde fabriksinrättningarne alla drifvas med framgång. Invånarnes antal stiger till 1200. Jernbruket Tunafors ligger i granskapet.

24) Denna köping har ett ganska vackert låge och 200 invånare. Den här inrättade militärakademien äger ett vackert bibliotek i taktiken, kartor och matematiska instrument. En utfart till de 2:ne socknarne Vestra och Östra Vingåker, hvilkas allmoges brukar en egen klådedräkt, som de föresatt sig att aldrig förändra och hvar på de erhållit Kongl. bekräftelse, gör den resande bekant med ett ganska herligt landskap. Såterien Åkerö, Eriksberg och Juleta, Forssjö- och Hellefors bruk, utom flera andra orter, förtjena beses.

25) Egendomar som förbifaras härifrån till NORRKÖPING, se sid. 9, och sid. 8.

26) Jåders anseuiga Jernmanufakturverk ligger nära vid.

27) Från sluttningen af Kolmordsbergs-kedjan, ett stycke från denna gästgifvaregård, njuter man en utsigt, som i vidsträckthet, omvexling, rikdom och skönhet endast skall tåla jämförelse med den öfver Italien från Savojiska bergen. — Om mat. mordbrottet, se sid. 11. Ann. 8).

28) Sid. 8, 8) anföras egendomarne här emellan till LINKÖPING.

29) Detta fordom namnkunniga nunnekloster är nu tillslaget biskopsstolen i LINKÖPING. Läget är utmärkt vackert. I kyrkan ligga flera Svenska Konungar och stora män begrafne.

30) Vid denna våg belågne egendomar äro upptagne sid. 7. 5).

31) By, marknadsplats och Postkontor. Ådelfors guldgrufva bör beses.

32) Härifrån sker öfverfarten till Öland. Underrättelser för resande till Gottland se sid. 54, 55.

33) Det vackra säteriet Vårnanäs ligger i granskapet.

34) Egendomarne från CARLSKRONA till Ronneby se sid. 52).

35) Jfr. Sid. 26 och 25, der egendomarne finnas uppräknade.

36) En del af vägen härifrån till Dalby är ganska sandig och besvärlig.

37) De vid denna våg till HELSINGBORG belågne egendomar äro uppräknade sid. 27.

B I H A N G.

VÅGARNE från SVENSKA GRÄNSEN
till St. PETERSBURG.

§. 1.

FRÅN GRISLEHAMN

Öfver Ålandshaf till

1) Ekerö	7 mil
2) Frebbenby	$\frac{7}{8}$
Enkarby	$1\frac{1}{8}$
Haraldsby	$1\frac{1}{4}$
Skarpan	$1\frac{1}{2}$
Vargata	$\frac{7}{8}$
Kumlinge	$2\frac{1}{8}$
Brändö	$1\frac{7}{8}$
Varsala	$1\frac{7}{8}$
Helsing	2
Himois	$1\frac{1}{8}$
Laitis	$1\frac{1}{4}$
Måenkyllå	$1\frac{7}{8}$
Hummikala	$1\frac{1}{2}$
3) ÅBO	$1\frac{1}{8}$
Hadvalla	$1\frac{1}{2}$

<i>Vista</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Handålä</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Salo</i>	1
<i>Måchisauru</i>	$1\frac{5}{8}$
<i>Svenskby</i>	$2\frac{1}{8}$
<i>Björby</i>	2
<i>Mjöllbollsta</i>	2
<i>Kerkis</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Bollsta</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Öfverby</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Bemböle</i>	$2\frac{1}{8}$
4) HELSINGFORS	2
<i>Jungfrukrogen</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Sibbo</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Veckåski</i>	$1\frac{1}{4}$
5) BORGO	$1\frac{1}{4}$
<i>Illby</i>	1
<i>Forsby</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Perno</i>	1
6) LOVISA	$1\frac{1}{4}$
<i>Abborfors</i>	$\frac{5}{8}$
		<hr/>
		$61\frac{1}{8}$ mil

Hårifrån upptages afståndet i
Ryska Werst.

	<i>Högfors</i>	25	<i>werst</i>
7)	FREDRIKSHAMN	.	20	
	<i>Baukis</i>	16	
	<i>Pyderlax</i>	18	
	<i>Urpala</i>	16	
	<i>Bilajoki</i>	23	
	<i>Tervajoki</i>	17	
8)	WIBORG	22	
	<i>Tammar</i>	22	
	<i>Suvanoja</i>	20	
	<i>Pampala</i>	19	
	<i>Lindula</i>	20	
	<i>Wallisaari</i>	18	
	<i>Hapoja</i>	16	
St.	PETERSBURG	25	
				<hr/>
				297 <i>werst</i>
eller i Svenska mil nära	28	<i>mil</i>	
				<hr/>
således inalles				89 $\frac{1}{2}$ <i>mil</i> ,

A n m å r k n i n g a r.

1) Här är postkontor och telegraf, motsvarande den i den, under namn af Signildsskär, utanföre belågna Skårgården.

2) Marsundet öfverfårjas. Alla dessa håll ända till Helsinge, det första på fasta Finland, utgöras af land- och sjöväg tillsammans. Vid

färjorna betales efter taxa. Vid det vackra Åland på en halfö ligger f. d. slottet, nu kungsgården, Castelholm.

3) Åbo, Finlands största stad, har akademi, biskopssäte, hofrätt, landshöfdingesäte, god handel, boktryckeri och 6000 invånare. Slottet är märkvärdigt.

4) Vacler och vål befäst stad, med god handel och öfver 4000 inbyggare. Sveaborgs fästning ligger $\frac{1}{2}$ mil härifrån på 6 holmar, och kan i sig sjelf anses för en liten stad, hvars folkmängd f. d. steg till 3400.

5) Stad med 2000 invånare. Här är biskopssäte, gymnasium och flera fabriksinrättningar.

6) Stad med nära 3000 invånare.

7) Stad vid Finska viken, med god handel och 1100 invånare.

8) Stad med biskopssäte och 3000 invånare.

9) Om denna märkvärdiga hufvudstad kan läsas Storchs Gemälde von St. Petersburg, 2 Theile (äfven öfversatt på Svenska); v. Reimers St Petersburg am Ende seines ersten Jahrhunderts m. fl.

Denna väg är den kortaste, och kan beqvämast faras vintertiden, då isarne ligga; men då det, som man säger, hvarken bär eller brister, måste man taga en ofantlig omväg opp om Toineå, efter eudera af följande marschruter,

§. 2.

Från TORNEÅ till St. PETERSBURG.

Till Lajvanjermi	1 mil
Rautiola	$1\frac{3}{4}$
Ervasti	$1\frac{7}{8}$
Huttula	$1\frac{1}{8}$
Gestilå	$1\frac{1}{8}$
Sassi	$1\frac{1}{8}$
Veyola	2
Kaupila	$1\frac{1}{2}$
Jukuri	$1\frac{1}{8}$
3) ULEÅBORG	$1\frac{3}{8}$
Olilla	$1\frac{1}{4}$
Sunnila	$1\frac{1}{2}$
Kyro	$1\frac{1}{8}$
Karin	$1\frac{1}{8}$
Gerttula	1
Lassila	$1\frac{7}{16}$
2) BRAHESTAD	$\frac{7}{8}$
Jusola	$\frac{1}{2}$
Hannila	$\frac{7}{8}$
Luoto	$1\frac{1}{8}$
Karjalnosto	1

	<i>Javala</i>	$1\frac{1}{8}$
	<i>Hånsala</i>	$1\frac{1}{8}$
	<i>Ronkala</i>	$1\frac{1}{4}$
	<i>Hilmala</i>	$1\frac{1}{2}$
	<i>Juntila</i>	$1\frac{1}{4}$
	<i>Peitzå</i>	$1\frac{1}{2}$
	<i>Vittick</i>	$1\frac{1}{8}$
3)	<i>Sipola</i>	$1\frac{1}{2}$
	<i>Storå</i>	$1\frac{1}{4}$
	<i>Abbors</i>	$\frac{7}{8}$
	<i>Kroknås</i>	$\frac{7}{8}$
4)	<i>Sundby</i>	$1\frac{1}{8}$
	<i>Soklot</i>	$\frac{3}{8}$
5)	NY CARLEBY	1
	<i>Juntas</i>	$\frac{3}{4}$
	<i>Munsala</i>	$\frac{7}{8}$
	<i>Oravais</i>	$1\frac{3}{4}$
	<i>Kofjocki</i>	$1\frac{1}{4}$
	<i>Murkois</i>	$\frac{7}{8}$
	<i>Sallila</i>	$1\frac{3}{8}$
	<i>Veikars</i>	$1\frac{1}{8}$
6)	VASA	$\frac{7}{8}$
	<i>Toby</i>	$\frac{5}{8}$

<i>Rimal</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Johannisdal</i>	. . , .	$1\frac{3}{8}$
<i>Pórtom</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Ófvermark</i>	$1\frac{5}{16}$
<i>Násby</i>	$1\frac{7}{16}$
<i>Pielax</i>	$1\frac{1}{16}$
7) <i>CHRISTINESTAD</i>	$1\frac{3}{8}$
<i>Håxell</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Träskvik</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Ómosa</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Hongajärvi</i>	1
<i>Tuerila</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Pirttifjärvi</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Norrmark</i>	$1\frac{3}{4}$
8) <i>Rösnås</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Tattara</i>	$2\frac{1}{4}$
<i>Taipala</i>	$2\frac{1}{4}$
9) <i>RAUMO</i>	1
<i>Unaja</i>	$\frac{5}{8}$
<i>Ihode</i>	$1\frac{1}{8}$
10) <i>Letala by</i>	$1\frac{3}{8}$
<i>Koliseva</i>	$1\frac{1}{2}$
11) <i>Virmo</i>	$1\frac{1}{2}$

Humikkala $1\frac{1}{2}$

ÅBO $1\frac{5}{8}$

85 $\frac{3}{4}$

Derifrån, enligt föregående §.,

till *Abborfors* 32 $\frac{3}{4}$

och vidare till St. Petersburg i Ryska

Werst, enligt samma §. ungefär 28

Summa 146 $\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g a r.

1) Stad med Landshöfdingesäte och nära 3400 invånare.

2) Regulier, liten stad med nära 1200 invånare.

3) Hårifrån är $\frac{1}{4}$ mil till GAMLA CARLEBY, stad med 1700 invånare.

4) Hårifrån är $\frac{5}{8}$ mil till JAKOBSTAD, stapelstad med 1100 invånare.

5) Stad med nära 500 invånare.

6) Vacker stad med 2600 invånare, Landshöfdinge och Höfrått.

7) Stad med nära 600 invånare. Vid Näsby tager vägen af till KASKÔ, ny stad med nära 400 invånare. Afståndet är $1\frac{1}{8}$ mil.

8) Hårifrån är 2 mil till BJÖRNEBORG, välbygd stad med 2500 invånare.

9) Gammal stad med 1300 invånare och god trådhandel.

10) Hårifrån är $2\frac{1}{8}$ mil till NYSTAD, regulier sjöstad med 1700 invånare.

11) $4\frac{1}{4}$ mil hårifrån ligger sjöstaden NÅDENDAL, som är reguliert bygd och har 700 invånare.

Från *TORNEÅ*, öfver *KUPIO* och
NYSLOTT.

§. I.

Till 1) <i>ULEÅBORG</i> (enl. § 2. . .	15
<i>Olilla</i>	1 $\frac{1}{4}$
<i>Martila</i>	1 $\frac{7}{8}$
<i>Kärsämä</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Frantsila</i>	1 $\frac{3}{4}$
<i>Mattila</i>	1 $\frac{3}{4}$
<i>Laukka</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Kangas</i>	1 $\frac{5}{8}$
<i>Påppo</i>	1 $\frac{5}{8}$
<i>Aho</i>	1 $\frac{5}{8}$
<i>Nissilä</i>	1 $\frac{3}{4}$
<i>Salakmi</i>	1 $\frac{3}{8}$
<i>Wierimä</i>	1 $\frac{5}{8}$
<i>Pardala</i>	1 $\frac{3}{8}$
<i>Patois</i>	1 $\frac{5}{8}$
<i>Kähkölä</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Sihvonlax</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Alapitkä</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Kesurila</i>	1 $\frac{3}{4}$
<i>Toivala</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>KUOPIO</i>	I
<i>Henriksnäs</i>	1 $\frac{1}{4}$
<i>Vehmasmäki</i>	1 $\frac{1}{8}$

<i>Pankarlax</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Nirala</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Etuikilå</i>	1
<i>Månaymemi</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Warkaus</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Kattisenlax</i>	$1\frac{1}{16}$
<i>Hayritå</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Rintais</i>	$1\frac{5}{8}$
<i>Randasalo</i>	$1\frac{5}{8}$
Summa		$58\frac{3}{8}$ mil.

☞ Denna gästgifvaregård var den sista i f. d. Svenska Finland. Antingen direkte derifrån, eller ock öfver Nyslott fortsattes resan till Petersburg, hvilken väg, såsom icke upptagen på den af Kongl. Landsmåterikontoret 1806 utgifna karta — den enda, hvarpå man haft tillgång — man icke kunnat här utmärka. — Man kan ock resa $7\frac{7}{8}$ mil längre ned till Psumata, hvarifrån vägen till Petersburg är kortare.

1) I sednare tider anlagd regulier stad, med Landshöfdingesäte och 800 invånare..

S l u t a n m å r k n i n g.

Oaktadt man förgåfves genom brevexling sökt vinna de nödige upplysningar om de förändringar, som i detta fall torde hafva blifvit vidtagne, sedan Finland kom under Ryska väldet; har man likväl trott sig böra till Resandes tjenst lemna förestående marschruter så noggranna, som man möjligen kunnat erhålla dem. Från kuststäderna äro dessutom vägar till hufvudstaden, som ofvananförde Reskarta utvisar.

Förnämsta

VÅGARNE I NORRIGE.

FÖRNÄMSTE VÅGARNE I NORRIGE.

Allmänna Uppgifter.

Konungariket NORRIGE är beläget emellan 57 grad. 40 min. och 71 grad. 20 min. latitud, samt 20 grad. 10 min. och 49 grad. 30 min. longitud. Det är 150 mil långt och 40, 30 till 20 mil bredt. Det kan beqvämast indelas i det nordliga och sydliga Norge. Det förra innefattar Finmarken och Nordlanden, och det sednare Aggerhuus, Christiansands och Bergens stift, jemte Trondhjems och Romedals amt. Det omgifves af 3 haf. Luften är i allmänhet helsosam, men på vestliga kusten temligen fugtig. Fiskrika sjöar och fjärdar finnas i myckenhet. Jordmonen är på ganska få ställen tjenlig till sådesodling, dock trifvas deri ganska vål alla vanliga köksvexter. — De höga bergen icke allenast gifva landet det ombytligaste klimat, utan bilda tillika de rikaste och mest pittoreska utsigter, de mest romantiska dalar och de skönaste vattenfall. Af dessa är Sarpefossen, ej långt från Fredrikstad, bland de största; och skall i lugnt väder dess brusande höras hela 6 milen. — De stora skogarne vimla af villebråd, och bergen eller fjällen äro outtömliga förrådsställen af alla slags mineralier, hvaribland äfven marmor, alabaster, kristallar m. m. Stångjernstillverkningen stiger till 30-40 tusen skeppund årligen. Guld-, silfver-, koppar-, bly-, jern- och glasverken äro flera. Valöe saltverk och marmorbrottet i Tranby äro i sitt slags märkvärdige.

Folkmängden per medium är endast 750 tusen. Inbyggarna äro kände för redlighet, gästfrihet, arbetsamhet och ihärdighet.

De nåra sig förnåmligast af handel, som här är ovanligt liflig, och af jagt och fiske; likväl fö summas icke konster och slöjder.

Religionen är Luthersk.

Vettenskaperne, oaktadt hittills litet eller intet uppmuntrade, hafva här gjort betydliga framsteg. Först i sistförflutna åren och efter långvarige ansökningar, beviljade Danska Regeringen tillstånd att här anlägga ett universitet.

Manufakturverk åro här allt för få, och utskeppas de fleste produkter oförädlade.

Städerna

Åro 20 till antalet, nemligen:

Tromøen i Nordlands amt i Tromsens fögderi.

Friderikshald vid utloppet af Tistedselfven i Iddefjorden. På dess östra sida ligger fästningen Frederiksteen.

Frederikstad, stad och fästning vid utloppet af Glommenelf i hafvet, derunder höra fortresserne Kongsteen på landtsidan, Isegram på sjösidan, och Agerøe kastell vid Agerøen.

Moss, vid mynningen af Mossselfven i bugten vid Christianiafjorden.

Christiania, vid utloppet af Aggerselfven i Christianiafjorden; söder om staden ligger fästningen Aggerhuus.

Bragernås på norra sidan af Drammenself, och

Strömsöe på södra sidan af samma elf vid dess utlopp i Dramsfjorden. Dessa 2:ne städer kallas annars med ett namn **Drammen**.

Holmestrand vid en bugt af Christia-
niafjorden.

Tönsberg vid Tönsbergfjorden, midt
emot Notteröens nordliga udde.

Laurvig vid bugten öster om Faritsel-
vens utlopp. Söder om Laurvig till venster
om viken ligger galärvarvet Friderkswærn
med fortressen Staværn.

Skeen vid Skeenself, ej långt från dess
utlopp i Frifjorden.

Krageröe i viken norrom inloppet af
Kielefjorden.

Öster-Risöer på landtungan emellan
Sonnelev- och Saudnæsfjordarne.

Arendal vid sundet emellan Hiserön
och fasta landet.

Christiansand, i vester framför myn-
ningen af Otterelfven i hafsviken. Fortressen
Christiansholm ligger nära staden; åfven
mot söder vid Flekkerôhamn Fredriks-
holm på en ö.

Stavanger, sydost från Tungenåset vid
en bugt i Stavangerfjorden.

Bergen norr om Syndnæsfjorden vid
Bergens Daag, på hvars östra sida ligger
fästningen Bergenhuus, med skansen Sver-
resborg mot öster, fortressen Nordnæs i
vester, och skansen Frideriksberg litet
mera mot söder.

Molde vid en bugt på norra sidan af
Romsdalsfjorden.

Christiansund vid ett sund emellan
tre öar, kallade Nordlandet, Kirklandet och
Indlandet, norrom Fredön.

Trondhjem på södra sidan af Trondhjemsfjorden vid Nidelfvens utlopp i Ölsviken. På dess östra sida ligga fortresserne Christianssteen och Möllenberg, och på en ö nordanför staden, Munkholms fästning.

Krigsmagten, som i riket underhålles, är nära 35000 man.

Rikets vapen är ett upprest krönt Lejon, hållande en under dess 4 fötter böjd hellebard, i rött fält.

Den bästa Karta öfver Norrige är utgifven af Pontoppidan i 3:ne blad, med bifogad beskrifning. Den, som vill närmare känna landet, bör läsa Bings Beskrivelse over Norge, Topografisk Journal for Norge och Thaarups Statistik. — Haas och Grosch hafva utgifvit en samling af kolorerade kopparstick, föreltållande utsigter, städer, jernverk m. m. i Norge.

En Norsk mil är lika med den Danska, och innehåller 12,685 Svenska alnar; en equatorsgrad är således $14\frac{77}{100}$ Danska mil.

Om nu bestämda skjutslegan, se Kongl. Forordningen vid slutet af dessa marschruter.

852 Danska skålpund motsvara 1000 Svenska, och innehåller således hvar $37\frac{56}{100}$ Svenska lod.

D. 20 Oktober 1814 skedde detta Rikes förening med Sverige. Dess grundlag fastställes d. 4 derpåföljande Nov. på Stortinget i Christiania. Flera förändringar i dess inre författning torde likväl tillfällen påkalla: imellertid kan dess närvarande indelning m. m. inhämtas af vidfogade Tabell,

*som visar antalet af Stift, Amt, Grefskap, Baronier, Fögderier, Socknar, Kyrkor, Städer m. m.
i Konungariket Norrige.*

STIFT.	Aggerhuus.								Christiansands.				Bergens.			Trondhiems.					4.			
AMT.	Aggerhuus.	Smaalhne- nes.	Hedemar- kens.	Christian- sands.	Buskeruds.	Jarl- bergs och Laur- vigs gref- skaper.			2dra 1/2ten af Bratsberg.	Nedenås.	Mandals.	Stavangers.	Södre Ber- genhuus.	Nordre Ber- genhuus.	1/2ten af Romsdals.	2dra 1/2ten af Romsdals.	Trond- hiems.	Nordlands.	Finmarkens.	15.				
GREFSKAP OCH BARONIER.															Rosen- dals baroni.						Bar. 1. Gr. 2.			
FÖGDERIER.	3.	3.	3.	3.	3.				1.	1.	2.	2.	2.	2.		1.	2.	6.	5.	1.	42.			
SOCKNAR.	22.	22.	17.	17.	15.	15.	6.	12.		8.	12.	13.	22.	25.	20.	1.	10.	14.	34.	38.	9.	330.		
KYRKOR.	48.	43.	40.	66.	41.	32.	12.	25.		28.	35.	36.	55.	77.	76.	1.	25.	44.	103.	69.	21.	880.		
TINGSTÄLLEN.	17.	19.	16.	17.	13.	6.	4.	10.		8.	5.	8.						9.	40.	52.	9.	233.		
SKEPPSREDARE.										3.				25.	30.	1.	13.						105.	
ÄTTINGAR.														9.				8.				17.		
SORENSKRIFVERIER.	4.	5.	2.	4.	4.				2.	1.	2.	2.	2.	3.	4.	1.		2.	7.	5.	1.	51.		
BIRKEDOMSSAGOR.									2.	1.								1.				5.		
LAUGDOMSSAGOR.	1.	1.	1.							1.							1.	1.				9.		
PROSTERIER.				11.			1.	1.	1.	1.	2.	2.	4.	3.	3.	1.		2.	5.	5.	2.	44.		
KÖPSTÄDER.	1.	3.			2.	2.	1.	2.		2.	1.	1.		1.				2.	1.			22.		
BERGSTÄDER.				1.													1.					2.		
LASTAGEPLATSAR.	5.	2.			1.	6.	3.	4.		7.	8.	1.				1.						38.		
HANDELSPLATSAR.																						5.		

VÅGEN FRÅN SVINESUND.

TILL CHRISTIANIA.

Från	1)	<i>Svinesund till Helle</i>	$\frac{1}{2}$ mil
	2)	FREDRIKSHALD . . .	I
		<i>Guslund</i>	$1\frac{1}{2}$
		<i>Borge</i>	I
	3)	FREDERIKSTAD . . .	$\frac{1}{2}$
		<i>Muusangen</i>	$1\frac{1}{4}$
	4)	<i>Dillingen</i>	$1\frac{1}{4}$
		<i>Sooner</i>	$1\frac{1}{2}$
		<i>Sundby</i>	I
		<i>Korsegaarden</i>	I
		<i>Skytsjord</i>	I
		<i>Prinzdal</i>	$1\frac{1}{4}$
	5)	CHRISTIANIA . . .	$1\frac{1}{4}$
		Summa	14 mil

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Detta sund, som åtskiljer Sverige och Norge, är endast ett bösskott bredt.
- 2) Stad på gränsen. Straxt bredvid ligger fästningen *Frederichsteen*, emellan hvilken och Skansen *Gyldenlöve* Carl XII blef skjuten.
- 3) Befäst stad med temlig trähandel.

- 4) $\frac{1}{4}$ mil härifrån ligger Moss, stad med god skeppsfart. I närheten är ett anseeligt järnbruk.
- 5) Betydlig stad och hufvudstad för hela Norge; är säte för Biskop, Stathållare, Landshöfding och norrska Hofrätten, har 9000 invånare, och betydlig handel. Här äro 3 Boktryckerier. Ett universitet skall ock anläggas. Aggerhus gamla slott och det fordom betydliga Opslo ligga i närheten. Ett alunverk är gent öfver staden.
-

En annan Våg.

Från Svinesund till Helle	. . .	$\frac{1}{2}$ mil
Guslund	. . .	1
Thunöe	. . .	$1\frac{1}{4}$
Lundbye	. . .	$1\frac{1}{2}$
Dillingen	. . .	$1\frac{1}{4}$
Vidare till Christiania efter den redan förut anförda route	. . .	7
Summa		$12\frac{1}{2}$ mil.

VÅGEN FRÅN CHRISTIANIA.

1) TILL BERGEN.

Från CHRISTIANIA till Bjerknås . .	$2\frac{1}{2}$ mil
Bjórnholdt . .	$1\frac{1}{4}$
Harestuen . .	$1\frac{1}{4}$
Hagenstad . .	$1\frac{1}{2}$
Granevold . .	1
Ovedal . .	$\frac{1}{2}$
Granum . .	$3\frac{1}{4}$
Nårlós . .	$\frac{3}{4}$
Ródnås . .	$\frac{3}{4}$
Rud . .	$1\frac{3}{4}$
Tumle . .	1
Bang . .	$2\frac{1}{2}$
Onstad . .	$1\frac{1}{2}$
Nås . .	1
Roen . .	$1\frac{1}{2}$
Qvale . .	1
Qvien . .	1
Lervold . .	1
Thune . .	$\frac{1}{2}$
Elveton . .	1

<i>Skogstad</i>	. .	1
<i>Nystuen</i>	. .	$1\frac{1}{8}$
<i>Maristuen</i>	. .	$2\frac{1}{2}$
<i>Bjórager</i>	. .	$1\frac{1}{2}$
<i>Hoffland</i>	. .	1
<i>Midliusne</i>	. .	3
<i>Leirdalören</i>	. .	1
<i>Trónningen</i>	. .	$1\frac{3}{4}$
<i>Arnehuset</i>	. .	2
<i>Gudvang</i>	. .	$\frac{1}{2}$
<i>Staleim</i>	. .	$1\frac{1}{4}$
<i>Vinje</i>	. . .	$1\frac{1}{4}$
<i>Leidal</i>	. .	$1\frac{1}{4}$
<i>Vangen</i>	. .	$1\frac{1}{4}$
<i>Evanger</i>	. .	$2\frac{1}{2}$
<i>Bolstaöen</i>	. .	1
<i>Stanghelle</i>	. .	$1\frac{1}{4}$
<i>Tuenæs</i>	. .	$2\frac{1}{4}$
BERGEN	. .	2

Summa 55 $\frac{7}{8}$ mil.

A n m å r k n i n g.

BERGEN, den största och folkrikaste stad i Norge, har 15000 invånare, biskops- och landshöfdingesäte. Den är väl befäst, och drifver stark handel.

2) TILL TRONDHIEM.

Från CHRISTIANIA till Romsåas . . 1 mil

Skiesmovolden $1\frac{1}{2}$

Moe . . . 1

Dragevold . 1

Roholt . . $1\frac{3}{4}$ Minde . . $1\frac{1}{4}$ Mostuen . . $1\frac{1}{4}$ Korsegaard . $1\frac{1}{4}$

Nøkleby . . 1

Giellum . . $1\frac{1}{2}$ Bierke . . $\frac{1}{8}$ Fangbierget $1\frac{1}{8}$ Mo . . . $1\frac{1}{4}$ Freng . . . $1\frac{1}{4}$ Lille-Hammer $1\frac{1}{2}$

Moshuus . . 2

Stav . . . 1

Løsnås . . $\frac{1}{2}$

Berg . . . 1

Oden . . . $1\frac{1}{2}$

Korsgaden . 1

Vüig . . . $1\frac{1}{2}$

	<i>Breiden</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
	<i>Olstad</i>	.	.	$1\frac{1}{2}$
	<i>Tofte</i>	.	.	$2\frac{1}{4}$
1)	<i>Fogstuen</i>	.	.	$1\frac{1}{2}$
	<i>Jerken</i>	.	.	$2\frac{1}{4}$
	<i>Kongsvold</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
	<i>Drijstuen</i>	.	.	2
	<i>Riise</i>	.	.	$1\frac{1}{2}$
	<i>Avne</i>	.	.	1
	<i>Stuen</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
	<i>Sundset</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
	<i>Birkager</i>	.	.	$1\frac{1}{3}$
	<i>Hoff</i>	.	.	2
	<i>Sognæs</i>	.	.	1
	<i>Bye</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
	<i>Leer</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
	<i>Søeberg</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
	<i>Oust</i>	.	.	$\frac{7}{8}$
	<i>Leirbro</i>	.	.	$\frac{5}{8}$
2)	TRONDHIEM	.	.	$\frac{5}{8}$
	Summa			$53\frac{1}{2}$ mil.

A n m å r k n i n g.

- 1) Här möter den bekanta bergsträcken Dovrefjeld.

- 2) Trondhiem, stad med biskops- och lands-
höfdingesäte, med nära 8000 inbyggare:
drifver en stark handel med koppar och
fisk, tran och trädvaror.
-

3) TILL CHRISTIANSAND och STAVANGER.

Från CHRISTIANIA till Ravensborg . $1\frac{3}{4}$

Giellebeck . $1\frac{1}{4}$

1) BRAGERNÅS 1

Óstre . . . $1\frac{1}{4}$

Reveru . . . 1

2) Bielit eller Guom . . . 1

Klevenæs . . . 1

Solleroed . . . $\frac{3}{4}$

3) Fyldpaa . . . $\frac{3}{4}$

Sundbye . . . 1

Houkerød . $1\frac{1}{4}$

Stubberød . $1\frac{1}{4}$

4) LAURVIG . $\frac{1}{4}$

Helgeraae . $1\frac{1}{4}$

BREVIG . . . 1

Brekke . . . $1\frac{1}{4}$

Tyvand . . . $3\frac{1}{2}$

Holte , . . $2\frac{1}{2}$

Vestrerøe , . . 2

Angelstad , . . $1\frac{1}{2}$

Veie eller

Landbo , . . $1\frac{1}{2}$

Asseph , . . $1\frac{1}{2}$

Ginnestad , . . $1\frac{1}{8}$

Konestad , . . $\frac{3}{4}$

Landvik , . . 1

Møglestue , . . $1\frac{3}{4}$

Bierkeland , . . $1\frac{1}{2}$

Aabe , . . . 1

Veen . . . 1

5) *Korsvig* , . . 1

6) CHRISTIANSAND $\frac{1}{2}$

Bosseland , . . $1\frac{1}{4}$

Lohne , . . 1

Viegeland , . . 1

Lene , . . . $1\frac{1}{4}$

Bergsager , . . $\frac{3}{4}$

Birkeland , . . 1

Oposte , . . 1

Fædde , . . $\frac{1}{2}$

<i>Öistad</i>	.	.	$1\frac{1}{8}$
<i>Backe</i>	.	.	1
<i>Sirenæs</i>	.	.	$\frac{1}{8}$
<i>Nyestad</i>	.	.	1
<i>Hove</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
<i>Ollestad</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$
<i>Öjerai</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
<i>Bierkeland</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
<i>Bierkrim</i>	.	.	$\frac{3}{4}$
<i>Nærebo</i>	.	.	$1\frac{1}{2}$
<i>Aalgaard</i>	.	.	$1\frac{3}{4}$
<i>Sandsnæs</i>	.	.	$1\frac{1}{4}$

7) STAVANGER $1\frac{1}{4}$

Summa $60\frac{3}{4}$ mil.

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Denna stad och STRÖMSÖ delas af elfven Drammen, och föra tillsammans namnet DRAMMEN. De drifva en stark timmerhandel och hafva nära 7000 invånare.
- 2) Strax härvid ligger HOLMESTRAND, medelmåttig stad med god handel.
- 3) Ej långt härifrån ligger i en vacker trakt TÖNSBERG, liten stad, men äldst af alla Norges städer. I närheten af TÖNSBERG ligger slottet Jarlsberg.
- 4) Stad med 1700 invånare. I närheten ligger Norges största jernbruk.

Innan man kommer till Christiansand, reser man förbi följande långsät sjökusten belägna städer:

KRAGERÖ, god handelstad, i hvars grannskap Fossums jernbruk och kanongjuteri befinnas; RISÖER, liten stad med god hamn och handel; ARENDAL, god handelstad, omgifven af jernverk och jerngrufvor.

- 5) Hår fares öfver sjön $\frac{1}{2}$ mil till
- 6) CHRISTIANSAND, stad med 3500 invånare, Biskop och Landshöfding; drifver god handel. $\frac{1}{2}$ mil derifrån är Fleckeröe, en ganska god hamn. På ön ligger fästningen Fredriksholm.
- 7) STAVANGER, gammal medelmåttig stad, drifver temlig inrikeshandel.

4) TILL KONGSVINGER.

Från CHRISTIANIA till Moe §. 2. . $3\frac{1}{2}$

Hoellen . . I

Kjölstad . . $1\frac{1}{4}$

Bjertnås . . $1\frac{1}{4}$

Vester-Ous . . $1\frac{1}{2}$

Sundbye . . $1\frac{1}{4}$

Kongsvinger . $1\frac{1}{4}$

Summa II mil.

A n m å r k n i n g.

Kongsvinger är en tillförlitlig fästning vid strömmen Glomen, med en Kommendant.

Från BERGEN till STAVANGER.

Till Mittuvold	1 mil
Kallandseidet	1
Ous	1
Hattvigen	$\frac{1}{2}$
Strandvigen	1
(Dels tillsjö, dels till lands).	
Sundefjord (till sjös).	$1\frac{1}{4}$
1) Husen vid Christiansgavesverk	$\frac{3}{8}$
Nedre Fedt (till sjös)	1
Mattre	1
Skaanevig (till sjös)	$1\frac{1}{4}$
Gierde	1
Oerstelo, vid Sandeidet (jüledes)	$1\frac{1}{4}$
Vigedal eller	
Haagenvig	$\frac{3}{4}$
Hembnås	1
Rógenås, på Omboen	1
Qvalesund	$1\frac{1}{4}$
Róseide	$1\frac{1}{2}$
STAVANGER	$1\frac{1}{2}$
	<hr/>
	18 $\frac{1}{8}$ mil

A n m ä r k n i n g a r.

- 1) Härifrån kan man ock resa till
Unnarim (till sjös)	$1\frac{1}{3}$ mil
Olfanäs	$1\frac{1}{4}$
Skånevig . ,	$1\frac{1}{2}$
	$18\frac{3}{8}$ mil
- 2) Från Sandeidet kan ock resas sjövägen fram till STAVANGEX.
-

Från SVINESUND till BLAKIER.

Från Svinesund till

<i>Helle</i>	$\frac{1}{2}$ m.
<i>Guslund</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Sekkeland</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Kienne</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Björnestad</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Mysen</i>	$1\frac{5}{8}$
<i>Skónhoug</i>	1
<i>Hemnås</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Garsvig</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Toverud</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Blakier</i> *)	$1\frac{1}{8}$
	<hr/>
Summa	13 m.

A n m ä r k n i n g.

- *) Blakier är en skans på en slätt, der 2:ne åar sammanlöpa, nära Svenska gräusen.

Till det berömda Kopparverket *RÖRAAS*
och *TRONDHJEM*.

Vid *Kongsvinger*, en vigtig Bergfästning, passerar sjön *Glommen* till *Söndra-Nord*, som ligger midtemot Fästningen.

Häriifrån till <i>Brandvold</i>	$1\frac{1}{2}$ mil
<i>Kongshoug</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Oustad</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Meelbye</i>	1
<i>Lundebye</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Norder Opsal</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Baanerud</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Navset</i>	2
<i>Sätre</i>	1
<i>Krogen</i>	2
<i>Furusæt</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Móklebye</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Vestgaard</i>	1
<i>Agre</i>	3
<i>Berset</i>	3
<i>Midskougen</i>	$2\frac{1}{2}$
<i>Moen</i>	$2\frac{1}{2}$
<i>Nebye eller Oestbye</i>	2

<i>Tolgen</i>	$2\frac{1}{2}$
<i>Ous</i>	2
<i>Rôraas</i>	2
<i>Hoff</i>	$3\frac{1}{2}$
<i>Grôte</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Singsaas</i>	3
<i>Bogen</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Sognäs</i>	$1\frac{1}{2}$

Härifrån utgör postvägen till

TRONDHJEM	.	.	5
Summa			$54\frac{1}{2}$ mil

Emellan HELGERAAEN och CHRISTIANSAND.

(Till sjös).

Från *Helgeraaen* till

<i>Langesund</i>	$\frac{1}{2}$ mil
KRAGERÔ	2
ÔSTERRIISÔR	2
<i>Dyvaag</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Dalstaen</i>	$1\frac{1}{2}$
ARENDAL	1

<i>Grimstad</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Hommersund</i>	1
<i>Lillesand</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Steens-Öjen</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Vrengen</i>	$1\frac{1}{4}$
CHRISTIANSAND	.	$\frac{1}{2}$
Summa		$1\frac{1}{2}$ mil

Från FREDERIKSHALD förbi
Rackestad till KONGSVINGER.

Till <i>Sekkeland</i>	2 mil
<i>Björstad</i> eller <i>Bodal</i>	.	$1\frac{1}{2}$
<i>Mysen</i>	$1\frac{5}{8}$
<i>Schiønhoug</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Hemnæs</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Garvitz</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Toverud</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Kjølstad</i>	$1\frac{1}{4}$
Från K. till <i>Blakiår</i>	$\frac{1}{4}$ m. }	
<i>Kiølstad</i>	}	$2\frac{1}{4}$

<i>Ohs</i>	$2\frac{1}{4}$
<i>Sundbye</i>	1
<i>Kongsvinger</i>	$1\frac{1}{2}$
Summa							$18\frac{3}{4}m.$

Från TRONDHJEM till MOLDE.

Till <i>Leirbro</i>	$\frac{5}{8}$ mil
<i>Huusbye</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Fandrem</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Langset</i>	1
<i>Garberg</i>	1
<i>Store-Tiset</i>	$\frac{5}{8}$
<i>Bjórnestad</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Fiske</i>	1
<i>Hondstadt</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Qvande</i>	$2\frac{3}{4}$
<i>Vaagbon</i>	1
<i>Beken</i>	1
<i>Angvig</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Heggem</i>	$1\frac{1}{4}$

<i>Istad</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Eide</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Lønset</i>	$\frac{3}{4}$
*) <i>MOLDE</i>	1
Summa						$22\frac{3}{8}$ mil

A n m å r k n i n g.

- *) Liten stad vid Romdalsfjärden, på norra sidan; handlar med spannmål, fisk och kramvaror, men mest med timmer och tjära.

Erån TRONDHJEM till
NORDLANDEN.

Till <i>Havan</i>	$1\frac{1}{4}$ mil
<i>Helle</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Stoerdalshalsen</i>	$\frac{1}{4}$
<i>Svee</i>	1
<i>Nås</i>	$\frac{1}{4}$
<i>Hammer</i>	1
<i>Hove</i>	1
<i>Saugstad</i>	1
<i>Oestvold</i>	$1\frac{1}{4}$

<i>Vaadal</i>	I
<i>Steenkiær</i> eller <i>Egge</i> .	$1\frac{1}{2}$
<i>Giellen</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Eillen</i>	I
<i>Aargaard</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Bangsund</i>	I
<i>Sörvick</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Seierstad</i>	I
<i>Appelvær</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Nærøe</i>	I
<i>Fielvig</i>	$2\frac{1}{2}$
<i>Sømnes i Helgeland</i> .	$4\frac{1}{2}$
Summa	29 mil

Från *CHRISTIANSAND* genom *Rau-
bøygdelaug*et och *Ósra Tellemar-*
ken till *Tind* eller *KONGSBERG* 1).

Till *Yttre-Kee* I mil

Aabel I

Birkeland I

*Omli i Raabøygdelaug*et $1\frac{3}{4}$

härifrån sjöledes till

Heyrefos $1\frac{1}{4}$

Landväg till

<i>Høneklev</i>	1
-----------------	---	---	---	---	---	---

<i>Vehuus</i>	1
---------------	---	---	---	---	---	---

Öfver Nid-elv till

<i>Omblic</i>	1 $\frac{1}{4}$
---------------	---	---	---	---	---	-----------------

<i>Öen</i>	2
------------	---	---	---	---	---	---

Öfver Hogsiaasund till

<i>Hogsiaae</i>	1
-----------------	---	---	---	---	---	---

Öfver sundet till

<i>Tvetsund</i>	1
-----------------	---	---	---	---	---	---

Sjöväg till

<i>Kirkenås</i>	2
-----------------	---	---	---	---	---	---

<i>Eistaaen</i>	2 $\frac{1}{4}$
-----------------	---	---	---	---	---	-----------------

Landväg till

<i>Spiosodden</i>	1
-------------------	---	---	---	---	---	---

<i>Giervold</i>	1 $\frac{1}{4}$
-----------------	---	---	---	---	---	-----------------

<i>Møen</i>	$\frac{3}{4}$
-------------	---	---	---	---	---	---------------

<i>Skeye</i>	1
--------------	---	---	---	---	---	---

<i>Særslund</i>	1
-----------------	---	---	---	---	---	---

<i>Tvetstul</i>	1
-----------------	---	---	---	---	---	---

2) <i>Krøshuus</i>	1
--------------------	---	---	---	---	---	---

<i>Tind Oset</i>	2
------------------	---	---	---	---	---	---

Sjöväg till

<i>Svalestuen</i>	• • • •	1 $\frac{1}{4}$
3) <i>Tind</i> eller <i>Attraa</i>	• •	2 $\frac{1}{4}$
Summa		30 $\frac{1}{2}$ mil

A n m å r k n i n g a r.

- 1) Om sommaren kan man resa sjövägen från CHRISTIANSAND till Knaresta 1 $\frac{1}{4}$, landvägen Aaredalen 1 $\frac{1}{2}$, Omli 1 $\frac{1}{2}$ mil, och därefter vidare efter ofvanstående.
- 2) Härifrån går vägen genom Hvale i Hilleidal, 2 mil, till KONGSBERG 3, således ialles 29 $\frac{1}{2}$ mil. — Denna är en allmän landsväg, som kan resas både om sommaren och vintern, och kan man om sommartiden fara vidare från Tind eller ofvanuppgiina vägar genom Nummedal, Hallingdal och Valdres till Vaage i Guldbrandsdalen, och därefter till TRONDHEIM eller till MOLDE.
- 3) Tind och Guthe äro de högste fjäll i landet.

Från CHRISTIANSAND genom RAA-
BØYGDELAUGET och öfver RØLDAL
till HARDANGER.

Till Mosby	• • • • •	1 mil
Homme	• • • • •	1 $\frac{1}{2}$
Rejersdal	• • • • •	1
Kiela	• • • • •	1 $\frac{1}{2}$
Hodne i Raabøygdelauget		1

<i>Faret eller Hordnæs</i>	I
<i>Senumb</i>	2
<i>Langerak</i>	I
<i>Bygland</i>	I
<i>Skomdal</i>	I
<i>Froysnæs</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Ouse</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Langøe</i>	I
<i>Helde</i>	I
<i>Næsset</i>	I
<i>Qvestad</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Biønneraae</i>	$2\frac{1}{4}$
<i>Bøkle</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Brevig</i>	$3\frac{1}{2}$
<i>Røldal</i>	$5\frac{1}{4}$

öfver fjellet till

<i>Harger och Segelsta</i>	2
<i>Odde i Hardanger</i>	3

Summa $34\frac{1}{4}$

A n m å r k n i n g.

Från Odde reses vidare öfver Söefjorden och Hardangerfjord till BERGEN, $12\frac{1}{2}$ mil, och blir således afståndet emellan denna stad och CHRISTIANIA $46\frac{3}{4}$ mil.

SJÖVÄG längsåt kusten från **HELGERAAE**
i Grefskapet **LAURVIG** till **EGERSUND**
och vidare, till **STAVANGER**.

(Jfr. sid. 130).

Till	<i>Langesund</i>	$\frac{1}{4}$ mil.
	<i>Kragerøe</i>	2
	<i>Øster Risøer</i>	2
	<i>Dyvaaag</i>	$2\frac{1}{2}$
	<i>Dalstøen</i>	$1\frac{1}{2}$
1)	ARENDAL	1
	<i>Grønstad</i>	$1\frac{1}{2}$
	<i>Homborsund</i>	1
	<i>Lille Sand</i>	$\frac{3}{4}$
	<i>Steenøyen</i>	$1\frac{1}{2}$
	<i>Vrenge</i>	$1\frac{1}{4}$
	CHRISTIANSAND	$\frac{3}{4}$
	<i>Heliesund</i>	2
2)	MANDAL	2
	<i>Spangereid</i>	2
	<i>Korshavn</i>	$1\frac{1}{8}$
	<i>Farsund</i>	$1\frac{1}{8}$
	Landtväg till					
	<i>Listereid</i>	1
	Sjöväg till					

Hitterøen 1 $\frac{1}{8}$

Segnestranden 1 $\frac{1}{2}$

Egersund 2 $\frac{1}{2}$

Landväg till

STAVANGER 8

Summa 37 $\frac{5}{8}$

A n m å r k n i n g a r.

- 1) En god handelstad vid Nidelfven. I granskapet finnas flera goda järnbruk och järngruvar, bland hvilka Torbiörnsboe, Frölund och Baaseland äro de förnämste.
- 2) Liten stad, som behos af köpmän, sjöfarande och lotsar, och idkar handel med timmer och andra slags skogsprodukter. Laxfisket i elfven är lönande.

SJÖVÄG från STAVANGER till TRONDHJEM.

Till Skudesnäs 4 mil

Ryvarden 3

Folgerøen 3

Bekkervigen på Selbøen 2

Bukken 2

BERGEN 2

Alvestrøm 2

Brudeknappen 1

<i>Kiilström</i>	1
<i>Skierjehavn</i>	1½
<i>Dingen</i>	1
<i>Korsund</i>	2
<i>Sauesund</i>	1
<i>Stavenæs</i>	1
<i>Funesund</i>	2
<i>Smørhavn</i>	2
<i>Rugsund</i>	2
<i>Eide vid Statland</i>	. .	2

Öfver Eidet till

<i>Enehough</i>	1½
<i>Flaavær</i>	3
<i>Valderhough</i>	4
MOLDE	6
<i>Vestad</i>	3
<i>Smørholm</i>	2½
CHRISTIANSUND	2½
<i>Skibnæs</i>	5
<i>Kongsvolden</i>	4
<i>Selven</i>	2
<i>Róberg</i>	2
TRONDHJEM	2

Summa 70½

*Postvägen från TRONDHJEM
till Vardehuus.*

Från Fjeldvigen i Nummedals Föjderi
Trondhiems Amt skjutsar posten
till Sund i Helgelands Föjderi 2 mil

<i>Sömnæs</i>	I
<i>Saalhuus</i>	I
<i>Stor Horn</i>	I
<i>Hôkholm</i>	I
<i>Vevelstad</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Môkelbostad</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Nordbostad</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Tiôtôen</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Offersôen</i>	$\frac{1}{4}$
<i>Sterôe</i>	I
<i>Sandnæs</i>	I
<i>Lien</i>	I
<i>Huglen</i>	I
<i>Sôndervalle</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Selnæs</i>	I
<i>Stuveland</i>	I
<i>Tônnes</i>	I
<i>Sôr Gierôe</i>	I
<i>Slipnæs</i>	$1\frac{1}{2}$

<i>Nord Valle</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Sör Fore</i>	I
<i>Grimstad</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Nord Fore</i>	I
<i>Mornæs i Saltenfjorderi</i>					2
<i>Hernæs</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Rónvigen</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Muul Strand</i>	I
<i>Strandaae</i>	I
<i>Lokviig</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Haasand</i>	$\frac{1}{4}$
<i>Oosfjord</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Sórfjord</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Skielvenid</i>	I
<i>Leervig</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Houg</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Rótnæs</i>	$\frac{1}{2}$
<i>Næs</i>	I
<i>Udeide</i>	I
<i>Nordkile</i>	I
<i>Botten</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Valle</i>	1 $\frac{1}{2}$
<i>Skarrstad</i>	$\frac{3}{4}$

<i>Melsbo</i>	1
<i>Steensland</i>	1
<i>Store och Lille Skou</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Fornæs</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Finland</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Olderen</i>	$1\frac{3}{4}$
<i>Gebostad</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Vang</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Teinsker</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Andsnes</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Tisnes</i>	1
<i>Tónsnes</i>	1
<i>Svarveren</i>	1
<i>Olderviig</i>	1
<i>Svensby</i>	1
<i>Kobbenes</i>	1
<i>Elvejord</i>	1
<i>Rotsund</i>	$2\frac{1}{4}$
<i>Mikelviig</i>	1
<i>Skiervøe</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Spilderen</i>	2
<i>Alteidet</i>	1
1) <i>Talvig</i>	3

2) <i>Altengaard</i>	1
<i>Lerritzfjord</i>	3
<i>Hammerfest</i>	3
<i>Maasøe</i>	5
<i>Kielviig</i>	2
<i>Kiøllefjord</i>	2½
<i>Ommegang</i>	4
<i>Makur</i>	4
3) <i>Vardøe</i>	4
Summa		96½

A m å r k n i n g a r.

1) Talvig har en ypperlig hamn och betydlig handel med torr och salt fisk, tran, fjåder, dun, hudar, skinn m. m. Vid Maasøe är åfven god hamn och handel.

2) Denna gård är boställe för Amtmannen öfver Finmarken. Vidare hårom kan läsas i Sköldebrands Voyage au Cap Nord.

3) På denna ö ligger kastellet Vårdehuus, som är den yttersta fästning emot norrpolen. Ön har god hamn och bebos af fiskare.

NB. Både sjö- och landtmilen i Norrige äro af mycket olika längd. På östra kusten blir hvar sjömil beräknad till 1¼ å 1½ Dansk mil; men är vester ut och mot norden mycket längre, åfvensom på fjårdarne, så att hvar mil utgör nära 2 Danska.

VÅGEN till NORRIGE från närmast gränsen belägne SVENSKA STÄDER.

I. Från GÖTHEBORG (jfr. Sid. 12).

Till KONGELF $1\frac{7}{8}$

Hede $1\frac{1}{8}$

Bäck $\frac{7}{8}$

Holmen $1\frac{1}{8}$

Åsen $1\frac{3}{8}$

Grohed $1\frac{1}{2}$

Genum UDDEVALLA.

Herrstad $1\frac{1}{2}$

Qvistrum $1\frac{1}{2}$

Svarteborg $1\frac{1}{4}$

Rabalshede I

Hede $1\frac{1}{4}$

Skållered $1\frac{5}{8}$

Vik $\frac{3}{4}$

Eist I

Hogdal I

Svinesund I

Helle (i Norge) $\frac{1}{2}$

Summa $19\frac{3}{8}$

2. Från *ÅMÅL*

a) till FREDRIKSHALL.

Till <i>Torpane</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Hensbyn</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Fjåll</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Taxviken</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Vagnet</i>	1
<i>Onsjön</i>	$\frac{3}{4}$
*) <i>Vestra Edet</i>	$\frac{1}{4}$
<i>Råfmarken</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Rörvik</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Solhems Tull</i>	$\frac{1}{2}$
FREDRIKSHALL	3
Summa	$13\frac{3}{8}$

A n m ä r k n i n g.

- *) Härifrån kan ock resas direkte till Jakobsruds tull 2 mil, eller ock till Tofteström, 1 mil, och Loviseholms bruk i gränsen $\frac{1}{2}$ mil.
-

b) Till Håns Tull på Norska gränsen.

Till Grönsjön	$1\frac{1}{2}$ mil
Björbyn	1
Rösbyn	$1\frac{1}{4}$
Jåmnamon	$1\frac{1}{2}$
Svensbyn	$\frac{3}{4}$
Lofverhågen	$1\frac{1}{4}$
Årjånge	$\frac{3}{4}$
Bäckehvarf	1
Tveten	$\frac{3}{4}$
Bön	1
Håns Tull	$\frac{3}{8}$
Summa	$11\frac{1}{8}$ mil

A n m å r k n i n g.

Från Hånstull går bivåg till Björnstad i Norge, hvarigenom man är på stora vägen till FREDERIKSTAD, eller uppåt landet till Blakier (Se sid. 128).

3. Från CARLSTAD

a) förbi *Eda Skans*.

Till <i>Lillnor</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Malsjö</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Degerby</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Fjôle</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Söltersbol</i>	I
<i>Töresbol</i>	$1\frac{1}{8}$
<i>Fróbol</i>	I
<i>Oltebol</i>	I
<i>Åmått</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Haga och Eda skans</i>	I
<i>Morast</i>	I
<i>Magnor (i Norge)</i>	I
Summa		$13\frac{1}{8}$

b) Långa uppåt *Claraelfven*.

Till <i>Stodene</i>	I mil
<i>Östra Deje</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Nordsjötorp</i>	I

<i>Prestbol</i>	I
<i>Ölsåter</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Bogerud</i>	$1\frac{7}{8}$
<i>Råda</i>	$1\frac{5}{8}$
<i>Sköga</i>	I
<i>Nås</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Fastnås</i>	$1\frac{1}{4}$
<i>Grafol</i>	I
<i>Vårnås</i> eller <i>Stöllet</i> .	I
<i>Munkebol</i>	$\frac{3}{4}$
<i>Amneryd</i> eller <i>Backa</i> .	$\frac{7}{8}$
<i>Persby</i> eller <i>Långef</i> .	I
<i>Gunnby</i> eller <i>Sysslebäck</i>	I
<i>Långflo</i> hemman vid	
Norska gränsen .	$4\frac{1}{2}$
Summa	23

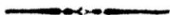
4. Från ÖSTERSUND.

Till <i>Stocke</i>	$\frac{1}{2}$ mil
<i>Trusta</i>	I
<i>Faxelfven</i>	$1\frac{1}{2}$
<i>Berge</i>	$1\frac{3}{4}$

<i>Upland</i>	$2\frac{1}{4}$
<i>Stamgärde</i>	2
*) <i>Sta</i>	$2\frac{3}{4}$
<i>Skalfstugan</i>	$3\frac{3}{4}$
<i>Sal (i Norge)</i>	2
Summa						$17\frac{1}{2}$

A n m å r k n i n g.

Här grenar sig vägen, och går till Vallerna $1\frac{1}{4}$, och derifrån in i Norrige, antingen till Tyedal $7\frac{1}{4}$, eller uppåt öfver fjällen till Nustad; då till gränsen irån Vallerna blir 6 mil.

Sista Skjutsförordningen för Norrige.

Vi Carl, af Guds Naade, Konge til Sverrig och Norge, de Gothers og Venders &c. &c. &c., Hertug til Slesvig; Holsteen, Stormarn og Ditmarsken, Greve til Oldenborg og Delmenhorst &c. &c.

Gjøre vitterligt: At Vi have fundet for godt at fastsætte, at Pengeskydsen i Vort Rige Norge, fra denne Placats Kundgjörelse af og indtil videre, skal betales saaledes:

A) For Befordring til Lands:

- 1) Fra Kjöbstæderne, forsaavidt der ikke for et eller andet Sted ved specielle Bestemmelser maatte være fastsat en höiere Betaling, med 2 Rbdl. N. V. pr. Hest pr. Miil.
- 2) Paa Hovedlandeveien fra Vestgaard til Christiania, samt derfra til Drammen, alt-saa paa efterskrevne Skiftesteder: Vestgaard, Guslund, Thunöe, Borge, Kjölberghroe, Carlshuus, Dellingen, Soner, Sundbye, Korsegaarden, Skydsjordet, Prindsdal, Ravensborg og Gjellebæk samt paa Skiftestedet Grorud paa den Trondhjemske Kongevei, betales pr. Hest pr. Miil 1 Rbdl. 32 Skill. N. V.
- 3) Paa alle andre Skiftesteder i Riget pr. Hest pr. Miil 1 Rbdl. N. V.

- 4) I Tilsigelsespenge betales pr. Hest 6 Rbsk. N. V.
- 5) I Leie af Redskaper betales for en fiirhjulet Vogn pr. Miil 16 Rbsk. N. V.
For en tohjulet Vogn pr. Miil 8 Rbsk. N. V.
For en Slæde, Ridesale eller Sele pr. Miil 8 Rbsk. N. V.

B) For Befordring til Vands:

For hver Mand pr. Miil 36 Rbsk. N. V.

I Leie af Baaden:

For en fiiraaret Baad pr. Miil 6 Rbsk. N. V.

sexaaret ditto . . 8 — — —

otteaaret d:o . . 12 — — —

I Tilsigelsespenge pr. Baad 6 — — —

For en Hest, som forspændes en Reisekjærre, Bredslæde eller ethvert andet Kjöretöi, som kan benyttes af to Personer, og hvormed virkeligen tvende Reisende fremføres, betales halvanden Skyds. Benyttes derimod sådant Kjöretöi ikkuns af een Reisende, da betales derfor blot som for enkelt Skyds.

Den militaire Transportskyds betales lige med Pengeskydsen.

Iövrigt forblive fölgende ved Placaten af 23de Juli 1813 fastsatte Bestemmelser fremdeles i Kraft:

- 1) Da Pengeskydsens Hensigt ikkun er dermed at befordre Reisende og dissers Bagage, saa kan Kjöbmandsvare eller Flytte-

gods ikke tilkomme Skyds, og maa fölgelig Enhver, som sender Vare eller Gods igjennem Landet, selv træffe Accord om Betalingen for Frembringelsen, hvorhos bestemmes, hvad den Reisendes Bagage angaaer, at der paa Kjærre med een Hest ikke maa læsses mere end 1 Skpd., paa Kariol med een Person kun 4 Lpd., og paa Hest med Mand kun 2 Lpd. Vegt.

- 2) Den Reisende, som har Forbud, og hvis Forbud kommer til Skydsskiftestedet 3 Timer, förend Skydsen skal möde, maa ikke opholdes. Skeer det, og det paa klages, saa forvirker den Skyldige, hvad enten det er Skydsskafferen eller den Skydspligtige, 2 Rbdl. i Böder for hver Hest. Kommer den Reisende ikke til foreskrevne Tid, men opholder den Skydsende længre end 2 Timer, da godtgjøres denne for hver Hest 16 Rbsk. og bör Befordring ikke tilstedes, förend denne Godtgjökelse er betalt. Udebliver den Reisende længere end 3 Timer, og den Skydsende ikke vil opholde sig længere, staaer det ham frit for at tage hjem igjen, og den Reisende bliver ikke destomindre ved sin Ankomst pligtig til ei alene att oppebie ny Tilsigelse af Skyds, men endog at betale den Skydsende for 3 Timers Ophold med 24 Rbsk. for hver Hest.

- 3) Skydsskafferne ere pligtige til at opholde sig ved Skydsstationerne, og maae have Skydsen tilstede for de Reisende, som intet Forbud have, inden een Time, hvor Skydsen ligger en Fjerdedeel Miil borte; inden halvanden Time, hvor Skydsen ligger en halv Miil borte, og inden halvtredie Time, hvor Skydsen ligger indtil een Miil borte. Forvoldes den Reisende længere Ophold, saa böder den Skyldige, enten det er Skydsskafferens eller den Skydsende, hver i Rbd. for hver Time, Opholdet vedvarer, hvormed Gjæstgiverne före Opsyn og anmærke Samme i Dagregisteret.
- 4) Skulde nogen af de Skydsgjörönde enten negte at möde, eller udeblive, naar han er tilsagt, saa forvirker han i förste Tilfælde 10 Rbd. N. V., og i sidste 4 Rbd. N. V., for hver Time, han udebliver over den i næstforestaaende Artikel foreskrevne Tid; og bliver det derhos Skydsskafferens Pligt, naar 2 Timer ere forlöbne, at tilsige den Reisende Befördring for accorderet Betaling, hvilken Betaling skal erstattes af den Udeblivende, og udpantes tilligemed Böderne; ligesom den Udeblivende desuden skal i Omgangen atter tilsiges at gjöre sin Skyds, hvormed Gjæstgiveren förer Opsyn og anmærker Samme

i Dagregisteret. Det samme gjælder om Udeblivelse af den tilsagte Befordring, naar den Reisende har Forbud, saaledes, at Skydsskafferen stedse haver at være betænkt paa Befordring for accorderet Betaling til Forebyggelse af videre Ophold.

- 5) Befordringen agtes god og forsvarlig, naar en Miil om Sommeren kan opvindes udi 1½ Time, og om Vinteren paa godt Före i 1 Time, og hastigere Fremkomst maa den Reisende ikke æske. I Uföre derimod tages Hensyn til Muligheden og Hestens Vedligeholdelse.
- 6) Mishandles nogen Skydsgjørendes Hest og drives over Kræfter, saa Gjæstgiveren og tvende Mænd kan skjønne dette at være Tilfældet, da skal den Reisende betale Skaden efter disse Mænds Vurdering, og ikke tilstedes videre Befordring, förend Betaling er skeet; dog forbliver SkadesErstatningen henliggende i 4 Uger hos Gjæstgiveren, paa det at den Reisende nærmere kan paaanke Sagen.
- 7) Finder den Reisende sig beföiet at klage over Ophold eller anden urigtig Behandling, saa skal han bemærke dette og dem, det egentligen gjælder, i Dagregisteret, og kalde Gjæstgiveren eller en anden uvedkommende Mand til Vitterlighed, som tillige underskriver med den Klagende, da de

Skyldige efter Sagens Omstændigheder skulle straffes.

8) De Reisende ere pligtige til at indføre hvor mange Heste de bruge, hvad Tid de komme, og naar de igjen reise; og hvis de Reisende af fremmede Nationer ikke ere Sproget saa mægtige, at denne deres Pligt kan betydes dem, saa skal Gjæstgiveren iagttage dette til Ordens Haandhævelse, og i Tilfælde af Forsømmelse böde hver Gang 1 Rbdl.

9) Böderne, som Gjæstgiveren og de Skydsgjørende forverke, tilfalde Skydsskafferen for een Trediepart og Vei-Cassen for to Tredieparter; men Böderne, som Skydsskafferen forvirker, tilfalde Gjæstgiveren for en Trediepart og Vei-Cassen to Tredieparter.

Hvorefter alle Vedkommende sig underdanigst have at rette.

Givet i Christiania d. 17 Febr. 1815.

Under Rigets Segl.

(L. S.)

Efter Hans Majestæt Kongens naadigste Befaling.

H. H. von Essen.

Jonas Collet.

H. Wedel-Jarlsberg.

D. Hegerman.

Treschow.

Diriks.

P. C. Holst.

Innehåll.

Allmänna uppgifter . . .	Sid. 113
Vägen från Svinesund	
till CHRISTIANIA . . .	— 117
En annan väg . . .	— 118
Blakier . . .	— 128
Vägen från CHRISTIANIA	
till BERGEN . . .	— 119
TRONDHIEM . . .	— 121
CHRISTIANSAND och	
STAVANGER . . .	— 123
Kongsvinger . . .	— 126
Vägen från BERGEN	
till STAVANGER . . .	— 127
Vägen till Røraas Kopparverk och	
TRONDHIEM . . .	— 129
Sjövåg emellan Helgeraaen och	
CHRISTIANSAND, . . .	— 130
Vägen från FREDERIKSHALD förbi	
Rackestad till Kongs-	
vinger . . .	— 131
Vägen från TRONDHIEM	
till MOLDE . . .	— 132
Nordlanden . . .	— 133
Vägen från CHRISTIANSAND genom	
Raabøygdelauget och	
Öfra Tellemarken till	
Tind eller KONGSBERG . . .	— 134

Genom Raaböygdelauget och öfver Rôldal till Hardanger . . .	— 136
Sjövåg längsat Kusten från Hel- geraae till Eger- sund och vidare till STAVANGER . . .	— 138
Sjövåg från STAVANGER till TRONDHIEM . . .	— 139
Postvägen från TRONDHIEM till Vardehuus . . .	— 141

Väg till *Norrige* från närmast gränsen
belägne *Svenska städer*.

1. Från GÖTHEBORG .	Sid. 145
2. — ÅMÅL	
a) till Frederikshall .	— 146
b) Håns Tull .	— 147
3. Från CARLSTAD	
a) förbi Eda skans .	— 148
b) Längs uppåt Clarelfven —	—
4. Från ÖSTERSUND .	— 149
Sista Skjutsförordningen för Norrige	151

N å g r a

V I S O R

o c h

S m å s a k e r

till

Tidsfördrif på Resor.

Cantantes minus via lædet.

VIRGIL.

Reseregior.

Ja visst går resan genom lifvet
 bra tungt och rasande ibland:
 men säkert den mötsatsen blifvit,
 om man for jemt med glas i hand.
 Förjåfves geografen skrifver
 till Cap de bonne vågvisare;
 jag svår, att Bachi karta blifver
 till nōjets land den såkraste.

Der prickas ut kalas, som ståder,
 vid kvarje bål år milstation,
 hvart glas ger voiturn en fjåder,
 hvar vård har hållkarls profession;
 till kōrsven skall du vānskap finna,
 till spiseld hvarje flickas barn,
 till nattqvarter din ålskarinna,
 till örngått hennes mjuka arm.

Om du så genom lifvet rullar
 med samvetsfred i kompani,
 du slippar aggets lömska tullar
 och alla lymlars prejeri.
 Och står en usling sist vid vågen,
 med trasig rock och lyftad hatt,
 sätt dig uti hans cas, förlågen,
 och gif, sen reser du så gladt!

Den Svenska Visan.

Bland alla land på denna jord,
 det bästa är Norden, vår Svenska Nord,
 så rik på himlens häfvor;
 der fins ej Söderns öfverflöd,
 men jern och karlar, malt och bröd,
 och flickor sen Gudsgåfvor.

Bland alla språk på denna jord,
 det bästa är Språket i Sverges Nord:
 det har sin stråfva sida;
 men ordet aldrig brista kan,
 der hjertan tala med hvarann,
 som njuta eller lida.

Bland alla flickor på vår jord,
 den bästa är flickan i Sverges Nord,
 en nattfiol i lunden;
 den doftar skönt, men lagom blott,
 har ej, som rosen, törnen fått,
 och blommar långa stunden.

Bland alla hustrur på vår jord,
 den bästa är hustrun i Sverges Nord,
 så utan till som innan;
 hon skaffar hemma, god som gull,
 sin gryta och sin vagga full,
 och gör en hjälp af qvinnan.

Bland alla seder på vår jord,
 den bästa är seden i Sverges Nord,
 en sed af ägta slaget;
 frisk kropp och själ, och hyddans frid,
 och skämt och allvar i sin tid,
 och bågarn rundt kring laget.

Ja, lefve all den vida jord!
 den bästa för Svensken är Sverges Nord,
 han håller den i heder,
 och lemnar gerna grannen rätt,
 att välja land och lefnadssått
 och byta tro och seder.

Valerius,

Vid återseendet af min Fosterbygd.

I denna nejd min barndomstid,
 snabbt som en morgondröm, försvunnit,
 och här den sanna hjertats frid,
 ack! länge saknad, för jag funnit.

På denna blomsterhöljda vall
 var tummelplatsen i taktiken,
 och der, i silverbäckens svall,
 hvad vidsträckt fält för mekaniken!

I snaror här kring denna dam
kneps siskan, hånplingen och skrikan,
och der, i pilens gröpta stam,
hölls mången dråpelig predikan.

Ån denna almen är sig lik!
För hvar den gång jag soln här mötte,
och med min flöjt och grammatik
helt sorglöst morgonen förnötte!

Här, utan etikett och tvång,
hvertill vi sedan blifvit vanda,
förr arm i arm, så mången gång,
vi gingo, du och jag, Amanda.

Jag mins, som om det händt i går,
då först jag styrde ut i verlden,
hur öm skilsmessan var och svår,
och här var den, vid dessa gården.

Just här stod du, och der min' Far —
och du och jag, ack, hvad vi greto!
och just vid denna grind det var,
vi ur hvarandras famn oss sletto.

Och alla ungdomsvännerne,
så pröfvadt redliga och ömma!
ån tycks mig dem kring kårren se,
bedyra att mig aldrig glömma.

På kullen der, som höjer sig,
utmed den murkna ekestubben,
då sist mot stan jag vände mig,
stod, vinkande och ensam, Gubben.

Nu, efter tie långa år,
min fosterbygd jag åter skådar:
en hugkomst, vid hvart fjåt jag går,
den mig af flyktad sällhet bådär.

Här står jag åter hos min Far;
men hvilken tomhets qval jag känner!
Amanda! hvar år du och hvar
min ungdoms muntra, trogna vänner?

Amanda! samma ålskaren,
i trots af lidelser och smårta!
Kamrater! samma ungdomsvän
med samma tånkesätt och hjerta!

Förjåfves! — grafvens kalla famn
en del i lifvets blomning skördat;
och andra lömskt, i lyckans hamn,
förflutna minnens oskuld mördat.

Hur afvundsvärd min barndoms lott!
hur säll min lefnads första ljusning!]
Gif mig igen min oskuld blott,
Amanda och min ungdoms kjusning!

Skeppsarten.

Jag helsar dig, fredliga flagga!
 Kom, vimplade skepp, kom alt vagga
 de ålskande, slummande tryggt:
 o! gunga oss sakta på fjåden,
 till hamnen vid slutet af verlden,
 o! kom och bevinga vår flykt!

Vi foro och foro på vågor,
 der sprungo, vid nattliga lågor,
 försilfrade fiskarne fram.
 Vi foro så sött genom ångar,
 der båddade blommorna sångar,
 der drucko vid stränderna lam.

På däck et vi lekte förtroligt,
 vi hade så roligt, så roligt,
 vi lärde åt bergen vårt namn;
 vi blåste på hornen i sundet,
 vi sjöngo en psalm invid grundet,
 och jag höll min flicka i famn.

I skuggan af hångande segel
 stod bøljangs omätliga spegel,
 den stjernorna dansade på;
 vi njöto, vi njöto minuten,
 högt öfver oss himlen låg sluten,
 och jag var derinne ändå.

Den tiden var lycklig; o! blicka
 ur tårar, min rodnande flicka,

och säg: den var lycklig för mig!
 Då låter jag stormarne strida,
 jag sätter mig glad vid din sida,
 och far genom lifvet med dig.

Valerius,

Vattnet och Vinet.

Hvad vattnet gör ondt, och hvad vinet
 gör godt,
 är satsen, jag tänker förklara;
 en sanning, den verlden, så länge hon stått,
 fått glad eller sorgsen erfara.
 När Gud ville straffa der syndiga jord,
 han henne i vatten fördränkte:
 att visa sin godhet och hålla sitt ord,
 de trogna han drufvorna skänkte.

Historien af ljusa exempel är full:
 se vattnet i störtfloder hvälfva
 de dödliges fåsten och ståder omkull,
 och vinet blott menskorna sjelfva.
 Förjäfves naturen sin rikedom slöst,
 och vingårdar strött på Madera;
 ett strömfall från bergen slet vinlandet löst,
 och drufvan ej vexer der mera.

Professor Sokrat, som höll skola och tal,
 och ålskade ungdom och boken,
 förtjent dricka döden ur samma pokal,
 hvarur han drack vatten, den token:
 han lefvat ännu — så framt ödet förskönt
 hans där för Xantipp eller pesten —
 om han i en cyperiål hade försont
 sin fiende, öfverstafristen.

Fransoser och Engelsmän tvista och slåss,
 hvarom är väl frågan? Om vatten.
 Hvem hafvet beherskar, gör lika för oss;
 vi misunna ingen den skatten:
 men vore kånalen en rykande bål,
 så skulle han tömmas i draget,
 och hjälptroppar, våpnade blott med en skål,
 befordra landstigningsförslaget.

Håll vinglasset fullt mot din fiendes mun,
 så upphôr han gråla och skrika;
 soldater, som slagits vid Stortorget's brunn,
 på närmaste krog sig förlika.
 Knappt menniskor känna hvarann förrån då,
 när vinet fortrolighet föder;
 i vatten blott Christendomsbröder, vi få:
 i vin få vi riktiga bröder.

Af vatten blir kinden förtvinad och blek:
 af vin blir hon rödlett och frodig;
 af vatten blir själen förlamad och vek:
 af vin blir hon verksam och modig.

Vinet och Vattnet.

II vad vinet gör ondt och hvad vattnet gör
godt,

år satsen, jag tänker försvara,
en sanning, som den der ett rus sig har fått,
får följande dagen erfara.

Hur lycklig gick Adam med Eva vid Phrat,
när de drucko vatten ur floden!

Sen fan, skapt som rankan, dem spelte ett spratt,
kom synden och spetsglas i moden.

Vi lära oss tydligt och klart i Guds ord,
att vinet förslöar vår tanka;
att trälar ej funnos på Guds gröna jord,
förrn Noach planterat sin ranka;
att Loth var anständig så länge han fann
för godt att blott vatten förtåra;
men fick knapt af döttnarne vin förrän han
gick mågarnes rätt något nära.

Historien vittnar om Kungar ännu,
som gått öfver floder på prämar;
men en har ej drunknat i vatten mot sju,
som drunknat i mjödkar och åmar.
När Nero i fyllan med eldbranden for
i Rom att förödelse bära,
hvad vinet gjort skadan förbannade stor,
om Tibern ej varit så nära!

Ej någonsin vattenflod störtat omkull
 vinstockarne uppå Madera,
 om ågarn, istället att supa sig full,
 gjort aflopp och diken med mera.
 Nu stanna soldater vid stortorgets pump
 att vatten åt bindmössor hvålfva;
 om, posito, vatten blef vin af en slump,
 de pumpade allt i sig sjelfva.

Ett medel du åger att pröfva din vån,
 att honom med vatten traktera;
 ty om han får vin, och han kommer igen,
 så är det blott för att få mera.
 Drink vatten, och blodet omlöper så qvickt;
 drick vin — så får nåsan karbunklar;
 det ger hemorrhojder, förstoppning och gikt,
 förnuftet och synen fördunklar.

Sått vin för poeten — han rimmar en skål:
 vid vatten för priset han qvåder;
 för sångarns sött vin — och hans sång blir ett skrål:
 vid vatten melodiskt han glåder.
 Gif statsmannen vin — och han glömmmer vårt vål:
 gif vatten — och planen blir redig;
 lät pöbeln få vin — den gör buller och grål;
 gif vatten — den håller sig sedig.

Gif bigtfadren vin — och han går med sin
 l. jord

att valsa kring gyllene kalffven;
 gif vatten — och han skall förkunna Guds ord
 så, att det ger genljud i hvalffven.

Slå vin i fôr bonden — och han allt fôr ett
 skall sitta och gorma på krogen;
 gif vatten — och han i sin anletessvett
 skall tråka vid spaden och plogen.

Hvad vinet gör ondt, och hvad vattnet gör
 godt,

var satsen, som skulle förklaras,
 en sanning, som af den, ett rus sig har fått,
 kan följande dagen erfaras.
 Ve den, som sin dyrkan åt vinet blott ger;
 ty den blir förbannadt bedragen,
 når vattnet, att lämna sig, tar sitt qvarter
 i bröstet och benen och magen.

Kullberg.

Kalasreglor.

Man sätter ej något i konstigt system,
 man gör inga lagar för glasen;
 men ordningen, som uti allt är beqväm,
 bör sträcka sig ock till kalasen.
 Förrn oredan nalkas med sorl och med skrik,
 ån nykter, jag tager till ordet;
 förfaren och upplyst af mycken praktik,
 jag gör några regler för bordet.

Kom tidigt till laget, ty, kommer du sent,
 du kan dig ej plåga så makligt:
 törhända blir också den sup dig förment,
 som gör allt det öfriga smakligt.
 Se anständig ut, att du ej visas bort
 af näsvisa drängar, från festen;
 stor sak sen i klädernas färg eller sort:
 tag endast den vidaste vesten.

Rifs aldrig om högsåtet — skinkan ändå
 nog hinner den blygsamma dygden;
 sätt dig der de flesta buteljerna stå,
 och der du ser utrum för brygden.
 Vålj alltid den plats, som är närmast förhand,
 helst mellan en lärd och en flicka;
 du får distraktioner och frågor ibland,
 men också du ensam får dricka.

När du vid det svigtande bordet är gäst,
 håll dig till de redbara faten;
 tag för dig af rätter, som smaka dig bäst,
 men stick ej försmådligt i maten.
 Fyll flitigt i glaset — med vin, det förstås,
 ditt quantum beror utaf tycket;
 ty mången kan tåla för litet, gunås!
 men ingen kan dricka för mycket.

All trängsel dig hindrar att kröka din arm,
 och qvåfver den slukande styrkan;
 sitt därför till bords, utan knuffar och larm,
 så rymigt och bredt, som i kyrkan:

dock att du, med känning i lovart och lå,
 kan hänvisa mållösa tolkar,
 att omärkligt röra förkjuserskans knå,
 och trycka en graune, som skolkar.

Nu bålen rörs om, och du höjer din
 sång —

sjung illa, som messande prostar:
 men sjung ingen visa, som denna, för lång,
 och tystna, då nåktergaln hostar.
 Drink tigande, fukta din strupa i fred,
 när andras af skrålandet torkar;
 när skålarne gå öfver laget, drink med:
 drink solo, när laget ej orkar.

Men allt har sin gräns. Redan glorians
 sken

i purpur kring kinderna svallar;
 njut hvilan, och sof i ett hörn, tills supén
 till nya bedrifter dig kallar.
 Sist maka dig hem på en domnande fot,
 att inom paulunen du stannar;
 och slumra och dröm om kalas — och tag mot
 en bjudning, som drömmen besannar.

Valerius.

Vintersång.

På Borea' vingar' buren,
hemskt vintren tågar an,
och dyster som naturen
blir åfven menniskan.

Af middagssoln en strimmå,
knappt sedd, förrn skyndt igen:
så moln, så frost och dånma,
sist qväll, och långsam den.

Bort öfver fjellet hviner
orkanens förebud;
bland grusade ruiner
hörs ufvens hemska ljud.

Snart midnattstimmans fasa
uppfyller land och haf,
vildt elementren rasa,
och vandrarn räds sin graf.

Ack! intet skjul han finner,
och tecken ej till stig,
och ingen månblick linner
ur molnen tränga sig! —

Af ondt och godt en blandning —
dig, Vise! frågar jag:
år ej vårt lif, i sanning,
en tråkig vinterdag?

Min Hydda.

Min hydda, fast ej grann och stor,
 är nog för mitt begär;
 bekymmer i palatset bor,
 men lugn och sällhet här.

Når ilen splittrar ekens stam,
 spars blomman vid dess fot, —
 så gömd, min lefnad skrider fram,
 trots alla skiftens hot.

Lifvets Njutning.

Sörg ei den gryende
 dagen förut!
 Njut af den flyende
 hvarje minut!
 Rosornas doft,
 drufvornas ånga
 skynda att fånga;
 yugling! de vissna: du själf är ett stoft.

Fatta det blinkande
 glaset förnöjd:
 Sjung om den vinkande
 kärlekens fröjd.
 Men då du ler,
 munter för dagen,
 skråm ej behagen;
 flydda en gång, de ej följa dig mer.

Drik ur den sparade
 ungdomens bål!
 Drick den bevarade
 oskuldens skål.
 Glädje och dygd
 elda hvarannan;
 kransad om pannan,
 visheten skämtar i vinrankens skygd.

Klinga med roliga
 vänner i lag!
 Tryck den förtroliga
 handen i dag!
 Kanske du den
 aldrig mer trycker;
 hårjaren rycker
 brud ifrån brudgum och vän ifrån vän.

Glad må du somna i
 grafven, du ock;
 känslorna domna i
 tiden åndock.
 Efter en qväll,
 måtteligt njuten,
 hjerteligt sluten,
 sofver man roligt och vaknar man säll.

J. M. Franzen

Champagnevinet.

Drick!

de förflyga, de susande
perlorna: drick!

Rörs af det glittrande skummet dit öga?
Skynda, blott vatten är kvar i en blick.
Skynda, det ädla deri, och det höga
söker du fåfångt sen anden förgick ;:

Njut!

de förloras, de tjugande
stunderne; njut!

Ytterst förfinade, känslan och löjet
reta och domna i samma minut.
Snappa behaget: det ljufvaste nöjet,
om det fördröjs, är en platthet till slut ;:

Snar

är på jorden den rusande
glädjen, ack! snar.

Fången af ynglingens sparda förhoppning
ån ur en drufva, förädlad och rar,
ån från en mun, lik en ros i sin knepping,
straxt till sitt hem öfver molnen hon far ;:

Förr och Nu.

En plågsed, knapt värdig att föras till ords,
man fann hos Förfädern, att låsa till bords
om korpar och kråkor och hela den sviten,
tills maten var kallnad och borta apptiten,

precist som ån brukas bland slödder och tross;
vi bocka oss bara, så sätta vi oss.

Den tiden var allt i orimligt skick;
ty då hvarje söndag i kyrkan man gick,
andåktigt och mangrant, när det ringde samman,
hvarsatt i sin bänk med gudsfruktan och gamman;
half elfva vi skynda att flickorna se,
att skåda paraden och ta vår diné.

Ja tusensottiser då gingo i svang;
i kyrkan satt flickan andåktigt och sang,
i hjertat var ruelse, andåkt i gesten,
med tanken på Christus, och ôgat på presten:
nu har hon sin Christus på gången bestämt,
och dit löper tanken och ôgat alltjemt.

Hvad voro den tidens spektakler? bevars!
jo Jeppe på berget — en eländig fars;
man spelade alltid så enkelt och troligt,
och blott af det rimliga hade man roligt:
nu kan ni på operan se, om ni vill,
serafer och djeftar i samma kadrill.

I dansen? var flickan behaglig och nått;
man svängde sin polska och gick menuett,
sprang blindbock tog tiden med lekar och löjen
och njöt sina samqväm med oskuld och nöjen:
bevara oss Gud från förfädernas tvång!
Kurtisen och valsen nu gå på en gå g.

Af kortspel man hade den tiden tu' sätt,
 det ena var tok och det andra trisett:
 vid brädspellet herrarne suto som bönder,
 för styfversparti't slogo knogarne sönder:
 vi spela vårt whist och vårt boston en fin —
 helt kristligt för roskull, med skillings point.

Att kallas magister och hållas för lård
 då ansågs för ära — tänk på, hvilken flård!
 I luntor och bokdam man gråfde sig neder,
 att vinna en slik och förgångelig heder:
 välsignelse öfver vår tids tolerance,
 och våra magistrars commune ignorance.

En Fåndrik den tiden var slät som en påk
 och kunde ej såga ett ord ekivok;
 med vadör som Herkules, sludror som tjuren,
 han stod uti drabbningen stadigt som muren:
 nu dansar Herr Fåndriken smalbent och nått
 premier i kadrilj, och premier i reträtt.

Och sjuhundra tjuge års Hofpredikant
 ej kände den helfvetes eldbranden Kant;
 i sammetskarpusen och bockskins stöfletter,
 han skrek: tro och tro — både dagar och nätter:
 nu skuttar Guds ord omkring stan i grå frack,
 och spelar sitt boston och gör sin attack.

Kommerseråd sparsamt den tiden man fant,
 men köpmån, hvars ord var så godt som kontant;

man satt i sin stuga och skötte sin handel,
och boden var öppen så väl som ens vandel:
nu har man grossörer, som stå sig helt godt,
sen de ett par gånger spelt fint bankerott.

I sällskp den tiden man lefde sin dag
förtroligt och sparsamt i muntrande lag;
man åt för alt mättas vid tarfliga bordet,
och blott till tacksägelsen kräfde man ordet:
nu långt öfver midnatt man göder sin kropp,
och trycker sin granne, och glömmer stå opp.

Resan Inkognito.

För långsamt färdas är ej bra,
men också allt för fort ej eller;
det visar den historia,
som jag enfaldigt här framställer.

På resan, sågs det, genom Lund —
för sanningen är jag ej borgen —
en viss Prostinna, nästan rund,
inbåddad satt i jutvagnskorgen.

Och denna korg, som vanligt är,
på fyra slitna krokar hängde,
och vid hvar stöt än här än der
sitt innehåll erbarmligt slängde.

Som kusk satt gårdens trogne drång
i söndagsdrågt med hett på öra,
gaf kamparne raskt släng på släng,
stolt af den hedern att få köra.

Det gick så herrligt i galopp,
och inett ord de talte båda,
förra Fruen, som hof sin ögon opp,
den stolta staden månne skåda.

Hör — sade hon — nu vet du, Pär,
att jag i stan har många vänner,
och att det minsta barnet der,
med ett ord sagdt, mig nästan känner;

Kör därför raskt in om dess bom,
vålt bara ej i rännstensgropar,
och framför allt, se dig ej om,
hur mycket ån man ber och ropar.

Skall ske — skrek Pär. — Vid stadens tull
så utför gatans brant han flängde,
att sätet bakut föll omkull
ur krokarne, hvarpå det hängde.

Fruen följde med, och hennes drågt
den riktning tog, som var den vissa,
uppåt — och mången oblyg flågt
sig smög — hvarthän, år lätt att gissa.

Kort! den tyngdlårans grund förstår,
kan sig inbilla hela scenen:
han vet, att den, på hufvu't står,
omöjligan kan stå på benen.

Och hvad man såg? — Det anlete,
som, då man täcks det uppenbara,
skall, enligt dom af kånare,
det största prof af vånskap vara.

Frun skrek och ropte: håll din fan!
men ännu värre körde Pelle,
och först på andra sidan stan
beslöt han rasta på ett ställe.

Hvem målar hans bestörtning, när
han fick sin kära matmor skåda
baklänges ligga si så der
i så betänkligt skick ock våda!

Med bortvånd syn och kraftigt tag
han hjälpte henne upp ur nesan;
och, sen allt makedt var i lag,
fortsätter man, i Guds namn, resan.

Till middan hunnen lyckligt fram,
just bäst man satt vid fulla bordet,
vår Prestfar hörjar under glam
så småningom att taga ordet.

Det må jag säga — yttrar han —
att Syster kom i dag beskedligt
och tidigt; men hur gick det an
att smyga genom stan så fredligt?

"Jag for i djup incognito;
(hon teg med såttet hur det hände)
det var visst svårt, men jag vill tro,
att ingen kåft i dag mig kände."

Inkognito? nej, res, min vänt
maskera dig som vår prostinna,
och folk, som känner dig igen,
du skall, trots all förklädning, finna,

Det sig begaf, att i sin bod
en Handelsman, på stora gatan,
med lyftad hand för ögat, stod
och skrek, hvem var den fångarsatan?

Jo — det var Fru Prostinnans Pär
och vagn och hela herrligheten,
men om hon sjelf satt i, det der
fick jag ej se i hastigheten.

Jo, det var hon — min syn är svag,
och hon var mig för långt ur sigtet;
nog straxt min själ, jag tyckte, jag
mig en gång förr ha sett ansigtet.

Grefvinnans Besök.

Bevars hvilket fläng både ute och innan,
hos Presten hvad stoj och hvad stök!
Ett bud hade kommit, att Nädig Grefvinnan
tänkt göra ett middagsbesök.

Pastorskan höll råd med sin dotter Lovisa
om ordning med dukning och fat;
hon ville sitt kokvet värdsamligen visa
med ståtlig välfägnad och smak.

Nu dammades salen med gamla porträtter, stamfåden iörnamst, deribland matronor med nattyg och snörda korsetter och Prester med biblar i hand.

Pastorskan påklådde sin långrock af siden, Herr Pastorn sin bästa peruk, Lovisa sin drågt, som den framfarna tiden hvar årsdag kom endast i bruk.

Nu syntes Grefvinnan och Frôken vid hagen, Herr Pastorn tillmötes dem gick, med ideligt jänk på koftanen och kragen, i städadt och presterligt skick.

På trappan med nigningar tåta och djupa stod Prestfrun så gladlynt i soln, och dotter och mor föllo ödmjukt framstupa, och kyste den grefliga kjoln.

I salen det höghorna fremmande trådde, Herr Pastorn med bugning och krus beskref, hur man underdån-hjertligt sig glådde åt åran, som skedde hans hus.

Det grefliga Herrskapet fördes till bordet; Guds gåfvor feltes ej der. Grefvinnan så nedlätet-nådigt tog ordet: bevars! hvad Ni gjort er besvär.

Pastorskans anrättning hon täcktes beprisa, fann dillköttet läckert och ungt, berömde ostkekan, och brydde Lovisa för husets vällärde Adjunkt.

Och Fröken, med fingrar, som 'snö att för-
 blinda,
 en vinge af kycklingen bröt,
 och matade stundom sin sköna Belinda,
 och föga af rätterna njöt,

De förnåma Gäster, med blick på hvarannan,
 bemärkte Herr Pastorns gestalt,
 med knifven i steken och svetten i pannan,
 och trugning och bugning vid allt.

Pastor han tog skålen med smultronen bräddad,
 allt var så hjertinnerligt undt;
 hvar talrik hon bød, som en ättehög bådadt,
 allt riktigt, tillräckligt och rundt.

Med klenåt och strufvor och pontack och
 skålar
 på tiden så länge drog ut,
 det gresliga herrskapet satt som på nålar;
 men ändlig tog måltiden slut.

In kommo nu plantor, solbrända och feta,
 framhafda af mor och af far,
 och nådiga frågor, hvad ungarne heta,
 och tröga och tölpiga svar.

Pastorskan så ärbar, med korslagde nåfvar,
 kom fram ur en stämna så mjäll
 med tal om Lovisa och syslor och våfvar,
 och kors! hvad den flickan är snäll.

Lovisa begapade Frökens garnering
och bjäfsset kring kjortel och barm
med spekulation på en dylik stoffering
till granngårdsmamsellernas harm.

Nu frambjöd hon kaffé ur kanna, som blänkte,
i gammal siratlig facon,
och ofver Herr Grefven, som fordom dens skänkte;
höll pastorn en Parentation.

Om stora bedrifter nu skar han i vexten
med värtaligt krängel och bråk,
och kryste förståndigt och späckade texten
med Skriftenes heliga språk.

Med anständig suck för den saliga döda;
Grefvinnan drog nåsduken opp,
en artighet sade för Prestfolkets möda,
bjöd afsked och tog sin sallopp.

Och Pastorn nu Grefskapet följde till lin-
den,
hans sedsamma dotter och fru
nu nego på trappan, vid porten, vid grinden,
och stå der och niga ännu.

Svenska Ölet.

Der fanns i Norden förr ett Land,
som idel Kämpar hyste,
der bragahorn och brödraband
i 'glada samqväm' lyste:

med armen fast och senig,
till hjertat barsk och enig,
der vårjde Göthen jorden.

Men ock i hydda som i slott
då Öl i hornen fylldes;
en högtidsdag i rågadt mått
med Dubbeltöl förgylldes;
och därför hjeltar föddes,
hvars mod på åran stöddes
och kroppens goda safter.

Så nya lånder funnos opp
och nya modevaror,
som gofvo folket svampig kropp
och hug till granna faror.
Vår svenska nektar glömdes,
vin, rack och kaffe tömdes,
som land och hjernor mattat.

Ja sjelfva mjödet afsked fick,
och biens millioner
med bifall ut ur landet gick
till tacksammare zoner;
men Södern åter sände,
hvad Norden förr ej kände,
i hårar kakelackor.

Dock härmed sälle voro vi,
om tvinsot, gikt, podager,
med hermorrhoider, stranguri,
ej höjde smakens lager.

Nog sjukdomskonsten vunnit,
 men mod och mårg försvunnit
 från Odens veka åtter.

Ej kämpar, grannlåtsherrar blott
 vår tids beundran väcka;
 för mōar ha vi damer fått,
 dem fikonlōf knappt tåcka;
 men Riksgåldssedelns brister,
 med foderverk och klister
 mot tidens våld vi vårde.

Men våndom till vårt Öl igen
 och fādrens enkla seder;
 så skall vårt Sverge famna mån,
 dem mōar göra heder.
 Ty drickom om med värma,
 för den, som vill oss närma,
 till Svenska åran åter!

Folksången.

Bevare Gud vår Kung!
 Gør säll vår ådle Kung!
 Lefve vår Kung!
 Bekrönt af ärans hand,
 alltid med hjertans band
 förent vid Folk och Land.
 Lefve vår Kung!

Gud, krosse hatets våld
och listen, som fördold

I mörkret går.

Stång alla sorgers tropp'
långt från Hans banas lopp;
Han är vår tröst, vårt hopp,
Hans sällhet vår.

Gud, allas hjertan rör,
att aldrig otack gör

Hans krona tung!

För Vasas ädla ått,
för vårt Regeringssätt,
för lagens helga rätt

Lefve vår Kung!

Att sin belöning nå,
Han länge helsas må

Kung, Make, Far!

För Svenska slöjders ans,
för Svenska snilletts krans,
för Svenska vapnens glans

förlång Hans dar!

Nu hvarje troget bröst
med hjerta och med röst

Hans välgång sjung!

Må tvedrågt flykten ta,
Han allas kärlek ha!

Sjung, Svenska Folk, hurra!

Lefve vår Kung!

Livets Reise.

Paa Roser kan man ei altid gaae,
thi det var Synd for de skjønne Blade;
paa Livets Reise man ofte maae
igjennem slemme Morader vade;
tidt skjære Stene vor Skoe i Stykker,
og endnu tiere Skoen trykker:
det gaaer nu saa!

Hvo eensom vandrer paa slig en Vei,
han kjedes ilde og snarlig trættes;
selv Rosens Vellugt ham fryder ei,
han saare tidlig af Dage mættes;
og naar han gammel da seer tilbage,
han öiner idel forspildte Dage;
ham gaaer det slet!

Men vi, som slynge os Arm i Arm,
og hvile ud ved hinandens Side,
og trykke Broderen til vor Barm,
naar trætte Fod vil paa Banen glide:
lad senest Alder vor Pande rynke,
med venligt Smil vi i Graven synke,
os gaaer det vel!

Hver elsket Broder, som troligen
 har delet med os vor Levned's Glæder,
 og, fjernet fra os, er end vor Ven,
 hans Minde blive vor Fryd, vor Hæder!
 Hvorhen han iler, ham Vänner möde,
 som Reisens Möje ham tro frosöde!
 det gaae ham vel!

Liebenberg.

Den Bereiste.

Hvad det vil være mig en Glæde
 igjen at see mit Födeland!
 Med Viin jeg skal min Tunge væde,
 og leve som en Herremand,
 Min lille vakkre Kone
 vil mine Dage krone
 med Löjer, Fjas og Spas og andet meer.
 Ja, Gud skee Lov! jeg har en Kone,
 hos hvem jeg vist velkommen er!
 Nu raaber de Smaa:
 "Min lille Papa!
 Hvor kommer du fra?
 vi Legetöi faae!" —

En klapper mig her,
 en kysser mig der,
 en hist en her,
 en her, en der.

Lad reise, lad reise, hvo hjemme kjeder sig!
 Jeg siger: Tak for mig!

Nu spørger Folk, hvad jeg paa Kloden
 har seet for Ting til Lands og Vands;
 jeg lyve vi, thi det er Moden
 blandt Folk, som har reist udenlands.

O kunde jeg en Krone
 hjembringe til min Kone!
 thi hvis hun havde en, hun gav mig den.
 Ja, Gud skee Lov! jeg har en Kone,
 som vist med Fryd mig seer igjen!

Hör hisset de Smaae:

”Min lille Papa!
 hvor kommer du fra?

Vi Legetöi faae!” —

En klapper mig her,
 en kysser mig der,
 en hist, en her,
 en her, en der.

Lad reise, lad reise, hvo hjemme kjeder sig;
 jeg siger: Tak for mig!

N. T. Bruun.

Virtuosen.

Jeg er en Mand, som har saa vidt omvandt,
 at ingen meer bereist man nævne kan,
 skjönt jeg ej har mit Opholdssted forandret
 fra den Tiid jeg först saae mit Födeland.

Frands Drake gik vel engang rundt om Jorden,
 og gjorde sig derved udödelig:
 men jeg, som blev bestandig her i Norden,
 den hele Jord har tidt gaaet rundt med mig.

Jeg har lært Alt, hvad Mennesker kan lære,
 og ingen Ting er bleven skjult for mig;
 selv Alchemie gör mig den störste Ære:
 sex Flasker Viin; drik dem! saa er du riig.

Jeg har seet Alt, hvad Jorden har i Eje,
 fra Kola af og indtil Kolazin;
 men af Alting dog intet kan opveje
 mod Synet af et fuldt og godt Glas Vin.

Sög, hvo som vil, en Cirkel at qvadrere;
 det fandtes ei af nogen paa vor Jord:
 men jeg har seet Qvadrater cirkulere,
 og Stuen drejes rundt omkring mit Bord.

Jeg lyver ej, ej heller vil jeg prale;
 jeg havde mig engang en lille Ruus;
 de Vises Steen, hvorum saa mange tale,
 den fandt jeg da paa Bunden af mit Kruus.

Med den kan jeg faa Griller til at vige!
 med den kan jeg faa Sorgen til at lee!
 med den kan jeg indtage hver en Pige!
 med den kan jeg forborgne Sager see!

See, Evan hist! — velkommen, Glædens
 Fader.

kom, fyld mit Bryst med jordisk Salighed!
 Din Magt jeg mig med Vellyst overlader,
 og synker Mod og Lyst og Styrke ned!

M. P. Trójel.

Den Norskes Sang.

Boer jeg paa det høje Fjeld,
 hvor en Fin skjød en Reen med sin Riffel paa
 Skien,

hvor der sprang et Kildevæld,
 og hvor Ryperne pladsked' i Lien;
 jeg med Sang vil mane frem
 hver en Skat, som laae skjult uti Klippernes
 Rivter;

jeg er glad og riig ved dem,
 kjøber Viin og klarerer Udgivter!

Klippens Top, som Granen bær,
 muntre Sjeles Fristad er;
 Verdens Tummel nedenfor
 til min skyhoje Bolig ej naaer.

Boer jeg i den lave Dal,
 hvor en Elv løber let gennem skovrige Sletter,
 hvor Lövhytten er min Sal,
 hvor den voxende Gröde mig mætter,
 hvor de muntre Faar og Lam
 trippe om, nippe Löv, og hvor Öxnene böge;
 leer jeg heit ad Modens Kram,
 og ad Renter, som Rigdom foröge,
 Fra min lave, rolige Dal
 seer jeg mange Mægtiges Fald,
 sidder paa min Tue tryg
 og udtømmer en Glædskabspokal!

Boer jeg ved den nøgne Strand,
 paa en Holm, fuld af Æg, mellem rullende Bölger,
 hvor en Fuglehær paa Vand
 Sild og Bresling og Mörten forfølger,
 trak jeg mig en Fiskedræt,
 fuld af Rogn, saa min Baad var paa Veitil at synke:
 naar jeg da er glad og mæt,
 lad den Gjerrige længe nok klynke!
 Een Ræt nok paa Nöisomheds Bord —
 Fisken svømme! — det var et Ord!
 derpaa drak jeg mig et Glas,
 sang og drak Fiskeriernes Flor!

Synger Bjerg, og Dal, og Strand!
 Guld af Bjerg, Bröd af Dal fuldt af Fiske fra
 Stranden,
 lad saa Tossen drikke Vand!
 skjenker Viin udi Glasset til Randen!
 Norges Land er ingen Örk:
 Glæden födes og der udaf selve Naturen;
 være, hvo som vil, en Tyrk!
 sidde törstig og vranten og sturen!
 Vi drak Norges Hæder og Held,
 Sang om Dal, om Strand og om Fjeld;
 Alting blomstrer for Enhver,
 som vort Land og vort Selskab har kjer!

J. Nordahl Bruun.

Den Lykkelige.

Hvor saare lidet hör der til,
 for lykkelig at være!
 et muntert Sind, en Piges Smil,
 en Ven, som gjør mig Ære,
 en Hytte, som mig skjule kan,
 sundt Bröd og Kildens klare Vand,
 saa megen Visdom, at jeg vil
 og bruger denne Lære.

Guld har sin Glands, og Magt sit Værd
 og Rang værter ingen;
 det er ret smukt at være lærd,
 men det er ikke Tingen:
 nej, skjelve ej for Daarens Dom,
 og tage Dagen som den kom,
 er meer end Guld og Ære værd,
 og det mig røver ingen.

O! naar jeg, ved Elisass Barm,
 til Kloden kunde sige:
 jeg har indsluttet i min Arm,
 o Jord, din bedste Pige!
 og saa en Ven ved Siden sad,
 som saae sig i min Lykke glad,
 jeg skulde, skjönt forladt og arm,
 ej efter mere hige.

Til eenlig Dall jeg søgte hen,
 min Haand en Hytte bygged,
 som mig, min Pige og min Ven
 indsluttet' og betrygget';
 til Frugtbarhed jeg Jorden tvang,
 og ved min Sved hans Godhed sang,
 som throner høit i Himmelen,
 og mig min Kreds betrygget.

Jeg Fader blev — de kjære Smaae
 paa omme Knæe jeg satte,
 I aa dem med samme Öine saae,
 som Gjerrige paa Skatte;

jeg ledte efter Moders Træk,
 og kyste barnlig Taare væk;
 jeg Jorden skjön, Gud god jeg saae,
 som mig paa Jorden satte,

Jeg sagde til den kjelne Tös:
 Dyd er din störste Ynde:
 og til den raske vevre Knös:
 den störste Skam at synde —
 jeg sagde til dem begge to:
 bland Livets Torne Roser groe,
 af disse pluk og Glæden ös!
 og Gud skal Eder ynde.

Zetlitz.

Opmuntring til Glæde.

Til Glæde, Nordens raske Söner!
 See! Evan vores Tid belønner!
 op, syng enhver, som synge kan!
 lad Daaren sig med Griller plage!
 mon han kan Sorgerne forjage
 ved Graad og ved at drikke Vand? ;:

Chor.

Nej dertil er han ej istand,

Vort Liv skal ikkun os fornöje;
 hvo veed, hvad Skjæbnen vil tilföje?
 hvo veed, naar vi skal vandre bort?
 See! Timer, Dage, Aar forsvinde!
 og naar vi kalde dem til Minde,
 selv Snese Aar løb saare fort! ;:

Chor.

Ja, Venner! ja, vort Liv er kort.

Og naar vor Stjerne da nedglider,
 og naar den dybt i Vesten sidder,
 og naar dens sidste Glimt vi seer;
 da skal os dog den Tanke fryde:
 den smilte sødt i det den flyede,
 endskjönt den smiler aldrig meer! ;:

Chor.

O, Tanke! o, hvor sød du er!

Op, Venner! glemmer derfor ikke,
 at nytte Glædens Öjeblikke!
 de saare hastigt svinde hen;
 flye Sorg og hver unyttig Kløge!
 den Dag, som først er lagt tilbage,
 den kommer aldrig mer igjen ;:

Chor.

Skaal for hver Glædens hulde Ven!

Rohde.

Livets Nydelse.

Nyd Livets korte Morgenrøde,
 og strøe med Roser dine Fjed,
 mens dine Ungdomskinder gløde
 af Sundhed, Liv og Munterhed!
 Alt medens Kloden tumlet har
 Ungdomens Kjephest Glæden var.

Paa Glædens Throne søg dit Sæde,
 glem hvad i Morgen forestaaer;
 som Nattens Maane, Støvets Glæde
 bag mørke Skyer ofte gaaer:
 og tænk, at hver en Fryd du fandt,
 bradt for dit Blik som Avnen svandt!

Tro ei Zelotens mørke Lære,
 at Himlen er den Glade vred!
 hvi skulde da vel Jorden bære
 saa mange Roser for dit Fjed?
 hvi Foraarsolen, klar og varm,
 med Vellyst fylde hver en Barm?

Dog ej din Fryd du ensom nyde!
 nei, søg den tro i Vennekreds,
 hvor hulde Glasses Toner lyde
 og hver en Barm er fro tilfreds.
 Syng stedse slig en Kjædes Priis;
 den er det sande Paradis!

Og naar engang den glade Sommer
 nedsænker sig i Tidens Skjød,
 naar Alderdommens Vinter kommer,
 önsk da at glemme hvad du nöd;
 den er den lykkelige Mand,
 som Fryd og Veemod glemme kan!

Frankenau.

Selskabssang.

Hver Glædens Ven
 og hver dens troe Veninde,
 en Krands igjen
 sig af dens Roser binde!
 Menneskets Vaar er skjön, men kort,
 faae ere Sandsernes Dage,
 ej, naar de först ere svundne bort,
 Klager dem kalde tilbage.

Ja, hver en Fryd,
 som os af Gud blev givet,
 raaber os: Nyd!
 thi kort jeg er som Livet.
 Glæden er liig en flygtig Ven,
 som paa en Reise man finder,
 og som, i det han farer hen,
 kysser os ömt og forsvinder.

Stolt er din Rang,
 o Vin, blandt Jordens Goder;
 til Spög og Sang
 og Sandhed er du Moder.
 Selv den, hvis Lod er varig Graad
 sees jo hos Druen at smile?
 finder mod hver Ulempe Raad,
 tror sig paa Roser at hvile.

Paa Fædres Viis
 nu Bæger Bæger möde!
 syng Druens Priis,
 den hvide med den röde!
 Syng hver en ædel Barm i vor Nord,
 hver som vil dele vor Glæde:
 held hver en Gjæst ved dette Bord,
 Venskabs og Enigheds Kjæde!

Frankenau.

Skaal for det smukke Kjøn.

En Skaal for den Mö paa femten Aar,
 og for den de sölvgraa Lokker krone!
 Skaal for den, som yppig Pragt attraaer!
 Skaal og for den tarvelige Kone!
 Fyld dit Glas og drik din Piges Skaal!
 Hun undskylder Alt; drik bredfuldt Maal!

Skaal for den, som Hul i Kinden har!
 Og for den, hvis Smil os ingen viser!
 Skaal for den, hvis Öine os intaer!
 Skaal den, som med eet sig heldig priser!
 Fyld dit Glas og drik din Piges Skaal!
 Hun undskylder Alt; drik bredfuldt Maal!

Skaal for den, hvis Barm er hvid som Snee!
 Og for den, hvis Huud er brunn som Læder!
 Konens Skaal, hvis Ansigt röber Ve!
 Pigens med, som kjender ikkun Glæder!
 Fyld dit Glas og drik din Piges Skaal!
 Hun undskylder Alt; drik bredfuldt Maal!

Lad dem være smalle, tykke, smaae,
 Unge, gamle, det mig bryder ikke!
 Lad os Glasset fuldt til Randen faae,
 Saa vi ud vil for dem alle drikke!
 Fyld dit Glas og drik din Piges Skaal!
 Hun undskylder Alt; drik bredfuldt Maal!

Thoroup.

Fordum.

Hvor herligt, herligt gik det til
 i fordums Tid, för Thee og Spil
 og Titler kom i Mode!

Da sadde Nordens stærke Mænd
ved Egebordet, Ven hos Ven,
de sang og drak og sang igen,
og priste Landets Gode.

De drak af pælemaalte Kruus,
de sang om Kongen og hans Huus,
og bød ham leve længe.
Af Sangen glad, af Glæden varm,
gik hver til sit, med modig Barm,
faldt om i Konens aabne Arm:
det spaade raske Drenge.

De Drenge trivtes, voxte op
med mandig Smil i fyrig Krop,
til Held for Fædrehuset.
Kom Fjenden, strax de droge frem,
og Mod og Styrke drog med dem;
de sloge, bare Seiren hjem,
og sang igjen, ved Kruset.

O! gyldne Skik, som, Norden god,
gav Folket Rødme, Styrke, Mod,
og Landet Held og Hæder:
hvi blev du ej bestandig ved
At muntre trofast Enighed,
og adle Nordens Herlighed
Ved jævne, stolte Glæder?

Hun kom — den kjæle Blødhed kom,
og Cimbrens Skikke støbtes om,

og bleve nu saa sære.

Alting blev Tvang; det kaldtes stort,
 At gabe Mod og Styrke bort
 ved Snese Rætter, Vand og Kort;
 og stor vil hver Mand være.

Mon Moden, Vandet, Rangen gjør,
 at Dværge fødes der, hvor før
 en Kjæmpeslægt blev baaren,
 Hiin gamle Gubbes blotte Bryst
 böd Trots mod Snee, mod Kamp og Dyst:
 nu zitrer Jaukerns skjulte Bryst
 i Fred og midt om Vaaren.

Hör, Venner! kjække Venner! vi
 vil spotte Modens Aberie,
 den kun med Haanhed lönner;
 at gabe om et kjedsomt Bord,
 ved Kunst og Tvang at synes stor:
 er det for Folk, der boe i Nord?
 er det for Cimbrens Sønner?

Nej, bort med Sybariters Skik!
 kom du igjen, du gamle Skik,
 der gavnte vore Fædre!
 ei vil vi qvæle os med Rang,
 men hædre Pligt og hade Tvang,
 saa samles man ved Viin og Sang,
 og da gaaer Alting bedre.

Malling.

Oltidens Skikke.

Oltiden^s havde en god Skik:
 Arbeide maatte krydre Maden;
 Fyrsterne selv bag Ploven gik,
 pakkede Kornet selv i Laden.
 Smaaherrer! kjende J Lee eller Lo?
 Kunne J tærskes for Föden? jo, jo!
 Sulte J maatte, om det gik
 efter hiin gamle gode skik.

Oldtiden havde nok en god Skik:
 Huuslighed klædte en Fyrstinde:
 til al den Stads, hvori hun gik,
 selv Hendes Höihed maatte spinde!
 Smaapiger bruge nu Födderne nok;
 mon de kan dreje den snurrende Rok?
 Særkelös bleve de, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik.

Mage dertil var denne Skik:
 Frökener gjorde Huset Nytte,
 malkede selv en Lædskedrik,
 satte den frem i reenlig Bötte.
 Bötter og Melk er for Bönder og Fæ,
 Fröken og Junker er skaaren af Træ,
 Kjæmper vi havde, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik.

Ej at forglemme den skjønne Skik:
 Love og Folk var', lige gode,

Redelighed var Politik,
 Dannemænd da hverandre troede:
 Nu har vi Jura og Statskunst og Eed,
 ingen for smukke Folk sikker sig veed.
 O, hvilken Lykke, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik!

Hörer Börnlille! nok en Skik:
 gjæstfri Velkomst löste Tungen,
 Hjertet blev varmt ved Fædres Drik,
 Latter og Omqvæd rensede Lungen:
 Nu har man glimrende koldt Assemblée,
 ligesom Maaneskin spiller paa Snee.
 O hvor langt bedre, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik!

End ydermere var det og Skik:
 Fjas hedde Fjas og ej Fadaise,
 ingen da Navn af Autor fik,
 förend han havde lært at læse.
 Nu skriver hver, som kan slikke en Pen,
 piner sin Muse og trætter sin Ven,
 Vel vore Ören, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik.

Item var det og Oltidens Skik:
 Konen til takke tog med Manden;
 han ikke efter Friller gik,
 hun lod ham have Ro i Panden;
 Konen nu kjelent som Vagtelen slaaer,
 Manden nu lönlige paa Dumpejagt gaaer.

Vel vore Glutter, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik!

Priselig var og denne Skik:
 Pigerne kom lidt seent til Dandsen;
 sjelden de sig en Skovtour fik;
 de bar med Rette Hæderskrandsen:
 Bruden nu hopper saa kyndig i Seng,
 skjenker sin Mand en femmaaneders Dreng.
 Vel mangen Brudgom, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik!

Hörer endnu en herlig Skik:
 Brudgom og Brud var' lige sunde;
 Konen hvert Aar en Arving fik,
 otte Punds Karle, röde, runde:
 hun ingen Helbred og han ingen Marv,
 hvad kan de gjöre til Fædrelands Tarv?
 Vel Efterslægten, om det gik
 efter hiin gamle gode Skik!

Endelig var det og Oltidens Skik:
 Dötrene maatte lave Maden,
 Blev fra Parnas og Pikenik,
 Söndägen saaes de kun paa Gaden;
 Nu har de Fölelse, Læsning og Vid,
 kan ikke sætte en Gaas paa et Spid;
 Vee vore Piger, om det gik
 efter hiin gode gamle Skik!

To de.

Damernes Skaal.

Og nu en Skaal for det elskte Kjøn!
 Naturens Glæde, og Pryd og Ære,
 Med hvem vor Vandring os bliver skjøn,
 Og Livets Byrde heel let at bære.

Nu Brødre, skjenker!

Enhver, som tænker

At ældes freidig i Amors Lænker,

Han klinker med!

Hver Piges Skaal, som er huld og troe,
 Og Hjerte give vil bort for Hjerte:
 Ei lege vil med sin Elskers Roe,
 Og ei hovere vil ved hans Smerte;

Enhver, som kjerlig

Vil love ærlig,

Og finder Holden ej for besværlig:

Den Piges Skaal!

Hver Kones Skaal, der er öm og mild,
 Og Livets Kalk vil med Manden drikke;
 Og ikke Kalken bortsætte vil,
 Hvorvel den mangan Gang smager ikke;

Der utfortröden,

Ja indtil Döden

Vil dele Glæden, men ogsaa Nöden;

Den Kones Skaal!

Hver Moders Skaal, der er Navnet værd,
 Og deri sætter sin Fryd og Ære:
 Hvis skjønne Vandring det Fodspor er,
 Den Dødens Vei hendes Börn kan lære;

Der fro kan smile
 Til Gravens Hvile,
 Naar i sit Fjed hun dem seer at ile;
 Den Moders Skaal!

En Skaal for disse, det gaae dem vel!
 De Jordens Engle, de sande Skjønne!
 De nyde Skabningens bedste Held,
 Og finde Hjerter, som dem paaskjønne!
 De Skjønne være
 Den Skaal til Ære,
 Som er det værd, at vi har dem kjere.
 De Skjønnes Skaal!

Rahbek,

Ynglingssang.

Roser spire, Roser blegne
 overalt i Livets Dal;
 trindt omkring dets Bane hegne
 milde Glæder uden Tal.

Bryd dets Roser! nyd dets Glæder!
 Yngling! nyd din Morgens Huld!
 Snart en kjerlig Taare væder
 dit og dine Rosers Muld.

Tænk at Høstens Löv, som falder,
grønnes aldrig, aldrig meer.
Tænk, at selv i Glædens Alder
ingen Glæde varig er.

Yngling! nyd da Livets Glæder!
Bryd dets Roser! nyt dets Huld!
För en kjerlig Taare væder
dit og dine Rosers Muld.

Ifald — Men.

Ifald, par bonne fortune,
en vakker blonde ou brune
man træffer paa sin Vej,
med Læber sukkersöde,
med Kinder rosenröde,
man da geneer sig ei.
C'est à Paris la mode;
eh, suivez la, Monsieur!
car elle est très commode,
et Vous en serez mieux.

À sa charmante maitresse
vingt mille gentilles
man strax fortælt tout bas;
on dit de belles choses,
on parle, on rit, on cause
d'Amaor, et cetera.
C'est à Paris &c.

Men om den Pimpernelle
 haer foet en anden Grille,
 man hæng sig dog ej op;
 man gjer sin Engel Fanden,
 og seer sig om en anden,
 le tout au grand galop!
 C'est à Paris la mode;
 éh, suivez la, Monsieur!
 car elle est très commode,
 et vous en serez mieux.

Falsen.

At Slyngher hæves til Ærens Top,
 At Sniger mædskes og Sandhed tigger,
 At Rige sluge de Arme op,
 Og Dyden nøgen paa Gaden ligger;
 At gyldne Stjerne
 Og tomme Hjerne
 Forenes ofte og meer end gjerne,
 Det seer man tidt.

O J! som sukkede tidt med mig,
 Naar Dyd og Sandhed blev underkuet,
 Naar den blev æret, fornem og riig,
 Som Lov og Bøddel har ofte truet,
 Forglemmer Taarer,
 Der aldrig saarer
 En Slægt, som Himlen har skabt til Daarer,
 Og værer glad'!

Da Nattens Forbud, Tusmörket, laa
 Paa halve Jorden, og den var rolig,
 En Glands med eet jeg i Östen saa:
 Gud Evan kom fra Olympens Bolig,
 Kun sjeiden vasket,
 Men feed og lasket,
 Han ned af Fjeldet barfodet trasked'
 Og ravede.

Han nærmed' sig til det Sted jeg sad:
 (I Gudens Aasyn stod malet Glæde)
 "Sön! sagde han, du bör være glad,
 "Lad Patrioter forgjeves græde!
 "Naar Ondt kun lykkes,
 "Og Landet trykkes,
 "Og Retten selv af dens Tjener rykkes,
 "Saa töm dit Glas!"

Jeg tog hans Bæger og tömte det,
 Og glemte Landet og Landets Daarer,
 Og fandt, at Narren har stedse Ret,
 Som spotter med Heraklitens Taarer.
 Jeg hylded' Glæde,
 Forsvor at græde,
 Og lov'de Evan, kun ham at qvæde:
 Gjør J, som jeg!

Der Reisende.

Lebt dann wohl, ihr dumpfen Mauren!
Endlich lächelt mir das Glück.
Alles Zagen, alles Trauern
Lass ich fröhlich hier zurück.
Wohl, ich wandre nun ins Weite,
Frühling lockt mich und Natur;
Meine Cither an der Seite
Streif' ich rasch durch Thal und Flur.

Immer fröhlich, immer heiter,
Geht sich's leichter durch die Welt,
Morgens wand're ich wieder weiter,
Bleibe nur, wo mir's gefällt.
Mit der ersten Himmelsröthe
Schallt mein Liedchen durch den Hain,
Und der Nachtigall Geflöte
Lullt mich sanft am Abend ein.

Was bedarf ich vieler Habe?
Wenig nehm' ich mit mir fort;
An den leichten Wanderstabe
Kömmt man leicht von Ort zu Ort.

O, ich weiss es, gute Götter
 Wachen über mein Geschick!
 Heitrer lächelt nach dem Wetter
 Der entwölkten Sonne Blick.

Sag, wo soll ich einst dich finden,
 Meiner Sehnsucht stilles Thal,
 Sicher vor des Nordes Winden,
 Sicher vor des Mittags Strahl?
 Wo in Nachtigallentöne
 Ein Gesang der Liebe stimmt,
 Und den Wanderer gern die Schöne
 In ihr freundlich Hüttchen nimmt.

Gries.

Reiselied.

Fröhlich und wohlgemuth
 Wandert das junge Blut
 Ueber den Rhein und Belt
 Auf und ab durch die Welt.

Husch! husch! mit leichtem Sinn
 Ueber die Fläche hin!
 Schaffe sich Unverstand,
 Sorgen um goldnen Tand!

Griesgram sieht alles grau,
 Freude mahlt grün und blau.
 Rings, wo der Himmel thaut,
 Frohsinn sein Nestchen baut.

Ueber all Sonnenschein!
 Geht's in die Welt hinein,
 Wölbt dir der Baum ein Dach,
 Rinnet zum Trunk der Bach.

Hin und her durch das Land
 Frische Luft, Freundes Hand!
 Ehrlich und leichtes Blut,
 Mägdlein, ich bin dir gut!

Leben, bist doch so schön,
 Wenn wir gleich abwärts gehn,
 Immer hinab, hinab,
 Immer hinab — ins Grab! —

v. Thümmel.

Die Lebensreise.

Das Leben, Brüder, ist nur Reise.
 Die Heimath das verschwiegne Grab.
 Der Thor murr't unterwegs; der Weise
 Geht froh an seinem Wanderstab.

Beglückt, wer sich der Reise freuet,
Nicht träger schleicht, nicht ängstlich eilt;
Begrückter, wen ein Freund sich weihet,
Der Freund' und Lust des Weges theilt.

Zu frohen Wandern gesellet
Mit seinem Schlauch sich Bachus gern;
Und, wenn kein Stern die Nacht erhellet,
Sein Wein glänzt heller als ein Stern.

Lasst uns mit ihm durchs Leben gehen;
Er stärkt uns auf der schroffsten Bahn,
Und leitet uns des Angangs Höhen,
Durch Rebenschatten, sanft hinan.

von Köpken.

Lebensreise.

Heil! Heil dem Glücklichen und Friede!
Dem einst die freundliche Sylphide
Die sichere Lebenspost bestellt!
Der fährt behaglicher durchs Leben,
Der Weg sei holprig, oder eben,
Und lacht umher der Weichlingswelt.

Er findet Freud' auf jedem Wege;
Ein weiches Bett', und gute Pflege

Gewährt ihm jede Station,
 Und schreibt im doppelte manche Kreide,
 Schilt er nicht gleich! Du Jud' und Heide!
 Und zahlt vergnügt, wie ein Baron.

Wie könnt' er Langeweile fühlen?
 Er lässt den Marsch von Dessau spielen.
 Die Schwäger sind ihm alle hold:
 Der Rosse dürfen sie nicht schonen;
 Dess weiss er kräftig sie zu lohnen
 Durch Lebenstropfen mehr, als Gold.

Und scheint sein Fuhrwerk umzuwerfen;
 Es scheint nur so! Denn, gleich Minerven,
 Leih die Sphid' ihm ihren Schild:
 Sie eilt, ihn höflich aufzurichten;
 Und mit halsbrechenden Geschichten
 Wird keine Badstub' angefüllt.

Mitunter kommt wohl gar ein Liebchen,
 Im Auge Blitz, im Wanglein Grübchen,
 Das setzt sich neben ihn, und singt;
 Vergönne, dass ich mit dir wandre!
 Sie suchen sich, Eins um das andre;
 Bis sie der schwarze Mann beringt.

So geht es rasch, wohin sie wollen!
 Auf fliegt der Staub, die Räder rollen;

Hold tönt des Posthorns Melodie,
 Sie reisen Tag und reisen Jahre;
 Allmählich greisen ihre Haare;
 Doch die verwandten Seelen nie!

Am Ende, weil sich Alles endet,
 Sind sie am Ziel! Es ist vollendet!
 Ein stummer Jüngling, unbekannt,
 (Nur seinem Freunde zeigt er Flügel)
 Erscheinet hold, und nimmt die Zügel,
 Und fährt sie in das Heimathsland!

Klamer Schmidt.

Die Stationen des Lebens.

Schon haben viel Dichter, die lange ver-
 blichen,
 Das Leben mit Extrapostreisen verglichen;
 Doch hat uns bis Dato, so viel mir bekannt,
 Die Poststationen noch keiner genannt.

Die erste läuft eben durchs Ländchen der
 Kindheit,
 Da sehn wir, geschlagen von glücklicher Blind-
 heit,
 Die laurenden Sorgen am Wege nicht stehn,
 Und rufen bei Blümchen: Ey, eya, wie schön!

Wir kommen mit klopfenden Herzen zur
 zweiten,
 Als Jüngling und Mädchen, die schon was be-
 deuten,
 Hier setzt sich die Liebe mit uns auf die Post,
 Und reicht uns bald süsse, bald bittere Kost.

Die Fahrt auf der dritten giebt tüchtige
 Schläge:
 Der heilige Ehstand verschlimmert die Wege;
 Oft mehren auch Mädcl und Jungen die Noth,
 Sie laufen am Wagen und schreyen nach Brod.

Noch ängstlicher ist auf der vierten die
 Reise
 Für steinalte Mütter und wankenden Greise:
 Der Tod auf dem Kutschbock, als Postillion,
 Jagt wild über Hügel und Thäler davon.

Auch Reisende, jüngen an Kräften und Jah-
 ren,
 Beliebt oft der flüchtige Postknecht zu fahren;
 Doch alle kutschiert er zum Gasthof der Ruh:
 Nun, ehrlicher Schwager, wenn das ist, fahr zu!

Langbein.

Urians Reise um die Welt.

Wenn jemand eine Reise thut,
 So kann er was erzählen;
 Drum nahm ich meinen Stock und Hut,
 Und that das Reisen wählen.

Zuerst gings an den Nordpol hin;
 Da war es kalt, bei Ehre!
 Da dacht ich denn in meinen Sinn,
 Dass es hier besser wäre.

In Grönland fruchten sie sich sehr,
 Mich ihres Orts zu sehen,
 Und setzen mir den Thrankrug her;
 Ich liess ihn aber stehen.

Die Esquimaux sind wild und gross,
 Zu allem Guten träge;
 Da schalt ich Einen einen Kloss,
 Und kriegte viele Schläge.

Nun var ich in Amerika,
 da sagt'ich zu mir: Lieber!
 Nordwestpassage ist doch da;
 Mach dich einmal darüber!

Flugs ich an Bord und aus ins Meer,
 Den Tubus fest gebunden,
 Und suchte sie die Kreuz und Quer!
 Und hab' sie nicht gefunden.

Von hier gieng ich nach Mexiko,
Ist weiter als nach Bremen,
Da, dacht' ich, liegt das Gold wie Stroh,
Sollst einen Sack voll nehmen.

Allein! allein! allein! allein!
Wie kann ein Mensch sich trügen!
Ich fann da nichts als Sand und Stein,
Und lies den Sack da liegen.

Drauf 'kauft' ich etwas kalte Kost,
Und Kieler-Sprott und Kuchen,
Und setzte mich auf Extrapost,
Land Asia zu besuchen.

Der Mogul ist ein grosser Mann,
Und gnädig über Massen,
Und klug: er war just eben dran,
Sich Zähn ausziehen zu lassen.

Hm! dacht' ich, der hat Zälnepein
Bei aller Gröss' und Gaben!
Wass hilf's denn auch noch Mogul sein?
Die kann man so wohl haben.

Ich gab den Wirth mein Ehrenwort,
Ihn nächstens zu bezahlen;
Und damit reist' ich weiter fort
Nach China und Bengalen,

Nach Java und nach Otaheit,
 Und Afrika nicht minder:
 Und sah bei der Gelegenheit.
 Viel Städt' und Menschenkinder.

Und fand es überall, wie hier,
 Fand immer einen Sparren;
 Die Menschen grade so wie wir,
 Und eben solche Narren.

Claudius.

Lied im Freien.

Wie schön ists im Freien!
 Bei grünenden Maien
 Im Walde, wie schön!
 Wie süß sich zu sonnen,
 Den Städten entronnen,
 Auf luftigen Höhen!

Wo unter den Hecken
 Mit goldenen Flecken
 Der Schatten sich mischt,
 Da lässt man sich nieder,
 Von Haseln und Flieder
 Mit Laubduft erfrischt.

Drauf schlendert man weiter,
 Pflückt Blumen und Kräuter
 Und Erdbeern im Gehn;
 Man kann sich mit Zweigen,
 Erhitzt vom Steigen,
 Die Wangen umwehn.

Dort heben und tunken,
 Gleich blinkenden Funken,
 Sich Wellchen im Bach;
 Man sieht sie verinnen
 In stillem Besinnen,
 Halb träumend, halb wach.

In weiten Bezirken,
 Mit hangenden Birken
 Und Buchen besetzt,
 Gehn Dammhirsch und Rehe
 In traulicher Nähe,
 Von niemand gehetzt.

Am schwankenden Reisig
 Hängt zwitschernd der Zeisig,
 Vor Schlingen nicht bang;
 Erfreut, ihn zu hören,
 Sucht keiner zu stören
 Des Hänflings Gesang.

Hier sträubt sich kein Pförtner,
 Hier schnörkelt kein Gärtner

Kunstmässig am Hain;
 Man braucht nicht des Geldes,
 Die Blumen des Feldes
 Sind Allen gemein.

Wie schön ists im Freien!
 Despoten entweihen
 Hier nicht die Natur,
 Kein kriechendes Schmeichler,
 Kein Lästern der Heuckler
 Vergiftet die Flur.

von Salis.

Die Schifffahrt.

Es waren mir selige Tage!
 Bewimpeltes Schiffchen, o trage
 Noch einmal mein Liebchen und mich;
 O, wieg' uns noch einmal behende
 Von hinnen bis an der Welt Ende;
 Zur Wiege begehren wir dich.

Wir fuhren und fuhren auf Wellen,
 Da sprangen im Wasser die hellen,
 Die silbernen Fische herauf.
 Wir fuhren und fuhren durch Auen,
 Da liessen die Blümchen sich schauen,
 Da liefen die Lämmer zu Hauf.

Wir schwebten in lüsternen Kreisen,
 Da sangen die Lerchen die Weisen,
 Da zirpeten Täufer im Rohr,
 Wir schwebten auf strömenden Flächen,
 Da rauschte Gemurmelt von Bächen,
 Da säuselten Lüftchen ans Ohr.

Wir spieltem im treibenden Nachen,
 Wir gaben uns manches zu lachen,
 Und hatten des Spieles nicht Rast.
 Wir liessen die Hörner erklingen,
 Wir alle begannen zu singen,
 Und ich hielt mein Liebchen umfasst.

Das waren mir selige Tage!
 Mein blondes Mädchen, o sage:
 Sie waren so selig auch mir!
 Dann such' ich das Schiffchen mir wieder,
 Dann setz' ich mich neben dir nieder,
 Und schiffe durchs Leben mit dir.

Overbeck.

Der Jahrmarkt des Lebens.

Ich sing' euch ein Märlein vom Jahrmarkt
 des Lebens,
 Auf diesem läuft mancher, und mustert ver-
 gebens;

Es dünkt ihn, er wähle Kleinode sich aus;
 Doch bringt er nur Spielwerk und Flitter nach
 Haus.

Der Eine, bei weiten der Dummste von
 Allen,
 Stürmt, athemlos schnappend, durch Buden
 und Hallen,
 Und dinget und markt, um funkelnden Staub,
 Des launigen Schicksals tagtäglichen Raub!

Der Andre schon klüger, erstrebet sich
 Würden,
 Und vornehme Titel. Zwar glänzenden Bürden:
 Doch tröstet ihn dieses, so hart es auch
 drückt,
 Dass Fama posaunt, und der Pöbel sich bückt!

Der Dritte lässt willig von Schönheit sich
 blenden;
 Er könnte sein Leben, sein Alles verschwenden,
 Um nur in zwei Augen den Himmel zu sehn,
 Ach, hört' er den niemals, dass Reitze vergehn?

Preislisten von Bacchus erfreulichen Ga-
 ben
 Bezaubern den Vierten: Die Nummer zu haben,
 Und jene begehrt er. Ach! sieht er denn
 nicht
 Im Boden des Fasses die laurende Gicht?

Der Fünfte nur wählt sich die Krone der
Waaren.

Gern lässt er das Spielzeug der Uebrigen
fahren;

Er strebt nach Gesundheit, und dass ihm ge-
treu

Die freundliche Weisheit im Alter noch sei!

Es lebe der Fünfte, der König der Weisen!
Ach! dürft' ich, als Parze, die Messe bereisen;
Ihm schenkt' ich mein ganzes Gespinnste sehr
gern,

Und liesse kein Fädchen den übrigen Herrn!

Klamer Schmidt.

Der Abend des Lebens.

O! selig wem am Abend seines Lebens
Ein wolkenloser Himmel glänzt!
Wem Heiterkeit die freie Stirn umkränzt!
Ihm sagt sein Herz: Ich lebte nicht vergebens.

O selig, zeigt an seiner Wallfarth Ziele
Die holde Fee, Erinnerung,
In zauberischer Mondesdämmerung,
Ihn einmal noch der zarten Kindheit Spiele!

Ihmeinmal noch der Jugend goldne Stunden,
 Wo ihn sein schwärmerischer Flug
 Ins ferne Reich der Ideale trug,
 Bis er der Wahrheit sichern Pfad gefunden.

Bis er, gereift zum Manne, die Chimären
 Der Phantasie mit Ernst bekämpft,
 Durch Pflichtgefühl die Leidenschaft gedämpft,
 Und den Genuss verdoppelt durch Entbehren!

Müchler.

Die Lebensstufen.

Chor.

Schön ist das Leben,
 Schön ist's auf dieser Welt;
 Wer zählt die Freuden,
 Die sie enthält?

Einer.

Der Säugling bei der Mutter Brust
 Empfindet schon des Lebens Lust;
 Sagt dies sein Lächeln ins Gesicht,
 Sein erstes Stammeln nicht?

Chor.

Schön ist das Leben, u. s. w.

Der K n a b e singt, und hüpf und spielt,
Weil er das Glück des Lebens fühlt;
Ein Schmetterling, ein bunter Stein,
Schon dies kan ihn erfreun.

C h o r.

Schön ist das Leben u. s. w.

Der Jüngling eilt mit leichtem Sinn
Von einer Lust zur andern hin,
Und sucht in ferner Tage Lauf
Sich neue Freuden auf.

C h o r.

Schön ist das Leben u. s. w.

Den Mann ergötzen Weib und Kind,
Die oft die ganze Welt ihm sind,
Sein Freund, sein Wirkungskrais beut dann
Ihm tausend Wonnen an.

C h o r.

Schön ist das Leben, u. s. w.

Den Greis umringt der Enkel Schaar,
Sie stellt ihm das Vergangne dar;
Er pflückte sich der Blumen viel,
Und hofft ein bess'res Ziel.

C h o r.

Schön ist das Leben u. s. w.

Der Kunst mit Weisheit uns zu freun,
 Der wollen wir das Leben weihn;
 Was Gott dir giebt, genieße du:
 So ruft uns Alles zu.

Chor.

Schön ist das Leben,
 Schön ist's auf dieser Welt;
 Wer zählt die Freuden,
 Die sie enthält?

Hoffnung.

Es reden und träumen die Menschen viel
 Von bessern künftigen Tagen,
 Nach einem glücklichen goldenen Ziel
 Sieht man sie rennen und jagen;
 Die Welt wird alt und wird wieder jung,
 Doch der Mensch hofft immer Verbesserung!

Die Hoffnung führt ihn ins Leben ein,
 Sie umflattert den fröhlichen Knaben,
 Den Jüngling begeistert ihr Zauberschein,
 Sie wird mit dem Greis nicht begraben;
 Denn beschliesst er im Grabe den müden Lauf,
 Noch am Grabe flantz er — die Hoffnung auf.

Es ist kein leerer schmeichelnder Wahn,
 Erzeugt im Gehirne des Thoren.
 Im Herzen kundet es laut sich an,
 Zu was Besserm sind wir gebohren;
 Und was die innere Stimme spricht,
 Das täuschet die hoffende Seele nicht.

Schiller.

Meine Wünsche,

Die Erd' ist wunderschön und hehr;
 Man zieht mit Lust sie an.
 Wer halb sie nur besässe, wär'
 Ein überreicher Mann;
 Doch, träun! an einem kleinen Platz
 Hätt' ich schon einen grossen Schatz.

Auf diesem Plätzchen stünde dann
 Ein Landhaus nett und klein;
 Da nistet' ich, beglückter Mann,
 Mit Weib und Kind mich ein;
 Denn leben ohne Weib und Kind,
 Heisst mühsam segeln ohne Wind.

Und hätt' ich noch ein Gärtchen dran,
 So baut' ich es mit Fleiss;
 Das gäbe Kraut und Kohl mir dann
 Für meinen baren Schweiss.

Auch legt' ich manchen Pfirschenkern;
Den Weib und Kinder naschen gern.

Hätt' ich in meinem Sorgenfrei
Noch edlen Deutschen Wein,
So reisse wohl kein Freund vorbei,
Er spräche bei mir ein;
Froh tränk' er unsern Göttertrank,
Und wir, wir wüsstens ihm noch Dank.

Nur sei, mich alles dess zu freun,
Mir noch ein Gut besohert,
Ein Gut, o! mehr als Freund und Wein,
Und Haus und Garten werth:
Die Freiheit! Wenn mir die gebricht,
So brauch' ich alles andre nicht.

Blumauer.

Der Mann im Lehnstuhl.

Sass einst in einem Lehnstuhl still
Ein vielgelehrter Mann,
Und um ihn trieben Knaben Spiel
Un sahn ihn gar nicht an.

Sie spielten aber Steckenpferd,
Und ritten hin und her!
Hop, hop! und peischten unerhört,
Und trieben Wesen sehr.

Der Alte dacht' in seinem Sinn:

„Die Knaben machens Kraus;
Muss sehen lassen, wer ich bin.“
Und damit kramt' er aus;

Und macht' ein gar gestreng Gesicht,
Und sagte weise Lehr'.
Sie spielten fort, als ob da nicht
Mann, Lehr, noch Lehnstuhl wär.

Da kam die Laus und überlief
Die Lung' und Leber ihm.
Er sprang vom Lehnstuhl auf, und rief
Und schalt mit Ungestüm:

„Mit dem verwünschten Steckenpferd!
Was doch die Unart thut!
Still da! ihr Jungen, still, und hört;
Denn meine Lehr' ist gut.“

Kann seyn, sprach einer, weiss es nit,
Geht aber uns nicht an.
Da ist ein Pferd, komm, reite mit!
Dann bist du unser Mann.

Claudius.

Trinklied.

Der Wein erfreut des Menschen Herz,
 Es giebt uns Muth und Kraft im Leben;
 Der Wein kann uns zu Last und Scherz
 Bis zu den Göttern selbst erheben;
 Er macht mich lustig, hop-sa-sa!
 Auch ohne Heller in der Tasche;
 Oft bringt er mich den Boden nah,
 Doch nur den Boden meiner Flasche.

Könnt' ich die Wunderwirkungskraft
 Des allen Testaments erneuen,
 Wie sollte dann der Rebensaft
 Der ärmsten Bettler auch erfreuen!
 Dann würde jeder, gross und klein,
 Sein kurzes Leben hier geniessen;
 Ich liess sogleich den besten Wein
 Statt Wasser in der Elbe fliessen.

Wie würde jeder dann sich freun!
 Nur nicht die Wirthe in den Städten;
 Denn liess man ihnen ihren Wein,
 Die würden schrein — drauf wollt' ich wetten,
 Ja, diese Herrn sind schlim und fein:
 Sie pflegen ganz verkehrt zu handeln;
 Man sieht sie ihren besten Wein
 In Wasser alle Tag verwandeln.

Trinklied.

Das Leben gleicht der Blume!
 So sagen die Weisen. Wohlan!
 Dass lasset uns, Freunde, bedenken,
 Und klüglich mit Weine sie tranken;
 Denn frischer blühet sie dann.

Das Leben gleicht der Reise!
 So sagen die Weisen. Wohlan!
 Füllt, Freunde, die Gläser! Ich meine,
 Wir sprengen die Wege mit Weine;
 Viel lustiger reiset sichs dann.

Das Leben gleicht dem Traume!
 So sagen die Weisen. Wohlan!
 Schon will es mich selber so dünken,
 Zum Glase! Zum Glase! Wir trinken!
 Weit herrlicher träumt es sich dann.

von Halem.

Gesellschaftslied.

Es kann schon nicht alles so bleiben
 Hier unter dem wechselnden Mond;
 Es blüht eine Zeit und verwelket;
 Was mit uns die Erde bewohnt.

Es haben viel fröhliche Menschen
 Lang' vor uns gelebt und gelacht;
 Den Ruhenden unter dem Grase
 Sey fröhlich ein Becher gebracht

Es werden viel fröhliche Menschen
 Lang' nach uns des Lebens sich freun,
 Uns Ruhenden unter dem Grase
 Den Becher der Frölichkeit weihn.

Wir sitzen so fröhlich beysammen,
 Wir haben einander so lieb,
 Wir heitern einander das Leben,
 Ach wenn es doch immer so blieb!

Doch, weil es nicht immer kann bleiben,
 So haltet die Freude recht fest!
 Wer weiss denn, wie bald uns zerstreuet
 Das Schicksal nach Ost und nach West!

Doch sind wir auch fern von einander,
 So bleiben die Herzen sich nah;
 Und alle, ja alle wird's freuen,
 Wenn einem was Gutes geschah.

Und kommen wir wieder zusammen
 Auf wechselnder Lebensbahn,
 So knüpfen ans fröhliche Ende
 Den fröhlichen Anfang wir an.

Kotzebue.

SKÅLAR och så kallade TOASTER.

Beständighet i kärlek, och uppriktighet i vänskap. (Constancy in love, and sincerity in Friendship).

Helsa i frihet, och nöjdt sinne i tråldom. (Health in freedom, and contentment in bondage).

Mätte den, som är utan vänskap, åfven bli utan vänner. (May he who wants friendship, also want friends).

Mätte den aldrig sakna mynt, som har vett att bruka det, eller den lif, som har mod att förlora det. (Money to him that has spirit to use it, and life to him that has courage to loose it).

Mätte vi aldrig se en gammal vän med ett nytt ansigte. (May we never see an old friend with a new face).

Flera vänner och mindre behof af dem. (More friends, and less need of them).

Mätte vi aldrig vara utan en vän, och ett glas att ge den. (May we never want a friend, and a glass to give him).

Mätte vi alltid sluta i vår famn dem vi älska i vårt hjerta. (May we ever have in our arms those we love in our hearts).

Alla våra önsknningar och alla våra behof. (All we wish, and all we want).

Framgång åt våra förhoppningar och njutning åt våra önsknningar. (Success to our hopes, and enjoyment to our wishes).

Frihet och sjelfständighet. (Liberty and property.)

Mätte Behagen alltid åtfölja våra nöjen. (May the Graces always follow our pleasures).

Mätte hvar dag bli lyckligare än den sista. (May every day be happier than the last).

Rikdom utan högmöd, och fattigdom utan låghet. Riches without pride, and Poverty without meanness).

Rikdom åt den ädelmodige, och magt åt den ömsinte. (Riches to the generous, and power to the merciful).

Smak åt våra nöjen, och nöjen åt vår smak. (Taste to our pleasures, and pleasures to our taste).

Kärlek i en hydda, och afund till ingen. (Love in a cottage, and envy to none).

Förtjenst att vinna ett hjerta, och förstånd att behålla det. (Merit to win a heart, and sense to keep it).

Mätte frihetens blommor aldrig blekna. (May the blossoms of liberty never be blighted).

Mätte vi vara lycklige, när vi åro ensamme, och glada i sällskap. (May we be happy when alone, and chearful when in company).

Mätte vi ge behag och vinna behag. (May we please and be pleased).

Nøjets blomma utan dess taggar. (The rose of the pleasure without the thorn.)

De tvenne fremlingarna vid hofvet (heder och anständighet). (The two strangers at court, (honor and honesty).

ALFABETISK FÖRTEKNING

öfver

STÄDER och **ORTER**, från och till
hvilka VÄGARNE merendels i anmärkning-
 garne blifvit upptagne, och ej i
 hufvudinnehållet förekomma.

Afvestad. Väg från Stockholm.	Sid. 68	Anm. 3).
Borås. Väg till Stockholm .	— 24 —	7).
CALMAR. Väg till Stockholm .	— 49 —	3).
CARLSTAD. Väg från Göteborg	— 16 —	2).
CHRISTIANSTAD. Väg till Stockh.	— 38 —	4).
CIMBRISHAMN. Väg från Ystad	— 37 —	2).
ELFDALSPORFYRVERK. Väg från		

Fahlun	— 69 —	6).
------------------	--------	-----

FAHLUN. Väg från Göteborg	— 69	
FALKENBERG. Väg till Stockh.	— 23 —	6).
HALMSTAD. Väg till Stockholm	— 23 —	5).
HERNÖSAND. Väg från Stockh.	— 66 —	18).
HUDIKSVALL. Väg från Stockh.	— 65 —	8).
LIDKÖPING. Väg till Kinnakulle	— 5 —	3).
LISLENA. Väg till Upsala . .	— 5 —	12).
LUND. Väg till Stockholm. Jfr.		

Sid. 21. Anm. 2).	— 29 —	1).
-------------------	--------	-----

LULEÅ. Väg från Stockholm .	— 66 —	28).
Margreteterp. Biväg till Stockh.	— 23 —	4).
MARIEFRED. Väg från Götheb.	— 11 —	9).
MARIESTAD. Väg från Götheb.	— 5 —	4).

MARIESTAD. Våg till Russgår-			
den	Sid. 99	Anm. 5).	
MARSTRAND. Våg från Götheb.	— 13	— 1).	
NORTELJE. Våg från Stockholm	— 71	— 2).	
SKANÖR. Våg från Malmö .	— 33	— 1).	
Sollebrunn. Våg till Enebacken	— 4	— 2).	
STRÖMSTAD. Våg från Götheb.	— 14	— 2).	
SÅTER. Våg från Stockholm .	— 69	— 4).	
SÖDERHAMN. Våg från Stockh.	— 65	— 7).	
SÖDERTELJE. Våg från Götheb.	— 11	— 9).	
Trelleborg. Våg från Malmö .	— 33	— 2).	
Trollhättan. Våg från Götheb.	— 18	— 3).	
UDDEVALLA. Våg från Götheb.	— 12		
— Våg till Stockholm	— 14	— 2).	
ULRICHAMN. Våg till Stockh.	— 23	— 6).	
UPSALA. Våg från Göteborg	— 5	— 12).	
VADSTENA. Våg från Göteborg	— 10	— 6).	
VARBERG. Våg till Stockholm			
(Jemför Sid. 24). . .	— 23	— 6).	
Vaxholm. Våg från Stockholm	— 71	— 2).	
VENERSBORG. Våg från Götheb.	— 14	— 2).	
VESTERVIK. Våg från Göteborg	— 50	— 6).	
VEXIÖ. Våg till Stockholm .	— 38	— 7).	
VIMMERBY. Våg till Stockholm	— 49	— 5).	
YSTAD. Våg till Stockholm genom			
Jönköping	— 38	— 5)6).	
ÅMÅL. Våg från Göteborg .	— 17		
Åtveda. Våg från Göteborg	— 11	— 7).	
ÖREBRO. Våg fr. Christinehamn	— 15	— 1).	
ÖSTERSUND. Våg från Stockh.	— 65	— 10).	

REGISTER

*öfver alla Städer, Gåstgifvaregårdar, Skjuts-
ombyten och andra märkvärdigare Ställen,
som i denna Vågbok förekomma.*

(NB. Af Norriges och Finlands Gåstgifvare-
gårdar äro blott några få upptagne).

Abberfors, 104.
Abeshult, 23.
Abrahamsån, 47.
Afva, 58.
Afvelsåter, 17.
Afvestad, 68, 90.
Alehålorne, 23.
Alfvasta, 36, 45.
ALINGSÅS, 6.
Alsike, 56, 64, 91.
Almås, 14.
Altengaard, 144.
Alvastra, 10.
Amneryd, 149.
Amor, 55.
Amsberg, 69.
Andersby, 91.
Andenlöf, 33.
Andrarum, 38, 41, 97.
ARBOGA, 3, 75.

ARENDAL, 126, 130, 138.
Asarum, 26, 42, 96.
Aspa, 11.
Asphyttan, 87.

Backa, 22, 149.
Backaryd, 52.
Bankeberg, 8, 37.
Barkarby, 4, 67, 76.
Barnarp, 20, 38, 46.
Berg, 73.
Berga, 93.
Berge, 149.
BERGEN, 120, 127, 137,
139.
Bergsjö, 87.
Bispberg, 100.
Bjurfors, 100.
Bjursås, 89.

Björbyn, 147.
 Bjorklanda, 44.
 Björstorp, 15, 87.
 Björsäter, 2, 86.
 Blacksta, 2, 11, 99.
 Blakier, 128, 147.
 Bleckmåsa, 25, 30.
 Blixterbo, 75.
 Blixterboda, 99.
 Bläsinga, 54.
 Bo, 35, 46.
 Bodarne, 2, 99.
 Bogerud, 149.
 Bogård, 50.
 Bomarbo, 88.
 Bona, 37.
 Bonarpehed, 26.
 Bondbyn, 75.
 Bor, 43.
 Borggårdet, 65.
 Borgholmsslott, 54.
 BORGÖ, 104.
 Borgsjöby, 65.
 Borgstena, 24.
 Borås, 24.
 BRAGERNÄS, 123.
 Brahestad, 107.
 Breared, 46.
 Brevig, 123.
 Bungsta, 57.
 Brink, 8, 72, 94.
 Bro, 57.
 Broarp, 36.
 Broby, 35, 38, 95.
 Broddeby, 67.
 Brunkbäck, 67, 100.
 Brunsäter, 90.
 Bryckegården, 78.
 Bråna, 38.
 Brånahult, 53.
 Bracke, 65.

Brännmåla, 38, 52.
 Eröms, 47, 96.
 Brösarp, 35, 41.
 Brösta, 58.
 Bubbetorp, 51.
 Bure, 59.
 Bursled, 14.
 Byarum, 20.
 Byske, 60.
 Båtsta, 88.
 Båtstad, 22.
 Bäck, 12, 65, 145.
 Bäckehvarf, 147.
 Bälinge, 30.
 Eåreberg, 1.
 Bódahamn, 54.
 Bôlaryd, 23.
 Bôn, 147.
 Borseryd, 53.
 Bôterum, 96.

Calmar, gästgd. 52.
 CALMAR, 49, 53, 54, 96.
 Carl Gustafsstad, 101.
 Carlsby, 67.
 CARLSHAMN, 25, 26, 34,
 42, 43, 45, 46, 96.
 Carlsholm, 100.
 CARLSKRONA, 25, 26, 38,
 47, 51, 52, 96.
 CARLSTAD, 16, 18.
 CHRISTINEHAMN, 15, 87.
 CHRISTINESTAD, 109.
 CHRISTIANIA, 117, 119,
 126, 137.
 CHRISTIANSAND, 123, 124,
 126, 130, 134, 136,
 138.
 CHRISTIANSTAD, 25, 34,
 38, 41, 97.

CHRISTIANSUND, 140.
CIMBRISHAMN, 37.

Daglösten, 59.

Dala, 37.

Dalby, 28, 29, 39, 97.

Dannemora, 101.

Danska Gästgifvaregården, 24.

Degeberga, 35, 41, 97.

Degerby, 148.

Djekaeboda, 59.

Dihult, 36, 38.

Djurno, 69, 88.

Djursmåla, 52.

Docksta, 58.

Drahered, 23.

DRAMMEN, 125.

Dykålla, 17.

Dylta, 99.

Dymmelsta, 93.

Döderhultsvik, 49.

Dörarp, 20, 38.

Dörby, 47.

Edaskans, 148.

Edsbergs Sanna, 15, 77.

Egersund, 138.

Eist, 13, 145.

Ekeby, 100.

Ekerö, 71, 103.

EXESJÖ, 36, 38, 50, 51,
52.

Eklanda, 6.

Eksåg, 92.

Elfdalsporfyrverk, 69,
89.

Elfkarleby, 56, 91.

Elgaryd, 95.

Elmhult, 36, 38.

Emmeboda, 51.

Enebacken, 2, 24.

ENGELHOLM, 21, 24, 32,
39.

Engeltofta, 22.

ENKÖPING, 2, 76.

Ensta, 70.

Eriksmåla, 51.

Ersnäs, 60, 66.

ESKILSTUNA, 93.

Esperyd, 39.

Essunga, 4.

Everlöf, 28, 39.

Fagerhult, 19, 30.

FÄMLUN, 65, 67, 68, 69,
89.

FALKENBERG, 22, 24.

FALSTERBO, 33.

Fanbyn, 65.

Fastnäs, 149.

Faxelfven, 149.

Fellingsbro, 3, 75, 99.

Fjelkinge, 25, 41, 90.

Fjerdingssta, 49.

FILIPSTAD, 76, 87, 99.

Fillinge, 11, 94.

Finspång, 11.

Fitja, 9, 72, 92.

Fittinge, 55.

Fjål, 58.

Fjäll, 146.

Fjälster, 49.

Fjöle, 148.

Flata, 24.

Fleninge, 21.

Forsheda, 43.

Forshem, 5, 86.

Forsmark, 100.

Fors, 16, 785.
 Frøbhenbo, 91.
 Fleckeröe, 126.
 FREDRIKSHALL, 117, 131,
 146.
 FREDRIKSHAMN, 105.
 Fredriksholm, 126.
 FREDRIKSTAD, 117.
 FRISTADEN, 101.
 Frostkrage, 60.
 Frøberga, 50.
 Frøbol, 148.
 Frøbygårde, 54.
 Frøsåna, 50.
 Frösön, 65.
 Fuhr, 51.
 Färjestaden, 49, 54.

GAMLA LULEÅ. 60.
 Gamla Lødese, 97.
 Garsås, 69, 88.
 Gasberg, 67, 89.
 Gedenry, 25, 96.
 GEELE, 56, 65.
 Gerdhem, 16, 85.
 Geterum, 48.
 Gislaved, 23, 44.
 Gjölinstorp, 23, 24.
 Glanshammar, 2.
 Glumslöf, 27, 97.
 Gottland, 54, 102.
 Gottåsa, 36.
 Graiol, 149.
 Gran, 4, 67, 75.
 Greksåsar, 76.
 GRENNÅ, 7, 95.
 Grömnås, 65.
 Grimmark, 59.
 Grimstorp, 49.
 Gripsholm, 11.

Grislehamn: 70, 103.
 Grohed, 12, 145.
 Grythyttelied, 76.
 Grytje, 57.
 Grådö, 68, 89.
 Gråstorp, 14, 18, 86.
 Grönhult, 45, 50.
 Grönsjön, 141.
 Grötnås, 61.
 Gullered, 7.
 Gumbodan, 59.
 Gunby, 149.
 Gunnarp, 23.
 Gustafskrog, 17.
 Gusum, 50.
 Gytstorp, 76.
 Gåddevik, 60.
 Gåddviksås, 42.
 Gådebäck, 14.
 Gällered, 23.
 Gårde, 65.
 GÖTHEBORG, 1, 6, 12, 21,
 32, 39, 43, 44, 45,
 46, 50, 52, 53, 69,
 74, 78, 80, 85, 145.

Haga, 148, 145.
 Hall, 70.
 Hallsta, 69.
 Hallsta och Vibo, 78, 90.
 HALMSTAD, 21, 46, 53.
 Hammenhög, 37.
 Hamnedal, 19.
 Hamrungeberg, 56.
 Hardanger, 136.
 Harsby, 53.
 Hasslerör, 2, 15, 86, 99.
 Hede, 12, 13, 145.
 HEDEMORA, 68, 69, 89.
 Hedensjö, 65.

Helgeraaen, 129, 138.
 Helle, 13, 145.
 HELSINGBORG, 19, 21, 25,
 27, 28, 80, 97.
 HELSINGFORS, 104.
 Helsjön, 87.
 Hensbyn, 146.
 HERNÖSAND, 66.
 Herrskog, 58, 66.
 Herrstad, 40, 13, 35, 39,
 145.
 Hester, 37.
 Hid, 23.
 Hjulsjö, 87.
 Hoby, 26, 96.
 Hofva, 2, 77, 99.
 Hogdal, 13, 145.
 Høkadäl, 42.
 Holkaberg, 7, 95.
 Holmen, 12, 145.
 Holmestrand, 125.
 Hornör, 66.
 HUDIKSVALL, 65.
 Hunnaryd, 24, 44.
 Hurfva, 34.
 Husby, 91.
 Husbyfjöl, 73, 94.
 Hverled, 1.
 Hvetlanda, 38, 51, 95.
 Hvitån, 60.
 Hånstull, 147.
 Hågna, 7.
 Hårfsta, 90.
 Høganås, 21.
 Høgbo, 65.
 Høgfors, 87.
 Høgsta, 56, 91.
 Høgåsen, 77.
 Hör, 39.
 Hörby, 34, 39.
 Hørnås, 58.
 Høsjö, 43.

Jacobsrudstull 146.
 Jarlsberg 125.
 Jemserum 48.
 Ifla 38.
 Iggesund 57.
 Ingared 6, 39, 95.
 Ingatorp 50.
 Ingelstad 42, 53.
 Ingelstorp 32, 39.
 Innertafle 59.
 Innervik 59.
 Isgårde 54.
 Ishult 48.
 Islingby 90.
 Jung 4.
 Jäder 8, 49, 72, 93.
 Jådersbruk 101.
 Jåfre 60.
 Jåmnåmon 147.
 Jåmjö 47, 96.
 Jåra 23, 24.
 JÖNKÖPING 7, 20, 23, 24,
 31, 38, 39, 46, 50,
 90.

Karberg 99.
 Karup 21, 24.
 Kattleberg 16, 85.
 Kjöflinge 28, 30, 39.
 Kjellstad 65.
 Kinbäck 60.
 Kinnakulle 5.
 Kisa 50.
 Kjållmo 77, 78.
 Klef 23.
 Klefshult 20.
 Klintehamn 54.
 Kløfdala 95.
 Klørup 37.
 Knappekulla 48.
 Kohult 46.

Kollbäck 3, 75, 90.
 Kollekind 14.
 Kollängen 2.
 Komstad 36.
 KONGELF 12, 24, 145.
 KONGSBÄCKA 22.
 KONGSBERG 134, 136.
 Kongsvinger 126, 129,
 131.
 Korsbäck 61.
 KRAGERÖE 126, 130.
 Kragsta 70.
 Krogen 65.
 Kokek 8, 72, 93.
 Kråstorp 38.
 Kulla 51.
 Kullaberg 21.
 Kulleryd 51.
 Kumla 8, 72, 92, 94.
 KUOPIO 111.
 Kålstad 54.
 Kårby 48, 50.
 Kårfvingeborn 76.
 Kårra 16, 22.
 Kårby 21.
 Kåinge 23.
 Kålfva 90.
 KÖPING 3, 75.

Lahall 1, 16, 85.
 LANDSKRONA 27, 32, 97.
 Landtjerf 61.
 Landvetter 44.
 LAURVIG 123.
 Laxbro 87, 99.
 Ledhester 7.
 Lefvar 159.
 Lekhyttan 77.
 Leksand 69, 88.
 Lenhöfda 51, 54.

Lerdal 69, 88.
 Lerum 6.
 Lia 99.
 LIDKÖPING 5, 80, 86.
 Lilla Edet 16, 85.
 Lillnor 18, 148.
 LINDE 99.
 LINKÖPING 8, 37, 50, 51,
 52, 72, 94.
 Lislena 3, 75.
 Ljung 6, 24.
 Ljungby 19, 23, 32, 45.
 Lofverhågen 147.
 Loka 75, 76, 77, 78.
 Lomma 27, 32, 97.
 Lomsheden 65.
 Loviseholmsbruk 146.
 LULEÅ 66.
 LUND 21, 27, 28, 30, 34,
 39, 97.
 Lund 17, 48, 93.
 Lungsund 87.
 Lyckeby 47, 96.
 Lyngsåsa 45.
 Lången 149.
 Långflohemman 149.
 Långtorp 38.
 Låby 56, 91.
 Lågstabro, 11, 92.
 Lånshult, 38.
 Låfsta, 100.

Magnor 150.
 Maji 57.
 Malmöby 92.
 MALMKÖPING 93.
 MALMÖ 21, 27, 30, 33,
 34, 97.
 Malsjö 148.
 Malsta 57.

Malöga 17.
 MANDAL 138.
 Margretetorp 21, 39.
 MARIEFRED 11, 92.
 Marientorp 39.
 MARIESTAD 5, 86, 99.
 Mark 58.
 Markaryd 19.
 Marklanda 35.
 MARSTRAND 13.
 Maskarby 24.
 Matkull 36, 46.
 Medevi 11, 72, 73.
 Mehede 56, 91.
 Mellböda 54.
 Mellerud 17.
 Moböda 38.
 MOZDE 132, 136, 140.
 Mo Myskje 56, 91.
 Morast 148.
 Morup 22, 24.
 Mosås 2, 99.
 Motala 11, 73, 94.
 Munkebol 149.
 Målbäck 50.
 Månbyn 61.
 Mårtansberg 89.
 Målby 2, 11, 14, 86.
 Målja 95.
 Märhult 54.
 Mårsta 56, 91.
 Möklamo 36.
 Mölby 7, 37.
 Mönsterås 47.
 Mörarp 32, 39.
 Mörlunda 95.

Naglarby 88.
 Naum 4.
 Nedansjö 65.

Nederled 38, 43.
 Nissaryd 23.
 Nolby 77, 78.
 NORA 76.
 Nordlanden 133.
 Nordsjötorp 148.
 Noreby 91, 100.
 Noret 69, 88.
 Norjö 25, 96.
 Norlida 23.
 Norrala Kungsgården 57,
 65.
 Norrby 47.
 NORRKÖPING 8, 50, 72,
 93.
 NORRTTELJE 71.
 Notebåcks Nöbbeléd 38,
 51.
 Nyby 10, 94.
 NY CARLEBY 108.
 Nygård 38, 45.
 Nykyrka 11, 73.
 NYKÖPING 9, 49, 72, 93.
 Nyqvärn 3, 76.
 NYSLOTT 112.
 Nytorp 87.
 Nås 149.
 Nöbbelöd 38.
 Nöbbelöf 34, 35, 41, 97.

Oltebol 148.
 Olsäter 149.
 Omberget 10.
 Onshyttan 87.
 Onsjö 24.
 Onsjön 146.
 Ormôga 54.

Persbergsgruftvor 99.
 Persby 149.
 Persnås 66.

Persön 60.
 PETERSBURG 103, 107.
 Pilkrog 9, 72.
 Piteholm 60.
 PITEÅ 60.
 Prestbol 149.
 Psumata 112.
 Påboda 47, 96.
 Pålsundet 71.
 Påskallavik 47.

Qvarnbacka 99.
 Qvarnemåla 42, 52.
 Qvarsebo 44, 45, 49, 50.
 Qvibile 21, 24.
 Qviinge 35, 38.
 Qvistrum 13.

Raaböygdelauget 134,
 136.

Rabalshed 13.
 Rakkestad 131.
 Raknebo 14.
 Ramnås 23, 90.
 Ramshyttan 99.
 Ramundeboda 2.
 Raumo 109.
 Reperda 95.
 Rickleå 59.
 Rilanda 70.
 Rimforssa 50.
 RIÖER 126.
 Rosvik 60.
 Rotebro 55, 91.
 Rudsberg 16.
 Runneby 26, 52, 96.
 Ryd 95.
 Ryssby 47, 49, 54, 96.
 Ryssgården 88, 99.
 Råby 7, 93, 95.

Råda 149.
 Rånbyn 60.
 Råfålla 54.
 Råfmarken 146.
 Rödskulla 50.
 Røinge 25.
 Røldal 136.
 Røraas 129.
 Rørvik 146.
 Røshyn 147.
 Røstanga 30, 39.

Saifvits 61.
 Sal 150.
 SALA 67, 69, 90.
 Sangits 61.
 Sanna 57, 65.
 Saxtorp 27, 28, 97.
 Saxån 87.
 Seglerum 48, 50.
 Sehlet 59.
 Signeshult 46.
 SIGTUNA 64.
 Sjugare 69, 88.
 Sjöbo 39, 97.
 Sjögerum 48.
 Skalfstugan 150.
 SKANÖR 33.
 SKARA 24, 80.
 Skedshult 48.
 Sken 23, 46.
 Skjene 24, 44.
 Skifvarp 33.
 Skillinge 26, 52, 96.
 Skillingered 20.
 Skillingrum 50.
 Skoga 149.
 Skog Stråkårra 57.
 Skokloster 64.
 Skultuna 100.

Skålleröd 13, 145.
 Skårplinge 91.
 Skårsta 50.
 Sligamo 38, 46.
 Sliparehögen 29.
 Slöinge 22.
 Smedjehacken 88.
 Smörjan 98.
 Solhems Tull 146.
 Sollebrunn 1.
 Sparlösa 1.
 Spjute 58.
 Spånga 16.
 Sta 150.
 Stabby 70.
 Staby 96.
 Stamgårde 150.
 Starhult 36, 46.
 STAVANGER 123, 125, 126,
 127, 138, 139.
 Stenunga 24.
 Stocke 149.
 Stocketorp 51.
 STOCKHOLM 4, 20, 29, 31,
 34, 37, 38, 42, 47,
 49, 50, 52, 55, Märk-
 vård. 61, 66, 67,
 70, 72, 76, 79, 80,
 91.
 Stodene 148.
 Stocksjön 59.
 Stollet 149.
 Stora Bohult 38.
 Rör 54.
 Åby 8, 72.
 Storbjörboda 15.
 STRALSUND 37.
 Strand 68, 89.
 STRENGNÄS 92.
 Ström 98.
 Strömsholm 5, 100.

Strömstad 14.
 Ståltorp 90.
 Sundholmen 24.
 SUNDSVALL 57.
 Sunnanå 60.
 Svanberga 70.
 Svaneholm 29.
 Svarteberg 13, 145.
 Svenljunga 23, 24, 44.
 Svennarum 38, 46.
 Svensbyn 147.
 Svineberga 38.
 Svinesund 13, 117, 128,
 145.
 Svärdsbro 9, 72.
 Sysslebäck 149.
 Säfva 5.
 Säfvar 59.
 SÄTER 69, 89.
 Sathålla 37.
 Sättra 79, 79.
 Söderbro 91.
 Söderfors 101.
 SÖDERHAMN 65, 66.
 SÖDERKÖPING 50.
 SÖDERTELJE 9, 71, 92.
 Södvik 54.
 Sölterbol 148.
 Sörmjölle 59.

T alvig 143.
 Taxviken 146.
 Tellemarken, Öfra 134.
 Tellingeberg 95.
 Ternaby 67.
 Tibble 4, 67, 75.
 Timmelhed 7.
 Tjufkil 13.
 Tjulsta 93.
 Tjureda 38.

Tofteström 146.
 Toreko 22.
 Torfved 15, 86.
 TORNEÅ 55, 61, 107, III.
 Torpane 17, 146.
 TORSHÅLLA 93.
 Traheryd 19.
 Tranås 35, 41.
 Trelleborg 33.
 Trensun 26, 96.
 Trollhättan 18, 86, 98.
 TRONDHIEM 121, 122,
 132, 133, 136, 139,
 141.
 TROSA 12.
 Trusta 149.
 Tråsta 70.
 Trödje 46.
 Tunalöfs 101.
 Tunalund 67.
 Tunstad 69, 88.
 Tveten 147.
 Týringe 25.
 Tågarp 32, 39.
 Tännö 20.
 Tåstarp 23, 24, 44.
 Täfra 58.
 Tång 14, 86.
 TÖNSBERG 125.
 Töre 61.
 Töresbol 148.
 Törnemåla 42.
 U
 UDDEVALLA 12, 14, 145.
 ULEÅBORG 107, III.
 ULRICEHAMN 10.
 UMEÅ 59.
 Unnaryd 23, 24.
 Upbo 68, 89.
 Upland 150.
 UPSALA 5, 56, 91.
 Uråsa 42, 53.

Vabacka 1.
 VADSTENA 10, II, 94.
 Vagnet 146.
 Vall 15, 87.
 Vallerna 150.
 Vallåkra 32.
 VARBERG 22, 24.
 Vardehuus 141, 144.
 VASA 108.
 Vassmolösa 47, 96.
 Vattjom 65.
 Vaxholm 71.
 Veda 58.
 Vedevåg 99.
 Ven, ö 37.
 VENERSBORG 14, 17, 86.
 Venneberga 25.
 Vernamo 20, 43.
 Vesterplana 5, 86.
 VESTERVIK 50.
 VESTERÅS 3, 75, 78, 79,
 90, 100.
 Vestra Edet 146.
 VEXIÖ 38, 42, 43, 45, 46,
 53, 54.
 VIBORE 105.
 Vida 48.
 Vifsta 57.
 Viggarna 90.
 Vik 13, 145.
 Vikarby 69, 88.
 Vilkö 54.
 VIMMERBY 49.
 Vinninga 4.
 Vinteråsa Sanna 15.
 Vira 71.
 Vireda 39.
 VISBY 55.
 Vram 34.
 Vrestorp 2, 77, 99.
 Vreta, 8, 72, 93.

Vrigsta 36, 46.

Vrå 23, 46.

Vånga 24.

Vånsjö 67.

Vålinge 33.

Vårnaby 47, 96.

Vårnanås 102.

Värnås 149.

Yfre 56, 91.

Yngsjö 41.

YSTAD 28, 33, 35, 39, 40.

Åbo 103, 110.

Åby 9, 25, 39, 48, 50, 72.
Stora 8, 72.

Åbyn 60.

Ågarp 30.

Åhus 26.

Åland, Gåstg. 58, 66.

Ålhem 47, 96.

Ålstad 65.

Åmått 148.

ÅMÅL 17, 146.

Ångersjö 59.

Ånda 38, 54.

Årjänge 147.

Årset 38.

Åsa 22.

Åsbro 24.

Åsen 12, 145.

Åshult 38.

Åstorp 19, 25.

Åtorp 15, 77.

Åtveda 11.

Åskja 58.

Ödeshög ell. Ösjö 79.

Ödestorp 50.

Öhr 36, 38, 42, 43, 56.

Öland 54, 102.

Ölmestad 44.

Önnesta 11.

Önska 58.

ÖREBRO 2, 15, 99.

Öreryd 23.

Örkeljunga 19.

Örsta 93.

Örby 70.

Örsäter 11, 94.

Ösjö 7, 95.

Östad 7.

Östanbo 88.

Österby 17.

ÖSTER RISÖER 130.

ÖSTERSUND 65, 66, 149.

Östraby 39.

Östra Deje 148.

Östra Ljunghy 19, 39.

Öyeby 60.

Från GEO. LÖWEGRENS Boktryckeri
 äro följande Skrifter utgifne, som säljas till
 vidsatt pris i R. G. S.

The Stranger's Guide trough Swe-
den, 8vo häft. Rd. 2. 12. Innehåller
 Allmänna Uppgifter om Rikets läge,
 folkmängd, näringsfång, naturmärk-
 vördigheter, städer, religion m. m.
 Marschruter till de förnämsta Städer
 och hänvisningar till de vid vägen be-
 lägna märkvärdige orter, samt i bihang,
 äfven med serskilt titel aftryckte

Dialogues Swedish and English,
 to which are prefixed a few remarks
 on Swedish Orthoëpy, and several use-
 ful hints for foreign travellers in Swe-
 den; 8vo häft. Rd. 1. 6.

A Trip to Trollhättan, in a series of
 Letters, embellished with a likeness of
 C. POLHEM, and illustrated with a neat
 map, 12mo h. 36 sk.

Für Reisende in Schweden, 3te Aufl.
 12mo, h. 24 sk.

Förnämsta Vägarne i Norrige, 8vo
 h. 36 sk.

Plan af Götheborg, m'ed nya Utvidg-
 ningen, 1815. Rd. 1. 24 sk.

Kurzgefasste Schwedische Gramma-
tik, h. 8vo 36 skill.

Abrégé de la Grammaire Suedoise,
 8vo, h. 36 sk.

Förebudssedlar efter nytt formulär.

Under tryck är:

Kort Beskrifning öfver Götheborg.

Kästar, i bunden i papp 1, 2 v.
R:d. Biko, på Skrifpapper.

När tio Exempl. köpas, lemnas elfva.
